

జీవకోటి సుఖభోక్త బీభాంసు వాక్తాడుంచి!
 బంతువుల చేతా వోడ్లు వేయించు-
 క్కంబంబం!!

మరికొన్ని పాఠం

సంప్రదాయాల సర్వోత్తమ సృష్టి ...ఆవిష్కరణ

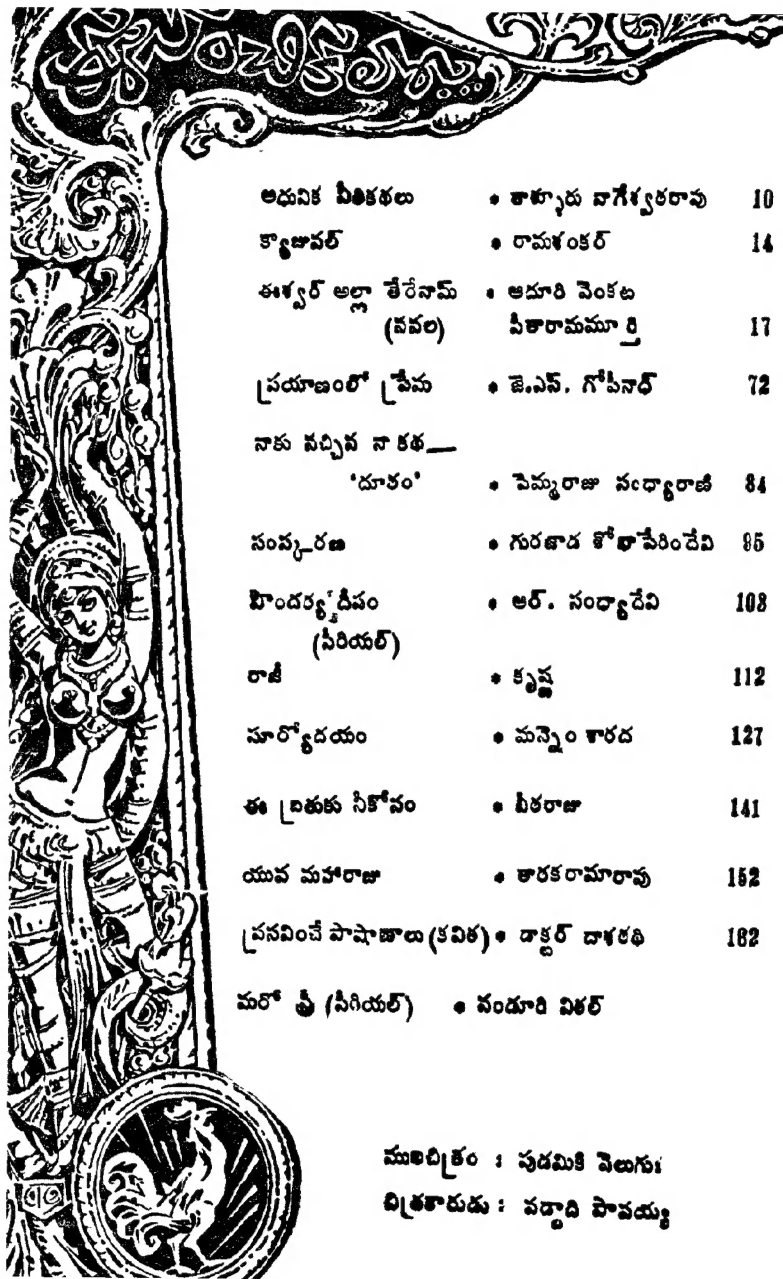

సంప్రదాయ కూచిపూడి నృత్యం
కాలవాహనీతో పరుగులు
తీస్తూ సంతరించుకుంటున్న
ప్రాముఖ్యానికి అడుగుడునా
నీలమడుగుతో నివాళిస్తూనే
పున్నాగు నృత్యకారులు ఈనాటికి!
ఆర్థిక స్పృహను నవ చైతన్యమే
వైభవ పతాకమైన ధర్మవరం సిల్క్ బీరమ్
మిరుమిట్లు గొలిపే మేలి బంగారు
చాయలతో గతనాటకాలను జతపరచి
నిర్దిష్టమంగా కట్టించి చేనేత కళాకారులు
సృష్టించినవే ధర్మవరం సిల్క్ బీరలు.

అందుకే
20%
పండుగ
రిబేట్

ఆవిష్కరణ

ప్రఖ్యాత నృత్యకళా తపస్విని శోభానాయుడు ఈ భంగిమతో
ధర్మవరం సిల్క్ సౌందర్యాలను ద్విగుణీకృతం చేస్తారే!

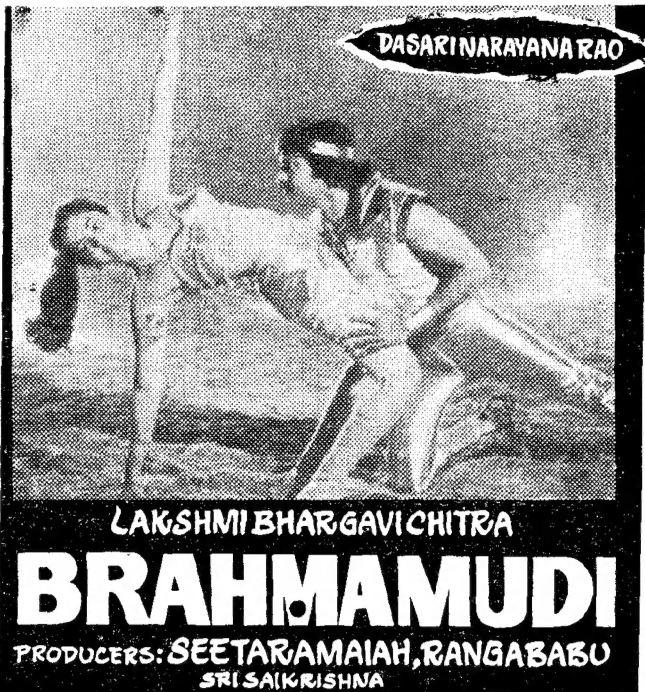
అధునిక వీతికథలు	• కాళ్ళూరు నాగేశ్వరరావు	10
క్యాబినర్	• రామశంకర్	14
ఈశ్వర్ అల్లా శేరేనామ్ (నవల)	• అమారి వెంకట వీకారామమూర్తి	17
ప్రయాణంలో ప్రేమ	• జె.ఎస్. గోపినాథ్	72
నాకు వచ్చిన నా కథ— 'దుశం'	• పెమ్మరాజు నంద్యాలాణి	84
సంస్కరణ	• గురజాడ శోభాపేరిందేవి	95
హిందర్యదీపం (నీరియల్)	• ఆర్. నంద్యాలాణి	108
రాజీ	• కృష్ణ	112
సూర్యోదయం	• మన్నెం కారద	127
ఈ బ్రతుకు నీకోసం	• వీరరాజు	141
యువ మహారాజు	• తారకరామరావు	152
ప్రసవించే పాషాణాలు (కవిక)	• డాక్టర్ దాళకవి	182
మరో ప్రే (నీరియల్)	• నందూరి వికర్	

ముద్రితం : పుడమికి వెలుగు

చిత్రకారుడు : పద్మాద్రి పావయ్య

విజయవంతంగా ప్రదర్శించబడుతున్న చిత్రం

మీ చిన్నారు పాప నూనూగు బుగ్గలపైన మీరిచ్చే ముద్దులా సున్నితంగా

© J&J

Johnson & Johnson

పాప చిన్నారు పోకంలో యిమిడి అలకే అతి ప్రత్యేకమైన అతి కొద్ది వస్తువుతో ఒకటి - జాన్సన్స్ బేబీ సాప్.

అవేవ చిలికే మీ న్నల్లలా మృదువగా కేస్తుంది జాన్సన్స్ బేబీ సాప్ లోని రెసోలిన్ అనే పదార్థం. మరి దానిలోని అ సువాసన మీ పాపమై చిలుకుతుంది. దాంతో యిక పాపకు చక్కగా సహజమైన అ సువాసన.

జాన్సన్స్ బేబీ సాప్
శుద్ధమై...సొమ్మమై...భద్రమైనది.

OBM/2193 TEL

Viva (Telugu Monthly)

May 1995

సంస్థాపకులు : చ క్ర పా ణి

సంపుటి 51

మే 1985

సంచిక 5

ఇది విద్యార్థులకు పరీక్షలకాలం. కె.జి. నుంచి పి.జి. వరకూ విద్యార్థులకు పరీక్షలు ఏప్రిల్, మే మాసాల్లో జరుగుతూ వుంటాయి. అప్పుడప్పుడూ పరీక్షలు అనివార్య కారణాలవల్ల వాయిదాపడుతూ వుంటాయి. అనివార్య కారణాల్లో ఏ రకమైన కారణాలైనా చేరిఉండొచ్చు. సిరిబిస్ పూర్తికాకపోవటాన విద్యార్థులు పరీక్షల్ని వాయిదా వేయమని ఆదగవచ్చు; అదికాల్లే చదవవచ్చు కనుక వేయవచ్చు. విద్యానంవత్సరం ఆలస్యంగా ప్రారంభం కావటాన, పరీక్షలు ఆ మేరకు ఆలస్యంగా జరగవచ్చు.

ఉదాహరణకు కొన్ని విశ్వవిద్యాలయాల్లో స్నాతకోత్తరస్థాయిలో నవ త్వరాంతపు పరీక్షలు అగస్టు, సెప్టెంబర్ నెలల్లో జరుగుతూ వుండటాన్ని మనం చూస్తున్నాం. వీటి ఫలితాలు సాధారణంగా నవంబరు, డిసెంబర్లలో వస్తుంటాయి. విద్యానంవత్సరం ఎప్పటిదో ఆయోమయం కలిగే దుస్థితి ఏర్పడుతూ వుంటుంది. కొన్ని దేశాల్లో సినిమాహాలుల్లో ఉదయం తొమ్మిదినుంచి రాత్రి

వన్నెందువరకూ అవిచ్ఛిన్నంగా సినిమాలు చూపిస్తూ వుంటారట. అట్లాగే మన విశ్వవిద్యాలయాల్లో పరీక్షలు సంవత్సరం మొత్తం అన్ని మాసాల్లోనూ జరుగుతూ వుంటాయి. ఆదేమంటే విశ్వవిద్యాలయాలు స్వయంప్రతిపత్తి గల విద్యాలయాలు.

గత కొన్ని సంవత్సరాలుగా పరీక్ష పేపర్లు 'లీక్' కావడం అనవాయితీగా వస్తోంది. ఎస్.ఎస్.సి. మెట్రీక్, ఇంటర్మీడియట్, డిగ్రీ తరగతులు, ఇంజనీరింగ్, మెడికల్ ప్రవేశపరీక్షల పేపర్లు పరీక్షలకు ముందే బయటపడిపోతున్నాయి. ఆ బయటపడడం ఎంత దూరమొచ్చిందంటే, కొన్ని వార్తాపత్రికలకు యథాతథంగా ఎక్కుతున్నాయి. మన విద్యావిధానంలో ఈ పరిణామం ఆత్యంత శోచనీయమైంది. విద్యాప్రమాణాలు ఊణించడానికి ఇదో కార్కాణం. పరీక్షపత్రాలు బయటపడ్డాక అవి ఎందుకు బయటపడ్డాయో, ఎట్లా బయటపడ్డాయో, అందుకు కారణాలేమిటో, కారకులెవరో కమిటీలు, దర్యాప్తులు, పోలీసు ఎంక్వయరీలు మొదలైన వాటిద్వారా రాబట్టడానికి అధికార్లు ప్రయత్నిస్తున్నారు. కాని పరీక్ష పత్రాలు బయటపడకుండా గట్టి ప్రయత్నాలు చేస్తున్నట్టు లేదు. గట్టి ప్రయత్నాలు చేస్తున్నా, తీవ్రమైన చర్యలు తీసుకుంటున్నా వలించడంలేదేమో! ఈ సంవత్సరం కూడా కొన్ని పబ్లిక్ పరీక్షపత్రాలు ముందుగానే విద్యార్థుల హస్తాల్ని ఆలంకరించి, వారి అనందానికి కారణమౌతాయాయి. విద్యాప్రమాణాలు పెంచడానికి పరీక్షల నిర్వహణను కట్టుడిట్టం చెయ్యాలన్న అవశ్యకత ఎంతైనా వుంది. మనది ఆర్థికంగా వెనకబడిన దేశం. ఇట్లాంటి దేశాల్లో విద్యావిధానానికి పరీక్షల నిర్వహణ పటిష్ఠత ఎంతో దోహదం చేయాలన్న అవశ్యకత వుంది. విద్యా వేత్తలు, విద్యా కాళాధికార్లు, ప్రభుత్వం ఈ విషయంలో వెంటనే జోక్యం చేసుకొని, పరీక్షపేపర్లు పరీక్షకు ముందే బయటపడే అనాచారీయ స్థితిని అరికట్టడానికి చిత్తశుద్ధితో కృషిచేయాలి. పరీక్షల విధానంలో పముచితమైన సంస్కరణల్ని ప్రవేశ పెట్టాలి. 'ఓపెన్ బుక్ సిస్టమ్' ఈ ప్రమాదవివారణకు ఏమాత్రం సహాయపడుతుందో అలోచించాలి.

సాంస్కృతిక విశ్వవిద్యాలయ తావనపట్ల ఇప్పుడు విద్యావేత్తలు ఎక్కువ మొగ్గు చూపుతున్నారు. మన ప్రయతమ ప్రధాని శ్రీ రాజీవ్ గాంధీ కూడా ఓపెన్

యానివర్సిటీలను దేశంలో ఎక్కువగా నెలకొల్పాలనీ, అన్ని వయస్సులవారికీ
 ఉన్నతవిద్యను అందుబాటులో ఉంచాలనీ విద్యావిధానాన్ని గురించి మాట్లాడుతూ
 వొక్క వక్కాణించారు జాతీయ సార్వత్రిక విశ్వవిద్యాలయాన్ని నెలకొల్పి
 దానికి ప్రయత్నాలు చేయగ్గా సాగుతున్నాయి. దానికి అచార్య వి. రాంరెడ్డిగార్ని
 ఉపాధ్యక్షులుగా నియమించడం తెలుగువారికి గర్వకారణం. ఇంతకుముందు
 వరకూ వారు ఆంధ్రప్రదేశ్ సార్వత్రిక విశ్వవిద్యాలయానికి ఉపాధ్యక్షులుగా
 ఉంటూ, ఆ విశ్వవిద్యాలయం మన దేశానికి శిరోమణిగా వ్యాపిస్తోందటానికి
 కృషిచేశారు. మామూలు కళాశాల విద్యలో బోధనాపద్ధతి ఒకేరకంగా వుంటుంది.
 ఓపెన్ యూనివర్సిటీలో బోధనాపద్ధతి బహుళంగా ఉంటుంది. పాఠ్య ప్రణాళిక
 ప్రకారం పాఠ్యరచన, రేడియోద్వారా పాఠాల బోధన, ఇట్లా బహుళసాధనాల్ని
 ఉపయోగించడంద్వారా విద్యాబోధన అసక్తిదాయకంగా ఉండగలదు సార్వత్రిక
 విశ్వవిద్యాలయ తరహా విద్యాబోధన మంచి ప్రాచుర్యంలోకి రావడానికి అవకాశా
 లున్నాయి. కళాశాలల్లో, విశ్వవిద్యాలయాల్లో బోధనాపద్ధతి కఠింలో తీర్థం
 తీరుకు వచ్చింది. 'కాంటాలాలు ఇచ్చాం- తన్నుకు చావండి' రీతిలో విద్యా
 బోధన జరుగుతున్నది. ఆధ్యాపకులు, అచార్యులు తమ తమ ప్రయోజనంలో
 విదేశీ పర్యటనల్లో చూపిస్తున్న శ్రద్ధా, అశక్తి, అభిరుచి - చిత్తశుద్ధికో సాకాలు
 చెప్పడంలో కనబర్పడంలేదు. కాలేజీలు, యూనివర్సిటీలు రాజకీయ కురుక్షేత్రా
 లుగా మారుతున్నాయి ఆ మధ్య ఒక విశ్వవిద్యాలయంలో అచార్యులుగా ఉన్న
 వారు సంవత్సరానికి ఎన్ని క్లాసులు తీసుకుంటున్నారనే ప్రశ్న వచ్చి, సర్వే
 చేయించడం జరిగింది. 5 శాతం అచార్యులు ఆనలు క్లాసులే తీసుకోలేదు. 25
 శాతం అచార్యులు మూడు క్లాసులు చొప్పున తీసుకున్నారు. 40 శాతం అచార్యులు
 తొమ్మిది క్లాసులు తీసుకున్నారు. మిగతా శాతం అచార్యులు వారానికి ఒక్క క్లాసు
 చొప్పున తీసుకున్నట్టు వెల్లడైందట. రాసురాసు విద్యాబోధనలో రాజకీయాలు,
 వాణిజ్యదోరణి, కులతత్వం హెచ్చుగా చోటుచేసుకుంటున్నట్టు తెలియవస్తోంది.

విద్యకు అలయాలుగా ఉండాలివని రాజకీయాలకు నిలయాలుగా మారడం

ఎవ్వరూ ఊహించరు. ఈ దృగ్విషయాన్ని విద్యావేత్తలు, విద్యాధికారులు, విద్యా మంత్రులు గ్రహించి సంస్కరణలు ప్రవేశ పెట్టాల్సిన తరుణం అవన్నమైంది. విద్య పద్ధతీ, ద ఏటా ప్రభుత్వం సమర్థేకంకో కొన్ని వందలకోట్లు వ్యయపరుస్తోంది. ఆ వ్యయానికి సత్వర ఫలితాల లభనష్టాల రూపంలో కనబడకపోవచ్చు. కాని దీర్ఘకాలంలో సమాజం మొత్తానికే నష్టాలిలా కలగాలి.

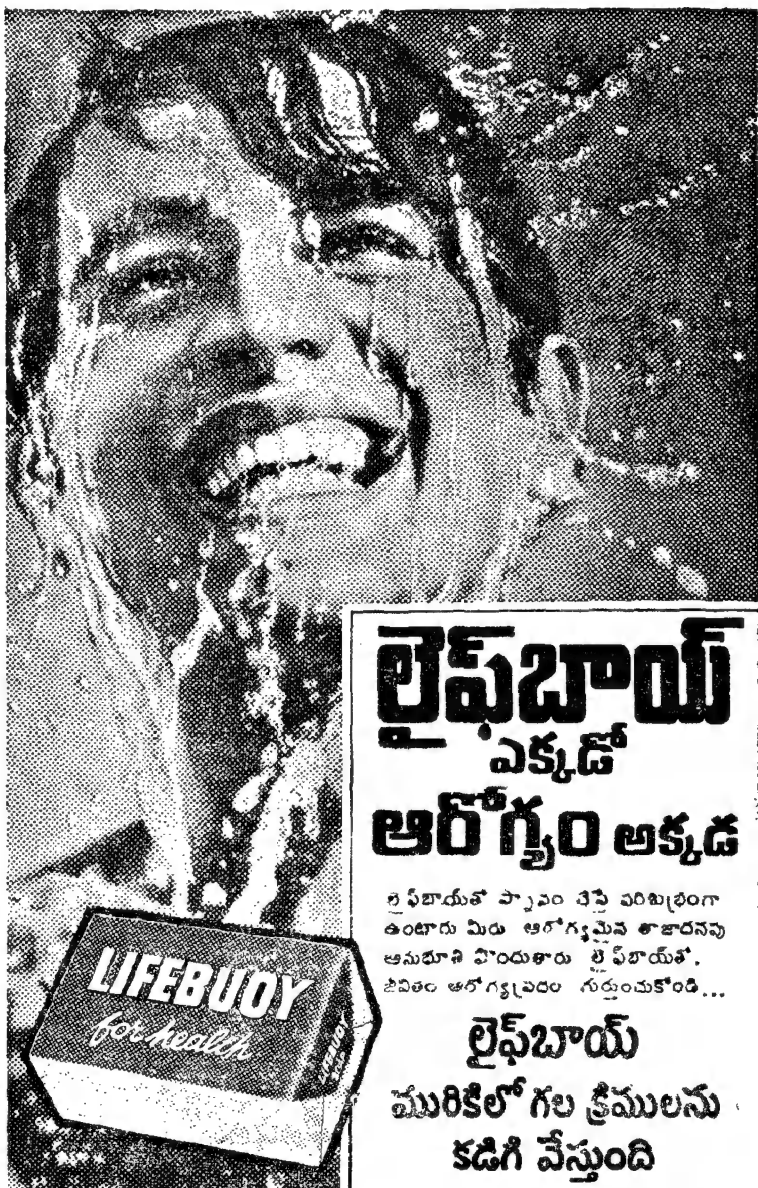
ఈ నాటి విద్యావిధానంలో రోపాలకు ఏ ఒక్క వర్గమూ పూర్తిబాధ్యత వహించాలని ఎవ్వరూ చెప్పరు. దేశాని పెళ్ళికి అందరూ పెద్దలే అన్నట్లు -వారికి వారు బాధ్యతల్ని తప్పించుకోవడానికి ప్రయత్నించారు. సమాజాభ్యుదయానికి విద్య మూలవిరాట్టు అని గమనించి, విద్యాబోధన, పరిపాలన, ప్లానింగ్, కార్యక్రమాల అమలులో ప్రతివరూ చిత్తశుద్ధికో వ్యవహరించాలని ప్రత్యేకంగా చెప్పనక్కర్లేదు.

వచ్చే సంచికలో పూర్తిసవరి

ఆ శాస్త్రోత్తి

రచయిత్రుః ఐ కవిత్

లైఫ్ బాయ్ 'ఎక్కుడో' ఆరోగ్యం అక్కుడ

లైఫ్ బాయ్ ప్లావం లేదే పరిశుభ్రంగా
ఉంటారు మీరు ఆరోగ్యమైన తాజాదనపు
అనుభూతి పొందుతారు లైఫ్ బాయ్.
జీవితం ఆరోగ్యవరం గుర్తుంచుకోండి...

లైఫ్ బాయ్
మురికిలో గల క్రిములను
కడిగి వేస్తుంది

రింటాన్ - L-75-1811 TL

హిందుస్తాన్ లివర్ వారి విశిష్ట ఉత్పత్తి.

గుంటూరు జిల్లాలో ఓ మారుమూల గ్రామంలో మూడేకరాల శ్రీమగాణి అమ్మ, వ్యాపారం చేసే ఉద్దేశంతో రెండు దశాబ్దాలక్రితం హైదరాబాద్ వచ్చాడు లోకేశ్వరావు. ఆయన పెద్దగా చదువుకోలేదు అయితే జీవితం అనే విద్య రయంలో ఎంతో చదువుకున్నాడు. అనుభవమే ఎన్నో దిగ్గిల్ని అదృశ్యంగా కట్టబెట్టింది. తెచ్చిన సొమ్ముతో వారంరోజులపాటు ఆలోచించి ఓ చిన్న ప్రింటింగ్ ప్రెస్ పెట్టాడు. ఒక బ్రెకిర్, కటింగ్ మెషిన్, జాబ్ వర్క్ బైపు లతో. మొదట్లో అర్జెల్ల పాటు వెడ్డింగ్ కార్డులు, లెటర్ ప్యాడ్స్, విజిటింగ్ కార్డులు మొదలైన జాబ్ వర్క్ లు చేసేవాడు. సంవత్సరం తిరగకముందే బుక్ వర్క్ మొదలెట్టాడు; సింగిల్ డెమ్మీ మెషిన్ కొన్నాడు. ప్రెస్ అవరణలో మరో పోర్షన్ అద్దెకు తీసుకున్నాడు. ప్రింటింగ్ వ్యాపారాన్ని పెంచాడు.

లోకేశ్వరావు కష్టజీవి. కాను చేసే పనిమీద పూర్తి విశ్వాసం గలవాడు. తన వ్యాపారమార్గంలో క్రమేపీ మెల్లెక్కి, అంతిమ ద్యేయానికి చేరుకోవడం ఆయన ఆదర్శం. ఆదర్శపాదనకు చిత్తశుద్ధి, పట్టదరి, కృషి తోడ్పడ్డాయి. మరో మూడేళ్ళలో రెండు మెషిన్లు కొన్నాడు. అటోమేటిక్ డబుల్ డెమ్మీ, కలర్ వర్క్ కోసం అటోమేటిక్ బ్రెకిర్, బైపు పెంచాడు. బుక్ వర్క్ లో క్వాలిటీకి ప్రాముఖ్యమిచ్చాడు. ఆచరణంలోనే మంచి ప్రింటర్ గా పేరుతెచ్చుకున్నాడు.

నాలుగేళ్ళు గడిచాయి.

లోకేశ్వరావు ప్రింటింగ్ వ్యాపారం మూడు పువ్వులూ ఆరు కాయలుగా అభివృద్ధిచెందింది. ప్రింటింగ్ అర్థం విపరీతంగా వచ్చి పడుతున్నాయి. అంతకుముందు కానే రెక్కలు వ్రాసుకొనేవాడు; కానే ప్రూవులు దిద్దుకొనేవాడు; అవసరమైతే కానే కంపోజ్ చేసేవాడు; కానే మెషిన్ వేసేవాడు. ఇప్పుడు అది సాధ్యపడదంటే ఒక మేనేజర్ను, అకౌంటెంటునూ, ప్రూవరీడర్ని నియమించాడు. ప్రింటింగ్ విభిందించి పెంచాడు.

ఇంకో నాలుగేళ్ళలో లోకేశ్వరావు హైదరాబాద్ లో 'పి' క్లాసు ప్రింటర్ల జాబితాలో చేరాడు. డామినెంట్ డబుల్ కలర్ అఫ్ సెట్ మెషిన్ను తెచ్చించాడు. ప్రింటింగ్ బెక్నాలజీలో వస్తున్న మార్పుల ప్రకారం కాను ప్రెస్ ను అధునికంగా నరిదిద్దుకోవాలనుకున్నాడు. బ్యాంకు నుంచి పుష్కలంగా ఋణ పొకర్యం లభిం

చింది. ప్రెస్ అవరణనూ, దానిపక్కన మూడొందరి గజాల ఖాళీస్థలాన్ని కొన్నాడు.

మరికొన్ని సంవత్సరాలకు పోటో కంపోజింగ్ యూనిట్ ను, మల్టికలర్ మెషీన్ ను, ప్రోగ్రామాటిక్ కటింగ్ మెషీన్ నూ తెప్పించి, కొన్ని యూనిట్లను ఏయిర్ కండిషన్ చేయించి, ఒక ఎం.వి ఎను ఎగ్జిక్యూటివ్ గా నియమించి, తాను మేనేజింగ్ డైరెక్టరుగా ఉండసాగాడు లోకేశ్వరావు. కలర్ పర్కమీద దృష్టిని కేంద్రీకరించాడు. ఆమెరికా, ఇంగ్లాండ్, వెస్ట్ జర్మనీ మొదలైన దేశాలు తిరిగొచ్చి ప్రింటింగ్ బెక్కాలజీలో అడుగుతన పద్ధతుల్ని అధ్యయనంచేసి వచ్చాడు.

హైదరాబాద్ లోని పెద్దపెద్ద కంపెనీలు, అధ్వర్యుల్ మెంట్ ఏజన్సీలు, ప్రభుత్వ సంస్థలు విపరీతంగా ప్రింటింగ్ పర్కను ఇవ్వసాగాయి. లోకేశ్వరావు ప్రెస్ ఓర్వోవర్ ముప్పై, నలభై లక్షలకు చేరుకుంది.

ఒకరోజు ఒక తెమికల్ కంపెనీ ఎం.డి. లోకేశ్వరావుకు, టెలిఫోన్ లో మూడు రంగుల్లో కేటలాగ్ ను 'సిక్స్ థాజండ్' కాపీలు ప్రెంట్ చేయమని చెప్పాడు. దీతెన్ కలర్ కాంబినేషన్ మోడల్ ను పంపించాడు. 'సిక్స్ థాజండ్' అర్థంను 'సిక్స్ టీ థాజండ్' అర్థం గా విని, 'మేనేజరు'తో చెప్పి ఆ విధంగా ప్రెంట్ చేయించాడు. ఆ తెమికల్ కంపెనీవారు ఆరువేలు మాత్రమే తీసుకున్నారు. మిగతా యాభై నాలుగువేలకు తాము అర్థం ఇవ్వలేదన్నారు. లోకేశ్వరావు మేనేజరుపై మండిపడ్డాడు. మేనేజరు వీళ్ళు నమిలారు. "తాము ఆ విధంగానే"

"మీరే పొరపాటుగా అలా వినివుంటారు. నే నెప్పుడూ తప్పుగా వినను" అన్నాడు లోకేశ్వరావు గట్టిగా.

మేనేజరు నోరు మూసుకొన్నాడు - ఎదురుచెబితే ఉద్యోగానికి తిరోదకాలు ఇచ్చుకోవాల్సి వస్తుందని.

"మీ తప్పువల్ల ప్రెస్ నష్టపడటానికి వీలేదు నెలకు మీ షీతంలో రెండుందరిచొప్పున తికవరి చేయిస్తాను" అన్నాడు లోకేశ్వరావు దయ చూపుతున్నట్లు.

మేనేజరు కుక్కిన పేను అయిపోయాడు. తల పించి, పరేనన్నట్లు తల అడించాడు. సిక్స్ కు బదులు సిక్స్ టీగా విన్న తన చెవుల్ని గిచ్చుకున్నాడు.

యజమాని ఎల్లప్పుడూ నరైన వ్యక్తి కానక్కర్లేదు.

అయితే యజమాని ఎప్పుడూ యజమానే.

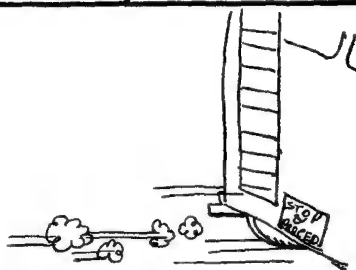

మే నెల భావపరిచయ పోటీ

బహుమానం రూ. 25-00

-AVM

ఈ కార్టూనుకు హాస్యయుత వ్యాఖ్య (Caption) కావాలి.

గమనిక : వ్యాఖ్యలు పోస్టుకార్డుపై వ్రాసి మే 15వ తేదీలోగా పంపాలి

ఏప్రిల్ నెల భావపరిచయ పోటీ

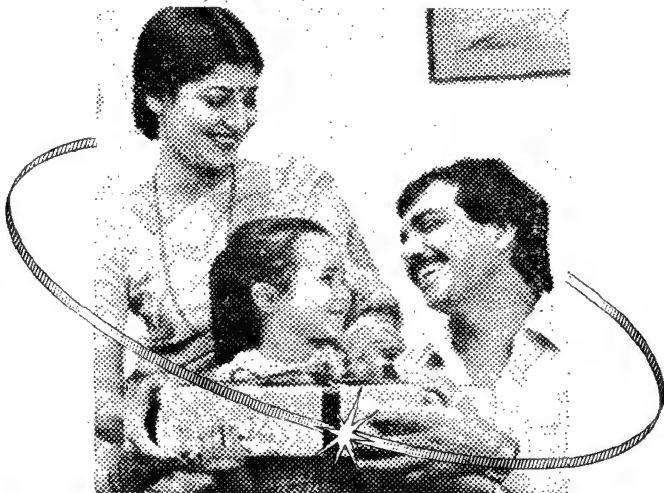
రూ. 25-00 బహుమతి పొందిన వ్యాఖ్య

కప్పు గెలిచిన ఆనందం.

కాలిదెబ్బతో మటుమాయం

—సి. శ్రీనివాస్
నారాయణరెడ్డిపేట.

నోటి దుర్వాసన పోగొట్టుకోండి. దంతక్షయాన్ని ఎదుర్కోండి.

మీ కుటుంబంలోని వారికి కోల్గేట్ రక్షణ చక్రాన్ని ఇవ్వండి!

క్రమం తప్పకుండా కోల్గేట్ ని వాడటంతో మీ కుటుంబంలోని వారి నోటి శ్వాస మెత్తంగా, తాజాగా ఉంటుంది, వారి పళ్లు యివ్వుధంగా, ఆరోగ్యంగా ఉంటాయి. కోల్గేట్ రక్షణ చక్రం చేసేది అదే, వారికిది యివ్వడం అందుకే.

మీది పళ్లు తోముకున్న ప్రతిసారి, కోల్గేట్ యొక్క నమ్మకమైన పాద్యలా చేసేది-మాడండెలాగా.

మీ పళ్లలో యిరుక్కుపోయిన అహారపు మనకల్లో దుర్వాసన, దంతక్షయం కలిగించే సూక్ష్మజీవులు పెరుగుతాయి.

కోల్గేట్ ని అద్వితీయమైన శక్తిగల సురగ తోపటికి దొడ్డుకుపోయి, అక్కడ గల దుర్వాసన కలిగించే అహారపు మనకల్ని, దంతక్షయాన్ని కలిగించే సూక్ష్మజీవుల్ని తొలగిస్తుంది.

క్రమం తప్పకుండా కోల్గేట్ తో పళ్లు తోముకుంటే, దాంతో యిక మీకు కుక్కమైన, తాజా శ్వాస, దాంతోనే దృఢమైన, అలాగేగలైన పళ్లును.

పోషణం చేసిన తర్వాత ప్రతిసారి మీ కుటుంబంలో వారంతా కోల్గేట్ తో పళ్లు తోముకుంటున్నారని దృవపరుచుకోండి. నోటి దుర్వాసన పోగొట్టుకోండి. దంతక్షయాన్ని ఎదుర్కోండి. వారికి కోల్గేట్ రక్షణ చక్రాన్ని ఇవ్వండి.

B84.55 Tel

దీని తాజా హిప్పరమెంట్ రుచి మీకెంతో నచ్చుతుంది!

క్యాజువల్

నా ఫ్రెండ్ మురళి.... వాళ్ళ నియో జికవర్గపు ఎమ్మెల్యే-మేము వియప్పిచేసే ఈ డిప్టికలోనే ఉంటున్నాడు. ఆ విషయం మురళికి తెలుసు.

అసెంబ్లీ ఎంక్వెస్టు.... అయిపోయి అప్పటికి రెండునెలలు అయిపోవస్తుంది. మా మురళి వాళ్ళ ఊరికి.... 'పంపులు' (నల్ల) కావాలి .... వారం రోజుల ముందే వాళ్ళ ఊరి.... యువజన సంఘపు ప్రెసిడెంట్.... వచ్చి ఆ ఎమ్మెల్యేతో మాట్లాడి వెళ్ళాడు. ఆ వాళ్ళతో అప్పుడు మురళి కూడా ఉన్నాడు. వాళ్ళ వెళుతూ.... 'మురళి వీవు మళ్ళీ మన ఊరు వచ్చే ముందు.. అన్ని విషయాలు తెలుసుకొనిరా' అని చెప్పారు.

అందుకే ఈ రోజు మురళి.... నన్ను ఉదయాన్నే బయల్దేరదీశాడు. 'సరే'పని మురళివెంట నేనూ వెళ్ళాను. చాలా పెద్ద యిల్లు.... పోర్టికోలో కారు అగిఉండి. టైమ్ బహుళా 'ఎనిమిది' అవుతుందేమో! మేము వెళ్ళేసరికి ఎమ్మెల్యే గారు (అద్దరు ధరించి) అనాటి దివనక్రిక చూస్తున్నారు.

"నమస్కారమండీ" మురళి రెండు

చేతులూ జోడించాడు.

"నమస్కారం.... బాబూ మీది.... బెగ్గసాగర్ కదూ?" చేతులు జోడిస్తూ చెప్పాడు. మురళి.... మెలికలు తిరిగి పోయాడు. అంత పెద్దవాడు కనవి గుర్తు పట్టినందుకు.

"అ.... అవున్నారే.... మాది బెగ్గసాగరే.... మొన్న వచ్చాము కదూర్.... మీరు తర్వాత విషయం తేల్చి చెప్పాలా నన్నాడు."

"అ.... అవును బాబు.... రండి కూర్చోండి.... అవును బాబు ... మొన్న జడ్.పి. చేర్మన్తో మాట్లాడినాను.... ఇప్పుడు బడ్జెట్ రేడబ్లీ.... కంట్రీ బ్యూషన్ ఉంటుంది. కాని ముందు మనం కొంత 'పే' చేయాలి.... విన్ననే.... మీ ప్రక్కకు.... గిబిహింపబ్బం వాళ్ళ కుమ్మరివాడకు కరెంటు లేదంటే.... పోయి నేనే.... కరెంట్ ప్లేషన్ వాళ్ళకి చెప్పవచ్చిన.... రేపు హైదరాబాద్ వెళ్ళాలి.... ముఖ్య మంత్రినుండి ఇడుగో.... ఈ రోజే రెటర్ వచ్చింది" చెప్పకున్నాడాయన.

మా వాడి సంగతి చెప్పాల్సిన అవ

సరం లేదు.... ఒక్కంతా కళ్ళుచేసుకుని... చెప్పి రిక్కింది.... ముఖమంతా వచ్చి పులుముకుని.... తలని ఆట ఇటూ ఊపుకూ .... ఆయన చెప్పే ప్రతీతి.... తన్మయత్వంతో వింటున్నాడు.

నాకు కాస్త ఆశ్చర్యంగానే ఉంది- ఈ రోజుల్లో ఎమ్మెల్యే.... ఎవరూ.... ఇంత బాగా మాట్లాడడం. ఇతను.... మేము 'బచ్చా'గళ్ళమని తెలిసి కూడా.... మాట్లాడుతున్నాడంటే ఫరవాలేదు- పీళ్ళకి మంచి ఎమ్మెల్యే దొరికాడు అనుకున్నాను.

“బాబూ.... నాకు విజంగా.... మీ ఊరిపై చాలా అభిమానం ఉంది.... ఎలా గైనా.... సరే విత్ ఆవుట్ కంట్రీ బ్యాషన్తో.. మీ ఊరికి తప్పకుండా.. వాటర్ టాంక్ కట్టింది మీకు నల్లలు కచ్చే ఏర్పాటు చేస్తాను. నేను ఎమ్మెల్యే అయితే ర్వాత ముందు వట్టింది మీవనే. మీ పని అయినకర్వాతే.... మరేదైనా.”

“మీ దయ .... మా పూరి మీద మీకున్న అభిమానానికి కృతజ్ఞతలు చెప్పాలంటే నోటమాట రావటంలేదు”- విజంగానే మా మురళి నోటమాట రావటంలేదు.

“దయ... ఎముండి బాబు, ఇంతకు ముందు ఎమ్మెల్యేలు.... ఎవరూ ఏ పని చేయలేదు. కవీసం నేనైతే.... చేయాల

కదా!.... బాబు మరి మీరు ఓ పని చేయ కూడదా! ప్రభుత్వం మనకు బదులక్షలు ఇస్తారు.... మనం ముందుగా.... ఓ ఆరవై డెబ్బయివేలు జమచేసి.... ప్రభుత్వానికి చూపాలి.”

“సరే.... సార్.... మా నాళ్ళతో మాట్లాడుదాం.”

“నేను కూడా.... మీ ఊరికి వచ్చి.... అందరితో మాట్లాడినాకనే.... చందాలు వసూలు చేద్దాం. ఏమైందయో మీ ఊరి గట్టిగనే ఉంది.... ఇయ్యారా! గడిపకి ఓ రెండు వందలు.... మొత్తం వసూలు చేసి.... ఏటైనా సరే. పని మాత్రం జరిపించాలి.”

“అలాగే సార్ ... మీరు ఓ సారి మా పూతు దయచేయండి. మా పూతంతా మీరంటే బాగా అభిమానమున్నది.... మరి వస్తాం సార్!”

“అగుబాబు టీ’ తాగివెళ్తురుగాని.... ఒరేయ్ రెండే టీలు తీసుకురా’ ఇంట్లోకి తేకేశాడు. ఎమ్మెల్యే-“వడ్డుసార్. ప్లీజ్” మా వాడు ఏ మబ్బుల్లోనో తేలి పోతున్నాడు. ‘టీ’లు తాగి బయల్దేరాము. మా మురళి మనసంతా ఆనందంతో విండిఉంది - “విజంగా నేనటంటే మా పూతంటే ఎంత అభిమానం. తెలి.... విజంగా.... సార్ చాలా మంచివాడు. ఇతడు మా ఎమ్మెల్యే అవడం మా

అదృష్టం—” మురళి చెబుతున్నాడు. మేము చాలా దూరం వచ్చాము. నదెన్ గానా పుస్తకమొకటి ఎమ్మెల్లె దగ్గర మర్చి బోయానన్న 'విషయం' గుర్తొచ్చింది— వెంటనే వెనక్కి తిరిగిము.

‘ఎమ్మెల్లె ఇంటిముందు.... చాలా మంది ఉన్నారు. లోపలికెళ్ళాము. ఎవరి కోవో మాట్లాడుతున్నాడు. తలుపు దగ్గరే అగి వింటున్నాం.

‘మీది. గిబ్రహింపట్నం కదు.... నాకు మీ ఊరికి ఎంతో చేయాలనే

ఉండయ్యా. ఇప్పుడు ప్రభుత్వం కోటా అయిపోయింది .... చందాలు వసూలు చేయండి.... బోర్ వెర్స్ వేయించువాం.. ‘కాఫీ’ తాగివెళ్ళండి”- మాటలు వింటూ మురళి మొహం చూశాను— రక్తంలేనట్లు ముఖం అంతా పారిపోయిఉంది,

“చూడు మురళీ... రాజకీయ నాయకులకి అలాంటి మాటలు రాజకీయంకో పెట్టిన విద్య .... వారికి మీలాంటి వాళ్ళంతా కాజావర్” చెప్పాను— వెంటనే వెనక్కి తిరిగాడు మురళి— పాపం మురళి.

ఏకంట్లు
ఏకరామ్ జనరల్ స్టోర్స్ ఏజెన్సీ,
విజయవాడ - సికిందరాబాద్

ముస్తాబులో మార్పు!

సరిక్రొత్త అకర్షణీయమైన సీసాలలో

లోధ్ర

బారాదహిత ప్రకృతి సిద్ధమయిన అరోగ్యమును ప్రీలకు 80 సంవత్సరములుగా ఇచ్చుచున్నది ఉచిత వైద్య సలహాకు ఈ కూపనును పూర్తిచేసి మీ జాబులో వేంపండి.

పేరు: _____
 చిరునామము: _____
 _____ PIN: _____

కేసరి కుటీరం (ప్రివేట్) లిమిటెడ్

రాయపేట, మద్రాసు-14

Yuva, (Telugu Monthly)

May. 1985

అనురాగ సంగమం

రంగుల తెర తొరిగింది—

వెండి తెర నిండుగా గీతాశ్లోకం.

“బ్రాహ్మత్యాదాయ కర్మాణి నష్టం త్యక్త్వా కరోతి యః

విష్యతే నవ పాపేన పద్మవృత మివామృతా”

నేపథ్యంలోంచి మనోహరమైన కంఠం శ్లోకాన్ని పఠించింది—

రమ్యమైన సంగీతం మొదలైంది—

తెరపై దృశ్యం మారింది—

అది పావని గోదావరి. కదలివైపు వరుగులిడుతూ గలగలమని పారే నిండు గోదారి. దూరంగా అలల మధ్య ఉయ్యాల లాగుతూ ఓ తెరదాప ఎత్తిన వడవ— అక్కడెక్కడో నావికుని పల్లెపాట:

పాట అంతమైంది...

‘ఎవరైతే తాను చేసే కర్మలను పరమాత్మకు అర్పించేసి ఫలాపేక్షను విడిచిపెట్టి చేయినా, అట్టివారికి తమరాకును నీటిబిందువు అంటనట్లు పాపం అంటదు...’

నేపథ్యంలోంచి భావం సలికింపి...

ఒక్కక్షణం నిశ్శబ్దం. లీలగా అలల సవ్వడి...

వదవ ఒడ్డుకు చేరింది...

పడమటి అకాశంలో ఎనకడుగు క్రుంగిపోయే సాయంసంధ్య.

ఒడ్డున చేపలు వడుతూ పిల్లగాండ్రు.

వదవ నుండి దిగాడో వ్యక్తి. మాసిన గడ్డం; మాసిపోయిన దుస్తులూ....

రేగిన జుట్టు.... సర్వస్వాన్నీ పోగొట్టుకుని జీవితపు చరమాయాంకంలో క్రుంగి పోయే కేశదమ్మరిలా వున్నాడు. మెట్లన్నీ ఎక్కి గట్టుపైకి చేరేడు. సువిశాల మైన మైదానం. అక్కడక్కడా చెట్లు.

దూరంగా గుబురు చెట్లమధ్య ఆశ్రమం.

అటువైపు నడిచాడు.

ప్రార్థనాగీతం కాబోయి... లీలగా మొదలై దగ్గరకు పెళ్ళికొద్దీ స్పష్ట పడతూంది.

‘గతం పాపం గతం దుఃఖం గతం దారిద్ర్యమేవచ

అగతా సుఖ సంపత్తిః ఇణ్యిచ్చ తవ దర్శనాత్....’

ఆశ్రమం చేరువయ్యేసరికి ప్రార్థనాగీతం మరింత స్పష్టంగా అక్ష యుక్తంగా రయబద్ధంగా వినవస్తూ వుంటి.

అక్కడివారి వంక చూశాడతను. సమస్తాన్నీ పరమాత్మకు అంకితం చేసి జ్ఞాన సముపార్జనలో ఆనంద శాంత స్వరూపిల్లా వున్నారు. ఆతని కన్నులు జ్యోతుల్లా వెలిగాయ్. అగమ్యగోచరమైన తన జీవితానికి గమ్యం కన్పించింది. వారిపోయే కొద్దు మిగిల్చిన అలిరి వెళ్ళుకొరణంలా ఆతనిలో వెలిగిందో అలా కిరణం. అడుగులు వడివడిగా ముందుకు పడ్డాయి. శిష్యుల మధ్య ఎత్తయిన తిన్నెమీద వెలిగిపోతూ గురుదేవులు - సంకయించకుండా వెళ్ళి అయన కాళ్ళ మీద పడ్డారు.

ప్రార్థన జరుగుతూనే వుంది - కనురెప్ప రెక్కకుండానే గురుదేవులు ఆఖయాస్త మిచ్చినట్లు ఆశీర్వాదించారు. వంచిన తల ఎత్తలేదతడు- జోడించిన చేతులు వెనక్కు తీసుకోనూలేదు- ఎంతపేపు అలా వున్నాడో.... లేచేసరికి చుట్టూ ప్రశాంతంగా వుంది- గురుదేవులు అంతా గ్రహించినట్లు ఒక్క చిరునవ్వు నవ్వి చేత్తోనే సైగచేసి దారి చూపారు- అంతే! ఆతని ఆనందానికి అవదులే! అ- కాపేసవ్లోనే గోదావరిలో పునీతుడై య్యాడు- శిష్యులిచ్చిన పలుచని వస్త్రాలు ధరించాడు- అల్పాహారాని తెక్కతో గంట మ్రోగించి- అందరితోనూ ఆశరూ- అందరికీ సమానంగా సంచుతోందోకామె ఫలాలను- ఆమెవంక తరెత్తి చూశాడతడు- అంతే! కాళ్ళక్రింద భూమి ఒక్కసారి కంపించినట్లయిందతనికి.

అమె... అమె....

నాలుగు కళ్ళూ కలిశాయి.

అమె కళ్ళలో కంచరి అతని కళ్ళలో అశ్రురక్తం:

పాతికేళ్ళ క్రితం పెళ్ళిపందిట్లో సిగ్గుతో వాలినట్లు అమె కళ్ళు బరువుగా వాలిపోయాయి అతని ఆలోచనలు గతంలోకి పరుగులు తీశాయి.

అక్కడితో ఆ దృశ్యం అంతమై తెరపై బైటిర్స్ మొదలయ్యాయి.

నిట్టూర్పు విడిచి, అరుంధతి వంక చూసి, సిద్లోనే కాస్త జరిగి కూర్చున్నాడు కాశ్యప్.

అంత చీకట్లోనూ అరుంధతి కళ్ళు మెరవడం గమనించాడు కాశ్యప్- మనసు కానందం కలిగినప్పుడు ఆ కళ్ళు వెన్నెల్ని విరజిమ్ముగలవు.

తరతరాలుగా ప్రీతాతికి అన్యాయం జరుగుతూనే వుంది- తండ్రీవల్ల; భర్త వల్ల; బిడ్డల వల్ల కూడ. అడవిల్లను ఏదోలా వదిలి చుకోవాంన్న కాపత్రయంకో ముసలి మొగుడికి కట్టబెట్టే తండ్రులున్నారు- కట్టుకాన్కలు తేలేదనీ; అనవసరమైన అనుమానాల్తో భార్యప్రాణాల్ని సహితం తీయగల భర్తలున్నారు- ఐతే పాత సమస్యలు కొన్ని చూపుమాసిపోతున్నా వాటి స్థానే కొత్తకొత్త సమస్యలు పుట్టుకొస్తూనే వున్నాయి- సామాజికంగా ముంచంక వేళామనుకున్న ప్రేమకూడ ఒక్కొప్పుడు ఆ సమస్యలకు గురికాక తప్పడంలేదు- అబలలుగా మిగిలిపోకా తప్పడంలేదు-

అటువంటి ఒక సమస్యను చిత్రీకరించినదే ప్రస్తుత చిత్రం.

ప్రేమించి వర్ణాంతర వివాహం చేసుకున్న జంట, అది తమ జీవితంలో

ప్రేమనూ వెన్నెలనూ పండించుకుని, మాధాచారాల మనగచీకట్లో కొట్టుమిట్టాడు తున్న సమాజానికి అదర్శప్రాయాలు కౌవాలనుకున్నారు. నలుగురూ ముచ్చట పడే దాంపత్యాన్ని కొనసాగించాలనుకున్నారు. కానీ ఒకానొక డుర్బలనతో పేరొందారు. బంగారు వస్తుపులకోసం ఆమెను ఎత్తుకువెళ్ళిన వాంగలు ఆ మర్నా రామెను జీవచ్ఛవంగా వదిలివేస్తారు. అంతవరకూ ఆమెకోసం పరితపించిన అతడు ఆమెకాస్థితిలో మూసి వెనుకంజ పేస్తాడు. దొంగల వివాసంలో ఒకరాత్రి గడిచిన ఆమెను తిరిగి : న జీవితంలోకి తీసుకోడానికి నిరాదరిస్తారు.

ఎదుటి హృదయం తనను ప్రేమించినదే అయినా; ఒకానొక మానవ బలహీనతకు లోనై ఆమెను పరిత్యజిస్తాడు.

జీవితంలో పడనిపాట్లు పడతాడు.

ఆ అవమానంతో ఆమె బేరియై అక్కహత్య చేసుకొని వుండొచ్చని తలపోస్తాడు. చివరికి విరాగియై సన్యాసాశ్రమం చేరతాడు అక్కతుడ్డికోసం. ఆ సమయంలో.... అదే ఆశ్రమంలో భార్య కన్పిస్తుంది- ఇద్దరి మధ్యా మాగజాధ మొదలౌతుంది. తమ దాంపత్య జీవితంలోని తీసిజ్జానకాలకనికి గుర్తుకొస్తాయి. మనసు అట్టడుగు వీరల్లో ఆసురాగ తరంగాలు కదలాడుతున్నాయి. ఐహిక వాంఛలన్నీ తీరిన తన జీవిత చరమదశలో ఆమెపై ప్రేమమాత్రం చెరగ లేదని గ్రహిస్తాడు. స్వామి సన్నిధిలో ఆమెను స్వీకరిస్తాడు.

'ఇది అనాదిగా వస్తున్న దురాచారమే-అవతార పురుషుల భార్యలకే తప్ప లేదీ నిండలూ, కష్టాలూ' అనుకున్నారంతా సీమీ పూర్తయ్యాక.

రాత్రి పతిన్నర అయింది-

మంచంమీద పడుకుని ఆ ఉదయమే వచ్చిన పీక్లీని తిరగేస్తున్నాడు కాళ్యన్. అతనికి కాస్త దూరంలో చిన్న మంచంమీద హాయిగా నిద్రపోతున్నాడు ఐదేళ్ళ వయసున్న గౌతమ్. ఆ చిన్నముఖంలోని రాజతీవికి ఒక్కొక్కడు గర్వం కలుగుతుంటుంది కాళ్యన్ కి. పుణ్యంకొద్దీ బిడ్డలంటారు. తామిద్దరూ ఎటువంటి పుణ్యంచేసుకున్నారో మరి!

కాళ్యన్ దృష్టి ఉన్నకంమీద నిలవటంలేదు-

లేచి 'ఊవరికార్డర్' అన్ చేశాడు. రవిశంకర్ సతార వాచనం గదివంతా మందంగా పరుచుకుంది.

‘ఇంకా ఆవలేదా అమ్మగారి సింగారం’ అంటూ లోపలికి కేక పెట్టాడు భార్యకొక్క-దానికే విప్పించేలా.

‘వచ్చే వచ్చే’ అంటూ చూడకంటే ముందుగానే గదిలోకివచ్చింది అరుంధతి. పాంపిగడలాంటి చీర; కెంపురంగు జాకెట్టు. మెడలో ముక్కాలూ; కంఠలో సన్నజాజులూ—

‘పెళ్ళయి నాలుగేళ్ళయినా నాలుగు రోజులుకూడ అననట్టుంది నిన్ను చూస్తుంటే’ అన్నాడు లేచి ఆమెను దగ్గరకు తీసుకుంటూ—

‘అవును మరి.... నిత్యం నీ కళ్ళకి శోభనం పెళ్ళిపూతున్నాగా’ అంది అరుంధతి చలాకీగా కళ్ళు తిప్పుతూ—

నిజానికారోజు వారి పెళ్ళిరోజు. అపీసుకు నెంపు పిద్దేశాడు కాళ్ళవ— ఆకని కిష్టమైన రవ్వలద్దూ; సేమ్య పులిహారా చేసింది అరుంధతి గౌతమ్తో కాస్సేపు అటలయ్యాక చదరంగం తీసింది— అరుంధతికి చదరంగమంటే ప్రాణం. గౌతమ్ని చనలో ప్రపంచ అటగాడిగా చెయ్యాల్సి అంటూంటుంది.

వరుసగా మూడు అటలూ ఆమె గెలవటంతో అటనక్కడ ఆపుచేసి కాస్సేపు నిద్రకుపక్రమించాడు కాళ్ళవ— మూడయ్యేనర్కి కారపు బూండి; టీ పట్టుకొచ్చి తీసింది అరుంధతి—

టీ తాగుతూ; ‘జరిగితే పెళ్ళిరోజంత హాయిను రోజుండదు’ అన్నాడు చిలిపిగా ఆమెవంక చూసి నవ్వుతూ—

‘అవును మరి—అన్నీ అమెరికే అనుభవించడానికి మీ తర్వాత ఎవరైనానూ, అంది.

సాయంకాలం సిక్స్ ప్రోగ్రాం— కథలో మాచిరిగానే ఇంట్లో మరి వంటా గింటా పెట్టొద్దన్నాడు— అట్టించుకుంటే ఎసి హోటల్ కో పోయి కావల్సింది తిని హాయిగా వద్దం అన్నాడు.

అరుంధతి కళ్ళు మీసల్లా మెరిశాయి—

ఐదు గంటలకే గౌతమ్ని తయారుచేసి, ఆ రోజుకని కొనుక్కున కొత్త పట్టుచీర కట్టుకుంది— కాళ్ళవచేత కూడ కొత్త బట్టలు తొడిగించింది—

కోరుకున్న సినిమాకి కోరుకున్నట్టుగానే వెళ్ళివచ్చారు.

‘బాగానేవుంది వరస. తీరా నన్ను తొందర పెట్టి మీరు నిద్రపోతున్నారా యేం?’

అరుంధతి మాటలకు అలోచనలను వదలి కనురెప్పలిప్పాడు కాళ్యాణ-
అళకో.... అనురాగంతో.... అర్తితో తన గుండెలమీద మెత్తగా వొడిగి
తన కళ్ళలోకి చూస్తున్న అరుంధతి అతని కళ్ళకు సౌందర్య ప్రోవులా
కన్పించింది—

“అనందం అర్థవమైతే.... అనురాగం అంబరమైతే అనురాగపు
టంచులు చూస్తాం.... అనందపు లోతులు తీస్తాం” అన్నాడో మహాకవి—

ఎంతగా ప్రేమించి చేసుకున్నాడు అరుంధతిని!

ఎన్ని సమస్యల ముళ్ళ చిక్కుల్ని చేడించి వ్యంకం చేసుకున్నాడా
ప్రేమమూర్తిని!

అరుంధతి మాత్రం:

కులాల సరిహద్దుల్ని చెరిపేసి, విప్పులు కడిగే ద్వీప వంశంలోంచి
అబ్రాహ్మణుడైన తనను చేరించి.. పవిత్రంగా వది సాగరంలో సంగమించినట్లు—

‘ఏమిటో.... అలోచనలు!’ గడ్డాన్ని కడిలిస్తూ అడిగింది అరుంధతి.

‘పాతళ్ళావకాలు - నాలుగేళ్ళక్రితం యీ రోజుకోసం మనంపడ్డ ఆరాటం
....యీ ప్రేమమూర్తిని పొందటంకోసం పాతికేళ్ళబట్టి వున్న బంధాల్ని సైతం
లెక్కచేయకపోడం .. అంతే - అంతకుమించి ఏమున్నాయి—’

‘నా కోసం బి. ధువుల్ని, అత్మీయుల్ని దూరం చేసుకున్నారా— ఏముంది
పేదపిల్లలో’.

‘అనురాగం, ఆదరణ, అందం ఇవి చాలావా— అయినా నాకోసం నువ్వు
మాత్రం వడులుకో లేదేమిటి! కోడిగుడ్డును కూడ కాకని నువ్వు కోడినే తినే
నాతో....’

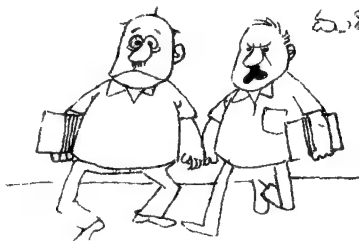
అతని నింక మాట్లాడనివ్వలేదామె—

‘ఒకరికోసం ఒకరు అర్పించుకోవడంలోనే, ఒకరికొరకు ఒకరు
కాగంచెయ్యటంలోనే ప్రేమ పరిపక్వ మాతుంది— ఉన్నతమాతుంది—
జీవితాన్ని పండుకోవడమంటే అదేనేమో!’

‘అరూ! నువ్వు నా అదృష్టంకొద్దీ దొరికిన దేవతవి— ఏ పూజలూ
చేయకుండానే సాక్షాత్కరించిన దైవానివి. నా పాలిట వరానివి’ అతని కళ్ళు
సేత్యప్రగా మూసుకున్నాయి—

అందుకే ఏవిషయం గురించుకూడా

అంత ప్రేమతో అలా బయటపడక
దురైవి చెప్పేది!

శ్రీకృష్ణ
నాగి

'ప్రేమ జీవితం కాదురాకుమారి నీటిబొట్టు లాంటిది. అది ఎంత వున్నంత కాలం అది ప్రకాశిస్తుంది. ముక్కుండా మనోహరంగా వుంటుంది. కానీ ఏ చిన్ని గాలి అని సోకితే నీటి అం మీటితే కలవరపడి జారిపోతుంది. నా కెప్పటికీ ఒకే ఒక కోరిక... యిలా మీ వదిలో మీ సేవలో మీ పిల్లలకు తల్లిగా ఒక గృహిణిగా వుండి కదలేరిపోవాలి... అంతవరకూ నీటి పరిస్థితిలోనూ దూరం కాదుదదని.'

'ఛ... అలా ఎందుకనుకుంటావు రూ... బంధనాలన్నీ తెచ్చుకుని నీతో జీవితం పంచుకున్నవాణ్ణి... యీ బంధం జీవితాంతం వుండేదే... ఎన్నీ అపోహలు రానీ... ఎన్నీ సమస్య రెడురవనీ మన వైవాహిక జీవితం పాగిపోవలసివదే.'

అమె కనుకొలుకుల్లోంచి జారిన రెండు కన్నీటిబొట్లు అతని వక్షంమీద పడ్డాయి.

'అది చాలిందీ... ఆ మాట ఒక్కటే... జీవితానికి మీ రిచ్చిన వరం... అంటూ అతని గుండెంపై వాలిపోయింది.

'ఛ... ఏమిటదీ... శుభప్రదమైన యీ రోజున, యింకా సంతోషంగా గడపాల్సిన యీ క్షణాన యీ కన్నీరేమిటి? ఏదీ ఆ కన్నుల్లో వెన్నెలలు కురిసింమా.'

"కవిత్వం చాలుగానీ హాసకోరేదీ..." అంటూ అమె నవ్వింది. ముక్కులు రాలినట్లు...

కొరికిరి జల్లుకు పులికొచ్చిన భూమాశలా అమెలో ఎదో పరవశం! వశంకన్న వయసు కొలాన్ని గమనించకుండా విశ్వరూపం ప్రదర్శించింది—

యువ

23

తనువులూ మనసులూ యేకమై గృష్టిలోని అందాల్నీ, అనందాల్నీ
అందుకోవాలని ప్రయత్నించి, పవనీకృతమై అంతర్యామీయైందా—

అర్థరాత్రి —

అప్యత్యానికి హద్దులేవు

'దత్' మున్న కబ్బిమై పడుక్కుని మెలిమిని వచ్చింది అరుంధతి—

లేని, మునితారిత చీరదుచ్చెక్కను దిగ్గరను తీసుకోబోయింది— అంతలోనే
తను గదికించు మెల్లగా తెరిచిన చప్పు —

కాళ్ళవని మెల్లగా కుదీపి లేచింది.

అతను లేచేసరికే దైనింగ హాయికీ, తను గదికీ మధ్యనున్న ద్వారందగ్గర
వృష్టంగా ఓ అకారం.

అప్పటికిగాని గుర్తురాలేదు దైనింగ కల్లోంలో యింటికి కుడివైపున గల
భాగవాణాలోకి వున్న తలుపు రాత్రి వేయలేదని, అన్ని తలుపులూ ప్రతిరాత్రి
మరిమరి చూసుకునే పదకగదిలోని కొనుం— అటువంటిదోజా ఎంచేతో....

ఆ అకారం నెమ్మదిగా కదిలివస్తోంది.

'ఎవరూ' దిగ్గరగానే కేకవేళాడు కాళ్ళవ.

'మీ అరిచారంకే ప్రాణాలు తీస్తా. ఉదంకుండా నే చెప్పివచ్చి చేస్తే
ప్రాణాలు పలుస్తాయి. తాగ్రత్త!' అంటూ చేతిలోని బ్యాటరీ లైటుతో
గదిసంతా పరిశీలించసాగాడతను.

అరుంధతి శరీరం చియంకో వణికిపోతోంది— నెమ్మదిగా తలతిప్పి గొతమి
వంక చూసింది — భయందోళన కఠితంగా నిదురపోతున్నాడా పసివాడు.

గబుక్కున ఒక్క పరుగులో గొతమిని చిలారనుకుంది— తన ప్రాణాలు
పోయినా వరే ఆ పసికందును రక్షించుకోవాలి. కానీ అమె ప్రయత్నం
నెరవేరలేదు—

అకానకాహుడైన ఆ దొంగ యినప కమ్మిలాంటి తన చేతిని అడ్డుపెట్టి
అమె నాపేళాడు.

వేష్టలడిగి నిలబడిపోయింది అరుంధతి. ఏదొక్క దొంగేవా? లేక....
ఎన్ని నిమిషం లేదు? తెల్లారి లేస్తే పేపర్లో ఎన్ని చదవటంలేదు— దోపిడీ
మూకలు ఒక్క ధనంకో సంకృప్తి పడటంలేదు— పసికందులూ, పయసులోని

శ్రీల.... 'భగవాన్ నా గౌతమని రక్షించు— లోకం తెలివి నా బాబుకి యేమీ కాకుండా చూడు' అని మనసులోనే వేయిదేవుళ్ళకి మొక్కుకుంది—

'వీరువా తాళాలెక్కడ?' రాక్షసగొంతు ఆ గది నలుమూలలా ప్రతిధ్వనించింది—

పట్టుకున్న వెనక్కు తిరిగి చేతిల్లెపైవున్న రూంలని చేతిలోకి తీసుకున్నాడు కాళ్యన్.

కానీ కాళ్యన్ చేష్టలన్నీ సింహం ముందు లేదేపిల్ల చేష్టలే అయ్యాయి— సింహం వంశాలో కుందేలు పిల్లే అయింది అరుంధతి.

'ప్రాణాలు వుంచుకోవాలంటే యిప్పటికైనా చెప్పండి. తాళాలెక్కడ?' గర్జించింది సింహం. అప్పటికే కిటికీ వూసలకు కాళ్యన్ బిందీ అయ్యాడు— ఒక చేత్తో అరుంధతిని బిగదీసి పట్టుకుని కాళ్యన్ గుండెలపై కత్తివుంచాడు.

అరుంధతి నిలువెల్లా వణికిపోయింది

పాపిష్టి డబ్బు.... ప్రాణాలు పోయాక ఎవరికి కావాలి? కోట్లు అర్జించు కున్నవాళ్ళూ, రింకంత మేడలు కట్టుకున్నవాళ్ళూ కూడ చివరికేం తీసుకు వెళ్తారు?

'అగు! నన్నొడులు. నేనిస్తా' అంది కాళిలా—

ఆ కేకకు అటు దొంగ, యిటు కాళ్యన్ ఇద్దరూ అక్కర్లపోయారు— పట్టు పడలింది అమెను వదిలాడు— కానీ కాళ్యన్ గుండెలమీంచి కత్తి తియ్యలేదు—

మంగళసూత్రాలు బయటకు తీసి వాటికన్న తాళంచెవిని దొంగ చేతిలో పెట్టింది అరుంధతి—

'నేను మనిషినిరా—నాకు డబ్బు కన్నా మాంగళ్యం కట్టిన భర్తే ముఖ్యం— ఒకరు కష్టించి సంపాదించుకున్న ధనాన్ని దోచుకుంటూ ఎన్నాళ్ళు బతుకుతావో బతుకు!'

అరుంధతి కళ్ళు నిప్పుల్ని కురిపిస్తున్నాయి—

అమె ధైర్యానికి విస్తుపోయారు కాళ్యన్ - విశేషలా వికలాబ్ధహాసంచేసి వీరువా తలుపులు తెరిచి తనకు కావల్సినవన్నీ ఒక మూట కట్టుకున్నాడు. ఆ తర్వాత అమె దగ్గరకొచ్చి చేతులకున్న గజాలు మెళ్ళోని గొలుసును కూడా ఒడు పుగా తీసుకున్నాడు— 'నీ వంటి పతివ్రతకి భర్తే ముఖ్యం కదూ - ఆ తాళి

మాత్రం నీకెందుకూ' అంటూ మంగళసూత్రాన్ని కూడా ఎడంచేత్తో లాగివేశాడు...
ఏం చేయలేని విస్వహాయురాలుగా వుండిపోయింది ఆరుంధతి...

ఇంతలో గడిలోంచి గౌతమ కలవరింత వినిపించింది...

అమ్మో! గుండెల్లో ఒక్కమారు రైళ్ళు పరుగెత్తాయి ఆరుంధతికి... అంతటి వ్యక్తిని ఒక్కోకోపు కోసి బెడదూంట్లోకి తొరబడి తలుపులు ముయ్యబోయింది. అంతే! అది సాధ్యం కాలేదామెకు...

బలిష్టమైన బాహువులు ఆమెచుట్టూ చేరాయి... 'నాకు డబ్బే కాదు... నీవంటి పతివ్రతం అందం కూడా కావాలి' అమెను క్రిందికి తోసి ఒక్క పుడుటున ఆమెపై బడ్డాడు.

అనుకోని ఈ హఠాత్పరిణామానికి భయంతో చలించిపోయింది ఆరుంధతి... బట్టలు చిరిగిపోతున్నాయి... పెనుగులాట - సింహానోట చిక్కిన కుందే బులా గింగిరిలాడింది...

అంతే! ఆ సమయమెంతో కాదు...

అయితేమాత్రం! ఓ దుష్కరకృత్యం - భర్త కళ్ళముందే అదే గడిలో ఓ భారతనారిపై జరిగిన అఘాయిత్యం - ఏ సంపదనైతే భారతప్రీతన ప్రాణం కంటే, అస్తులకంటే అధికంగా చూసుకుంటుందో అదే దోచుకున్నాడతడు...

మంచంమీద ఇంకా గౌతమ కలవరిస్తూనే వున్నాడు... ఆ సమయంలో తన తల్లి, ఒక రాక్షస ఆకృత్యానికి బలై నేలబడి పొర్లుతుందని ఆ పసిప్రాణికేం తెల్సూ! నృప్తికార్యాన్ని ఓ పవిత్రధర్మంగా అచరిస్తూ ఆ క్రియలో ప్రేమాభిమానాల్ని మనసూ మమతల్ని రంగరించే భారతప్రీతరతరాలుగా రాక్షసత్వం జీర్ణించిన మగ పశువులకు బలై పోతున్నారని ఆ చిన్నిమనసు కేం తెల్సూ! అన్నీ తెల్సిన కాళ్యన్ మాత్రం ఏం చేయగలడు?

దోచుకున్నదానితో సంకృప్తిపడి వెళ్ళిపోయాడు దొంగ - కట్లు విప్పబడినా తగిలిన దెబ్బలకు తట్టుకోలేక కప్పలా కూలిపోయాడు కాళ్యన్. అది.... వారి జీవితాలను వివసర్పం కాటువేసిన.... కాకరాత్రి!

ఆలోచనాలోచనం

చుట్టూ అంధకారం. భయంకరమైన నిశ్శబ్దం.

కాళ్యన్ కళ్ళ మూతలు పడ్డంలేదు - అతని చూపు అంధకారంలోని

వెలుగు నన్నేషిస్తుంది - అతని హృదయమూ మనసూ రెండుగా చీలి తీవ్ర సంఘర్షణతో ఒరుసుకుపోతున్నాయి.

ఏం చేశాడు తను? ఏం చేస్తున్నాడు? ముందేమి చెయ్యబోతున్నాడు?.... అదే ప్రశ్న అతని మస్తిష్కంలో -

అరుంధతి తను తాళిబట్టిన భార్యే కాదు - మనసంతా అర్పించిన ప్రేయసి. తనలో తనువూ మనసూ కలిపేసుకున్న ఆర్థాంగి -

మరి.... అమె నే విధంగా ఓదార్చబోతున్నాడ? అమెకు జరిగిన అన్యాయాన్ని ఏ విధంగా పారద్రోలాలనుకుంటున్నాడు - అసలామెకు న్యాయం చేయగలడా తను?

ఎందుకు చేయలేడు? జీవితాంతం అందగావుండి అమెను రక్షించుకోవాలైన బాధ్యత తనది కాదా? అటువంటప్పుడు .... పవిత్రమైన అమె కిలమే దోచుకోబడుతున్నప్పుడు తనేంచేశాడ? నిస్పృహయంగా వున్నాడు - బండి అయిపోయాడు - అదెవరి తప్పు?

మగవాడు ధీరుడూ బలవంతుడూ అయితే అతని అండన చేరుకున్న ప్రీ నిర్భయంగా వుండగలడు - మరి.... తనా విషయంలో బలహీనుడే? తనను తనే రక్షించుకోలేని బలహీనుడు భార్య నెలా రక్షించగలడు? జరిగిందానికి బాధ్యులెవరు? ఎంతవరకూ బాధ్యులు?

ఏ తప్పు చేయని అరుంధతి తప్పుచేసినదానిలా తప్పించుకు తిరగడం, పేదనతో కుమిలిపోడం తనకు మనస్తాపాన్ని కలగజేస్తోంది. అయితేమాత్రం:

పూర్వపు అరుంధతిలా తను చేరదీసి, కురులు నవరించి ఓదాత్తగలడా? అదీ తనలోని బలహీనతేనా?

అరుంధతిని ఎంతగా ప్రేమించాడు తను? ఆ ప్రేమకు ఏ బంధనాలూ అడ్డు రాకూడదనుకున్నాడు.

అరుంధతి ప్రేమలో తను పొందిన అనుభూతులు ఎప్పటికీ కనులముందే నిలిచిపోతాయి - మనసు మారుమూలంలో ఆ జ్ఞాపకాల దొంతరలు తనలోని నిత్యానందానికి పునాదులౌతాయి.

అకుపపృ పట్టుపరికిణీ; అకాశంరంగు శార్దూల వోణీ, చెవులకు రింగులూ, మెల్లో నన్నటి ముక్కాంహరమూ ఎంత నాజుగా వుండేదని? అనాటి తొలి

పరిశయం.... ఆ రోజు ఆమె రూపం.... ఎప్పటికీ తన మనోఫలకంమీద నిలిచే
వుంటుంది—

ఇరువురి మధ్యా ఆ ఏర్పడ్డ ప్రేమానురాగాలు శాశ్వత బంధాలవదానికి
ఎంతటి మనోదైర్యంతో నిలవాలన్న వచ్చింది:

అక్క.... అమ్మ తర్వాత అమ్మయిన కక్కను ఎంతటి బాధకు గురి
చెయ్యాలన్న వచ్చింది:

తొలిసారిగా తననోట ఆ మాట విని ఎంతాశ్చర్యపోయింది: వసంత
పుట్టినదగ్గర్నించీ తనను అల్లుడిని చేసుకోవాలనే ఆరాటపడింది— అశవడింది— ఆ
పదహారేళ్ళ ప్రాయమున్న ఆ అశ చిగురులువేసే సమయంలో త్రుంపబడడం
ఎంతటి బాధాకరమైన విషయం:

తన నొక స్నేహితుడుగా చూసే బావగారిలో మాత్రం నిశితప్రమేష బాధ...
ఒకింతకూడ తొణకలేదు—

మౌనం ఎన్నిటికో సమాధానం.

బాధ, సహనం, ఓర్పు, శ్యామలం... అమ్మి కలగలిపి మింగి నవ్వుతూ
తననాదరించిన ఆ దంపతులకు తమ అన్యాయమే చేకూడనిపించింది.

ఆ నేరానికి శిక్ష తనకిప్పుడు విధింపబడింది.

నిజానికి తను చేసిన నేరమేమిటి:

వసంతంకే తనకు వల్లమాలిన ప్రేమ, అభిమానం.

ఒకే యింట్లో పెరగడం వల్లనే ఏమో వసంతపై తనకు పోదరి కుల్యమైన
భావమే— కాకేంగిలి చేసిన జాంపళ్ళు తిన్నప్పుడూ, స్నానం చేసొచ్చిన
వసంతకు గొను తొడిగి తిరికం దిద్దినప్పుడూ, లెక్కలు సరిగా చేయకపోతే
'మొద్దూ' అని మొట్టకాయ పెట్టినప్పుడూ, ఎప్పుడూ.... ఎప్పుడూ వసంతపై
మరోభావం కలగలేదు— పైగా వసంత రూపంలోనూ, గుణాల్లోనూ అక్కయ్యనే
పోలింది—

అడిందాలా కళ్ళు తిప్పడం: కళ్ళతోనే నవ్వగలగడం, అలోచింపేటప్పుడు
బుగ్గకి చూపుదువేలు అన్నడం.... ఒక్కో కవళికలో అక్కే అన్నిస్తుంది—

అటువంటి వసంత కాబోయే భార్యగా ఎలా వూహించగలడు....?

మన యీ సంప్రదాయంలోంచి వచ్చిన యీ వావివరసల పరిణామస్థితి
ఎప్పటికీ తన కర్ణంకాదు—

అన్నకూతురు సాజెత్తూ కూతురితో నమానం. మరి అదే రక్తం పంచుకు
 పుట్టిన అక్కకూతురు తనకు భార్య వరసెలా అవుతుంది? పిన్నికూతురు చెల్లె
 లవుతుంది. మరి తల్లిరక్తం పంచుకు పుట్టిన మేనమామ కూతురు మాత్రం
 భార్యవరస—

తన ఆలోచనలూ వూహలూ ఎవరిక్కావాలి—

సంఘం నియమించిన వావివరుసలవి—

సరిగ్గా అదే పమయంతో తన జీవితంలోకి అరుంధతి వనంకంలా
 వచ్చింది— కొత్త చిగురులేసి మొగ్గులు తొడిగిన తన మనసు అమె కంకితమై
 పోయింది.

పెళ్ళి విషయంలో తనే గెలిచాడు — మంగళసూత్రధారణ పమయంలో
 అక్క కళ్ళలో చిప్పిల్లిన కప్పిటివి తమ స్పష్టంగా చూశాడు.

ఆ తర్వాత వనంకలోని నిర్లిప్తతనీ చూశాడు. అంత చలాకీగా అంత
 చమవుగా తనకో మెలిగే వనంతేనా యామె.... అన్నట్లు మెలిగేడి!

వనంక మనసులో కూడా తనవట్ల అదే భావముందా అప్పించింది.

ఆ తర్వాత వనంక తనకో నవ్వుతూ మాట్లాడిన వందర్యమే లేదు—

ప్రమోదన్ ట్రాన్స్‌వర్మీద వూరువదలి అక్కకు బావకూ దూరంగా
 వచ్చేశాడు. కాలమే తన పమవ్యమ తీర్చిందని సందిగ్ధుడై అన్నట్లో.

అక్కకి తనకూ మధ్య ఎప్పుడైనా ఒకటి రెండూ ఉత్తరాలు. అంతే—

పెళ్ళిచేసుకోవని పట్టుబట్టి యం.వి.వి.యన్‌లో చేరింది వనంక— చదువు
 మనిషి అభివృద్ధికి పునాదులేయడమే కాదు. మనోవికాసాన్నీ, నూతనోత్సాహాన్నీ
 చేకూర్చగలదు. అలాగైనా అమె ఆలోచనా దోరణి మారి, ఏనాటికైనా పవిత్రపవు
 వూహలవట్ల వ్యాఖ్యానం కలిగి తనవర్తం చేసుకుని జీవించగలిగితే అంతేదాని—
 అదే నాంబించాడు తమ.

చటుక్కున లేచి కూర్చున్నాడు కాళ్యణ్—

అర్ధరాత్రి దాటింది— ప్రక్కగదిలోంచి సన్నగా యేడ్చూ, వెక్కిళ్ళూ
 వినిపిస్తున్నాయి—

అరుంధతి ఏడవకేం చేస్తుంది? తనకు జరిగిన అన్యాయానికి మరో ప్రి
 అయితే ఆ వెంటనే అక్కహత్య....

ఒక్కక్షణం గుండెలు కొట్టుకోడం మానేశాయి..

అంటే.. అంటే అరుంధతి ఆత్మార్పణ కావించుకోవాలనే ఆలోచిస్తున్నాడు; తన పూహలో లేకపోతే ఆ భావం తన మనసులో లేకపోతే ఎలా స్ఫురించిందా వక్ర ఆలోచన..

హిందూ ప్రీతి ఎన్నో అంక్షలూ ఎన్నో నియమాలూ..

అవి తప్పదంకంటే జీవితంనించే తప్పకోడంవేలని శాసించే సంఘతీర్పు- ప్రాణంకంటే విలువైంది మానం.. దైవంకంటే విలువైనవాడూ సేవించదగ్గ వాడూ భర్త.. శీలంపోయినా, భర్తపోయినా ప్రీతి జీవితం లేదు.. వుండకూడదు..

ఈ ఆలోచనలు అరుంధతిలో కూడ ఎందుకు రావు? మరి ఆ ఆలోచనలు కార్యరూపం దాల్చిస్తే....? అది ఘోరమైన అన్యాయం కాదా? ఆ చావు దారుణమైన చావు కాదా?

తను పిరికితనంతోనూ, సంప్రదాయం పేరిట ఏర్పడ్డ భాదసంతోషా పూదుకుంటే ఒక నిండుప్రాణి బలైపోతుంది— ప్రాణాల్ని బలవంతంగా బలి తీసుకోమని ఏ శాస్త్రాలు చెప్పాయి?

అదే జరిగితే తను నిజంగా హంతకుడు.. భార్య శీలాన్ని గాని ప్రాణాన్ని గాని రక్షించలేకపోతే తను భర్త ఎట్లా ఆయ్యేడు?

అరుంధతి ఏళ్ళు ప్రక్కగదిలోంచి వినిపిస్తూనే వుండి..

ఇన్నాళ్ళూ అమెతో కాపురంచేసి ఏం గ్రహించాడు అమెను గూర్చి?

అప్పుడే ఆ దుర్బలన జరిగి ఒక పూర్తి రోజయిపోయింది.. గలగలా నవ్వుకూ కుళ్ళుకూ కొండవాగులా ప్రవహించే తమ దాంపత్య జీవితం మురికి గుంటలో కలిసిపోయింది.. ఐతే ఆ కాలవ్యం ఊణకాలమే ఎందుకు కాకూడదూ? విరంతరం పరవళ్ళుతోక్కే గంగాజలంలో ఎంత మాలిన్యం కొట్టుకుపోవడం లేదు? మరినాల్ని ఒకప్రక్క కడిగేస్తూ ఒకప్రక్క తనలో దాచుకుంటూ విరంతరం ప్రవహిస్తున్న గంగానది ఎప్పటికీ పవిత్రమైనదే.

పవిత్రత!!

ఏది పవిత్రత? ఏది కాదు?

శరీరం పవిత్రమైన దనుకుంటే మనసు, అత్మ, ఆలోచనలూ అవి పవిత్రం కాకపోతే....?

మరి మనసు, అత్త, అలోచనలూ పవిత్రమై ఒక్క దేహంలో అపవిత్రత ఏర్పడితే....:

శరీరంలో అంగవైకల్య మేర్పడితే: ప్రమాదవశాత్తూ జీవితాని కువయోగ పడే కుడిచేయి విరిగితే, తొంగించబడితే.... పుట్టుగుడ్డివారై తే.... అవి అపవిత్ర మనిపించుకుంటుందా:

సంపూర్ణ పవిత్రత మానపుడికి వుందా:

సంపూర్ణత్వంకోసం కాదూ మరణానంతరం దేవునిలో ఐక్యమయ్యేడి:

ఏమో! విరంతర ప్రశ్నలే యివి-

శరీరం బుద్ధుధ ప్రాయం- అత్మ శాశ్వతం.

పవిత్రత, అపవిత్రత.... అంతా అత్మదే-

మరి....: మరి :

తెగీతెగని అలోచనల మధ్య కొట్టుకుంటున్నాడు కాళ్యణ- సంఘమంటే ఏమిటి: ఈ నీతినియమా లెందుకేర్పరచాడూ: మానవ శ్రేయస్సుకోసం మానవులే నిర్ణయించినవి కావూ యివి:

మాడుగంటల సినిమాలో ఒక జీవితాన్ని చూపిస్తే జీవితాల్లోని కష్టాలూ శాధలూ చూపితే కనుకొలుకుల్లో నీళ్ళు నిలుస్తాయి- ఆ పాత్రలపై సానుభూతి

ఏర్పడుతుంది- ఒక్కోప్పుడు యీ సంఘ నియమాలు తప్పేమో ననిపిస్తుంది-
'చట్టాలూ, శిక్షలూ మారాలి' అన్నట్లుగానే యీ వీతి నియమాలు కూడ కాలంతో
పాటు మార్చిన అగత్యమూ అవసరమూ వుండేమో!

అపవిత్రనుమకొని తృణపదార్థ ప్రి వేదవేదాంగాలూ, శాస్త్రాలూ, తెల్సిన
మహద్గులవద్ద జేరి పునీతులైతే ... మళ్ళీ పూర్వబంధనలూ, అపేక్షలూ
ప్రేమలూ పట్టుకొస్తాయి- శుభమానాలు దగ్ధమౌతాయి- మ్రోడైన దాంపత్య
వృక్షాలు మళ్ళీ చిగురులేస్తాయి-

మరి, ఆ పవిత్రతా అపవిత్రతలను కొలిచే సాధనం ఏమిటి? జ్ఞానంతో
పునీతమైన మనస్సు-

కాళ్ళవ అశోచనలు ఎక్కడెక్కడికో పరుగులెత్తుతున్నాయి. అతను
చదివిన, విన్న ఏవేవో పురాణోపాసాల్లోపి, చరిత్రల్లోపి కథలూ సంఘటనలూ
కళ్ళముందు కదులాడుతున్నాయి-

మనోవలకంమీద నిశ్చలంగావున్న ధర్మకాటా-

అరుంధతి వెక్కిళ్ళు విన్నిస్తూనే వున్నాయి-

లేచి నిల్చున్నాడతడు-

ఇద్దరిమధ్యా వున్న యీ కొద్దిసాటి దూరం, యీ అంధకారం.... యీ
నిశ్శబ్దం.... యీ భయంకర మనస్తాపం. అంతమైపోవాలి!

జీవితంలో యిది ఒక ఏక్విడెంట్. అంతే!

రెండడుగులు గుమ్మంపైపు వేళాడు-

మోదోఅడుగు పడలేదు!

బ్రతుకు సమస్య

కళావిహీనమైన అరుంధతి కళ్ళు నిశీధివంకే చూస్తున్నాయి- అక్క-
డక్కడ నక్షత్రాల గుడ్డివెలుగు- ఊపిరి తీసుకోకుండా నిల్చున్నట్లు అకుర్చి కూడ
కదల్చుకుండా చెట్లు- ఎక్కడో నిర్వాగ్యపు జంతువుయొక్క బాధాపూరితమైన
అరుపు-

గౌతమీవంక చూసింది- చీర కొంగును పిడికిళ్ళతో పట్టుకుని నిశ్చింతగా
నిద్రపోతున్నాడు-

'ఈ బంధనాలన్నీ తెంపుకుంటే తెగేవా' అనిపించింది-

తెంచుకోక అంధకారంలో ఎంత దూరం ప్రయాణించేగలదు!

దృష్టి మరల్చింది మళ్ళీ - చీకటి ఆకాశంలో ఏదో పక్షి అరుస్తూంది
ఎంతగా -

మరో యిరవైనాల్గుగంటలు కాలంలో కల్చిపోయాయి -

విజమే - ఒక జీవికాన్ని గురించి అలోచించడానికి రోజులు చాలవు. కానీ
తన సమస్యకు తనే తీసుకున్న నిర్ణయం అమలు జరగడానికి నెత్తెమ్మ చాలు.

భార్యగా తను తప్పుకోగలడు - కానీ తల్లిగానే తప్పుకోలేకపోతుంది -
బంధవిముక్తురాలు కా లేకపోతోంది -

ఈహరిరెక్కలు ఎచ్చుకొని చిన్న పక్షి తన చేతుల్లో వుండి - అది రేపు
రెక్కలబలాన్ని పుంజుకుని విశ్వాంతరాళంలోకి ఎగరాని. కాంతి కవీశాంతో
చెలిమి చెయ్యాలి -

మరి ఆ బలాన్ని రైర్యాన్ని వచ్చే మాత్రమూర్తి అయిన తను తన
బాధ్యతలను విస్మరించగలడా?

విస్మరించాలి! అసవిక్రమైన నీడ.... కిడును కలిగించే నీడ పడకుండా
వుండాంటే తప్పుకోవాలి.

తను చూసిన జీవికల్లోనూ, జీవికచిత్రాల్లోనూ, విన్న పురాణకథల్లోనూ
యిటువంటి సమస్య ఏ ప్రీతి కలగలేదు - కాలానుగుణంగా సమస్యలూ క్లిష్ట
మౌతుంటాయేమో మరి!

అన్యాయం జరిగిన అహ్యాలకు భర్త కావమే వరమైంది - భగవత్ స్వర్గకో
పాప పంకిలంనుండి బయటపడింది -

ప్రజలకోసమే భర్త అనుమానించి పరీక్షించినా భూదేవి పడిలో పునీతమై
చివరికి భర్తను చేరింది నీక -

మరి తను! భర్త ఎదుటే శీలాన్ని కోల్పోయి అసవిక్రమైపోయింది -

ఏ కావమో తగిలి తను శిలగా మారిపోతే ఎంతబాగుండును! ఈ మనోవేదన,
యీ వశ్యాశ్రావం, యీ మమకాసుబంధాలూ యివేవీ లేకుండా హృదయమూ,
మనసూ లేని పాషాణంగా మారిపోవడం ఎంతటి వరం!

'కాకిలా కలకాలం కాకుండా హంసలా ఆరైల్లు బతుకు' అన్నారు - మరి
మమకాసుబంధాలతో అయిపువ్వుంతవరకూ అసవిక్రంగా బ్రతికేకంటే....
హృదయాన్ని రాయించేసుకుని మధ్యలోనే తమవు చాలిస్తే....

అమె కళ్ళముందు యౌవనంలో గడిచిన మధురక్షణాలన్నీ కదలాడ సాగాయి. కాళ్ళవ్ పరిచయం; ఆ ప్రేమ హృదయంలో కులమత భేదాలెరుగని గువ్వపిట్టగా మారడం.... ఆ దాంపత్య తొలిరోజుల మధురోహాలు ... సంశాసనం గూర్చి కన్న కలలు..

ఓహో! అవన్నీ యింత త్వరలో ముగిసిపోతాయమోదే దెన్నరూ.

అంత ప్రాణాధికంగా ప్రేమించి తన జీవిత భాగస్వామిని చేసుకున్న కాళ్ళవ్ ఒక చేయని నేరానికి యింత కఠినశిక్ష విధిస్తాడని అనుకోలేదు.

ఓ తాలిచూపు .. ఓ ఓవార్చుమాట..

అనే తనపట్ల వరాలయ్యేవి. మరణించినా సంతృప్తిగా వుండేది. కానీ అందుకూ నోచుకోని దౌర్భాగ్యురాలు తను.

గౌతముకి చాతీవరకూ దుప్పటిని కప్పివేసింది. కళ్ళు మూసుకునే మనసులో దైవాన్ని ధ్యానించుకుంది.

ఒకటి.... రెండు.... నిశ్చింతైపు అడుగులు వడ్డాయి. మృత్యుముఖంలోకి తొంగిచూసే అతిరీక్షణాలు ఎంత భయంకరమైనవి! వదిలగా వదే అమె అడుగులు చటుక్కున ఆగాయి. అమె చెయ్యి ఎవరో బలంగా అందుకున్నారు. వెనుదిరిగి చూసింది. .... కాళ్ళవ్!

అంతవరకూ గంభీరముద్ర దాల్చిన అమె ముఖం భర్తను చూసేవరికి ఒక్కమారు శోకసముద్రంగా మారిపోయింది. గర్భంలోంచి పెనుగులాడి పెద్ద శబ్దంతో ఒడ్డున విరుచుకుపడ్డ కెరటంలా కాళ్ళవ్ కాళ్ళమీద ఒరగిపోయింది.

అమెను లేపి, హృదయానికి హత్తుకున్నాడతడు. కన్నీళ్ళను తుడిచి, ముంగురులను నవరించాడు. అమె చేతిని తన చేతిలోకి తీసుకుని లోపలకు వదిలిపించాడు చేష్టలుడిగిన బొమ్మల్లే అతనివెంట నడిచింది.

ఇద్దరిమధ్యా నిశ్శబ్దమే. ఆ నిశ్శబ్దంలో యిప్పుడు భయంలేదు.

అరుంధతి

కాలమెంత విచిత్రంగా దొడ్లుకునిపోతోంది!

సుఖదుఃఖాలయందు, జయపజయాలయందు సమానభావం కలిగి ప్రవర్తిస్తే పాపం అంటదనీ గీతాబోధే. ఆ సూత్రం ప్రకారమే కాలంకూడా నడుచుకున్నట్లు విపిస్తుంది -

జీవితం కాలంతో ముడిపడి వుందంటారు. అదృష్టితో చూస్తే ఎత్తు పల్లాలతో కూడిన భూమిని జీవితంతో పోలిస్తే దానిపై నిండుగా పారే నదిలాంటిది కాలం—అ కాలగమనంలో నన్నొక్కొట్టుకుపోతుంటాయి.

ప్రతిజీవికీ వుండే బాంధ్యం యావన వార్తకీ, విప్లవంలో తనను యావనంలోనే వార్తకీ మొచ్చేసింది — జోరూ తెలిసి బాంధ్యం అహయకం నే గడిచి పోయింది— యావన ప్రాంగణంలో అడుగిడి ఆ అనందాన్ని సౌఖ్యాన్నీ రుచి చూడబోయేంతలోనే కాపానికి గురయింది.

తనను కంటిని పాపం, నీ పం తనవుతో పోగొట్టాలనుకుంది — కానీ జరిగిందేమిటి? కాళ్ళవ మళ్ళీ తన జీవితానికి అడ్డుపెట్టాడు— జీవితంలో ఎదురయ్యే సమస్యలకీ దుఃఖాలకీ అర్హతకీ పరిష్కారం కాజాలదన్నాడు.

క్షమాగుణం అన్ని గుణాలలోకీ గొప్పది—

అపవిత్రమైన ప్రీ ఎంగిలి విస్త్రాకుతో సమానమని త్యజించే సంఘంలో కాళ్ళవ ఓ గొప్పవ్యక్తిగా కనిపించాడు— సంస్కారవంతుడిగా దర్శనమిచ్చాడు— అతని ఆశక్తకూడ జరిగిన దుర్ఘటనకు ఓ కారణంగా తలపోశాడు.

మళ్ళీ తన చుట్టూ బంధాలు విగుసుకున్నాయి—

కర్తవ్యం మళ్ళీ తనను జీవితంలో నిలబడేట్టుచేసింది. అయితే నిరంతర నిశ్శబ్దం మధ్య జీవమున్న ఓ బొమ్మగా తప్పితే మరోలా మెలగటానికి అవకాశం లేకపోయింది— అభిప్రాయాలూ, భావాలూ వ్యక్తపరచే అవసరం లేకపోయింది.

ఒక చూరుక్రింద కలిసి జీవనం గడపడమే సంసారమనుకుంటే తను ఆ సంసారాన్ని చేస్తాంది—

ఎప్పుడో అవసరమనుకున్నప్పుడు మాట్లాడే ఒకటి అలా మాటలు తప్ప కాళ్ళవ తనతో మనసువిప్పి పూర్వంలా మాట్లాడడమే లేదు—

దాంపత్య జీవితంలోంచి క్రమంగా భార్యగా తన పాత్ర తప్పుకున్నట్టే— గౌతమకీ తల్లిగా, సంసారచక్రం తిరిగేందుకు సాయపడే ఓ చిన్ని యంత్ర భాగంగా—అంతే— ఆ కర్తవ్య నిర్వహణ కోసమే తన జీవితం—

నిర్దిష్టంగా నిశ్చలంగావున్న ఆ జీవితంలో కూడా మరో రాయి విసిరి అల్లకల్లోలపు సమస్యల అరిజిని రేపకపోతే ఆ దేవుడికి కూడా తోచదేమో!

తన పుట్టిమ: పి కాదని తెల్పిన రోజున భయంతో ఎంతగా వణికి

పోయింది? దుఃఖంతో ఎంతగా క్రుంగిపోయింది?

తన కడుపులో రూపులు డిద్దుకోబోతున్న ఆ ప్రాణి తన అనందానిక మచ్చుతునకా? లేక తనలోని దుఃఖానికీ, అనహయస్థితికీ, అపవిత్రతకీ, అన హ్యేనికి గుర్తుగా నిలిచే మచ్చా?

ఈ పిండాన్ని తను భరించగలదా? నిలుపుకుని ప్రాణం పోయగలదా? అనలు నిలుపుకోడం సమంజసమా?

ఎన్ని రాత్రులు ఏడ్చిందో, ఎన్ని పగళ్ళు పరికపించిందో... లెక్కలేదు-

ఆ నిజం బయటపడ్డనాడు....ఆతని కళ్ళలో ఎంతాశ్చర్యం; ఆ ఆశ్చర్యం వెనక అనహ్యంకూడా వుందా? ఒక అపవిత్రకు వీరనివృత్తమేకాక మరో పాపా నికీ తండ్రిగా నిలిచి పోషించే శిశు కాళ్ళన కెందుకు?

మళ్ళీ కొద్దిరోజులు భయంకర నిశ్శబ్దం!

ఈ శిశులన్నీ భరించే ఓపిక తనకెలా వచ్చింది?

'వద్దండీ-యీ స్థితిలో మరో జీవికి జన్మనిచ్చే ఓపిక కోరికా నాకు లేదు- ఒకవేళ యీ భూమ్మీద పడేయగలిగినా పెంచి పోషించి ప్రేమను పంచగలననే నమ్మకమూ లేదు. అది విష్ణురం అన్నిటికంటే మంచిది.'

కాళ్ళన అందుకు ఒప్పుకోలేదు-బహుశః అది తన సంతానమే అవచ్చున్న అశేమో; తన వంశాంకురమే అన్న నమ్మకమేమో!

ఏమైనా ఆతను తన యజమాని-భరించగల భర్త. తనకు మరో జీవికాన్ని ప్రసాదించిన భగవత్ స్వరూపుడు- అందుకే ఆతనిమాట కాదనలేకపోయింది.

నెలలు నిండుతున్నాయి-

శరీరంలోనూ మనస్సులోనూ ఏదో మార్పు- ఇంటిపరిస్థితుల్లోనూ; ఆలో చనా సరళిలోనూ పెద్దమార్పు కనిపిస్తూ వచ్చింది-

గౌతమీ కడుపున పడ్డప్పుడు ఎంతఅపురూపంగా చూసుకున్నాడు కాళ్ళన- ఇప్పుడా ప్రేమాభిమానాలేవి? పోనీ....దేవునిచినా, తను సంకోషించేదే-

ఆ నిర్లిప్తతా; ఆ నిశ్శబ్దం...మనసుల నావరించిన చీకటి...మనసుల్లోంచి వెలువడని భావాలూ...అవే, అవే....తను భరించలేకపోతూంది-భరించలేక గుండె వెయ్యి వ్రక్కలయినా బాగుండు నన్నిస్తుంది-

ఈ చేదు జీవితంలోనే అక్కడక్కడ తీపితిపి జ్ఞాపకాలు- ముళ్ళకొమ్మల

మధ్య విరజూనే పరిమళాల కుసుమల్లా.

గౌతమ్ ఎదుగుతున్నాడు.

కొత్తకొత్త అటలూ; కొత్తకొత్త మాటలూ.

అవి అప్పటికి తొలి అనుభూతులే మరి.

ఈ అంధకార జీవితంలో అశాకిరణంలా కన్పిస్తువుంటాడు గౌతమ్.

'మరి....మరి....మనింటికొచ్చేది తమ్ముడా..చెల్లాయా' అని వాడు అమాయకంగా అడుగుతుంటే ఎంతో ఆశ్చర్యమనిపించింది. ముద్దులతో ముంచేసిందా శివాన వాడిని.

ఎవరు చెప్పారు వాడికి:

అయినే చెప్పివుంటారా:

అన్నీ సవ్యంగా వుంటే సహజమైన వాడి అత్యంత ఎంత అపందకరం?

'నీ కెవరు కావాలి?' అడిగింది జవాబును ప్రశ్నగా మార్చి.

'ఇద్దరూనూ' బుంగమూతిపెట్టి వచ్చేడు.

గుండెలు దడదడలాడేయ తనకు.

ఎంతటి అమాయకమైన కోరిక; కవలలైతే వాడి కోరిక తీరినట్టే. లేదా.

ఆ కోరిక యిక తీరినట్టే.

మళ్ళీ తను గర్భవతి కాలేదు. అది విశ్వయం.

ఏ బాదా లేకుండా కాన్పు సవ్యంగానే అయింది.

అడపిల్ల; ఇంటికి మాలక్కి అన్నాకంతా-గౌతమ్ ముఖంలో ఆనందానికి కొదవలేదు. కానీ కాళ్యాణ మాత్రం అప్పటికి ఆతీతంగా గంభీరంగా వున్నాడు.

ఎవరిపిల్లనో చూసినట్లు చూసి నిర్లిప్తంగా వెళ్ళిపోయాడు.

ఆ చేష్ట తనకు బాధనే కలిగించింది-బాధనంతా మనసులోనే దిగమింగు కోడం తప్పితే చేసేదేముంది.

పాప ముఖంలో కాళ్యాణకి ఎంకన్పించి వుంటుంది; పసిపిల్లలు దేవుళ్ళతో సమానమంటారు. తనకు పాపను చూసినపుడల్లా ఎందుకో పార్యతీదేవిని చూసి నట్టయ్యేది. 'కారీరకంగా ప్రీ అబలగా ఆశక్తురాలిగా నృప్తించబడ్డా శక్తిస్వరూపిణి అంశకూడా వుండాలి.' అనే తన అలోచనల పర్యవసానమే అలా అన్నిచేట్లు చేసిందా; ఏమో.

గౌతమ పుట్టినప్పుడు వరుసగా పదిరోజులు యింట పండగలే జరిగాయి-
మరి యిప్పటి యీ ఉదాసీనతకు కారణం:

కాలవృక్షం తిరుగుతూనే వుండి- ఉదయాలన్నీ కూర్చునే- సంతమయాలన్నీ పడమటనే- వగళ్ళన్నీ సూరీదువే- రాత్రులకు రాజా చంద్రుడే-

ప్రకృతిసరంగా రోజులన్నీ ఒకేలా వున్నా అయారోజుల్లో మనిషి జీవితంలో ఎన్ని మార్పులు:

గౌతమ స్కూలుకి వెళ్ళి వస్తున్నాడు - చదువంటే వాడి కెంత శ్రద్ధో!

ఇంగ్లీషుమీడియం చదువులకు తగ్గట్టు పేషం, భాష అలవడ్తాయి-

పాప ఒట్లచేసింది - మనుషుల్ని గుర్తుపట్టడం నేర్చుకుంది - గౌతమని చూసి కేరింతలాడుతుంది- అమ్మను చూసి బోసినవ్వులు నవ్వుతుంది- సంకోషం పట్టలేనప్పుడు కాళ్ళూ చేతులూ గిబగిబా వూపుతుంది- కాలి మువ్వల చప్పుడును కళ్ళకోనే వింటుంది-

'ఎన్ని జన్మల పుణ్యఫలం ఈ పాప' అనించేది- ఏ తల్లికైనా తన తక్త కూంసాల్ని పంసుకుని పుట్టిన బిడ్డను చూస్తే అలానే అనిస్తుండేమో:

మరి అటువంటి అనుభూతి కాళ్ళవకి కలగలేదేమో! ఎటువంటి మనిషియినా పసిపాపలపట్ల ప్రేమతో వ్యవహరిస్తారే! ఎప్పుడైనా నోరు తెరిచి అడగా రనిపించేది- తీరా అడిగితే అతని అహం దెబ్బతిని ఏమంటాడో - తర్వాత ఎటువంటి పరిస్థితి నెదుర్కొనాల్సి వస్తుందోనని భయం.

హలాహలంలాంటి దుఃఖాన్ని మింగి వూర్కొడం అలవాటైపోయింది తనకు- జీవితంలో రాజీపడడమంటే యిదేనేమో!

అడపిలలకు బాలసారే జరపడం ఆ యింటి ఆచారం కాదట - ఎవరో అడిగిన ప్రశ్నకు కాళ్ళవ చెప్పిన సమాధానం వింది తను-

పోనీ- మనుషుల్లో ఈ చీకటి పోయాక: యీ తెరలు తొలిగాక పాప కేదో మంచి పేరు పెట్టాలనుకుంది - అసలు చిన్నారిపొన్నారి ముద్దులపాపకో పేరు అవసరమా! ఏ పేరుతో పిలిచినా భగవత్ స్వరూప మొక్కచే- పాపకూడా భగవంతుని అంతే- ఏ పేరె లేనే! తనకు పాపే!

గౌతమ తండ్రీదగ్గర బాగా చేరికయ్యాడు.

కాళ్ళవకి గౌతమ అంటే అంతులేని ప్రేమ, ముద్దు- గౌతమ అడిందట, పాడింది పాటగా వుంది.

ఇంటిదగ్గర ఉన్నంతపేరూ కాళ్ళవకి గొతమతోనే- వాడితోనే మాటలు-
వాడితోనే అటలు- కాపేపు చదువు- రాత్రులు కండ్రిదగ్గరే వాడి పడక-

తనూ పాప వేరే అయిపోయినట్లునిపించేది అప్పుడప్పుడు-

ఆ రోజు గొతమ పుట్టినరోజు-

ఎంత హడావుడి చేశాడో కాళ్ళవ - ముందురోజు గొతమని బజారుకు
తీసుకువెళ్ళి రెడీమేడ్ బట్టలూ, బొమ్మలూ కొన్నాడు - ప్నేహితులకివ్వడానికి
బాక్సెట్లూ, ప్సీట్లూ కొన్నాడు - గొతమ కొనమంటే పాపకోసం కూడ ఓ గొను
కొనితెచ్చాడు- తన కెంతానందమనిపించిందో:

ఆ రోజు ఉదయం యిద్దరికీ తలంటు పోసింది- గొతమతోపాటు పాపకి
కూడ కొత్తబట్ట లేసింది-

కోవా చిదిమి గొతమ పాపనోట్లో వేస్తున్నప్పుడు ఆ దృశ్యం తనకెంత
అనందాన్నిచ్చిందో- ఆ రోజే మరో ఎంత కూడ - ఎప్పుడూ పాపని తాకనై నా
తాకని కాళ్ళవ గొతమ చెబితే పాపనెత్తుకున్నాడు-

చక్రాలంటి పెద్దపెద్ద కళ్ళతో పాప కండ్రినెట్లా చూసిందనీ! కాపే
వటికే కొత్తదనం పోయిందిలా వుంది- కేరింతలాడింది-

తన మనసు అనందంతో పులికించిపోయిందా రోజు.

'గుడికి వెళ్దాం రదీ ఆవు' అన్నాడు కాళ్ళవ.

అనందంతో తలూపింది-

ఎన్నాళ్ళయింది తను కాళ్ళవతో కల్పి బయటప్రపంచంలోకి అడుగిడి:

తలారా స్నానంచేసి. దేవునిముందు దీపంపెట్టి రెడీ అయింది-

అటోలో గుడికి వెళ్ళారు నలుగురూ-

నముద్రతీరంలో వున్న మూడు చిన్నిచిన్ని కొండలమీదా మూడు మతాల
దేవుళ్ళకి చెందిన ఆలయాలు-

వెంకటేశ్వరుని గుడి: చర్చి.... దర్గా—

ఆలయంలో ప్రవేశించేసరికి తన మనసునిండా ఏదో ప్రశాంతత: ఏదో
పుశ్చాహం: సంకృప్తి.

'భగవాన్. నా కింకేం అక్కర్లేదు - యీ సంకోచం, సంకృప్తి యిలా
జీవితాంతం వుండిపోనీ' అని కోరుకుంది- గుడిగంటలు మ్రోగాయి-

క్రిందికి దిగి వచ్చేవాడు. ఆ ప్రదేశం ఎంత మనోహరంగా వుండి:

ఎవరో మహద్దలు అక్కడికొచ్చి విడిచిచేళారని తెల్పింది - కాళ్ళవ
అటువంక కదిలాడు-అతని వెనుకే తనూ- భక్తులొకరూ ఒకరూ ఆయన దర్శనం
చేసుకుని వస్తున్నారు- లోపలకు వెళ్ళారు-

తమను చూసి చిరునవ్వు నవ్వేరాయన. ఆయన ముఖంలో ఏదో వింత
తేజస్సు కనిపించింది తనకు-

పాదాభిషేచనంచేసి, తెచ్చిన ఫలాలను ఆయన ముందుపెట్టింది తమ-

'పత్రివతా శిరోమణికి.... కావళాలం' అన్నారాయన 'నెమ్మదిగా తవకే
అర్ఘమవ్వాలన్నట్లు-

అర్థమైంది తనకు- కళ్ళవెంట గిర్రువ నీళ్ళు తిరిగాయి.

భూత భవిష్యత్ వర్తమాన కాలాల ఫలితాలను గ్రహించి చెప్పగల
మహద్దలకు తెలియందేమిండి?

తనలోని తొట్రుపాటునూ; కాళ్ళవ మనోభావాలనూ గ్రహించినట్లు
ఒకవరి తల విడిచిందారు. ఆ తర్వాత-

గౌతమ పేరు అడిగి తెల్పుకుని; 'బుద్ధుడిలానే గొప్ప జ్ఞాని అవుతా'
తన్నారు.

కాళ్ళవ ముఖంలో అనందం!

'పాప పేరేంటమ్మా!'

తమ కాళ్ళవవంక చూసింది-

'ఇంకా నామకరణం జరగలేదు- తమరే ఏదన్నా సూచించండి స్వామీ'
అన్నారు కాళ్ళవ.

తనూ వారివంక అత్రంగా చూసింది.

"దైవం ఒక్కరే అయినా అతడిని చేరే మార్గాలు పేరు- పిలిచే నామాలు
పేరు- మతాలు పేరైనా వాటి పరమార్థమొక్కటే - అన్ని మతాలవారూ కొలిచే
దేవుళ్లు యిక్కడున్నారు- అటువంటి యీ పవిత్ర స్థలంలో అమ్మాయికి పేరే
దొతకదా" అని కళ్ళుమూసుకుని కాప్పేసాగి,

'సమత' అని పిలవండి అన్నారు.

ఎంత టక్కని పేరు!

ఎంత అర్థాన్ని యముద్భుతున్న నామం:
తన కళ్ళు అనంద పారవశ్యాలతో కడికాయి-
పాపను మహద్గుల పాదాలచెంత వుంచి, నమస్కరించింది. విండుగా
అశ్రవించాడాయన.

పాప ఎంత అదృష్టం చేసుకుందో అనిపించింది.
అసలిలా జరగాల్సివుందే కామ పాపకు యే పేరూ పెట్టలేదేమో
అనిపించింది కూడ.

ఆ రోజంతటి అనందకరమైన రోజు జీవితంలో మరొకటి లేదేమో!
బహుశః రాదేమో!

విర్విరామంగా కాలవక్రం తీరుగుతునే వుంది.
సమస్యల సాలెగూళ్ళు చేదంపబడటం లేదు-
తన జీవిత సతమార్గమేమిటో అంతుపట్టటం లేదు-
తనకో ఏ మాత్రం కారీరక సంబంధం పెట్టుకోకుండానే దాంపత్య
జీవితాన్ని నడిపిస్తున్నాడు కాళ్యన్ - ఒక్కొక్కప్పుడు తమ దాంపత్యం ఓ
'నాటకం'గా కన్పిస్తుంది-

ఇందులో భర్త; భార్య, పిల్లలూ-
సంఘమనే ప్రేక్షకుల కోసం యీ నాటకమంతా-
ఎవరి కెవరూ ఏమీకానట్లు జీవితాలు వెళ్ళమార్పడం-ఇందులోని బాధలూ,
విరుపులూ బాధ్యతలూ- అంతే!

సమత పెరుగుతోంది-
ఎన్ని మాటలో ఆ చిన్ని నోటిలో-
ఎన్ని పూహలో ఆ చిన్ని బుర్రలో-
ఎన్ని భావాలో చక్రాలంటి ఆ కాటుక కళ్ళలో-
కాళ్యన్ అంటే దానికి ఎంతిష్టమో- కాళ్యన్ మాత్రం సమతను
చేతదీయడు- ముద్దుచేయడు.

గౌరవం పలికే పిలుపు విని తనుకూడా దాదీ దాదీ అనేది. తనను మాత్రం
'అమ్మ' అనే పిలిచేది.

గౌతమకి చదువులో అన్నీ వస్తున్నాయి... అది చూసి మరింత పొంగి పోయాడు కాళ్యన్... కాదుకు కోటిదే లోకమనేట్లు వుండే వాడింట్లో.

సమతకు అయిదేళ్ళు వచ్చాయి... దాని చదువు సంగతి మాత్రం కాళ్యన్ కి పట్టినట్లు లేదు.

తను మాత్రం ఎందుకు చెప్పాలి... బాధ్యతల నుండి తప్పించుకునేవాడు మనిషీ కాదు.

'అటువంటివాడు.... మరో ఆలోచనంతో సతమతి మయ్యేవాడు .... యంతవరకూ ఎందుకు తేవాలి? అన్నింటికీ... అది నిష్ఠూరం కంటే అంతర్ నిష్ఠూరం మేలని తానేనాడో చెప్పింది, సంఘంకోసమని ఒకలాగా: సాధారణంగా మనిషి కుండే బలహీనతకొద్దీ మరోలాగా ప్రవర్తిస్తే ఎలా:

నిజానికి తప్పు తనదే... తను పాపి: ఆపనిత్రురాలు... తన కడుపున పుట్టిన బిడ్డపై కాళ్యన్ కి ప్రేమాభిమానాలు ఎందుకు కలుగుతాయి:

తల్లిగా తనే సమతను తీర్చిదిద్దాలి... ఒక మార్గంలో పెట్టాలి... విద్యా బుద్ధులు నేర్పించాలి. అందుకు కావల్సిన డబ్బుకోసంకూడ తను కాళ్యన్ మీద ఆధారపడ నక్కర్లేదు.

తనకంటూ కొంత ఆదాయం వచ్చే అన్ని పుట్టించివారివల్ల సంక్రమించింది... అది చాలు.

ఏమైనా కాళ్యన్ పుద్గేళాన్నికూడ తను తెచ్చుకోవాలి... ఒకవేళ సమతను చదివించడం ఆయనకు యిష్టంలేకపోతే ఏ గురుకులంలోనో చేర్పాలి.

ఆ ఆలోచన కొత్తగా అన్నింటింది తనకు...

ఏ ఎన్నిటైనా సహించగలదేమో గాని తన సంతానాన్ని తక్కువగా చూస్తే మాత్రం భరించలేదు.

ఆ విషయం తనకు అనుభవపూర్వకంగా తెలిసినప్పటికీ.

ఒ రోజు జరిగిన సంఘటన తన కిప్పటికీ గుర్తే. సమతకు కాళ్యన్ మీద గల యిష్టాన్ని తెలియజేసే సంఘటన.

అదివారం మధ్యాహ్నం. కాళ్యన్, గౌతమ బెడ్రూంలో పడుకున్నారు. తనూ, సమతా వంటిట్లో... ఎప్పుడు వెళ్ళిందో తను చూడనేలేదు. వెళ్ళి, కాళ్యన్ మంచమెక్కి, అతని గుండెలమీద తలవంచి పడుకుంది.

కాశ్యప్ కేక వేసేవరకూ తెలియ
లేదు—

మనుషుల్లోని యిష్టా యిష్టాలు
విచిత్రంగా వుంటాయి ఒక్క-స్సడు—

ఆ రోజు రానే వచ్చింది—

ఆ విషయం ప్రస్తావించ వూడ
దనుకుంటూనే ప్రస్తావించింది—

‘సమతకు బడి కెళ్ళే వయసా
చ్చింది.. తోటి పిల్లలంతా స్కూళ్ళకు
వెళ్ళిపోతుంటే తనూ వెళ్ళానని
మారాం చేస్తోంది.’

కాశ్యప్ మోసంలో ఎన్నో
అర్థాలు ద్యోతకమయ్యాయి.

‘ఏదైనా గురుకులంలో జేర్చిస్తే
కావుంటుందని అనుకుంటున్నాను—
విద్య, క్రమశిక్షణలతోపాటు జీవిత
మంటే కూడ ఏమిదో తెలుస్తుందని
నా నమ్మకం.’

ఈమారు అత్యర్థంగా చూశాడు కాశ్యప్. బహుశః అటువంటి సరిహ
తననుండి వస్తుందని ఆతనూహించి వుండదు

‘అది ఎంతో అర్థుకో కూడినదేమో!’

‘పిల్లల అభివృద్ధి కొంటించినవాళ్ళు చదువుకయ్యే అర్థుకు వెనుదీస్తే
ఎలా’ అనారనిపించింది—

అటువంటి చమవును యీ మధ్యకాలంలో తనెన్నడూ తిసుకోలేదు—

‘అదీ ఆలోచించాను— భూమిపై నాకొచ్చే అదాయంలో యితవరకూ
అర్థుచేసిందేం లేదు— ఆ అదాయం అలా సరిపోతుందనుకుంటాను.’

కాశ్యప్ మరేం మాట్లాడలేదు—

అప్పటి మోసం అర్థాంగికారమే:

అలా నమతను విద్య నెవంకో గురుకులానికి పంపివేయడం జరిగింది.
తనను వదిలి వెళ్ళనని ఎంత మారాంచేసిందో..

మొత్తానికి ఓడిపోయింది పిచ్చి నమత.

ఇక్కడుండి ఏం బావుకోవాలి గమక?

నమత వెళ్ళిన నాలుగు రోజుల వరకూ నిద్రాహారాలైవు తనకు..
అనువిద్యం తన పైటకొంగు పట్టుకుని తన ననుసరించే చిన్నారి నమత
లేకపోవడంవల్ల తన జీవితంలో వున్న కొద్దిపాటి వెలుగు, ఆశ అంతరించి
పోయినిట్లుపించింది..

గౌతమ ముఖంలోకూడ చెల్లెలు లేనిరోటు తెలియపచ్చింది..

కానీ.... కాళ్యాణలో మాత్రం ఏ బాధలేదు— బహుశః అనంపించి
వుండవచ్చు ఎంతటి పాషాణ హృదయం అతనిది:

ఏమైనా తనిప్పుడు స్వేచ్ఛాజీవి..

తనకోసం కలతపడేవారూ. తనకోసం ప్రాకులారేవారూ ఎవ్వరూ లేరు.

ఈ భవబంధాల కఠికంగా తన జీవితగమ్యాన్ని వెతుక్కోక తప్పదు!!

నిష్క్రమణం

“దైవమే వావరే యజ్ఞం యోగవః పర్యుపాసతే

బ్రహ్మన్నా నవరే యజ్ఞం యజ్ఞేనై వోపజహ్యతి.”

అరుంధతి కళ్ళు నిశ్చలంగా కాంతిగా మెరుస్తున్నాయి..

భగవంతుడెంత అనంతుడో భగవద్గీతలోని మహత్తు భావంకూడ అంతే
అనంతమని చెబుతారు— ప్రతి శ్లోకంలోనూ ఎన్నెన్నో నూతన అర్థములు..
ఎవరి సంస్కారాన్ని బట్టి వారికి తగిన అర్థం అందులో గోచరమౌతూ
వుంటుంది..

ఉదయంనించీ ఆమె మనసులో ఎన్నెన్నో భావాలు.... ఆలోచనలు—
జీవితంలో ఎదురైన అనంద విషాదకరమైన సంఘటనల జ్ఞాపకాలు....

తెల్లారకముందే లేచి తలారా స్నానంచేసింది.. పెళ్ళికి కాళ్యాణ తనకోసం
మనసుపడి కొన్న లేత ఆరిటాకు పచ్చరంగు పట్టుచీర కట్టుకుంది.. గౌతమని
నిద్రలేపి అతనికి కావల్సినవి చూసింది..

టిఫిన్ కోసం డైనింగ్ టెబిల్ముందు కూర్చుంటూ అప్పుడు చూశాడామె వంక కాళ్ళవ్.

చెవులకు కెంపు దిద్దులూ, తలలో ముద్దమందారం, చేతులకూ కాళ్ళకూ పసుపూ.

కూర్చున్న ఉదయిస్తున్న సూర్యుడిలా నుదుట కుంకుమ....

ఒక్కక్షణం రెప్పవేయకుండా ఆలా చూస్తూ వుండిపోయాడు.

ఎప్పటివో....అలాంటి సంఘటనలూ, జ్ఞాపకాలు ఒక్కమారు మనసును చుట్టుముట్టి ఓడిపోతాయి అతనిని-

వ్యక్తపరచాలనుకున్న భావాలు గొంతులోనే కొట్టుకులాడి పోయాయి. మాటలు వెలువడలేదు.

అరుంధతి అతని పరిస్థితి వర్థంచేసుకుంది-అమెచూపులో అంతే వెలుగు.. అంతే కాంతం....

వెనుదిరిగి తన పనిలో లీనమైంది-

మహా నైవేద్యం సిద్ధమైంది-

దేవుని గదిలో మండిరం ముందు ఒక్కతే కూర్చుండి- అమె మననంతా దైతన్యరూపంలోనే నిండివుండి- గుండెలోంచి గొంతులోని ఓంకార ధ్వని. మూసిన కనురెప్పల క్రింద మనోనిశ్చయం.

దేవునిముందు దీపాలు నిశ్చలంగా వెలుగుతున్నాయి- చుట్టూ చందన అగరోత్తర ధూమం.

కనురెప్పలెత్తి దేవునివంక చూసింది.

తనకు వచ్చిన రీతిలో స్తుతి చేసింది-

తన మనసులోని కోరికను మానంగానే వ్యక్తంచేసింది.

మహా నైవేద్యాన్ని సమర్పించి జేగంటకొట్టింది. పాష్టాంగ వమస్కారం చేసి, లేచి, దేవుని పాదాలముందున్న పుష్పాన్ని అందుకోబోతూ ముందుకు వంగింది-

అమె పట్టుచీర అంచు దీపశిఖను తాకింది. అగ్ని సర్రున ప్రాకింది-

'కొందరు దేవతారాధనా రూపంలో యజ్ఞం చేస్తారు - కొందరు జీవ బ్రహ్మైక్య భావనతో జీవుని బ్రహ్మమనే అగ్నికి అహుతి చేస్తారు - మరి తన వంటి అపవిత్రులు....?'

ఆరుంధతి నిశ్చలంగా నిలబడిపోయింది.

కాశ్యప్

కఠిన్ హై రాహ్ గుజర్

థోడీ దూర్ సాథ్ చలో

బహుత్ కడా హై నఫర్

థోడీ దూర్ సాథ్ చలో.....

....

ఏక శబ్దకీ ముహూకాత్ ఓ గనీమత్ హై

కిసె హై కల్కీ బిబర్

థోడీ దూర్ సాథ్ చలో.....

అబీక్ బాగ్ రహె హై చిరాగ్ రాహ్

అబీ హై దూర్ శహల్.

థోడీ దూర్ సాథ్ చలో.....

ఊవలోంచి పంకజ్ ఉదాన్ స్వరం వివివిస్తోంది.

ఎడారి జీవితంలో... ఒంటరి ప్రయాణంలో... ఓ పాంథుడు పాదే పాట

అది—

కావం, రాగం ఎంత గొప్పగా పలికిస్తున్నాడు పంకజ్ ఉదాన్ అ గజల్లో:

కళ్ళు విప్పేడు కాశ్యప్—

కన్నకొలుకుల్లో నీళ్లు నిలిచాయి.

‘ఒంటరితనం మోరమైన కావం’ అనుకున్నాడు - చిన్నతనంలో తల్లి తండ్రి: యౌవనంలో జీవిత భాగస్వామి: వార్ధక్యంలో పిల్లలూ కలిసి జీవితంలో వంటరితనం అనే బాధను రాకుండా చెయ్యాలి.

చిన్నప్పుడే తల్లి తండ్రి గతించారు కనుక—

జీవితంలో అందగా నిలబడగలదనుకున్న అర్థాంగి ఆరుంధతి ఎక్కువ భాగం మనోవ్యధనే మిగిల్చింది. తీరా తనలో ఒక పరివర్తన వస్తుందనుకునే సమయంలో అందరానంత దూరంగా వెళ్ళిపోయింది. చావు సహజం. కానీ

అరుంధతిది సహజమైన చావు కాదు... లోకం దృష్టిలో అది ప్రమాదకరమైన దుర్ఘటన...

కానీ....తన కలా అన్నించలేదు...

భావ సంపూర్ణ తట్టుకోలేక అరుంధతి అలా దేవుని సమక్షంలో అత్తాహుతి చేసుకుందనే బలమైన నమ్మకం ఏర్పడిపోయింది...

అదే నిజమైతే దానికి బాధ్యులెవరు?

ఎవరు?....ఇంతెవరు? అరుంధతి చావుకు బాధ్యుడు తనే!

ఎప్పుడో అనంతవాయువుల్లోకి ఎగిసిపోవలసిన అమె ప్రాణాన్ని కాపాడి మరో ప్రాణికి తల్లిగా నిలబెట్టి, తద్వారా అమెను వంటరిదాన్నిచేసి, అమెకు జరిగిన అన్యాయాన్ని మచ్చగా చూపి....అనుక్షణం అవమానిస్తూ....ఎంత ఘోరమైన అక్రయాన్ని కల్పించాడో అమెకు భర్తగా; ఎంతటి మనోశ్లేషానికి గురిచేశాడో అమెను జీవిత భాగస్వామిగా!

అయితే అరుంధతిపట్ల తనకు ప్రేమ లేదా? కనీసం జాలికూడా లేదా? ఉన్నది ఒక్క ద్వేషమేనా?

విజ్ఞానికి తనెప్పుడూ అరుంధతిని ద్వేషించలేదు - కాకపోతే అనుకోని పరిస్థితుల్లో అమెకు అన్యాయం జరిగినందుకు కొంచెం జాలిపడ్డాడు - అయితే అప్పుడూ యిప్పుడూ ఎప్పుడూ తనామెను ప్రేమిస్తున్నామన్నాడు.

అ రోజు కాము చూసిన చిత్రానికి; దాని ప్రభావంనుండి తేరుకోకముందే సంభవించిన అదుర్ఘటనకూ; తన నిర్ణయానికి, ప్రవర్తనకీ కలిపి యేదేనా ముడివుందా?

జాలి, ఊసు తమ వంశంలో తరతరాలుగా వస్తున్న సంపదలు - అ సంస్కారం తనలో లేకపోతే తను అరుంధతిని ఎలుకునేనాడేనా?

తప్పు ఆనేది ఎలా జరిగినా ఎవరివల్ల జరిగినా హిందూ ప్రితి వింద తప్పదు... దోషకాక మానడు.

అలాంటి అహర్య యీ కోవకు చెందిన ప్రియే... హిందూ పురాణకథలలో అటువంటి పాత్రలు కోకొల్లలు...

అ మాటకొస్తే తను గౌతముడిలా భార్యను శపించలేదు... శ్రీరామచంద్ర మూర్తిలా అగ్నిలో దూకి పాతివ్రత్యాన్ని నిరూపించమనలేదు...

అటువంటి పుణ్యపురుషులు వసించిన ధరిత్రపై పుట్టివందుకు, వంశ పారంపర్యంగా వచ్చే విచక్షణాజ్ఞానం, సంస్కారం వొందినందుకూ సంస్కార యంత్రమైన నిర్ణయాన్నే తీసుకున్నాడు.

అయితే ఆ నిర్ణయం అరుంధతి జీవితం చక్కబడేందుకు ఎంతవరకూ పుణకరమయ్యిందీ అనేదే ప్రశ్న- ఆమెపట్ల చూపిన దయ, జాలి, ఊమి ఎంత వరకూ ఆమెను సుఖపెట్టేయి?

భావిజీవితంపట్ల వుండే భయంతో పిరికిగా వ్యవహరించబోయే ఆమెను ఆ ప్రయత్నంవించి విరమింపజేశాడు.

'అ నమస్యకు అడికాదు సరిష్కారమార్గం' అని ధైర్యం చెప్పి నేనున్నా నీకు అందగా అన్నట్లుగా తన జీవితంలోకి మళ్ళీ నడిపించుకొచ్చేడు. అంతటితో తన బాధ్యత తీరిపోయిందనీ అనుకోలేడు. కానీ.... ఎంతటి అలోచనాపరుడైనా ఎంతటి సంస్కారవంతుడైనా తనూ మామూలు మనిషే- బ్రహ్మజ్ఞానాన్నీ నమశాదృష్టినీ విస్వార్థపరత్వాన్నీ ఆలవరచుకున్న మహర్షి కాడు. కాలేడు.

మనిషిలోవున్న బలహీనతలు తనలోనూ వున్నాయి - స్వార్థచింతనః సంఘజీవితం పట్ల అశ, వ్యామోహం తనకీ వున్నాయి. అందుకనేనేమో తన అరుంధతినీ జీవితంలోకి అహ్వనించినా శారీరకంగా గాని, మానసికంగా గాని ఆమెకు దగ్గరవ్వలేకపోయాడు. ఆమెను ఓదార్చి ఆమెలోని దుఃఖాన్ని వంశయాలన్నీ పోగొట్టలేకపోయాడు - ఆమెకు ధైర్యంచెప్పి పునీతమైన ప్రిగా నిలబెట్టలేకపోయాడు.

దుఃఖం నాశనానికి హేతువు.

భేదంలోంచి మరణాన్నాహ్వనించింది అరుంధతి.

చివరికి మాటల్లో తప్ప చేతల్లో తన సంస్కారాన్ని చూపించలేక పోయాడు తను.

ఆమె దృష్టిలో తను అబ్బుడుగానూ చేతకానివాడిగానూ మిగిలిపోయాడా? అరుంధతికేం తెల్పు తనెన్ని రాత్రులు ఎంతగా పరితపించిందీ?

సునస్సు అనందిస్తేనే శరీరం సుఖపడుతుంది. ఒక్కోప్పుడు శారీరక సుఖమూ మనసుకు అనందాన్నిస్తుంది.

ఆ దుర్బలన జరిగిత తనకు శారీరక సుఖమేద అనక్తి తగ్గిపోయింది.

హృత్తిగా పోయిందనే చెప్పారీ- ఆ విషయం ఆమెకు ఎలా చెప్పగలడు? ఎన్ని రాత్రులో ఆమెను చేరాలని ప్రయత్నించి విఫలదయ్యాడు. తనపై అసహ్యంతోనే తనను దరిశేరనివ్వలేదని ఆరుంధతి ఆవిప్రాయపద్ధతిలో మాత్రం పొరపాటేముంది.

శరీరానికి పట్టిన సంకిలం అద్దానికి పట్టిన మసలాంటిది- రావీ మనసుకు పట్టిన వ్యాధి మాత్రం అద్దంలోని నీటలాంటిది- అది తుడిచేస్తే శుభ్రం కాదు, దానిపై ప్రసరించే ఎటువంటి కిరణమైనా వక్రించక మానదేమో.

వగలంతా మామూలుగానే గడిచిపోయేసి- రాత్రులు మాత్రం ఒంటరి తనం ఆలోచనలూ భయంకరంగా వుండేవి. ఆ వంటరితనం మించి దూరమవడానికే గోతిమని చేపడేయటం వచ్చింది- వాడికోపాతే చదువుకుంటూ వాడికి చదువు చెప్పడం; వాడికోపాతే అడుకోవటం; కిథలా కబుర్లూ చెబుతూ వాడికోపాతే పడుకోవడం.

ఏ రకమైన అనందమైనా వాడికోనే- సంభాషణకూడా వాడికోనే-

ఆరుంధతికో మాట్లాడాలనే ఆరాటం మాత్రం వుండేది. కానీ ఏదో గిట్టే ఏమాట ఎలాసాగి ఎలా చూపొందుతుందోనన్న భయం - బెరుకు-

ఆరుంధతి తల్లి కాబోకోందని తెల్సినరోజు ఆలోచనలు పరిపరి విధాల పోయాయి. తమ చుట్టూ నామమాత్రంగా వున్న సమస్యల సాలెగూళ్ళు మరింత దట్టమౌతాయనిపించింది-

పుట్టబోయే అబద్ధకు తండ్రెవరు అనే ప్రశ్నకూడా జ్ఞాపకపోలేదు-

ఆ భయంకర దుర్బలన జరిగాక తమ ఆరుంధతిని క్షమించి ఆమెను భరించడానికే అమెతో కల్పిచేంచడానికే సిద్ధపడిననాడే యీ విషయాన్ని గూర్చి కూడ ఆలోచించి వుండాలి. ఏదీ ఏమైనా తను భరించక తప్పదు- మరింత ఓర్పునూ, విశాల భావాలనూ యిమ్మని భగవంతుని ప్రార్థించడం తప్ప మరేం చెయ్యలేడు.

పాప పుట్టింది-

అనాడు ఎంత సంబరపడ్డాడో అంత దాదా అనుభవించాడు-

పాప ముఖపివళికల్లో తనకు అనాటి కిరాతకుడే కనిపించాడేచో;

అంతరాత్రిలో, ఆ సమయంలో చూసిన అముఖం తనకు దాగానే గుర్తుండి-

ఇందులో తప్పెవరిది?

తప్పుచేసిన కిరాతకుడు ఎంతో హాయిగా ఏ బంధనాలూ మనోవ్యాకులకలూ లేకుండానే వున్నాడు. తను శిక్షిస్తే, శిక్షించగల సత్తా చేకూరితే అతడిని ఎదుర్కొని శిక్షించాలి.

లోకం తెలియని పసిపాపను అనన్యాయంకోసం ఏం వ్యాయం?

అదే.... ఆ పాపలో ఆ పాపపునీదే కష్టించకపోతే.... తనంత సంబర పడేవాడు!

తన యింట వెరిసిన లక్ష్మిదేవిగా భావించేవాడు కాదూ?

బయటపడలేదు గానీ అరుంధతి గుండెల్లో ఎంత బాధవుందో!

పాప పెరుగుతోంది.

ఆ పసిముఖంలో అప్పుడే తనేం పోలికలు చూసి ఏవగించుకుంటున్నాడు? ఎంత మానవత్వం లేని చేష్ట అది!

తనకు తానే నచ్చజెప్పుకునే సమయంలో ఓరోజు న్యూస్ పేపర్లో ఆ వార్తను చూశాడు.

మనసులో మళ్ళీ కల్లోలం- నిశ్చలమూ నిదానమూ ఆపుతున్న భావం మధ్య మళ్ళీ కలకం?

“ఎన్నో విభక్తగా పోలీసుల కన్నుగప్పి తప్పించుకు తిరుగుతున్న దోపిడి ముఠానాయకుడూ, హంతకుడూ అయిన అబ్దుల్లా పోలీస్ కాలిన్లో దుర్మరణం.”

ఆ వార్త క్రింద అబ్దుల్లా పోలో-

తిరుగులేదు.... అరడే!

చల్లని తన సంసారంలో అగ్ని కణాల్ని విరజిమ్మిన రాక్షసుడు- ఎంత హైరంగంనైనా చావల్సిందే అతడు- లోలోపలవున్న కసి శ్రాదుపాములా ఊనలు కొట్టింది.

సమత చదువు విషయమై అరుంధతి తన అభిప్రాయం వ్యక్తం చేశాక తన మనసులో గణివిణిగా ఎన్నెన్నో ఆలోచనలు చేలరేగాయి.

అప్పటికీ పరిష్కార మార్గంగా అరుంధతి సూచనే సచ్చింది తనకు.

సమత తనకళ్ళముందున్నన్నాళ్ళూ తనలో ద్వేషం పెరగక మానదు.. గొనికొరణం సమత కాకపోవచ్చును- త న లో ని బంహీనతే కావచ్చు-

ఏ పాపమూ ఎరుగని పాపను వేరుగా చూస్తూ ఆమె కళ్ళకు తను దుష్టుడు కాలేడు. అందుకే అరుంధతి యిచ్చిన సూచననే అమలుపరచా లనుకున్నాడు.

నమక తాత్కాలికంగానైనా యింటినుండి దూరమవడంతో తన మనసులో కొంత శాంతి యింటి వాతావరణంలో కొంత మార్పు వుంటుందని భావించాడు.

కానీ జరిగిందేమిటి?

తన జీవిత గమ్యం చేరుకోడానికి మార్గాన్ని సుగమయం చేసుకుంది అరుంధతి.

తనకు గాని, గౌతమ్ కు గాని ఆమె సహాయ నహకారాలు అవసరం లేదను కుండేమో!

అరుంధతి ఆత్మార్పణ చేసుకోలేదు.

తనే విర్లాక్షిణ్యంగా హింసించి మరి చంపేశాడు.

భగవంతుడిమీద: భగవత్ వాక్కు అయిన భగవద్గీత మీద నమ్మకం, విశ్వాసం వున్నవాడు కాబట్టి ఏనాటికైనా తను ఆ పాపానికి పరిశుద్ధమభిషేక తప్పదు.

అరుంధతి తన జీవితంలోంచి నిష్క్రమించాక బ్రతుకు ఎడారిబాట అయిపోయింది.

'మరో పెళ్ళి' అన్న ఆలోచన, కొరిక కంగలేడు.

గౌతమ్ పెరిగి పెద్దవాడయ్యాడు.

తనతో ఎంత చదువుగా వుండేవాడో అంత రిజర్వరుగా మారిపోయాడు.

ఎంత సేపూ చదువు....చదువు, చదువు- మరో ధ్యానలేదు. ఏ రైల్వేలోనో పరిచయమైనవాళ్ళలా ఎప్పుడో ఒక్కటైండు మాటలు మాట్లాడుకునేవారు.

గౌతమ్ కి మృదాను ఐ ఐ.టి. లో సీటొచ్చి పెళ్ళిపోతున్నప్పుడు తనెంత బాధపడ్డాడని! ఒక్కమాటతో అధికార పూర్వకమైన ఒక్క ఆదేశంతో ఆపేయ గలం తను.

కానీ వాడి అభివృద్ధిని అటంకపరచే హక్కు తనకెక్కడుంది.

ఒంటరైపోతాడన్న బాధతో తండ్రిగా తను చేయకగ్గ పనేనా అమ్మ!

జ్ఞానసమపార్జనకోసం వెళ్ళిపోయిన బుద్ధుడిలానే గౌతమ్ వెళ్ళిపోయాడు- జ్ఞానపంతుడే అయ్యాడ- భౌతికశాస్త్రంలో డాక్టరేట్ వచ్చింది. మరో ఏడాదిలోనే

పోరిన్ చాన్ను వచ్చింది- గౌతమ్ మద్రాసులో పున్నన్నాళ్ళు ఎప్పుడో ఒకటి రెండు ఉత్తరాలు- అంతే- ఆమెరికా వెళ్ళేముందు అన్ని ఏర్పాట్లు చేసుకునే తనకో చెప్పడానికి రెండురోజులు గడవటానికి వచ్చాడు- వయస్సొచ్చిన తండ్రి కొడుకులాగానూ; కొడుకు తండ్రిలాగానూ ప్రవర్తిస్తారని ఎవరో అవగా విన్నాడు-

అర్థంలేని ప్రశ్నలన్నో తను గౌతమ్ని వేళాడు- అన్నిటికీ ఓపిగ్గా జవాబులు చెప్పాడు గౌతమ్-

'ఎన్ని చదువులు చదివినా ఎన్ని డిగ్రీలూ డాక్టరేట్లూ తెచ్చుకున్నా, విశ్వ విఖ్యాతమైన కీర్తి గడించినా నువ్వు మాతృదేశంలోనే స్థిరపడాలి సుమా- నీ విజ్ఞానాన్ని యీ దేశప్రజలకే ఎక్కువగా పంచాలి' అన్నాడు తను గౌతమ్ వెళ్ళేముందు.

'పాశ్చాత్య నాగరికతమీద నాకు మోజులేదు నాన్నగారూ-మీ రసవవరంగా కంగారుపడకండి - విద్యానముపార్జనకు ఎల్లలు లేవు - విద్యావంతుడికి ఎల్లలు లేవు-భూగోళమంతా అతనిదే- ఐతే....విద్యావంతుడైనా, శాస్త్రవేత్తయినా, ఏ రంగాలో స్థాపకుడై ఖ్యాతిగడించినవాడైనా తనను గుర్తించి గౌరవించే వ్యక్తులనే కోరుకుంటాడు-వారిమధ్యే జీవనాన్ని సాగించాలనుకుంటాడు. అది ఆత్యావ కాదేమో!"

గౌతమ్ మాటల వెనుక ఎంత విజముంది! ఎంత వేదన వుంది!

ఎంతలా ఎదిగిపోయాడు గౌతమ్!

మాటలూ, చేతలూ, భావాలూ....

ఈ పంకంలోంచి పుట్టిన వద్దమేనా యిది:

ఈ చీకటి కోణాల్లోంచి ఉద్యమించిన వెలుగు కిరణమేనా యిది:

ఒక్క వంశాన్నే కాదు జాతి ప్రతిష్ఠను కూడా నిలవగలదన్న దైర్యం వచ్చింది-

గుండెనిండా సంతృప్తి. మనసునిండా గుబులు- చీకటివెలుగుల్లా, మనిషిని వెన్నంటివచ్చే భిన్న భిన్న అనుభూతులు:

మళ్ళీ వంఠరికనం-

మనస్సు, శరీరం మొద్దువారిపోయే భూన్యంతాంటి వంఠరికనం- ఎడారిలో

దారి తెలియక నడిచే బాటసారి వంటిదనం..

“కలివస్త్రా రాహు గుజర్....తోడిదూర్ సాథ్ ఫరో....” అని పంకజ్ పూదాన తన గానంలో అవేదన వ్యక్తపరచినట్లు, ప్రాదేయపడినట్లు, అర్థించినట్లు అను మనసులోనైనా పూహమాత్రంగానైనా అనుకోగలదా:

శీవితమంతా త. తో నయనావర్జిత ప్రేమ హత్యచేసాడు.. తను ద్వేషించినా తనను ద్వేషించని నమకను మారం చేయి వ్వాడు.. కాదు....దురంగా విసిరికొట్టాడు..

మరి ఆ పుసుడు తనకు తగలకుండా పోతుందా:

ఇంతవేడు వస్తూనే తనతోకూడా: తనను పూరిస్తూ, నేడ దీర్ఘదానికి: నమకకు తన చేతుల మీదుగా పెళ్ళి జరిపించివుంటే ఎంత కాగుండేది: నంకుదితత్వంతో కుంటుండుకుపోయి: తన మానస లో అటువంటి వికారమైన కావాలెక్కమంటాయి:

సంఘపరంగా, సంఘంలో బ్రతుకున్న మనిషి సంఘ కట్టుబాట్లని పాటించాలి. సంఘం నుండి మనిషి తన బాధ్యతల్ని నెరవేర్చాలి.. సమత యీ తూమ్మిదవది సూపరి పీల్చడానికి నారణా తన దైహికంగా జన్మవిచ్చిన తండ్రి ఎవరైనా సంఘపరంగా తనే తండ్రి..

అమె బాగోగులా, నివిష్కత్తు పోసి: చివరికి.... పెళ్ళిచేసి అత్తారింటకి సంపదం....తండ్రిగా తన బాధ్యత.. అదే విన్నవించాడు.

మరి తనకు తగిన శాస్త్ర జరగొద్దూ: గౌతమ్ మాతృదేశాన్ని వదిలి నాలుగు నెలలయినా తనకు మూత్రం ఉత్తరం రాయలేదు. ఆయిన పూరుకోలేక తనే రాశాడు. వాటికీ జవాబులు లేవు. తనకు అన్ని కోణాలన్నీంటే శిశు విధింప బడల్సిందే! కాకపోతే ఏమిటి? ఎక్కడో వుండి తనంటే ఏ అభిమానమూ అత్యతలేని గౌతమ్కోసం తను పరిశంపదమేమిటి? అదే ఎదురుగా తన అభిమానంకోసం ప్రాకులాడే సమతపై యీ ద్వేషమేమిటి? తను తియ్యగా అమెను వణకరించింది లేదు.. స్వాయంగా సిలిచిందీ లేదు.. సమత తనుగా ఏతప్పదం చేసిందని:

గౌతమ్ తన చిత్తు.. అది ఎదిగి బలుగురికి నీడనూ, ఫలాన్నీ యివ్వడం తనకు సంతోషమే. ఆ నీడలో నేడదీరాలని అరాటపడతాడు. అది సహజం-

సమతలో ప్రవహించే రక్తం తనదీకాదని గట్టి నమ్మకం-అంతకంటే పెద్ద అనుమానం- ఆ విషయం అమెకు తెలిస్తే భరించగలదా? అసలా వంగితి అమెకు చెప్పగలదా తను? చెబితే తన కునంస్కారం బయటపడిపోతుందని భయం- చెప్పకుండా అమెను ప్రేమించలేడ-

సమత చదువు మధ్యలోనే అగిపోయింది- కారణానోల్లె-అమెకు మాత్రం యింకా చదవాననే కోర్కె వుంది. అయినా తన మాట కాదనలేదు-

రోజులు మౌనంగా, మూగగా-బాధగా.

తనకు తానుగానే ఓ ట్యూటోరియల్ కాలేజీలో ఓ చిన్న ఉద్యోగాన్ని సంపాదించుకుంది సమత. రోజూ వెళ్ళడం తనకీ యిబ్బందిగానే వుండి వుండొచ్చు- ఎంతసేపూ ఏవో పుస్తకాలు....ఆపే అమె లోకం:

సమత తన ఆభిప్రాయం అడిగినప్పుడు కాదనలేకపోయాడు: సమత యిప్పుడు చిన్నపిల్ల కాదు - తన విసుగునీ, యిష్టతనీ ఆర్థంచేసుకోలేనంత తెలివితక్కువదీ కాదు-

అయినా తనెందుకు బయటపడాలి?

'నీ యిష్టం- నీ తెలతోస్తే- అలా చెయ్యి' అంటే ఎంత సంతోషించింది! అమె దైనిక చర్యలో కాస్త మార్పొచ్చింది.

ముఖంలో పేరుకున్న నైరాశ్యభావం కాస్త కరిగి, సంతోష రేకలు విరిసేయి-

అయినా ఎప్పటికీ తనలో ఒకటే భావన.

ఓ రోజు సమతతోపాటు ఓ అబ్బాయిపూడా వచ్చాడు. పేరు జాన్ అని పరిచయం చేసింది. ఎర్రగా పొడవుగా వున్నాడు. కొనదేరినముక్కు: నిశితంగా చూడగల చక్రాలంటి కళ్ళూ: రేడియోలో మేంబోలిన నాయిస్త్రాంటాడట- తనతోపాటే స్కూల్లో ఉద్యోగం చేస్తున్నాడని చెప్పింది సమత.

'ఇది ప్రేమ వ్యవహారం కాదు గదా' అనిపించింది- అలా ఏ మాత్రం అనుకోదానికి అనుమానపడ్డానికి అస్కారం లేకుండా వుండి వారి ప్రసరన, మాటతీకా. వినయ విధేయతలతో పెద్దరియందు గౌరవభావంతో వున్నట్లు కనిపించాడు జాన్.

అయితే మాత్రం వారిద్దరి స్నేహాన్ని తన మనసు హర్షించలేదు. యుక్త

వయసొచ్చాక పెళ్ళికాని ఒక ప్రీ, ఒక పురుషుడు కలిసి తిరిగితే సంచు మేమనుకుంటుంది?

అంతటి భయభక్తులతోటి, ప్రేమాభిమానంతోటి పెంచకపోయినా ఆ రాత్రి అమెను నిలదీశాడు. ఈ అవివేచి తిరుగుబు నాకు నచ్చవ్ అన్నాడు. హిందూ ప్రీలో వుండే సంస్కారం, సౌఖ్యం సమకలో ముచ్చకైనా లేవన్నాడు. అది రక్తంలోంచి వచ్చిన జాడ్యమే అని నిందవేశించి - ఇంకా ఏవేవో అన్నాడు.

ఆ రాత్రి వెక్కిరించి ఏడ్చింది నమక.

'నమ్మ నమ్మండి. నే నెటువంటి పాపపు పనులూ చేయలేదు' అంది.

ఆ తర్వాత చెప్పింది తను అతడిని యిష్టపడినట్లు - ప్రేమిస్తున్నట్లు -

'ప్రేమో....కామమో...నాకే తెలీదు - నేన్నీకు వాడితో పెళ్ళిచేపేడి లేదు - చేసి ఆ పాపాన్ని మూటగట్టుకోలేను - వాడే ముఖ్యమనుకుంటే వెళ్ళి వాడితోనే వుండొచ్చు' అనేకాడు....అవేశంగా... కోపంగా.

ఆ మాటలకు తలెత్తి తనవంక సమక చూసిన చూపును తనెన్నటికీ మరచిపోలేదు; ఆమెకళ్లు ఎర్రగా....రొద్రంగా....అగ్నిగోళాల్లా మెరిశాయి. ఆమెలోని దెబ్బతిన్న ఆహం అడపులిలా గాండ్రించింది.

అంతే! ఆమర్నాడు వెళ్ళింది మరి తిరిగిరాలేదు.

జీవితంలో ఎదురైన కొన్ని సమస్యలు వాటంతటవే పరిష్కరింపబడుతుంటాయి. కొన్ని సమస్యల్ని కాలమే తీరుస్తుంది.

సమత సమన్య పరిష్కారమైనట్లు భావించాడు తను. మనసులోని ఓ
మబ్బుతెర తొలగి కాస్త వెలుగు తొరబడినట్లయింది.

బదారు నెలలకో ఉత్తరం వచ్చేది.

గౌతమదగ్గరనుండి ఉత్తరమంతా అక్కడి విశేషాలు, తను సాధించిన
ప్రగతి, దీగ్రీలూ, డాక్టరేట్ లూ - తన యోగక్షేమంగురించి పొడిపొడిగా నాణ్ణ
మాటలు - అంతే.

గడువులంబై ముందుగానే తనను రీతైరు చేసింది ప్రభుత్వం.

రోజంతా వికాశం; వంటరితనం - ఉదయం న్యూస్ పేపరు, సాయంత్రం
గీతావతనం మధ్యలో ఎవరైనా ప్లేహాతులు -

వండుకోడం, తివ్వడం, పడుకోడం -

జీవితం చివరిరోజుల్లో వంటరితనం కావం అనిపించేది - గౌతమ తిరిగొచ్చి
పెళ్ళిచేసుకుని ఒక యింటివారైతే - ఆ నీడలో తను కాలం గడిపేస్తే ఎంత
దాపుండు నవ్విందే.

నీటినివ్వకుండా ఎదిగిన చెట్టులాంటివారు గౌతమ అనిపించేదప్పుడప్పుడు.

మానసిక ఆరోగ్యం ఎప్పుడో దెబ్బతింది - శారీరక ఆరోగ్యం కూడ దెబ్బ
తిందని తెల్సిననాడు ఎంతో విలవిల్లాడిపోయాడు.

చూస్తుండగానే శరీరంలో చాల మార్పు వచ్చేసింది - మనిషి సగమై
పోయాడు - ఎందరో డాక్టర్లు చూశారు - ఎన్నో మందులు వాళ్ళు రాసినవి
వాడారు. ఫలితం మాత్రం కూన్యం.

చివరికి కేన్సరని కేల్సారు ప్లెచరిస్టులు.

జీవిత వక్రంలాగే యీ శరీరమనే యంత్రంకూడ వశావుగా వదిలి
వన్నాళ్ళూ దాని విలువ తెలియదు - ఒక్కమారు కుంటుపడితే వాటిని పవరించు
కోడం కష్టంగా రోస్తుంది.

'ఎవరూ లేరా' అని డాక్టర్లు ప్రశ్నించినపుడు ఎంత దుఃఖం కలిగిందో:

అరుంధతి తనవొంటి చేసేసింది. గౌతమవల్ల, వైజ్ఞానికీరంగానికి దేశా
నికేగాని శనశేం ఉపయోగం పున్నట్లు కన్పించటంలేదు - ఇక సమతను తనే
దూరంచేసుకున్నాడు.

ఇక ఎవరున్నారని తనకు:

తను తండ్రివి హఠా వదిలిపెట్టి వచ్చేసింది - అడవిలో ఏనాటికైనా పుట్టిల్లు వదిలి వేయవలసిందే - ఒక మగవాడి తోడులో నీడలో జీవితాన్ని వెళ్ళమార్చు కోవలసిందే - అదే తను చేసింది. కానీ... న ము ఏర్పరచిన కట్టుబాట్లకు లోబడి తను పెళ్ళిచేసుకోలేదు - ఎవ్వరేమనుకుంటేనేం. తను ప్రేమించిన వ్యక్తిగా తనను ప్రేమించిన వ్యక్తే అయిన జాన్ లో జీవనబంధాన్ని పెనవేసింది.

తను చేసింది తప్పని తననుకునే స్థితికి ఎప్పటికీ రాదు తమ దాంపత్యం. ఆ నమ్మకం తనకు సంపూర్ణంగా వుంది.

చైతన్యరహితమైన తన జీవితంలోకి నూతన చైతన్యంలా వచ్చాడు జాన్. రేపటి ఆశకు చిగురులు వేయించే చైత్రంలా వచ్చాడు - చిగురులు వేస్తూ ఎనిగి తన జీవితంతకు అరిచిన దొరికింది - అంతే! అల్లుకుపోయింది -

వంటరితనం జీవితానికి కాపం అన్నది అనుభవపూర్వకంగా తెలుసుకున్న సత్యం.

సవనయనులో తల్లిప్రేమ తప్పితే మరొక ప్రేమ తెలిదు - రనంచే తల్లి కెందుకివ్వలేదో అర్థంకాదు - అన్యాయ్య అవుతుందిగా పెరిగిఉట్లు తను పెరిగలేదు - ఆ తేడా ఎందుకు తెలిగిందో, తనలోని లోపప్రేమలో అర్థంకాదు - అన్యాయ్యలాగే తనూ తండ్రి ఒడిలో చిరి, అదుర్లు చెబుతూ, అభిమతి వింటూ లోప అయిన గుండెలందు నెట్టడమోవలసి ఎంత వుబలాటపడేదో!

ఎంతసేపూ తనూ అమ్మ యింట్లోనే... వంటంటి కుండెళ్ళలా - సాయంకాలానైనా షిరోర్లు లేవు. నీలనూలు అనలే లేవు.

తైలుజీవితంలాంటి ఆ జీవితంలో అమ్మకు అనంది మెక్కడిది? ఎందుకే కాబోలు ఎప్పుడూ ఆదోలా... వివాహంగా, చిరి వ్రంగా వుండేది!

అన్యాయ్యకు తనంచే ప్రేమ - కానీ ఎందుకో ఆదోలా భయంగా మాట్లాడేవారు. ఆయనవుంటే అన్నీ ఆయనకోనే వాడికి. అమ్మదగ్గర తనకున్నంత తనువు, చొరవ లేవు వాడికి.

తనకు వూహ తెలిసి, అన్ని మాటలూ వచ్చాక ఆ వీధిలోని అందరు పిల్లలాగే తనూ బడికిపోతే కావుండు ననుకుంది రోజులు గడుస్తున్నకొద్దీ అది బలమైన కోరికగా పరిణమించింది.

ఓ రోజు అమ్మదగ్గర పేచీ పెట్టిందివాడ. 'అలాగేలే - నాన్నగారికో తెప్పి పంపిస్తా' అంది అమ్మ.

అంతే! అమ్మ ఏం చెప్పిందో నాన్న ఏమన్నారో తనను గురుకులానికి వంపే యేర్పాట్లు చేశాడు. అమ్మకు దూరంగా వుండాలంటే ఏమబించింది. తనూ యింట్లోవుండే అన్నయ్యలా ఎందుకు చదువుకోకూడదు?

'పోవీ బడికెళ్ళనమ్మా. వీ దగ్గరే వుంటా' అనికూడ అంది. అమాట తనన్నుపుడు అమ్మ తన కల నిమిరి కళ్ళనీరు పెట్టుకుంది.

అంటే.... అమ్మకి తను వెళ్ళడం బాధగానేవుందా....? ఏమో! తను వెళ్ళిన వెంటనే అమ్మ చచ్చిపోయిందట. తనకు తెలియనే తెలియదు.... సెలవుకి యింటికి వచ్చేవరకూ. ఎంతలా ఏడ్చిందో. అమ్మను చూడాలన్న కోరిక కోరికలానే మిగిలిపోయింది.

ఆ తర్వాత తన జీవితంలో కోరికలే లేవు. జాన్ పరిచయమయ్యేంత వరకూ.

చదువు అగిపోయాక జీవితం కూన్యమనిపించింది.

తను చదివిన చదువుకు సార్థకత ఏముండీ?

అనుకోకుండా ఆ చిన్ని కాన్వెంట్ లో చిన్నచిన్న పిల్లలకు పాఠాలు చెప్పకునే చిన్ని ఉద్యోగం వచ్చింది.

ఏ కళనున్నాదో నన్ను కాదనలేదు

అప్పటికే చదువుకోసం అన్నయ్య దూరంగా వెళ్ళిపోయాడు.

తనకా ఉద్యోగం పెన్నిదే అనిపించింది.

చదివిన చదువుకు సార్థకత, కాస్తో కూస్తో సంపాదన; పసిపిల్లలకు పాఠాలు చెప్పడంలో మానసికానందం; ఓంటరికనం, అలోచనలూ కాసంతైనా దూరమవడం— అనే కారణాలు కావచ్చు

జాన్ తో ఏర్పడ్డ పరిచయం, స్నేహం తనను మరోలోకంలో విహరించేట్లు చేసేయి.

జాన్ ఎంతటి సాధుస్వభావుడో అంత తెలివైనవాడు. సైన్స్, ఫిలాసఫీ, చరిత్ర ఆతని కిష్టమైన నబెక్కుట. ఎంతటి మితభాషో! నమయమొస్తే అంత అనర్గళంగానూ మాట్లాడగల దిట్ట.

'మీవంటి ఆడవాళ్ళకి యీ ఉద్యోగాలే మంచివి' అన్నాడు మొదట్లో. 'తను పరిచయమైనపుడు.

'అదేం! ప్రీ తన కాళ్ళపై తాను నిలబడ్డానికి ఏ ఉద్యోగమైనా ఒక్కటే' అంది తమ-

ఆ విషయమై జాన్ చాలా మాట్లాడడంపై-

'పిల్లల మనస్తత్వం ప్రీకే తెల్పు- నైగా వారికున్న సహనంకూడ యీ వృత్తి కెంకో గొర్రావాన్నిస్తుండి' అంటాడు- ఏ అపిసులోనో ఒక తైపిస్టుగా మెకానికల్ గా జీవితాన్ని గడిపేనేకంటే యీ వృత్తిలో ఎంతో అనందమూ, స్వేచ్ఛ, సంతృప్తి వుంటాయన్నాడు-

క్రమేణా ఆతని మాటలు నిజమనిపించాయి-

ఆతని మాటల్లో ఏదో ఆకర్షణ కనిపిస్తూ వచ్చింది-

అంతటి తెలివితేటలూ ప్రజ్ఞాపాటవాలూకల వ్యక్తి ఓ చిన్ని ఉద్యోగంలో స్థిరపడిపోడం తనకేం వచ్చలేదు- పెద్ద చదువులు చదివితే ఎంతటి ఎత్తుకైనా ఎదిగిపోగల సామర్థ్యం గలవాడు అన్నిస్తుంది

ఆ సంగతే ఆతనికో అంటే నవ్వి పూరుకున్నాడు- ఆ తర్వాత తెల్పింది. ఆతను 'ఎమ్మె యూనివర్సిటీ వస్తు' అని- నిరుద్యోగ సమస్య ఎంత దారుణమైనది! అనిపించింది.

తల్లిదండ్రీ భిన్నతనంలోనే బోతే మేనమామ పెంపకంలో పెరిగిన జీవితాన్ని గురించి, వ్యక్తుల మనస్తత్వం గురించి బాగా ఆకళింపు చేసుకున్నాడు.

అటువంటి వ్యక్తికో తనకు పరిచయం కలగడం, పరిచయం ప్నేహంగా మారడం ఎంత అదృష్టమో అనిపించింది.

సృష్టిలో తీయనిది ప్నేహమొక్కటే అన్నారు- తమ ప్నేహమూ అంతటి తీయదనాన్ని యిచ్చింది అనిపించింది అతి కొద్ది రోజుల్లోనే- ఒకరి వ్యక్తిగత సమస్యలు మరొకరికి చెప్పుకునేంత చమవు, సమస్యలకు పరిష్కారాలు సూచించే స్వతంత్రమూ కలిగాయి ఇద్దరి మధ్యా-

కానీ, ప్రీ పురుషుల మధ్య సున్నది కేవలం ప్నేహమే అంటే నమ్మలేదు లోకం.

తమ ప్నేహాన్ని శంకించింది చుట్టూవున్న లోకం - ఆ విషయమే తమ జాన్ కో చెబితే "అలా వారమకుంటే అశ్వర్యమేముంది!- అలా వారసుకోక బోతేనే అశ్వర్యపదాలి" అన్నాడు.

ఈమారు తనాశ్చర్యపోయింది. అయితే జాన్ కూడ అదే వుద్దేశంకో
తనకో స్నేహం చేస్తున్నాడా అనిపించింది తొలిసారిగా -

'నృప్తి అదిమించి ప్రీ పురుషుం మధ్యనున్న శారీరక మానసిక విభేదాలే
వారిమధ్య పరస్పర ఆకర్షణకు కారణాలని చెబుతారు. మరి స్నేహం వేరు,
ప్రేమ వేరు - ఆకర్షణ వేరు - ఈ మూడూ మనమధ్య వుంటే వాటిని కాళ్ళ
తంగా పొందాలనుకోటంలో కూడ తప్పలేదుగా :

జాన్ మాటలకు-తనలోని ఆశ్చర్యం ద్విగుణీకృతమైంది- తను జాన్ వట్ల
అకర్షితురాలవటంలేదని చెప్పగలదా? మరి___: తనంతటి అదృష్టవంతురాలా?

సిగ్గుతో తలొంచుకుంది తను -

"నీకు అభ్యంతరం లేకపోతే నేను నిన్ను పెళ్ళిచేసుకుంటాను సమతా."

జాన్ మాటలు మంగళవాద్యాల్లా తన చెవుల్లో మార్మోగాయి ఆ క్షణాన.

పరిచయం స్నేహంగానూ; స్నేహం ప్రేమగానూ మారవచ్చు. కానీ
ప్రేమ పెళ్ళిగా పరిణమించడం... ఎక్కడోగాని జరగదు - మరి అందుకు
తనంగీకరించగలదా?

తనకు తానుగా తన జీవితాన్ని గూర్చిన నిర్ణయాలు తీసుకోగలదా? ఇప్పు
టికే తండ్రికి తను ఉద్యోగించేయటం ఇష్టమున్నట్లు కన్పించదు - జాన్ కో
స్నేహం చెయ్యడం కూడ ఆతని కయిష్టమే - ఎంత ఎదిగినా తనంకా తండ్రివాటు
నిద్దే - తనాక నిర్ణయం తీసుకోనూలేదు - ఈ విషయంలో తండ్రిని ఒప్పించనూ
లేదు -

ఎటూ కోచని స్థితిలో మౌనంగా వూరుకుంది.

ఆ మౌనాన్ని అర్థాంగికారంగానైనా కాక పూర్తి అనంగికారంగా జాన్
భావిస్తే....: ఆమెొ తను భరించగలదా?

ఆ రోజు.... అనుకోకుండా సాయంత్రం మీటింగ్ పెట్టారు స్కూల్లో -
మీటింగ్ అయ్యేసరికి అరున్నర అయింది. దానితోడు వాన. జాన్ తోడుగా
వున్నా లోలోపల ఏదో భయం - ప్రీగా నహజమైన భయం.... తండ్రి ఏమం
టాదోనన్న భయం .... అంతకంటే ఇన్నాళ్ళు దాటవేస్తూ వచ్చిన విషయం
గురించి జాన్ ప్రశ్నిస్తే ఏమని జవాబుచెప్పాలన్న భయం -

జాన్ తనను యిబ్బింది పెట్టలేదు -

'మీ నాన్నగారు కంగారుపడతారేమో రిజిలో దింపనా' అన్నాడు - తనే వద్దని బిస్సుకోసం నిలబడింది- తనకోసం జాన్ కూడ తన బిస్సును వదిలేసుకు మరీ వించున్నాడు- గంటన్నర గడిచేక వచ్చింది బిస్సు-ఇల్లుచేరేసరికి తొమ్మిది- చిక్కు-చిక్కుమంటూనే లోపలికి అడుగుపెట్టింది- వీధి తలుపులు దగ్గరగానే వేసి పున్నాయి- తండ్రి గదిలో నిశ్చింతగా నిద్రపోతున్నాడు.

ఎంతాశ్చర్యమనిపించిందో ఆ రోజు!

గౌతమ్ దగ్గర్నుండి ఉత్తరం రాలేదని బెంగెట్టుకునే నాన్న వీధిలోకి వెళ్ళిన అడపిల్ల రాత్రునా రాలేదేనన్న అతృత కూడ లేకుండా నిశ్చింతంగా నిద్రపోతున్నారంటే నాన్నకి తనంటే ఏ విధమైన ప్రేమ, అభిమానం లేవనే అనిపించింది- ఆ రాత్రి ఎన్ని సంఘటనలో గుర్తొచ్చాయి- ఎంతగానో ఏడ్చింది-

బేతనం కన్నీరై కరిగిపోయాక తన మనసులో దైర్యం స్ఫటికంలా ప్రకాశించింది-

ప్రీతి వార్యంలో తండ్రి, యౌవనంలో భర్త, వార్ధక్యంలో కొడుకూ అందగా నిల్చి కాపాడతారట-తను యౌవనంలోకి ప్రవేశించింది- భర్తతోటే తన కవనరం- ప్రేమాభిమానాల్ని పంచియిచ్చే-భర్త లభించడం ప్రీతి ఎంతో అదృష్టం- అంతే!

తన నిశ్చయాన్ని వెల్లడించింది-

తన నిర్ణయాన్ని అమలుజరిపింది-

తను తప్పుచేయలేదన్న నమ్మకం తనకుంది. ఆ నమ్మకమే తనకి కొండంత ధైర్యాన్నిచ్చింది-

'సంప్రదాయంపట్ల, మతవిస్వాసాల పట్ల వున్న నమ్మకాల్ని నేను కొద నను- పెళ్ళి ఎలా జరగాలన్నది నీ యిష్టంపై ఆధారపడివుంది' అన్నాడు జాన్. జన్మతః క్రిష్టియన్ అయినా జాన్కి అన్ని మతాలపట్ల గౌరవముంది.

నివాహం అతి నిరాడంబరంగానూ యిరువురికీ అమోదమయ్యే రీతిలో జరిగిపోయింది-

అలా దాంపత్య ప్రాంగణంలోకి అడుగిడింది తను - అతని గుండెలపై వారి నిశ్చితంగా కనులు మూసుకున్న ఆ రాత్రి ఎన్నెన్నో విషయాలు చెప్పేడు జాన్.

దేవుడు జతపరచిన జంటను మానవుడు వేరుచేయలేడట - సంఘంలో కుటుంబం ముఖ్యపాత్రట - వివాహం ప్రేమపూరితమై మారేళ్ళవంటగా వుండాలని యేసు ప్రభువు ఆకాంక్షట - భార్యాభర్తలు ఒకరికొకరు విధేయులై పరస్పరం ప్రేమించుకుంటూ కౌతన్యమన్నది మనసులోకి రావీకుండా జీవించాలట -

‘ఏ మత సిద్ధాంతమైనా, దేవుని వాక్యమైనా మానవకల్యాణానికే సర్వ మానవ పౌరైశ్వాత్యనికేగా’ అంటాడు జాన్.

‘నేను వాదించేది సమతను - నేను కోరుకునేది సమతనే’ అంటూ చిలిపిగా చూశాడారోజు.

అతని ఒడిలో గువ్వపిట్ట అయింది తను.

సుఖప్రదమైనరోజులు యిట్టే గడిచిపోతాయి.

కష్టాల్లో రోజు గడవడమే కష్టమౌతుందట.

తండ్రిని గురించి ఆలోచించినపుడల్లా హృదయం దుఃఖంతో పూడుకు పోతుంది - ఆ యింట మళ్ళీ కొలుపెట్టుకుండా శాసించాడు. ఆ శాసనాన్ని ఆతిక్రమించలేక మనసుని రాయి చేసుకుండి యిన్నాళ్ళు

గౌతమతో ఆలోచించకుండానే తండ్రిని వంటరిచేసి తను తీసుకున్న నిర్ణయం తప్పేమో అనిపిస్తుంది -

అప్పుడు దేవుడిమాటగా జాన్ చెప్పిన మాటలు గుర్తొస్తాయి -

ఏదీ ఏమైనా యీ చివరిదశలో తను తండ్రికి - అండగా వుండాలి - గౌతమ వచ్చేవరకూ తనే కొడుకుగా వ్యవహరించాలి. తండ్రిని రక్షించుకోవాలి!

మనసులో కృతనిశ్చయం -

కళ్ళలో కన్నీరు -

గౌతమ్

జేబులో పూర్తిగా చదివేసరికి ఒక్కంతా చమటలు పట్టేకాయి గౌతమకి. శరీరంలో వణుకు ప్రారంభమైంది - చేష్టలుడిగినవాడై సోపాలో కూలబడి పోయాడు -

అతని ఆలోచనలన్నీ కొన్నివేల మైళ్ళ దూరంలో వున్న తండ్రివైపు వరుగులై తడం మొదలుపెట్టాయి -

తన తండ్రి జీవితపు చివరిరోజుల్లో వున్నాడు.

అది వార్త:

కేన్నర్ వ్యాధి అతనిని పూర్తిగా తివేసిందని తనకు తెలిసేతెలీదు. అయినా తనే తెల్సుకోదానికి ప్రయత్నించేడని, తనిక్కడికి వచ్చింతరువాత ఎన్నో ఉత్తరాలు రాసేడు తండ్రి. తనే ఏకొద్దివాటికో సమాధానలిచ్చాడు. అ కొద్ది పుత్తరాల్లోనూ తను సాధించిన విషయాలూ, తన ఎక్స్ పెరిమెంటూ, తన అభివృద్ధి. తన దిగ్గిరే తప్ప తండ్రి ఆరోగ్యం గురించి ప్రశ్నించినట్లే గుర్తులేదు.

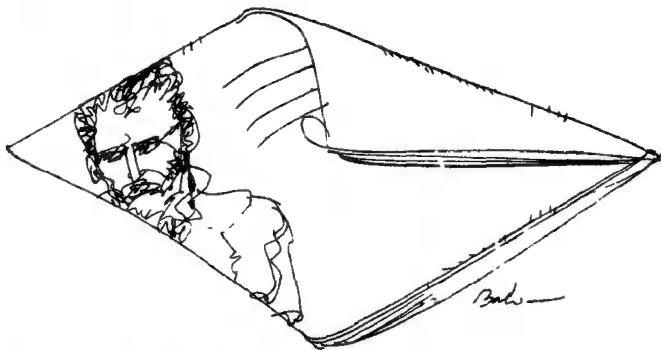
అ తండ్రిదగ్గరే చిన్నతనంలో ఎంత గరాబింగ ముడ్డుగా పెరిగాడతను; తనోక గొప్పవ్యక్తి కావాని అయిన ఆళ. అ మేరకు తండ్రికి ఉత్సాహాన్నే కలిగించాడు. అయితే అదొక్కటేనా పుత్రుడిగా తన బాధ్యత; జీవితపు చరమాంకంలో ప్రవేశించిన తండ్రిని కనిపెట్టుకుని వుండి అతడికి అన్ని విధాలా చేదోడుగా సహాయకారిగా వుండాలని బాధ్యత తనకు లేదా.

మొదటినుండి తను బాధ్యతారహితంగానే వున్నాడు.

బాల్యంలో చదువు. అతి తప్పితే మరో దృష్టి వుండేది కాదు. కాలేజీ చదువు గడిచి, మద్రాసు బ్యాంక విజ్ఞాన సముపార్జనలో పోటీ; డిగ్రీ పెరిగాయి తనలో తనకు తెలియకుండానే నెలనెలా అంతంత డబ్బు తనకెలా వస్తుందోనని కూడా ఆలోచించేవాడు కాదు. తనను చదివించడం తండ్రి బాధ్యత. అలాగే అనుకునేవాడు అప్పుడూనూ. అక్కడి చదువు పూర్తయింది. డాక్టరేటు దిగ్గి వచ్చింది. ఒక హోదాగల ఉద్యోగం చేసుకుని జీవించడానికి, కన్నవారిని పంకోషపెట్టడానికి అది బాటు. కానీ తన విజ్ఞాన సముపార్జననే దాహానికి అడ్డ చాల్లేదు. ఫలితంగా తన విదేశీ ప్రయాణం.

వచ్చేటప్పుడు ఎన్ని హితబోధలు చేశాడు తండ్రి - తను ఎంత ఎడిగినా ఆయన ధృష్టిలో తానొక బాలుడే. 'జననీ జన్మతూమిళ్ళు వ్యర్థాదనీ గరియనీ' అన్నారు. తల్లి .... తనకు చిన్నతనంనుండే తల్లిమీద ప్రేమలేదు. అమె ఒక యంత్రమై తనకన్నీ అమర్చేది. సేవలు చేసేది. అంతే-అమె తనను ప్రేమగా పెంచలేదని తనవలేదు. ఇంటిదగ్గర తనేం మాట్లాడినా, చర్చించినా, తండ్రి తోనే మాట్లాడేవాడు. తనకు పూహ తెల్సిననాటినుండి తల్లి ఎప్పుడూ విచార వదనంతో, ఆదోలా స్థితిగా వుండేది. అటువంటి తల్లికో తనేం చమవుగా వుండేవాడు కాదు.

ఇక్కడకు వచ్చేముందు తను తండ్రికి మాటయిచ్చాడు. తను గడించిన విజ్ఞానాన్నంతా మాతృదేశ ప్రజల మనో వైజ్ఞానికి, వికాసానికి ఉపయోగిస్తానని పైగా తనకు పాశ్చాత్య నాగరికతపై మోజారేదని కూడా వొక్కిచెప్పాడు. వచ్చిందాడు. అళ చూపిందాడు.

కానీ....జరిగిందేమిటి:

ఏ దేశమూ మేధావుల్ని, గొప్ప వైంటిస్టులనీ వదులుకోడు. వచ్చి రెండు దాక్షరేట్లు పొందించేసర్కి అంతా ఆకాశానికెత్తేశారు. పెద్ద మొత్తం తనకు ఎర చూపి తను సంపాదించిన విజ్ఞానాన్నంతా ఉపయోగించేందుకు వీలు కల్పించారు. ఒక నెలలో వారిచ్చేది భారతదేశంలో సంవత్సరకాలంలో కూడా రాదేమో!

ఎంతటి మేధావంతుడైనా తన మేధస్సుక, ఆభ్యసించిన విద్యకు తగిన హోదా, జీతమూ ఆభిలషించక మానడు. అందులో తప్పుకూడా లేదు.

తండ్రి అభిప్రాయానికి, ఆశయానికి అది వ్యతిరేకమైనా డబ్బు సంపాదన కోసం కొన్నాళ్ళయినా ఇక్కడ వుండక తప్పదనుకున్నారు.

మరోలా కూడా తను తండ్రికిచ్చిన మాటను నిలబెట్టుకోలేకపోయాడేమో!

అది పాశ్చాత్య నాగరికత, వేషంపై మోజు కాకపోవచ్చు. వచ్చిన చాలా రోజులవరకూ అంటే దీగ్రిలు సంపాదించేవరకూ తను వంటిగానే గడిపాడు.

కానీ....ఉద్యోగంలో చేరాక మనసుకీ, శరీరానికీ కాస్తంత విశ్రాంతి, సౌఖ్యమూ అవసరమనిపించాయి. అలవాటు కాకపోయినా కంపెనీకోసం తాగడం అలవాటైంది. అది అంతటికో అగలేదు. ఆ ముత్తులో....ఆ వాతావరణంలో, ఆ

వయసులో ప్రేమలంకాదా అవసరమనిపించింది. తనను కోరివచ్చిన ప్లారెన్స్ కో
స్నేహాన్ని పెంచుకున్నాడు. కానీ ఆమెతో జీవితాన్ని వంచుకోవాలని తానేనాదూ
అనుకోలేదు. ఆకవడలేదు. కేవలం బయోలాజికల్ వీడికోసం. అంతే!

అయితే ఆమె నెతవ్వడం: కావాలని విద్ధిని కనడం తప్పుకాకపోయినా
హిందూ సంప్రదాయానికి వీతికి కలవాటుపడి, అందులోనే పెరిగిన తన మనసు
మారుమూలలో ఎక్కడో తప్పుచేశాననే భావన. ఆ తప్పును తప్పిపుచ్చుకో
దానికి తనామెను పెళ్ళిచేసుకోగలడా? మతాంతరమేకాదు దేశాంతర వివాహ
మౌతుందా అది?

ఎప్పటికప్పుడే తండ్రికి తెలియపర్చానుకున్నాడు. కానీ ఏదో బంహీనత.
అంచేత పూర్తిగా ఉత్తరాలే రాయడం మానుకున్నాడు.

మరో రెండేళ్ళలో తను స్వదేశమే పోడానికి నిశ్చయించుకున్నాడు.
అప్పటికే స్నేహం, అటాచ్ మెంట్, బంధుత్వం ఎలా పరిణమిస్తుందో చూడాలి:

ఇంతలోనే తండ్రికి చివరి మదియలన్నవార్త. సమత తండ్రిని కంటికి
రెప్పలా చూసుకుంటుంది. ఇంత ఎత్తు కెదిగిన తమ ఆమెకేం చేశాడని:

విజ్ఞానం, చదువు, జీవితంనుంచి బాధ్యతలనుంచి తప్పించుకు పారి
పోడానికి కాదు. జీవితంలో ధైర్యంగా నిలబడి తనకూ తనవారికీ ఉపయోగ
పడాలి.

తండ్రి కడసారి చూసైనా తనకు దక్కుతుందా?

గౌతమ్ కళ్ళవెంట నీరు ధారాపాతంగా కారుతోంది.

ఆ నీటిలో బాధ, సర్పాక్రమం తడిపి ముద్దవుతున్నాయి.

సార్వమైనంత త్వరలో తను విమాన మెక్కాని: జన్మభూమిని: జన్మకు
కారణమైన తండ్రిని చూడాలి:

ఉగ్రున లేచాడు గౌతమ్.

ఉపసంహారం

దేవాలయంలా వుండే ఆ యింటిని చూడగానే కళ్ళంట నీళ్ళు తిరిగాయి
వసుతకు. కాళ్ళు వణికాయి.

ఏ వార్తను వినాల్సి వస్తుందోనన్న భయం ఆమె నరనరాల్లోనూ అవ
హించి వుంది.

అమె వెనుకే మౌనంగా నడుస్తున్నాడు జాన్.

అతని చేతిలో నవత్పరంకూడా నిండని పసివాడు.

మెల్లెక్కి. వసారా దాటి, గుమ్మంలోకి అడుగుపెట్టబోతూ ఎదురుగా నున్న అమెను చూసి ఆగిపోయింది సమత.

దబ్బిపండు రంగు శరీరభాయి; నలభైఅయిదేళ్ళకు చాటివ వయసు; నుదుట పెద్ద కుంకుమబొట్టు, ఎత్తు; ఎత్తుకు తగ్గ లావు..... ఎవరీమే? సమతను చూసి అమె చటుక్కున కళ్ళొత్తుచి: 'రామ్మా, రా'. అంటూ లోనికి పిలిచింది. అప్పుడు చూసి... సమత అమె చేతిలోని స్కెకప్కోపును, కేబిల్ పై నున్న మందుల కిడ్నూ.

'డాక్టర్! మా నాన్నగారికిప్పుడేలా వుందీ?' సమత గొంతు దుఃఖితో పూడుకుపోతుంది.

అమె వెంటనే జవాబు చెప్పలేదు. కళ్ళతోనే ఆ ప్రక్కగదిలోని అయన వంక చూసింది. సమత అటు అడుగువేసేలోగానే అంది.

'చూడమ్మా అయనిప్పుడు బెస్టింగ్లో వున్నారు. మరో ఆరగంటలో మెరికువ రావచ్చు - అప్పటివరకూ అయనను కదిలించకుండా వుంటే మంచిది. అంది.

కళ్ళలో పీళ్ళు చిప్పిల్లుతుండగా ఆలాగే అన్నట్లు తలూపింది సమత.

'నీ పేరేమిటమ్మా.'

'సమత' అని జవాబు చెప్పి; ఆ వెంటనే 'వీరు మావారు' అంటూ జాన్ని కూడా పరిచయంచేసింది.

'చూడమ్మా సమతా ఒక్కమాట' అంటూ కుడివైపు గదిలోకి నడిచింది దామె. అనుమానంగా ఒక్కసారి అమెవంక, జాన్వంక చూసి అమె వెనుకే వెళ్ళింది సమత.

'కాళ్ళవకి మీ రెంతమంచి పిల్లలు' అమె వోటివెంట వెలువడ్డ ఆ ప్రశ్నకు మరింత ఆశ్చర్యపోయింది సమత.

"నేనూ, అన్నయ్య. యిద్దరమే- అన్నయ్య ఆమెరికాలో వుంటున్నాడు" అంది.

"మీ అమ్మగారు....?"

'మా అమ్మ నా చిన్నతనంలోనే పోయింది- నాన్నే మమ్మల్ని పెంచి యింతవాళ్ళని చేసేడు. నా పెళ్ళి విషయంలో నాన్న పట్టుదల వహించి నన్ను దూరం చేసేడు - మీరు కబురుపంపేవరకూ నాకీ పరిస్థితే తెలీదు'- అని, అమె మౌనంచూసి, తిరిగి తనే అంది సమత.

'డాక్టర్ లోనూ మంచివాళ్ళుంటారని విన్నాను- కానీ మానవత్వమున్న మహానుభావులు కూడ వుంటారని యిప్పుడే తెలుసుకున్నాను- మీరు శ్రద్ధతీసుకోక పోతే నాన్న ఏమయ్యేవారో:'

'నేను వృత్తిరీత్యా డాక్టర్నై అయినా సంచుంలో నేనూ నీలాంటి మనిషినే నమ్ము- జీవితంలో విజయవై నవీ ఆశించినవీ పొందలేని విఘ్నాగ్యపు త్రీని కూడ' అమె కళ్ళలో నీళ్ళూరటం చూసి చలించింది సమత.

'డాక్టర్ .... మీరు .... మీరు ....'

'మీరు అని గౌరవించక్కరలేదమ్మా. నీకు పిన్నిలాంటి దాన్ని- మీనాన్న మాకు దూరపు బంధువు- చిన్నప్పుడు నేనంటే మీ నాన్న కెంత ఆరిమానమో. ఆ తీసి జ్ఞానకాలే నాలో యీ ఆవేదనకు కారణమమ్మా. మరేం కాదు- వైద్య వృత్తికే అంకితమైపోయిన నాకు మీ నాన్న యీ విధంగా తానపడ్డాడ- కళ్ళెత్తి పరికిరింపుగా నవ్వితే అంతే చాలనుకుంటున్నాను-' అని, అనకూడని మాటేదో ఆసేసినట్లు తడబడి, సర్దుకుని, 'అయిన దగ్గరున్న రైరీలో నీ అద్రసుమ చూసి కబురంపేను. నేనిప్పుడే అరగంటలో వస్తా. నాన్నని చూస్తూండమ్మా-!' అంటూ ముఖంలో మారుతూన్న రంగుల్ని సమతకు చూపడం యివ్వలేనట్లు వెనుదిరిగింది.

'డాక్టర్ .... మీ పేరు ....'

'వసంత' అంటూ వడివడిగా అడుగులు వేసుకుంటూ వెళ్ళిపోయాడమె. సంత ఎవరో .... తండ్రికీ అమెకూ మధ్యనున్న బంధుత్వ మేమిదో సమత కర్థంకాలేదు-

'ఏమైనా అమె తనపాలిట దేవత' అనుకుంది మనసులో.

*

*

*

శరీరంలో కాస్త కదలిక వచ్చిన తండ్రి కళ్ళలోకి అళగా చూసింది సమత. అవి కళ్ళలా కాకుండా అనుభవాలతో నిండిన బావుల్లా అన్వించాయామెకు.

లోగుడ్డు కడిలించి బరువుగా కనురెప్పరెత్తాడు కాళ్ళవ్.

ఎదురుగా తన కాళ్ళలోకే అళగా చూస్తూ సమత.

సమతను గుర్తించినట్టు అతనికళ్ళు మీనల్లా మిరిమిలారేయి - అ వెంటనే ఓ ట్రూర్పు విడిచి బాధగా మూల్గాడు

గుండెల్లో నిండి పొంగిన బాధ అతని కనుకొలుకుల్లో పూరణం మొదలు పెట్టింది.

'నన్నా' అంటూ బాపురుమంది సమత.

అతని బాతిపై ఆమెచేతులు ఆర్తితో వరుసరెత్తాయి.

కాళ్ళవ్ గుండెల్లోంచి దొతరదొతరులుగా దూరింది. అతని గుండెలు ఎగినెగినపడ్డాయి - కళ్ళనుండి రెండు కన్నీటి బిందువులు చెంపల మీదుగా జారాయి. అంతలోనే వెక్కిళ్ళు.

పెదాయకదివి ఏదో సంజ్ఞ చేశాడమేకు... అది గ్రహించిన జాన్ పిల్లవాడి వక్కదే దింపి లోపలకు పరుగెత్తాడు... గూట్లోని గ్లాసు తీసుకుని కూడా దగ్గరకు వెళ్ళాడు... అందులో నీళ్ళు నింపుకుని ఎన్నాళ్ళయిందో, మంచినీళ్ళు వందెకూడా కాళీగానే వెక్కిరించింది... జాన్ అడుగులు తడబడ్డాయి... వెక్కిళ్ళు వివిస్తున్నాయేతనికి... జాన్ చూపు గడి నాలుగు మూలలూ పరుగెత్తించి... ఈకావ్య మూలనున్న దేవుడి మందిరంపై విర్చిందాచూపు-

గీత బోధించే కృష్ణుడు... ఓంకారం వదులు వెంకటేశ్వరస్వామి; విద్యుల తల్లి సరస్వతీదేవి... పెద్దపెద్ద పటాలలో... ఆ క్రింద సింహాసనం తొట్టె ప్రక్క రాగిచెంబులో పీలుచేసిన గంగ.... పవిత్ర కాళీగంగ.

చటుక్కున ఆటువైపు వదిలాడు...

వంగి, గంగను తీయబోయి అగాడు.

మనసులో ఏదో సంకయం.... ఆ వెంటే దైర్యం:-

ఒక్క క్షణం గుండెలమీద చెయ్యివేసుకొని క్రిస్తును తచ్చుకున్నాడు...

ఆ వెంటనే గంగాజలాన్ని తీసుకుని, పీలుతీసి పరుగెత్తుకెళ్ళాడు...

కాళ్ళవ్ గుండెల్లోంచి ఉద్యతంగా వెక్కిళ్ళు-

కలకం వంపి, ఆతని నోటోకి గంగను ధాతగా పోశాడు... ఆతని చేతులకు సమత చేతులూ జతపడ్డాయి...

పవిత్ర గంగాజలం కాళ్ళ వ నోటిగుండా కడుపులోకి చల్లగా జారిపోతోంది...

ఆతని ముఖంలో ఏదో గొప్ప వెలుగు... కనురెప్పలు పూర్తిగా విప్పి చూశాడు... ఎదురుగా సమత.... ఆ ప్రక్కనే జాన్....

ఆతని కళ్ళలోనూ మనసులో సంతృప్తి... వారివంక చూస్తూనే వున్నాడు. జాన్ కరుణామయుడిలా.... సమత అన్ని మతాల మమతానుబంధంగా....

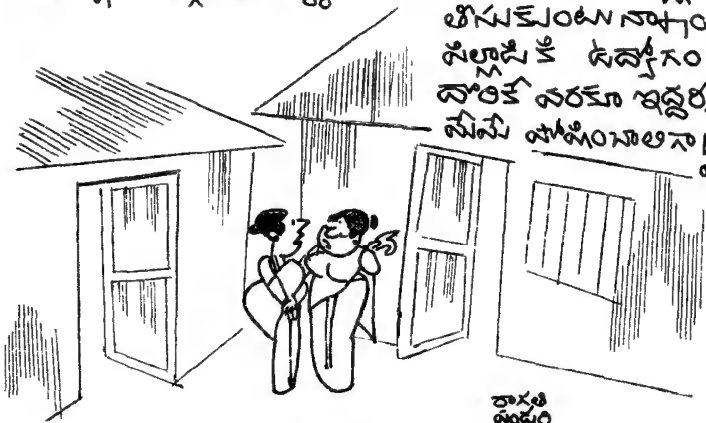
కనురెప్పలు దించి ఆమె వదిలోకి చూశాడు...

'నీ మనుమడు నన్నా' అంటోంది... సమత దుఃఖంలోంచి తెచ్చుకున్న సంతోషంతో.

కాళ్ళవ్ చూస్తూనే వున్నాడు... ఆతనికేదో అంకా కొత్తగా వుంది... మతాల

అబ్బాయికి ఉవ్వాగం లేదుగా
కడుగు అగ్గింసారా !!

లేదు
అందికే ఇదు లక్షలు
అందుకుంటున్నాం
ఇల్లాడికి ఉవ్వాగం
దొరికి ఎరకూ ఇద్దరూ
మమి యోగింసారా !!

దాగలి
సండు

కఠింమైన మమకాసురాగాలు -వెల్లివిరిసే లోకంలో కనులువిప్పి కదులాడు
తున్నట్లుంది-

సమత ముఖంలో ఆశనికి ఈశ్వరుడు కన్పించాడు- అక్షణంలోనే ఆల్లా
దర్శన మిచ్చాడు- జాన్ ముఖంలో కరుణామయ ఏను-

వసవాడు ముఖంలో ఈశ్వరుడు, ఆల్లా, ఏను- ముగ్గురూ-

॥మత్తః పరతరం నాన్యత్క్రింది దప్తి.....

మయి సర్వమిదం ప్రోతం సూత్రే మణిగణా ఇవ॥

దారమందలి మణులవలె వివిధ జాతి పతములకు చెందిన ప్రాణులన్నీ
పరమాత్మ ఆమున నాయందే కూర్చుండినవన్న గీతలోని కృష్ణుని బోధ ఆతని
మదిలో మెదిలింది-

'ఈశ్వర ఆల్లా తేరేనామ....'

దూరంించి పన్నుగా పాట విన్నిస్తోందతనికి....

ఆతని కళ్ళు కాశ్యతంగా మూతలుపడ్డాయి.

ప్రేమకళాంజలి వైడు

ప్రే. ఎస్. శివశివన్

రైలు ఇంక బయలుదేరబోతోందనగా ప్లాట్ ఫారం మీదికి పరుగెత్తుకొచ్చింది ప్రమీల. గార్డు గట్టిగా విజిల్ ఉదాడు. దానికి జవాబు అన్నట్టు రైలింజను కూడా కర్కశంగా కూత చెట్టి 'తున్నతున్న' పెద్ద చప్పుడు చేసింది. అంతే.... దాంతో ప్లాట్ ఫారం మీద ఒకటే మాదా విడి ప్రారంభమైంది. అంత సేపూ స్టేషన్ గా విలబడి కలుర్లు చెప్పుకుంటున్న పాసింజర్లందరూ గబగబా రైల్లోకి ఎక్కి తమ తమ సీట్లలో కూర్చున్నారు. ప్రమీల కూడా తన సూట్ కేస్ తో సహా ఎలాగో ఎక్కేసింది.

గార్డు పచ్చజెండా పూపగానే రైలు మెల్లగా కదిలింది. ప్లాట్ ఫారం మీదున్న హాళ్ళందరూ చేతులు వైకెత్తి ఉపసాగారు

"లా.. లా.... రై.... రై...." అంటూ. కొంతమంది రుమాళ్లు తీసి ఉపారు మరి కొందరు తమ అవ్వల వియోగం భరించలేక ఆ రుమాళ్లతోనే తమ కళ్ళు ఆద్దు కున్నారు ప్రయాణికుల్లో కొందరు వాచీలు చూసుకుని రైలు సరైన సైమెకు బయలుదేరినందుకు మనసులోనే సంతోషించారు

కదులుతున్న రైలుతోబాటే నడుస్తూ కూతురికి ఎన్నో జాగ్రత్తలు చెప్పాడు ప్రమీల తండ్రి. "జాగ్రత్తగా వెళ్లమ్మా.... వెళ్లగానే ఉత్తరం రాయడం మర్చిపోకే! పాతాలు శ్రద్ధగా చదువుకో. అన్నయ్య వడివలతో కలిసి మెలసి ఉండు."

చతుక్కున ప్రమీల కెదురుసీటులో కూర్చున్న వ్యక్తికి సీ చూడారు ఆయన.

ఆ వ్యక్తి మంచివాడిలా కనిపించేవరికి
 “మీరు ఎక్కడిదాకా వెళతారు బాబూ...”
 అని అడిగాడు

“హైదరాబాదు వరకండీ....” ఎవ
 యంగా నమాదనమిచ్చాడు ఆ వ్యక్తి.

“అయితే మా అమ్మాయిని కాస్త కని
 పెట్టుకోండి బాబూ .. అమ్మాయ్ ఈయన
 వీకు తోడుంటారు.... ఎం భయపడ
 కుండా వెళ్లు ...”

అప్పటికే పరుగెత్తి అరిసిపోయిన
 ముసలాయన అంతటితో ఆగిపోయాడు.

“అలాగేలేండి .... మీరేం డిగులు
 పడకండి ....” అని రైల్వోని వ్యక్తి
 భరోసా ఇచ్చాడు కానీ ఆ మాటలు ఆ
 ముసలాయనకు వివిపించలేదు రైలు
 అప్పటి బాగా వేగం అందుకుంది.

ప్రమీల కిటికీలోంచి మొహం ఇవత
 లికి తీసుకుని తన కెదురుగా కూర్చున్న
 వ్యక్తి కేపీ హపులు సారించింది. అతను
 చిరునవ్వుతో తనకేసే చూస్తున్నాడు.
 మంచి ఒడ్డు, పొడుగు వుండి తెల్లగా
 అకర్షణీయంగా ఉన్నాడు. తెల్లని పైజామా
 గోడుమరంగు సిల్కలాబ్బీ తోడుక్కు
 న్నాడు. వెళ్లాలంటే ముఖానికి నల్లపేము
 కళ్ళతోడు ఎంతో అందాన్నిస్తోంది. గాలికి
 ఎగిరేగిరి పడుతూ మాటిమాటికి నుదుటి
 మీదికి వాలుకున్న నల్లని జాట్లు, పెద్ద
 నుదురు, కాస్త చిన్నవైనా వింతకాంతో

నిశితంగా పరిశీలించే కళ్లు, సన్నని మీస
 క్షుణ్ణ, తీరైన నోడు-మొత్తానికి అందంగా
 హు-దాగా ఉన్నాడు అంతేకాదు, చూడ
 గానే గౌరవభావం కలిగించే ప్రత్యేకత
 ఏదో వుంది అతనిలో.

ప్రమీల ఉన్నట్టుండి కళ్లు కిదికి
 వాయికుంది. ‘ఛ! ఒక అపరిచితవ్యక్తిని
 అంతసేపు రెప్పవెల్పుకుండా చూస్తూ
 కూర్చుంటే అతనేమనుకుంటాడు’ అని
 తనకుకానే మందలించుకుంది.

అంతలో ఆమెకు మరో సందేహం
 వచ్చింది- కంపార్టుమెంటులో ఉన్నవాళ్లు
 ఎవరైనా తనను చూశారేమో అని.
 వెంటనే కళ్లు పైకెత్తి ఓసారి చుట్టూ
 పరిశీలించి చూసింది. కంపార్టుమెంటులో
 అట్టే జనం లేరు. ఓ ప్రక్క మూలగా
 ఎవరో కొత్తదంపతులు, (ఒకరికళ్ళలోకి
 ఒకరు చూసుకుంటూ, పరిసరాల్లో కూడా
 మరిచిపోయి వరవళంగా గుసగుసలాడు
 కుంటున్న వాళ్ళను చూస్తే వాళ్ళు కొత్త
 దంపతులని ఇట్టే తెలిసిపోతుంది.
 అల్లరిగానవ్వే అతని కళ్లు, మధ్యమధ్యన
 సిగ్గతో వారిపోతున్న ఆమెకళ్లు, ఎరుపె
 క్కుతున్న ఆ బుగ్గలు- ఆ విషయాన్ని
 బలపరుస్తున్నాయి.) ఎదురు పీడ్లో గుర్రు
 పెట్టి నిద్రపోతున్న ముసలాయన, రైల్వో
 కూర్చున్నా తమ సంసారపు గొడవలే
 మాట్లాడుకుంటూ మధ్యమధ్యలో కీచు

లాడుకుంటున్న మధ్యవయసు దంపతులు, సినిమా బొమ్మలు తప్ప ఇంకేమీ అక్కర్లేదేమోనన్నట్లు సినిమా వారపత్రికలో పూర్తిగా మునిగిపోయిన పాతికేళ్ల యువకుడు - తప్ప ఇంకెవరూ లేరు.

'హమ్మయ్య! అ-తా -వరి గొడవల్లో వాళ్ళున్నారు. తనను గమనించేవాళ్ళు ఎవరూ లేరు.' అనుకుని తేలిగ్గా ఊపిరి పీల్చుకుంది ప్రమీల. మళ్ళీ బయటికి చూస్తూ కూర్చుంది. రైలు చాలా వేగంగా దూసుకుపోతోంది. ప్రంజాలు ఒక్కొక్కటే వెనక్కి పరుగెడుతున్నట్లే అనిపిస్తోంది. కిందికి అవుతుంటే తమాషా అనిపించి వాటివంటే చూస్తుందిపోయింది.

కాసేపటికి అదీ విసుగుపట్టి తిరిగి లోపలికి చూసింది ఆమెదృష్టి తనవైపుకు మళ్ళిగానే మళ్ళీ చిరునవ్వు నవ్వాడు. అవ్యక్తి. జవాబుగా ప్రమీల కూడా నవ్వింది. హైదరాబాదులో ఆమె ఎక్కడుంటుందో, ఏం చేస్తుంటుందో, ఏ కాలేజీలో అన్నీ అడిగి తెలుసుకున్నాడు ఆవ్యక్తి. దారిలో ఏం కావాలన్నా నిప్పుంకోచంగా అడగమని కూడా చెప్పాడు.

అప్పుడు చదుక్కున ఏదో స్ఫురించి అతనికేసి ఇంకోసారి పరీక్షగా చూసింది ప్రమీల. అవును, సందేహంలేదు ఇతన్ని

తను ఇదివరకే ఎక్కడో చూసింది ఎక్కడ చూశానబ్బా అని కాసేపు ఆలోచించేసరికి ఆమెకు జవాబు దొరికింది. ఇతన్ని తను నేరుగానే చూడలేదు, పోదోలో చూసింది.

ఆ వ్యక్తివక్కన నాలుగైదు వారపత్రికలు, ఒకటి, రెండు మాసపత్రికలు, ఒక దినపత్రిక ఉన్నాయి. వాటిల్లోంచి ఒకటి తీసుకుని అతను తిరగేస్తుంటే తనుకూడా ఏవైనా పత్రికలు తెచ్చుకుంటే బాగుండే దనిపించింది. కానీ అవి కొనుక్కోరానికి అసలు తనకు టైమెక్కడిదీ తను స్టేషను కొచ్చేసరికే రైలు కదలడానికి సిద్ధంగా వుండాయే పోనీ అతన్నే అడిగితేనో....

ప్రమీల అడిగింది. అతను మొత్తం అన్ని పత్రికలనూ పేర్చి ఆమెకు అందించాడు.

"అయ్యబాబోయ్!" అంటూ అరిచి సంత వనిచేసింది ప్రమీల. అతను అదిరి పడి ఆమెకేసి చూశాడు. గువగుసలాడుకుంటున్న దంపతులుకూడా ఓసారి తమ లోకంనుంచి ఇవతలికి వచ్చి ఆమెకేసి ఆశ్చర్యంగా చూశారు. నిద్రపోతున్న ముసలాయన కూడా ఓసారి కళ్ళు తెరిచి చూసి తిరిగి పడుకున్నాడు. మధ్యవయసు దంపతులు కూడా తమ కీచులాట మాని ప్రమీలకేసి ప్రశ్నార్థకంగా చూశారు.

లక్ష్మీల కుటుంబం నష్టంపడు అందరూ
అందు కడు ఆగ్రహం అభ్యుదయం గా
మూసుకుంటున్నది

రామకృష్ణ
హిందూ

“ఎమైందండీ ...? ఎందుకలా అరిచారు?” కంగారుగా అడిగాడు ఆతను.

ప్రమీల కళ్ళు పెద్దవి చేసుకుని ఆ పత్రికలకేసే చూస్తూ “ఈ పత్రికలన్నిటిలోనూ ప్రత్యాకరణ రచయిత క్రాంతికుమార్ గారి కథలున్నాయి చూశారా?” అంది సంబరంగా.

“చూశాను. ఉంటేనే?” చాలా మామూలుగా అన్నాడతను.

ప్రమీలకు కోపం వచ్చింది ‘ఎంత తేలిగ్గా మాట్లాడుతున్నాడు! ఆ మహా రచయిత గురించి తెలియదు కాబోలు — ఆండుకే అలా అంటున్నాడు’ అనుకుని “అయిన రచనలు మీరు చదివారా?” అని అడిగింది అనహావంగా.

“అ....చదివాను. ఒక్క అక్షరం పొల్లుపోకుండా అయిన కథన్నీ చదివాను.” పప్పుకూ అన్నాడు ఆతను..

అమె మొహం సంతోషంతో విప్పిరింది. కళ్లు తరుక్కున మెరిశాయి.

“అయ్యోబాబోయ్ నిజంగానా?” అని ఆశ్చర్యంగా అడిగింది.

“అయిన రచనలంటే మీకు ఇష్టమా?” మామూలుగా అడిగాడు.

“అయ్యో....ఇష్టమంటే అంతా ఇంతా కాదు, పడివస్తాను. అబ్బ! ఎంత బాగా రాస్తారు కదండీ అయినా?”

“అ.... పరవాలేదు. అప్పుడప్పుడు బాగా రాస్తారనుకోండి.”

ఈ మాట అంటున్నప్పుడు అతని

పెదాలు విచ్చుకున్నాయి. తెల్లని పలు
వరస తళక్కున మెరిసింది. కళ్ళలో
కాంతి ఇంకా ఎక్కువై ముఖం సంతో
షంతో వెలిగిపోయింది.

అతడు చటుక్కున లేచాడు. పైన
పెట్టిన సూట్ కేప్ తెరచి చిన్ననైజా
పుస్తకాలు రెండు తీసి తన వక్కవ పెట్టు
కున్నాడు.

కుకూహరింగా అతన్నే చూస్తున్న
ప్రమీల కళ్లు చటుక్కున ఆ పుస్తకాల
వైపు మళ్ళాయి. వాటిమీదున్న రచయిత
పేరు చూడగానే సంతోషం పట్టలేక
పోయింది.

“అయ్యబాబోయ్ కాంతికుమార్ గారి
కొత్త నవలలు. ఏమండీ... ఏమండీ ఓ
సారి ఆ పుస్తకాలివ్వదా? చూసిస్తాను”

తాయిలం చూసిన పసిపాపలా ఆమా
యకంగా ప్రాదేయపడింది ప్రమీల.

అతను నవ్వుకున్నాడు. ‘అయ్యబాబోయ్’
అనేది ఈమె ఊతపదం కాబోయి-
అందుకే మాటిమాటికీ అదే పదాన్ని ఉప
యోగిస్తోంది’ అనుకున్నాడు మనసులో.
వెంటనే తేబులోంచి పెన్నుతీసి అరెండు
పుస్తకాల మొదటి పేజీల్లోనూ-

‘కుమారి ప్రమీలకు,

అభిమానంతో-

క్రాంతికుమార్.

అని రాసి ఆ రోజు తేదీరాసి ఇచ్చాడు.

అతను రాసింది చదవగానే అనందం
పట్టలేక ఒక్క కేక పెట్టింది ప్రమీల.

ఏదో అఘాయిత్యం జరిగిపోయిం
దేమోనన్నంత గాభరాపడిపోయి అందరూ
వీళ్ళకేనే చూశారు.

మళ్ళీ అలాంటిదేం జరగవండుకు
నిశ్చయపడి తిరిగి ఎవరి దొరకలో వారు
వద్దారు.

“మీరే కాంతికుమార్ గారు! అబ్బి
.... ఇవ్వాళ ఎంత మంచిరోజుందీ.... ఎంత
అదృష్టమో....!” అంది ప్రమీల. తనకు
కలిగిన సంతోషాన్ని వ్యక్తంచేయడానికి
అమెకు మాటలే దొరకడంలేదు.

అతను నవ్వి “ఇండులో అదృష్టమే
ముందండీ ..!” అన్నాడు.

“లేలేవారే! నా అభిమాన రచయిత
గారిని ఇంత దగ్గరగా, ఇంత సులభంగా
చూడగలగటం అదృష్టంకాక మరేమిటి?
అయినా మీరు చాలా కొంటెవారునుమండీ!
ఇంత పేపర్లుంటే ఎదురుగుండానే
హర్షున్నారు గానీ మీరు ‘పలానా’ అని
చెప్పారేమిటి? నన్నయితే అన్ని వివ
రాలూ అడిగి తెలుసుకున్నాను ‘చక్కగా’
బంగమూతి పెట్టింది ప్రమీల.

అతను ఇలాంటి చెప్పలేదు అమె
మాటలకు ముగ్ధుడైపోయి ఆలాగే చూస్తూ
హర్షున్నాడు.

ప్రమీల అతని కథలన్నీ చదివింది.
అప్పుడప్పుడు అతనికి ఉత్తరాలు కూడా

రాసింది. కానీ ఆతన్ని కలుసుకుంటానని గానీ, ఆతనితో ఇంతసేపు మాట్లాడకానని గానీ అమె కలలో కూడా అనుకోలేదు. ఇప్పుడు అనుకోకుండా అది జరిగేసరికి అమె ఉబ్బితబ్బిబ్బయి పోయింది.

ఆతనుకూడా ఇప్పుడు అమె గురించే ఆలోచిస్తున్నాడు. తనకు ఇదివరకు ఉత్తరాలు రాసిన అమ్మాయి ఈమేనన్నమాట! అనుకుంటున్నాడు. తన నవం చదివి మెచ్చుకుని, లేనిపోని పిచ్చి సందేహాలన్నీ వ్యక్తంచేస్తూ అమె రాసిన ఉత్తరాలకు తనూ పిచ్చిపిచ్చి సమాధానాలే రాశాడు. అయితే ఎవరో స్కూల్లో చదివే అమ్మాయి కావచ్చు ననుకున్నాడే కానీ అమె కాలేజీలో చదువుకునేంత పెద్ద అమ్మాయి అని మాత్రం అనుకోలేదు అమె అందం, అమాయకత చూస్తున్న కొద్దీ తను రాయబోయే తరువాతినవలలో ఇలాంటి నాయికనే సృష్టించాలనిపించింది. అంతలో రైలు వేగం తగ్గింది. ఏదో స్టేషను వస్తోంది కాబోలనుకుని బయటికి తొంగిచూసింది ప్రమీల. అమె ఊహ రైలే. రైలు నెమ్మదిగా స్టేషనులో ఆగింది.

కానీ, టీలవాళ్ళూ, పళ్ళూ, బిస్కెట్లు అమ్ముకునేవాళ్ళూ చెవులు చిల్లులుపడేలా కేకలుపెడతూ ప్రతీ కిటికీమీదికి దాడి చేస్తున్నారు.

యువ

క్రాంతికుమార్ ఆ ర టి ప ెళ్ళూ, యాపిల్స్ కొన్నాడు ప్రమీల వద్దం టున్నా వినకుండా అమెకూ కొన్ని ఇచ్చాడు. “వయసులో ఉన్న వీలాంటి అమ్మాయిలు బాగా తినాలి, తెలిసిందా!” యౌవ్వనంతో మినమినలాడుతున్న అమె శరీరంకేసి చూస్తూ అన్నాడు.

ప్రమీల సిగ్గుపడిపోయింది.

ఆతరువాత ఉన్నట్లుండి ఆడిగింది. “అవును, మీ ‘తారలు లేని ఆకాశం’ నవలలో వస్తుందే ఆ సావిత్రి మీకెక్కడ కలిసిందండీ....!”

“సావిత్రి!” ఆశ్చర్యపోయాడతను. ‘నవలలోని పాత్ర ప్రత్యక్షంగా వచ్చి తనతో కలవడమేమిటి!’ అనుకుంటుంటే నవ్వు వచ్చింది. అయినా అమెను ఆట పట్టించాలని ‘ఇలాగే....ఇప్పుడు మళ్ళీ కలిశావు చూడు; అమె కూడా ఓసారి రైల్లోనే కలిసింది.” అన్నాడు.

ప్రమీల మళ్ళీ బుంగమూతి పెట్టింది.

“ఛా! పోండి .... అన్నీ అబద్ధాలు. విజంగా చెప్పండి ఎక్కడ తారవడింది?”

“నిజమే చెబుతున్నాను ప్రమీలా.... ఇలాంటి చక్కని సాయంకాలం వేళ.... ఇలాగే రైల్లో .... నా ఎదురు సీట్లో కూర్చుని...”

ప్రమీల ఒళ్ళంతా చెవులు చేసకుని క్రద్ధంగా వినసాగింది. ఆతను చెప్పే

ఒక్కోమాటా అమెకు వేదవాక్యంలా తోస్తోంది. అయితే రైలు చప్పుడు, గాలి రొదలో అమాటలు సరిగ్గా వినిపించక పోవడంతో ఎప్పుడు వచ్చి ఆతని వక్కన కూర్చుందో అమెకే తెలియదు. అమె పీటమీద పెట్టిన పుస్తకం పేజీలు గాలికి టపటపా కొట్టుకుంటున్నాయి.

సావిత్రి గురించిన కథ చెబుతూ చెబుతూ మధ్యలో అగాడు క్రాంతికుమార్. చరిత్రానికి ప్రమీల సన్నగా వణుకుతూండటం చూసి తన వక్కనున్న లాంగ్ కోటు తీసి అమెకు కప్పాడు ఆతను.

రెప్పసాటులో జరిగిపోయిన ఈ సంగతి ప్రమీలకు చాలా విషయం కలిగింది. మళ్ళీ అంతలోనే చెప్పలేనంత సంతోషంకూడా కలిగింది.

తను ఆతిగా ఆభిమానించే, అరాధించే రవయితగారితో ఇంత పన్నిహితంగా ఉండటమే కాకుండా, అయనకోటు కప్పుకునే భాగ్యం కూడా కలిగినందుకు ప్రమీల ఎంతగానో మురిసిపోయింది. అదో రకమైన తన్మయత్వం అమెను అవరించేసింది.

ఆతను మాట్లాడుతూ, మాట్లాడుతూ తన భుజం మీద తట్టినా, చేతులను స్పృశించినా అమెకు ఏమీ అనిపించలేదు. ఆవలా విషయాన్ని పట్టించుకునే స్థితిలో కూడా లేదు అమె. సావిత్రి కథలో

పూర్తిగా లీనమైపోయింది.

“మీరేమైనా చెప్పండి మాస్టారు.... వెళ్ళాయి, ఒక కొడుకు కూడా ఉన్న సావిత్రి ఎంత కళాకారిణి అయితే మాత్రం అలా భర్తనూ, కొడుకునూ వదిలి ఓకళాకారుడివెంట వెళ్ళిపోవడం నాకేమీ నచ్చలేదు.”

— అంతా ఎన్ను తరువాత తన అభిప్రాయాన్ని వెలిబుచ్చింది ప్రమీల.

ఆతను చిరునవ్వు నవ్వాడు. “సావిత్రి చాలా ఉదాత్తమైన సాత్ర ప్రమీలా. హృదయంలేని భర్త, తల్లి అనే అస్వాయతలేని కొడుకు-యాంత్రికమైన జీవితం- ఎన్నాళ్ళని భరించగలదు చెప్పు! ఒక చల్లని మాటకోసం, కాసిత అస్వాయత కోసం పరితపించిపోయిన సావిత్రి మనసు సున్నిత మనస్కుడైన శ్రీధరమూర్తివైపు అకర్షించబడడంలో తప్పేమీలేదు. జీవితంలో విసిగి వేసారి పోయిన మనిషి సేదదీరే చోటుకోసం అన్నేషించడం సహజమే కదా! అయినా ఇవన్నీ ఆర్థంచేసుకునే వయసు కాదులే వీటి.” అని చెప్పి ముగించాడు.

— ఇలా మాటలోపడ వాళ్ళిద్దరికీ సమయం గడిచిందే తెలియలేదు. రైలు ఒక్కో స్టేషనులో అగి ప్రయాణికులను తింపి, మళ్ళీ కొత్తవాళ్ళను ఎక్కించుకుని తన మానస తను ముందుకు సాగి పోతూనే వుంది.

ప్రమీల కోటును ఇంకాస్త గట్టివా
లాగి కప్పుకోవడం చూసి “బాగా చలే
స్తుందా?” అన్నాడు అతను జేబులోంచి
సిగరెట్టు తీసి వెలిగిస్తూ.

అవునన్నట్టు తలూపింది ప్రమీల.

“అయితే సిగరెట్టు కావ్వు, వెచ్చగా
ఉంటుంది.”

“ఏ! పాడు. ఆదవాక్కడైనా
సిగరెట్టు కాలుస్తారేమిటి?” మొహం
చిట్లించుకుని అంది ప్రమీల.

అతను నవ్వి సిగరెట్టు కాలుస్తూ
మౌనంగా కూర్చుండిపోయాడు.

ప్రమీల కిదంతా కొత్తగావుంది. ‘ఏల
క్షణమైన ఈ ఆనందాన్ని తను జీవి
తాంతం అపురూపంగా దాచుకోవాలి..
అనుకుని కన్నయంగా కళ్ళుమూసుకుంది.

కాసేపటికి కళ్ళతెరచి క్రాంతికుమార్
వైపు చూసింది. ఇప్పుడతని మొహంలో
నవ్వులేదు. విషాదం, విచారం అయి
కుని వున్నాయి. బయటకి చూస్తూ దీర్ఘ
లోచనలో మునిగివున్నాడు.

‘ఇంతలో ఏమైందబ్బా!’ అనుకున్న
ప్రమీల అతని భుజంమీద చెయ్యివేసి
కుదుపుతూ “ఏమండీ క్రాంతికుమార్
గారూ.... ఆలా వున్నారేమిటి? మాట్లా
డరేం?” అంది.

“అ....” అంటూ అతను ఉలిక్కి
పడ్డాడు. మొహంమీదికి నవ్వు తెచ్చుకో

డానికి ప్రయత్నిస్తూ “ఏమన్నావో” అని
అడిగాడు.

“మీ రిప్పుడు కొత్తగా ఏరాస్తున్నారు;
అవి ఏ వత్రికల్లో పడతాయో చెప్పితే నేను
కొని చదువుతాను” అంది.

“నే నిప్పుడు ఏమీ రాయడం లేదు
ప్రమీలా—” అన్నాడు. అతని గొంతు
బొంగురు పోయినట్టు ఆదోలా
ధ్వనించింది.

“ఏం .... ఎందుకని?” అక్కర్లే
పోయింది ప్రమీల.

“నా మనసేం బాగోలేదు.”

ప్రమీల చటుక్కున లేచి నిటారుగా
కూర్చుంది. అమె లేతహృదయం విరి
విరిలాడిపోయింది. ‘ఇంత గొప్ప రచ
యితకు మనసు బాగోకపోవడం ఏమిటి?’
అనిపించింది అమెకు. తన చెవులను కాసే
నమ్మలేకపోయింది. ఆయన కంకటి
కష్టాలేముంటాయి గనుక? బోలెడంత
పేరు ప్రఖ్యాతులున్నాయి. కావలసినంత
దబ్బుంది. కీర్తిప్రతిష్ఠలకేం లోటులేదు.
అలాంటివన్నీక వ్యధ చెందడానికి
కారణమేమిటి?

“మీరు నిజంగానే అంటున్నారా?”

“నిజం ప్రమీలా.... ఓట్టు. నైకి ఇలా
నవ్వుతూ మాట్లాడుతున్నానే కానీ నాలో
అంతా దుఃఖమే. జీవితంలో కష్టాలు
తప్ప నా కింకేమీ మిగలేదు” అంటూ

కళ్ళతోడు తీసి చెమ్మగిల్లిన కళ్ళను
రుమాలుతో తుడుచుకున్నాడు ఆతను.

ఆ దృశ్యాన్ని ప్రమీల చూడలేక
పోయింది. ఆమె మననంకా కలచివేసి
వట్టు కాగా ఆతనిపైపు బేరిగా చూసింది.

“ఏం జరిగిందండీ? ఎలాంటి కష్టం
వచ్చింది మీ కిప్పుడు?”

“ఎం దు కో నేను రాయలేకపోతు
న్నాను ప్రమీలా. ఇదివరకైతే కాగితం
మీద పోజీ అనిపే రాయ-అక్షరాలువాదంత
టవే పుట్టుకొచ్చేవి. పేజీలు ఇట్టే విడి
పోయేవి. కానీ ఇప్పుడు ఎంతగా తరి
బద్దలు కొట్టుకున్నా ఒక్క అక్షరంకూడా
బుర్రలో మెదలడం లేదు.... ఆయిపో
యింది. ఇంతటికో నాలోని రచయిత వచ్చి
పోయాడు. నేనిక ఏమీ రాయలేను....”

ప్రమీలకు ఏడుపొచ్చినంతవనయింది.
ఆతనివట్టు చెప్పలేనంత సానుభూతి
పుట్టుకొచ్చింది.

“మీరలా మాట్లాడకండి మాష్టారు...
నేను భరించలేను. మీరు రాయడం
మానేపే మలాటివాళ్ళంతా ఏమైపోవారి
చెప్పండి? అయినా మీకేం తక్కువైందని
ఇప్పుడు కొంచెం మనసు బాగోక
పోవచ్చు. కానీ తరువాత మనసు కుదుట
వద్దాక రాయవచ్చుగా?” అంది.

ఆతను భారంగా నిట్టూర్పు విడిచాడు.
“దీసావళి ప్రత్యేక పండికలకు కథలు

వంపమని కోరుతూ పంపాదకులు రాసిన
ఉత్తరాలు చాలా ఉన్నాయి. కొన్ని ప్రతి
కలు అప్పుడే ప్రకటనలో నా పేరు ప్రక
టించేకాయి కూడా.... ఇప్పుడేం చేయాలో
కోవకుండా వుంది. అదే నా చింత”
అన్నాడు. ఆతని మొహాన ఆవరించిన
విచారరేఖలు ఇంకా ఆలాగే వున్నాయి.

ప్రమీల మనస్సు తల్లడిల్లిపోయింది.
ఆతని విచారానికి కారణమేమిటో తెలిస్తే
బాగుణ్ణునిపించింది. ‘మనిషి చూస్తే,
ఆరోగ్యంగా, బాగానే వున్నాడు. ఇంట్లో
ఇతనికి అందమైన భార్య, పిల్లలు ఉండే
వుంటారు. ఆవును, ఇద్దరు పిల్లలన్నా
లేకపోతే ఏంబాగుంటుందీ? ఒక అమ్మాయి
ఒక బిడ్డాయి వుంటేనే ఇంటికి అందం
అనందం.

మనసులోనే ఆతని కుటుంబాన్ని
ఉపాించుకుంది ప్రమీల. అంతేకాదు
అదే ఆతన్ని ఆదిగేసింది కూడా.

ఆతను ఉన్నట్టుండి పెద్దగా నవ్వాడు.
“భార్య, పిల్లలు... వాళ్ళే వుంటే నాకి
వ్యధ ఎందుకూ?” అన్నాడు మళ్ళీ అంత
లోనే ఖిన్నుడై పోయి.

“అంటే?” అర్థంకాక ఆడిగింది
ప్రమీల

“నా భార్య ఈ మధ్యనే నన్ను
ఒంటరివాణ్ణి చేసి వెళ్ళిపోయింది....”

ఆతని మాట ఇంకా పూర్తికాకముందే

అనిద్ర కే నలుగురు కౌడుమల
అందరూ పోజుకొన్నారు.
అదే బహు!!

రాగతి
సంకల్ప

“అయ్యో పాపం!” అంది ప్రమీల. అప్పటికే ఆమె కళ్ళలో నీళ్ళు తిరిగాయి. “మరి ఏర్లో?”

ఆకస్మ విషాదంగా నవ్వాడు. “ఒక అబ్బాయి వున్నాడు. కానీ వాడికి పుట్టుక మంచే కళ్ళు లేవు” అని చెప్పడం అని తల వంచుకుని మౌనంగా కూర్చున్నాడు.

ఏంటన్న ప్రమీల వెక్కి వెక్కి ఏడవడం మొదలెట్టింది. ‘తన అభిమాన రచయితకు ఇన్ని కష్టాలూ నవంల్లోనూ, కథల్లోనూ ఎన్నెన్నో సుందర స్వప్నాలను చిత్రీకరణ రచయిత స్వయంగా ఇంతటి కష్టాలను అనుభవిస్తున్నారా? అందమైన సన్నివేశాలను సృష్టించి పాత కురి మనసులను ఉర్రూతలూగిస్తున్న మహారచయిత నిజ జీవితంలో ఇంతటి

దుఃఖాన్ని భరిస్తున్నారా?”

ప్రమీల అతికష్టమీద ఎదుపు నాపు కుంది. తలవంచుకుని మౌనంగా కూర్చుని వున్న క్రాంతికుమార్ ను చూస్తూంటే ఆమెకు కడుపు తరుక్కు పోయినట్లయింది. ఆకస్మి కుజమీద చెయ్యి వేసి ఓదార్పుగా అంది. “మీ రిలా దాదాపడుతుంటే నేను చూడలేనండి....కొంచెం దైర్యం తెచ్చుకోండి.” అంతకన్నా ఏం మాట్లాడాలో ఆమెకు తోచలేదు.

ఆకస్మ తలెత్తాడు. బయటికి చూస్తూ- “నా కిప్పుడు ఎవరూ లేరు ప్రమీలా. నేను ఒంటరివాణ్ణి. చిన్నప్పుడు కల్లిదండ్రులు పోయారు. ఇప్పుడు నన్ను ప్రాణాది కంగా ప్రేమించే భార్య పోయింది. ఇక నే నెవరికోసం బతకాలి చెప్పు? ఒక్కో

సారి ఈ జీవితంమీదే విరక్తి పుడుకుండి నాకు. పరిగెడుతున్న రైల్వోంచి దూకి వచ్చిపోవాలనిపిస్తుంది." అన్నాడు.

ప్రమీల హఠలిపోయి అతని చేతులు రెండూ గట్టిగా పట్టుకుంది. ఉద్యోగంలో గుండెలు ఎగిరెగిరి పడుతుండగా "వద్దు ....వద్దు, ఇలాంటి మాటలు మాత్రం ఇంకెప్పుడూ అనకండి." అంటూ ఒక సారి బయటికి చూసింది. అప్పటికే బాగా చీకటిపడడంతో రైలు కిటికీల్లోంచి పడే రైలువెలుగు చెల్లమీదుగా, పుట్టలమీదుగా పరిగెడుతోంది, మరోవైపు రోతయిన రోయ ప్రాంతాలు కనిపిస్తున్నాయి. అమెకు భయంతో ఒళ్ళు యల్లామంది. అతని దుఃఖాన్ని, బాధనీ నివారించడానికి తను ఏమైనా చేయగలదా?

"మీ రింక నిరాశపడిపోవడం ఏమీ బాగాలేదండీ.... మీకోసం నేనేం చేయ గలననో చెప్పండి. మీ బాధను పోగొట్ట టానికి నా వల్ల సాధ్యమైతే అంతకన్నా మరో బాగ్యం అక్కర్లేదు నాకు" అతనికి దగ్గరగా జరుగుతూ అంది ప్రమీల.

"చిప్పిల్లా....నీవల్ల ఏమవుతుంది? ఇప్పుడిప్పుడే జీవిత ప్రాంగణంలోకి అడుగు పెడుతున్న ముగ్ధ యువతివి నువ్వు." అన్నాడు అతను.

ప్రమీలకు ఉక్రోశం పుట్టుకొచ్చింది. తననింకా చిన్నపిల్లగా భావించుకున్నం

దుకు అతనిమీద కోపంకూడా వచ్చింది "ఏం .... నావల్ల ఏమీ కాదనుకుంటున్నారా? మీరు ఒప్పుకుంటే మీరు పోగొట్టు కున్న మనశ్శాంతిని తిరిగి పొందేలా చేయగలను. మీ కష్టసుఖాల్లో పాలుపంచు కుని మీ రచనలకు స్ఫూర్తి నివ్వగలను... మీ అభ్యాయిని తల్లిలా చేరదీయగలను."

అనేకంకో చెప్పుకుపోతున్న ప్రమీల వైపు నోరు తెరచుకుని చూస్తుంది పోయాడు అతను.

అమె మాటలను నమ్ములేనివాడిలా మళ్ళీ మళ్ళీ అడిగాడు. "నిజంగానా? నిజంగానా ప్రమీలా? బాధకో రగులు తున్న నా హృదయానికి ఊరట కలిగించ గలనా?"

ప్రమీల అతని గుండెలమీద తలనాల్చి గునగునలాడుతున్నట్టుగా "నిజమే చెబు తున్నానండీ....మాయంలో ఎవరేమన్నా సరే. ఆందర్బీ ఎదిరించైనా, కాలేజీ వడుపు మానేసినా మీ జీవితంలోకి ప్రవేశిస్తాను" అంది. ఇంకా ఏమేమో చెప్పాలనుకుంది కానీ మాటలు దొరక్కపోవం వహించింది.

అతను అంతకంతకూ కౌగిలి విగిస్తున్నాడు. అమె తలమీద, బుగ్గలమీదా, మెడమీద పెదవులతో సున్నితంగా ముద్దు పెట్టుకుంటున్నాడు.

ఆ మధురామతూతిలో మైమరిచి

పోయింది ప్రమీర. తను అమితంగా అలాడించే వ్యక్తి జీవితంలో పాలుపంచుకోబోతున్నందుకు తన జన్మ తరించి వట్టవిసింది.

ఇద్దరూ ఎంతో సేపు అలా మైమరచి కూర్చుండిపోయారు. తమ చుట్టూ మమమలున్నారనీ, వారు తమవైపు కుతూహలంతో, ఆకర్షణతో చూస్తున్నారనీ వారి కాక్షణంలో తలుపుతే రాలేదు వారిద్దరి మనసులనూ మౌనమే ఏకంచేసింది.

తెల్లవారింది రైలు హైదరాబాదు చేరుకుంది. క్రాంతికుమార్ నివదలి రైలు దిగుతున్నప్పుడు దుఃఖం పెల్లుబికి వచ్చింది ప్రమీరకు.

అతను ఆమెకేసి జారిగా చూస్తూ-
“పిచ్చిదానా.... ఎందుకు ఏడుపు? మనం మళ్ళీ కలుసుకోమా ఏమిటి?” అని ఓదార్చాడు.

“అని కాదండీ.... ఎంత బాధలో మళ్ళీ మీరు ఒంటరివారై పోతున్నారు కదా అని....”

అమె మాట ఇంకా పూర్తికాకముందే అతను సకసకా నవ్వేశాడు. మళ్ళీ మళ్ళీ నవ్వుతూ- “అయ్యోరామ అదంతా నిజమవుతుంటున్నావా ఏమిటి కొంచెదీసీ? పిచ్చిపిల్ల! ఊరికే కాంక్షపానికి ఓ కథ కల్పించి చెప్పానంతే. నిన్ను ఓ అట వట్టిదామని. ఎలా వుండంటావు? నవరానీ బాగుంటుందా?” అన్నాడు.

అతని మాటలు విన్నగానే అమె మొహం విస్ఫూరి అవ్వడం వెల్లివిరిసింది. అంతలోనే మొహం చిట్టించి, “అట

పట్టించడానికి నేనే దొరికానా మీకు? ఎంతగా నమ్మేశామి మీ మాటలు? మీ రచయితలంతా ఇంతేనా?” అని చిన్న బుచ్చుకుంది.

“కోపం తెచ్చుకోకు పమ్మి.... నిన్ను తొలిసారి చూడగానే ఎందుకో నాలో ఓ విధమైన ఆత్మీయతావం చోటుచేసుకుంది చేసుకుంటే వీలాంటి అమ్మాయినే పెళ్ళి చేసుకోవానిని నిశ్చయించుకున్న మాట వాస్తవం. నువ్వు నా అభిమానివి అని తెలుసుకున్న తరువాత ఇక నువ్వు నా కావాలి అవుతావని నిర్ధారణ చేసుకున్నాను. నిన్ను వలసిపించుకోడంలో భాగంగా ఓ చిన్న నాటకం ఆడాను. నాటకం అనడం కన్నా వీకో పరీక్ష పెట్టాను అంటే సరిపోతుంది అ పరీక్షలో నువ్వు నెగ్గావు. నీ మనసులో ఉన్న విషయాన్ని నీ నోటినుంచే చెప్పిందాను. ఇదంతా విన్న నాదాన్ని చేసుకోడానికి ఆదీన చిన్న నాటకం, అంతే. నాకు పెళ్ళి కాలేదు ప్రమీరా! నన్ను తమించు. మనవ్వే నా కాబోయే ఆర్థాంగివి” అన్నాడు.

ప్రమీర కళ్లు విస్ఫారాయి. తన అభిమాన రచయితకి ఇంకా పెళ్ళి కాలేదన్న విషయం అమెను ఉక్కిరి బిక్కిరి చేసేసింది. ఏదో పెద్ద విధి దొరికినంత సంబరపడిపోయి ఒక్క ఉడుటున పరుగెత్తుకుచ్చి అతన్ని కావలించుకుంది రైలు దిగుతున్న ప్రయాణికులంతా గబుక్కున అగిపోయి వారివైపు చోద్యంగా చూస్తూ నిలబడి పోయారు.

కొడుగుచుక్క కథ

ఈ కథ ఆంధ్రపత్రికలో ప్రచురించబడింది. మనిషిని ప్రతివాదికి ఏదో ఒక బలహీనత వుంటుంది. కొంతమందికి చాలా బలహీనత ఉంటాయనుకోండి, అది వేరే విషయం!

ఆ బలహీనతలవల్ల తమకే గాక ఎదుటివారికి కూడా కొన్నిసార్లు అపకారం జరుగుతుంటుంది. ఆ విషయం వాళ్ళు మాత్రం గ్రహించరు. గ్రహించినా కూడా గ్రహించనట్లుండడమేమో బలహీనత అంటే!

అలాంటి బలహీనతలో 'మొహమాటం' ఒకటి. ఆనలు మొహమాటమనేది లేకపోవడం

పెమ్మరాజు సంధ్యారాణి వల్ల కలిగే నష్టాలకన్నా అతి మొహమాటం వల్ల కలిగే నష్టాలు ఎక్కువ! అతి మొహమాటమిది మనస్తత్వాన్ని ఆధారంగా చేసుకుని రాసిని ఈ 'దూరం' కథ అంటే నా కెంకో ఇష్టం.

దూరం

ఇంట్లోకి అడుగుపెట్టిన కొడుకుని చూడగానే 'ఇంటర్వ్యూ' ఎలా చేశావురా, ఆని అడగలనుకున్నాడు నిరంజనం.

కానీ అడగలేకపోయాడు నోట్లోంచి మాటలు బయటికి రాలేదు. అడగడం

కష్టమైన పనేమీ కాదు, అడిగిం తర్వాత అతని దగ్గర్నుంచి ఎటువంటి పమోదానం వస్తుందోనని ఆ పని చెయ్యలేకపోయాడు.

ఈ ఉద్యోగమైనా వీడికొస్తే బావుండు. తను పూపిరి పీల్చుకోవచ్చు....

“నాన్నా! నీకు వనజగారు తెల్సా?” హఠాత్తుగా శేఖర్ అడిగిన ప్రశ్నకు పులిక్కిపడ్డాడు నిరంజనం.

వనజ:

ఎన్నాళ్ళయింది ఆ పేరు విని....

ఏం చేస్తోందో ఇప్పుడు? బహుశా తనూ ఇలానే సంసార బాధ్యతల్లో కొట్టుకొంటూ వుండి వుంటుంది! అయినా వనజ వీడి కెలా తెల్సా?

“ఏ వనజ!” అత్యతని అజుచుకుంటూ అడిగాడు నిరంజనం.

“అవిదే నాన్నా.... చిన్నప్పడు నువ్వు కొన్నాళ్ళు వాళ్ళింట్లో వుండి చదువుకున్నావట. వాళ్ళ నాన్నగారు మాస్టారు.... ఇవాళ నన్ను ఇంటర్వ్యూ చేసింది అమె” ఎంతో ఆనందంగా చెప్పుకుపోతున్నాడు శేఖర్.

“నువ్వు చలాన అని అవిడకెలా తెల్సా?” ఇన్నాళ్ళ తర్వాత వనజ ఇలా హఠాత్తుగా దర్శనమివ్వడమేకాక ఇంకా తనని గుర్తుపెట్టుకోవడం అశ్చర్యంగానూ, ఆనందంగానూ అనిపించింది నిరంజనకి. ఒకవేళ గుర్తున్నా తన కొడుకు నెలా గుర్తించగలిగింది, అతనికి అంతా అయోమయంగా వుంది.

“ఏముంది నాన్నా చెరీ సింపుల్! అప్లికేషన్ మీద తండ్రి పేరుంటుంది కదా. నేను లోపలికి వెళ్ళగానే అమె అడిగిన మొదటిప్రశ్న ‘నువ్వు నిరంజనం గారి అబ్బాయివా?’ అని....”

“నువ్వేం జవాబు చెప్పావా?”

“ఏ నిరంజనంగారి అబ్బాయి ననుకుంటున్నారూ!” అని అడిగాను. మనింటిపేరు చెప్పడమే కాకుండా పూరుపేరు కూడా చెప్పి, మీరు కొన్నాళ్ళు వాళ్ళ ఇంట్లోవుండి చదువుకున్నట్లు కూడా చెప్పారు. ఆ తర్వాత అవిడ ‘మీరేం చేస్తున్నారు? ఎక్కడ వున్నారు? ఎలా వున్నారు? మొదలైన ప్రశ్నలడిగిందే కానీ ఇంటర్వ్యూ చేయలేదు. బయటికి వచ్చేసేటప్పుడు ‘మా ఇంటికి వస్తావా?’ అని అడిగాను. ‘వస్తానంటే సాయంత్రం వచ్చి తీసుకు వెళ్తాను’ అని కూడా చెప్పాను.

“ఒక్కడకు వచ్చి నువ్వు నన్ను తీసుకువెళ్ళడం బావుండదు. అదీకాకుండా అర్థంబోగా ఇవాళ సాయంత్రం ట్రైన్ లోనే నేను హెడ్ అపీనకి వెళ్ళిపోవాలి. టికెట్టు కూడా రిజర్వ్ చేసుకున్నాను. ఏమాత్రం వీలున్నా మీ నాన్నగార్ని ట్రైన్ దగ్గరకు రమ్మని చెప్ప” అంది....

వనజకి తనమీదవున్న అభిమానం ఇంకా అలానే వుందన్నమాట! అనందంకో పుక్కిరిబిక్కిరైపోయాడు నిరంజనం.

“నాన్నా! సాయంత్రం నువ్వు ట్రైన్ దగ్గరకి వెళ్ళినప్పుడు ఒక్క మాటన్నావంటే చాలు, నాకు వుద్యోగం గ్యారంటీ. నువ్వుంటే అమెకి అంత అభిమానం!”

కొడుకు మాటలు నవ్వు తెప్పించాయ్ నిరంజనంకి. తన జీవితంలో అతి ముఖ్యమైన విషయాన్నే అమె నడగలేకపోయాడు. మరి ఈ విషయాన్ని అడగరా?

“నా విషయం చెప్తావ్ మా!” మళ్ళీ అడిగాడు శేఖర్.

“చూస్తారే...” ఏం జవాబు చెప్పాలో అర్థంకాక అనేసాడు నిరంజనం.

పొంగుకున్న పాంపిడ వీళ్ళు చల్లినట్లయింది శేఖర్ పరిస్థితి తండ్రి అమెకు తన గురించి చెప్తాడు. తనకీ వుద్యోగం తప్పకుండా వస్తుంది అని ఎంతో అనందపడిపోయాడు .. వ్య....

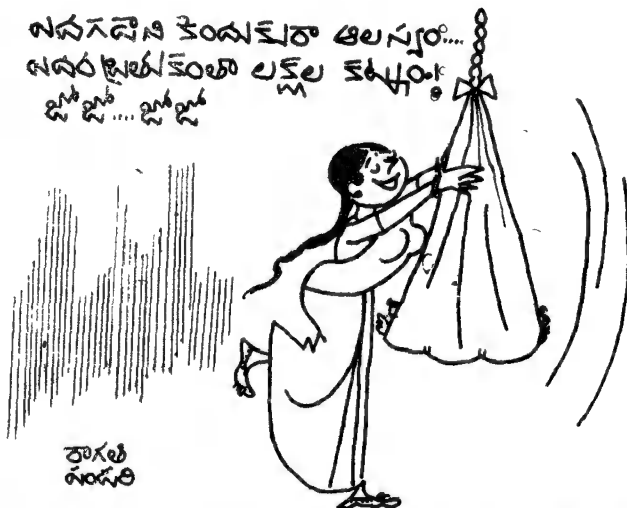
నిరుత్సాహంగా రోపకి వెళ్ళిపోయాడు శేఖర్.

కొడుకునలా చూసేసరికి జాలేసింది నిరంజనంకి. తనమీద తనకే కోపం వచ్చింది.

తను వట్టి అసమర్థుడు. తనకోసమే కాదు, తనవాళ్ళకోసం కూడా ఎటువంటి పరిస్థితుల్లోనూ, ఎవరిదగ్గరా బయటపడి అడగలేడు. చిన్నప్పడే పాతుకుపోయిన దురలవాడు! అమ్మని అన్నం పెట్టమని అడిగేవాడు కాదు. పెడితేనే తినేవాడు, లేకపోతే అలానే వుండేవాడు.

తండ్రిని వున్నకాలు కొనిపెట్టమని కూడా అడిగేవాడు కాదు. ఒకసారి పైన్స్ రికార్డ్స్ కొనలేదని మాస్టారు క్లాసులోంచి బయటికి పంపిచేశాడు. అయినా వున్నకం కోసం తండ్రి నడగలేకపోయాడు. ఆ విషయం పక్కంటి జయ ద్వారా తెలుసుకొని చితకొట్టాడు తండ్రి. అన్నా చెబులయినా తను భరింప

నవగద్యం కందుకొరా ఆలస్యం...
నవగద్యం కందుకొరా అక్షర కల్పం...
బ్లబ్ల... బ్లబ్ల

గలిగింది కాని, కావాలని అడగలేకపోయాడు. వయసుకోపాతే ఆ మొహమాటం పెరుక్కుంటూ వచ్చింది. ఎవరినీ ఏమీ అడగలేకపోయాడు. ఆ కారణంతో జీవితంలో ఎంతో బోగొట్టుకున్నాడు.

పదక్కుప్పిలో వెనక్కివారి కళ్ళు మూసుకున్నాడు నిరంజనం. గతమంతా కళ్ళముందు పెదలసాగింది.

తమ ఏడవ తరగతి చదువుతున్నప్పుడు హఠాత్తుగా సంవత్సరం మధ్యలో తండ్రికి ఆ పూరునిచీ ట్రాన్స్ఫర్ అయింది. తనని వెంట తీసుకెళ్ళాలంటే కష్టం అక్కడికి ఇక్కడికి పుస్తకాల మార్పు.... ఏంచేయాలో ఎవ్వరికీ అర్థంకాలేదు.

అటువంటి సమయంలో అపద్బంధపుడిలా అడుకున్నారు రామారావు మాష్టారు. ఆ సంవత్సరం పూర్తయేవరకూ తమింట్లోనే వుంచుకొని చదివిస్తానని పట్టుబట్టారు. వలెతంగా తల్లిదండ్రులు వెళ్ళిపోయినా తన పూళ్ళోనే మిగిలి పోయాడు.

అప్పుడు తన వయసు పది సంవత్సరం అంటాయేమో! మాష్టారు వాళ్ళింట్లో ఎంత అప్యాయంగా చూసినా దిగులు దిగులుగానే వుండేది.

వారంలోజాబు ఎలాగో భరించగలిగాడు. ఆ తర్వాత తనవల్ల కాలేదు.

వెంటనే వెళ్ళి అమ్మని చూడాలని మరీ మరీ అనిపించసాగింది. కానీ ఆ విషయం మేష్టారికి చెప్పలేదు.

పెరట్లోవున్నా జామిచెట్టుకింద కూర్చున్నాడు గుడ్లబీరు తుక్కుకుంటూ. వనజ అక్కడికి ఎప్పుడు వచ్చిందో కూడా తను గమనించలేదు.

“ఎందుకూ ఏడుస్తున్నావ్!” అమె అశ్రురంగా అడిగేవరికి పులిక్కి పడ్డాడు తను.

“అబ్బేదే... ఏంలేదు....” గబగబా చొక్కాతో కళ్ళు తుడుచుకుంటూ అన్నాడు.

“నాకు తెల్పులే.... మీ అమ్మ గుర్తుకొచ్చింది కదూ!”

అమె అంత అస్వీయంగా అడిగేవరికి తోరున ఏడ్చేశాడు. తనకన్నా అమె దాదాపు వంశత్వరం చిన్నది అయినా రెండుమూడేళ్ళు పెద్దదాల్లా ఓదార్చింది. అమె ఓదార్పులో స్వాంతన దొరికింది తనకి. అక్కడ్నించి విలపించాన తనని అడుకోవడానికి లాక్కెళ్ళింది.

ఆ రోజునించి అమె దాదాపు ఎప్పుడూ తనని వెన్నుంటే పుండేది. కలిసే మూర్తికి వెళ్ళేవాళ్ళు కలిసే వచ్చేవాళ్ళు, కలిసే అడుగునేవాళ్ళు, కలిసే తోంచేసేవాళ్ళు, కలిసే చదువుకునేవాళ్ళు....

రెండు మూడ్రోజులలా గడిచేవరికి తనూ అమెను విడిచి ఒక్కడే అయి కూడా వుండలేని స్థితికొచ్చాడు.

వనజ సావాసంతో అరు నెలలూ అరు రోజుల్లా గడిచిపోయాయి. మర్నాడే తనా పూరు వదిలేస్తున్నాడు. వనజను వదిలి వెళ్ళాలంటే ఎంతో బాధగా వుంది. అమె అదే పరిస్థితిలో వున్నట్లుంది. తను చివర పరీక్ష రాసి వచ్చేవరికి ఇంట్లో ఎక్కడా కనిపించలేదు.

నరాసరి జామచెట్టు దగ్గరకి పరుగెత్తుకుంటూ వెళ్ళాడు. అక్కడ దిగులుగా కూర్చోనుంది వనజ.

అమెనలా చూసేవరికి తనకి మరింత దిగులేసింది. తనకి దిగులు వచ్చినప్పుడల్లా ఆ చెట్టు దగ్గరికి వెళ్ళి కూర్చుంటే, అమె వచ్చి ఓదార్చేది. ఇప్పుడామె అక్కడ దిగులుగా కూర్చుంటే, తనకి మరింత గుబులుగా వుంది. అమె నెలా ఓదార్చాలో అర్థం కావడంలేదు.

“ఏంటి వనకా అలా వున్నావ్....” బొంగురు గొంతుతో ఆమె గడ్డాన్ని పెత్తనా అడిగాడు.

తను వలకరించగానే ఒక్కసారిగా బావురుమంది. తనకి ఏడుపొచ్చేసింది.

“నువ్వేదవకు వనకా.... నాకూ ఏడుపొచ్చేస్తోంది” వెక్కిళ్ళమధ్య అన్నాడు తను.

“నువ్వు నన్ను విడిచి వెళ్ళిపోతుంటే ఏడవు రాదేంటి?” అమాయకంగా అడిగింది అప్పటి ఆమె కళ్ళని ఇప్పటికేకాదు, ఎప్పటికీ మరచిపోలేదు తను.

“ఇప్పుడు వెళ్ళిపోతే మాశ్రమేం? మళ్ళారానా ఏంటి? ప్రతి కలవుల్లోనూ ఇక్కడికొస్తాను. ఇంచొక్కా మనం తొక్కుకుంటున్నాం, రింగాలు అడుకోవచ్చు.”

“నువ్వు తప్పకుండా ప్రతి కలవుల్లోనూ ఇక్కడికి వస్తావా?” కళ్ళు తుడుచుకుంటూ అళగ అడిగింది.

“తప్పకుండా వస్తాను” ఆ చేతిని చిన్నగా గిల్లుతూ నవ్వాడతను.

ఆమె నవ్వింది.

ఇద్దరూ ఒకళ్ళ చెయ్యి మరొకళ్ళ పుచ్చుకుని అనందంగా తోనలికి పరుగెత్తుకొచ్చేసారు.

తను ఆ వూరు వదిలి వచ్చేసేటప్పుడుమాత్రా ఆమె బిన్నదాకా కన్నీళ్ళతో సాగనంపింది.

మరో మూడు సంవత్సరాలదాకా తిరిగి ఆ వూరు వెళ్ళడానికే పడలేదు. వనజను దాదాపుగా కన్నాళ్ళు గడపదం బాడే అయినా తప్పలేదు.

తనెన్నిసార్లు అడిగినా ‘ఇప్పుడంత దూరం ఎందుకు?’ అంటూ కొట్టి పారేసారు. “న మాటలే అమ్మ, నాన్న. అఖిరికి పంపిస్తేనేకాదు అన్నం తిననని మారాచేస్తే, యిక ఇచ్చక పంపించారు. అనందంగా బయల్దేరాడు తను.

బిన్ను దిగగానే కాళ్ళు చకచకా మేస్తూకొట్టికేసి పడసాగాయి.

వనజ మునులో ఇ. న తన స్థాని అలానే వుండా? అప్పటిలా అస్సాయి. “తనతో నుట్లాడుతుందా? మేష్టారీటికి చేరుకునే వరకు రకరకం ఆలోచనలు చేసే మనసు పుక్కిరింపిస్తోంది చేయసాగాయి.

“ఎవేవో నిరంజనం వచ్చాడు...” తనని చూస్తూనే గట్టిగా కేకేసారు మాస్టారు.

అందరూ ఒక్కసారిగా బయటికొచ్చారు.

వనజ కూడా:

అమెను చూడగానే తన కళ్ళు తరుక్కున పోరిపోయి.

“ఇప్పుడేనా బాబూ కావడం. అంతా కులాసాయేనా?” పలకరించారు మేష్టారి వార్యులు.

“కులాసాయేనందీ. మావయ్యా వాళ్ళింటికి బయల్దేరాను. చాలా కాలమైంది కదా అని దార్లో ఇక్కడ దిగాను...” తనకి తెలియకుండానే అబద్ధం అడేసాడు. అక్కడికే వచ్చానని చెప్పడం తనవల్ల కానివని:

“అంతేగాని మా ఇంటికి రావాలని రాలేదన్నమాట!” విష్ణురంగా అంది వనజ. అప్పుడుగాని అర్థంకాలేదు తను మొహమాటంలో ఏమేమో మాట్లాడి వాళ్ళని నొప్పించాడని:

“అబ్బే ... ఆకాదు....” ననిగాడు తను

“అతను వచ్చిరాకముందే ఏమిటా దండయాత్ర వనజా! ముందరన్నీ లోపలికి రానివ్వు” మేష్టారి మందలించుకో వాడికి అద్దం తప్పకుని దారిచిప్పింది. అంతా లోపలికి వెళ్ళి హాల్లో కూర్చున్నారు.

మాడు సంవత్సరం తర్వాత వాళ్ళందరినీ, అప్పుడు తను తిరిగిన ప్రదేశాల్ని చూస్తుంటే మనసు తియ్యటి బాధలో నిండిపోసాగింది. భోంచేసిం తర్వాత ఆ రాత్రి బాగా పొద్దుపోయేవరకు తను, వనజ, అమె చెల్లెల్లు కుసుమ, రజనీ కబుర్లు చెప్పుకుంటూ గడిపారు

మర్నాడు పొద్దున్నే తను బయల్దేరాడు.

“మరో రెండు రోజులుండకూడదు!” ఎవ్వరూ లేని సమయంచూసి దగ్గరి కొచ్చి, నెమ్మదిగా అడిగింది వనజ.

అంత దగ్గరగా అమెను చూస్తుంటేగాని తను గుర్తించలేకపోయాడు— అమెలో వయసు తెస్తున్న మార్పుల్ని! అమె దగ్గరగా నిలబడితే ఇదివరకన్నదూ కలగని వింత అనుభూతి కలగసాగింది:

“నాకూ వుందామనే వుంది. కానీ ఇవాళ అర్థంబుగా ఇంటికి వెళ్ళిపోవాలి. వస్తానని చెప్పాను అమ్మతో....”

“తప్పదంటావా?”

ఇంతలో మాష్టారబుగా రావడంతో పులిక్కిపడి ఇద్దరూ దూరంగా జరిగారు. ఆ తర్వాత మళ్ళీ ఆ పూరు వెళ్ళడం పడలేదు.

ఏదేమిమిది సంవత్సరాల తర్వాత అనుకోకుండా విజయవాడ బస్టాప్‌లో కనిపించింది.

అక్కడే ఏదో కాలేజీలో చదువుకుంటోందిట. శంభులకు ఇంటికి బయల్దేరింది. తనతోపాటే ఇంటికి రమ్మని బలవంతం చేసింది. కానీ వుద్యోగంలో చేరిన కొత్తలు కావడంతో అమె వెంట వెళ్ళలేకపోయాడు. అప్పీన వనిమీద విజయవాడ వెళ్ళిన తను మర్నాడు ఎటువంటి పరిస్థితుల్లోనూ అప్పీనకి ఎఱుం దవ్వాలి. ఇద్దరూ అరగంట లోపలే విడిపోయారు.

అప్పటి అమె రూపం మాత్రం మనసులో ఆలానే ముద్రించుకుపోయింది. వెళ్ళనేది చేసుకుంటే అమెనే చేసుకోవాలనికూడా నిశ్చయించుకున్నాడు తను.

కానీ ఎలా? ఈ విషయాన్ని అమెకి తెలియజేసేదెలా?

ఉత్తరం రాస్తేనో....:

అమ్మో! ఇంకేమైనా వుందా? ఈ విషయం ఇంట్లోవాళ్ళందరికీ తెలిసి పోదూ.... ఇంతవరకూ తననెంతో మంచివాడుగా గౌరవించినందుకు బాధ పడతారు తనని చీదరించుకుంటారు. నో.... అలా జరగడాన్ని ఏర్పేదు. వాళ్ళందరి సంగతెలా వున్నా వనజకి తనంటే ఎలాంటి అభిప్రాయముందో? ఆ విషయం తెలికుండా తనెలా బయటపడతాడు? ఒకవేళ అమెకు తనంటే ప్రత్యేక అభిప్రాయం లేకపోతే అమెను బాధించినవాడు కాదూ? కానామెను బాధించలేదు!

బలవంతాన అ కోరికను మనసులోనే తొక్కిస్తాడు.

ఏ మొహమాటమైతే వనజని తననించీ దూరంచేసిందో అదే మొహ మాటం రాధని తన భార్యగా చేసింది.

తన మాతుర్ని చేసుకొమ్మని వచ్చిన మావయ్యని, ఆయన మాటని బలపరిచే అమ్మానాన్నలని తను కాదనలేకపోయాడు. ఫలితంగా రాధ తన జీవిత భాగస్వామి అయిపోయింది.

గడచిన ఈ ఇరవై సంవత్సరాల్లోనూ వనజ తనకెన్నోసార్లు గుర్తు కొచ్చింది. అమెను చూడాలనే కోరిక మూడో ఎన్నోసార్లు కలిగింది. కానీ వనజ తనకు వరాయి ప్రి. అందుకే ఆ అలోచనల నన్నిటిని మనసులోనే సమాధి చేసేసాడు.

“మీరు బండి దగ్గరకు వెళ్తున్నారా లేదా?” రాధ పలకరింపుతో ఈ లోకంలోకి వచ్చాడు నిరంజనం.

“ఎందుకూ?”

“ఎందుకేమిటండీ నా మొహం. వెనుకటికి మీలాంటివాడే రామాయణ మంఠా విని రాముడికి సీత ఏమవుతుందీ అని అడిగాట; సాయంత్రం రైల్వే నెక్విపోతున్నానని చెప్పిందట కదా....”

“బావుంది. అవిడ వెక్విపోతుంటే నే నెందుకు వెళ్ళాలి? స్టేషన్కి?” వనజని చూడాలనే వున్నా ఆ భావాన్ని మనసులోంచి తోసివేయాలని ప్రయత్నిస్తూ అన్నాడు నిరంజనం.

“అవిడ్ని చూట్టానికి కాదండీ మిమ్మల్ని స్టేషన్కి వెళ్ళమంటూంది— మననాది వుద్యోగ విషయం హెచ్చరించడానికి!”

“బావుంది. ఇంతకాలంతర్వాక అవిడ కనిపించి మర్యాదగా పలకరించేవరికి రికమండేషన్లకి బయల్దేరనా? నావల్ల కాదు!” అంతవరకూ మనసులో వున్న మాటనే బయటికి వెళ్ళగక్కేసాడు నిరంజనం.

ఆ మాటలు రాధని రెచ్చగొట్టాయి.

“వెళ్ళయినప్పట్నుంచి చూస్తూనేవున్నాను. ఆయినదానికి, కానిదానికి ప్రతీదానికి మొహమాటం! మీ మొహమాటంతో నేమెన్ని బాధలుపడ్డా వర్షాలేడు. మీరు మాత్రం మీ పద్ధతి మార్చుకోరు.... మీకు వసుస్కారం పెడకాను. ఈ ఒక్కసారికీ మీ మొహమాటాన్ని విడిచిపెట్టి అవిడికి చెప్పండి చాలు.... ఇకముందు మా అందరి నంగతి వాడే చూసుకుంటాడు....” కళ్ళనీళ్ళ పర్యంతమైంది రాధ.

“నన్నా.... అవిడతో నువ్వొక్కమాట చెప్తే చాలు....” జాలిగా దగ్గర కొచ్చాడు శేఖర్.

తన జీవిత సమస్య విషయంలోనె అమెముందు బయటపడలేకపోయాడు. ఇప్పుడీ విషయంలో బయటపడగలడా?

తప్పదు! అమె తెలాగైనా చెప్పాలి. తన బంహీనతవల్ల తనవాళ్ళంతా బాధపట్టానికి వీలేదు. స్టేషన్కి వెళ్ళిరిలాలి. వనజను కలవాలి. శేఖర్ విషయం అమెకో మాట్లాడాలి—

వెంటనే బయటికి బయల్దేరాడు నిరంజనం. అయిన ఎక్కడికి వెళ్తే అర్థంగాక అలానే చూస్తూ ఆక్కడే నిలబడిపోయారు తల్లికొడుకులు.

వెళ్ళాలా? వద్దా? అనే సందిగ్ధంలో ఆటలు ఇటు తిరిగి ఎప్పటికో ప్లేషన్ కి చేరుకున్నాడు నిరంజనం.

బండి బయల్దేరడానికి సిద్ధంగా వుంది.

గేటు దగ్గర నిలబడి అత్రంగా ఎదురుచూస్తున్న వనజ అతన్ని చూడగానే “నిరంజనంగారా....” అంటూ అనందంగా కేకేసింది.

“అరే! మీరా!” అమెకోసం వచ్చినట్లు చెప్పలేక ఆశ్చర్యాన్ని నటిస్తూ అన్నాడు నిరంజనం.

అమెనక్కడ చూడడం అతనికి ఆశ్చర్యాన్ని కలిగించకపోయినా, వయసు తెచ్చిన హుందాతనంతో నిండుగా వున్న అమె రూపం అతనికి ఆశ్చర్యం కలిగించింది.

అవన్నీ వయసుతో వచ్చే మార్పులైనా అతని దృష్టిని ప్రత్యక్షంగా ఆకర్షిస్తున్నాయి.

ఎంత మారిపోయింది! ఆప్పటి చిలిపి వనజకు, ఈ వనజకూ ఎక్కడా పోలికలేదు: విస్తుపోయి అమెను చూస్తూ నిలబడిపోయాడు నిరంజనం.

“అదేంటో మీరు నాకోసం కాదా వచ్చింది!” అక్బర్యంకోసు, బాధతోన్న అమె మాటలు నీరసంగా వచ్చాయి.

నిరంజనం మనసు కలకవడింది.

తను వచ్చింది అమె కోసమే! అయినా ఆ విషయాన్ని అమెముందు చెప్పలేకపోయాడు. ఈ బలహీనత తనని వదల్తు....!

“మీవాడు చెప్పలేదా?” మళ్ళీ అమె ప్రశ్నించింది.

“చెప్పలేదు....” మొదటి అబద్ధాన్ని కప్పిపుచ్చుకోడానికి మరో అబద్ధం ఆడేడు.

రైలు గట్టిగా కూత వేసింది.

“ఇక్కడ కొన్ని ఇంటర్వ్యూలు కండక్ట్ చేయడానికి నిన్న వచ్చాను. నాకు మీరిక్కడ వుంటున్నట్లు ముందే తెలిసుంటే బచ్చితంగా మీ ఇంటికే వచ్చుండేదాన్ని....” చిన్నగా నవ్విందామె.

కంగారువద్దాడు నిరంజనం.

“నువ్వీ పూరు వచ్చావని తెలిస్తే నేను మాత్రం పూరుకునేవాణ్ణా ఏంటి! ఇంతకీ ఇప్పుడేపూర్లో వుంటున్నారా?” అడిగాడు.

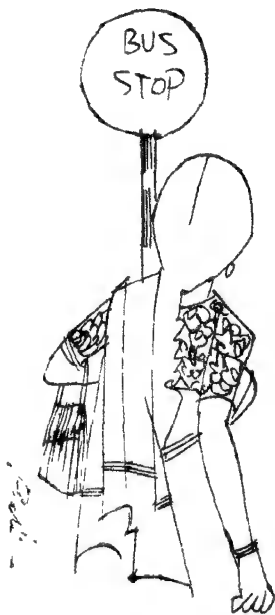
జవాబు చెప్పిందామె.

మరోసారి కూతవేసి నెమ్మదిగా బయల్దేరింది రైలు.

“మీ అయనకూడా అక్కడే పనిచేస్తున్నారా? ఏం చేస్తున్నారు?” అతనడిగిన ప్రశ్నలకు అమె చెప్పిన జవాబు రైలు శబ్దంలో కలిసిపోయింది.

దూరమైపోతున్న ఇద్దరూ ఒకళ్ళ నొకళ్ళ కన్నీళ్లు పొరలగుండా చూసుకో సాగారు.

అతని మొహమాటమే అమెను కవ్వగా మిగిల్చిందని అతనికి తెలీదు. అంతే కాదు-తనలాగే మరికొన్ని జీవితాలు కూడా అతని మొహమాటానికి బలై పోగూడ దని! అమె శేఖర్ కి ఆ వుద్యోగం వచ్చేటట్లు చేసినవిషయం కూడా అతనికి తెలీదు: అతని కొడుకే తన కొడుకమకొంటున్న అమెకు ఆ విషయం అతనికి తెలీదం కూడా ఇష్టంలేదు. ఎప్పుడూ ఒకళ్ళ మనసులో మరొకళ్ళు నిండుకొని వున్నా ఆ విషయాన్ని ఇద్దరూ బయట పెట్టలేదు. వాళ్ళమధ్య దూరం ఎప్పటికీ తరగనిది:

సంస్కరణ

సంఘటన

కోటపిలిచింది

బస్ స్టాప్ లో నిలిచింది మిత.

అమెతోబాడే ఆలా ఎందరో నిలిచి ఉన్నారు.

వాళ్ళందరికీ బస్సు ఇంకా రాలేదే అని విసుగ్గా ఉండి. ఇంటికెళ్ళాలన్న తొందరా ఉండి.

కాని మితకి ఆ రకమైన తొందర లేదు.

తను త్వరగా ఇంటికి వెళ్తే తనకి లభించేదేమిటి? తనకోసం ఎవరు ఎదురు చూస్తాడు? రాలేదని ఎవరు బాధపడతారు?

వరిగ్గా రెండేళ్ళ క్రితం ఇదే బస్ స్టాప్ లో నిలిచేది తను. అప్పుడన్నీ

తొందరే! త్వరగా తయారై కాలేజీకి వెళ్ళాలని, కాలేజీ అవుతునే ఇల్లు చేరాలని.

అప్పుడు జీవితం పూరినావలో ప్రయాణిస్తున్నట్టుండేది. కాని ఇప్పుడు చీకట్లో తడముకుంటూ నడుస్తున్న భావన.

ఏడాది క్రితం తను వదువు.

ఏడాది పూర్తవగానే విధవ:

చుట్టూ ఉన్న మనుష్యుల్ని, అక్కరకు రాని చుట్టూలాగ వచ్చిపోతున్న బస్సుల్ని స్పష్టంగా కనపడనివ్వక మనకగా చేసింది కంటికి నిండుగా చేరిన కన్నీటి బొర.

అసలు తన పెళ్ళిపోతోలే కొన్ని

రాలేడు. పెళ్ళినాటి పట్టుచీర మరోసారి కట్టినేలేదు. పెళ్ళినాడు తొడుక్కున్న ఆ ఎర్రటి మట్టిగాజులు మక్కువగా తొడగనైనా తొడగలేదు. కాసులు, పగడాలు కలిపిన నల్లపూవల గొలుసు ప్యాషన్ అని ఆర్డర్ చేసింది తను. అదింకా తన ఆరచేతికి అందనేలేదు. అయినా తన జీవితం ఆంకమైపోయింది.

విరక్తిగా నవ్వుకుంది మిత.

భర్త చనిపోతే భార్యకి భవిష్యత్తు చచ్చిపోతుంది. వర్తమానం చచ్చిపోతుంది. ఆమెకి మిగిలి ఉండేది ఉండవలసినదే గతకాలపు కలపులే.

మమవు మాటల్నే వేదంలా భావించే ఈ సమాజంలో ఇంకెన్ని ఆంక్షలే! అదే మగవాడి విషయంలో వేరు.

భార్యపోతే అతని గతం చచ్చిపోయినట్టే లెళ్ళి. వర్తమానం ఉత్సాహంగా ఉంటుంది. ఆవును మరి భవిష్యత్తులో ఆకనో పెళ్ళికొడుకు! అతనికి ఎంత వయస్సొచ్చినా అదే పద్ధతి.

బిస్సు బుద్ధిగా వచ్చింది.

మిత బిస్సెక్కింది.

విసరీతమైన రద్దీగా వచ్చి అగిన బిస్సులోంచి దిగినవారికంటే ఎక్కినవారే ఎక్కువగా ఉండడంతో బిస్సులో త్రొక్కినలాటగా ఉంది.

బస్ దిగాక ఓ మైలు దూరం నడిచి

ఇల్లు చేరింది.

ఆళ్ళర్యం కలిగించేలాగ ఇంటిల్లిపాటి ఒకే గదిలో కూర్చుని ఉన్నాడు.

దీర్ఘాలోచనల్లో ఉన్నట్లున్నాయి వాళ్ళ ముఖాలు.

'ఏమిటి విశేషం?' అని మిత అడగలేదు. ఆసలామెకి తనంత తానుగా ఏ విషయంలోనూ జోక్యం చేసుకునే అసక్తి పోయింది.

అదీకాక ఎంత వద్దనుకున్నా వాళ్ళ కళ్ళల్లో 'ఏ తెందుకు!' అన్న ప్రశ్న! ఎంతలేదన్నా తనంటే వాళ్ళకి చిన్న చూపే!

తను సంపాదిస్తోంది. సంపాదించిన దంతా వాళ్ళకోసం ఖర్చుపెడుతోంది. అయినా చిన్నచూపే!

తన భర్తపోయాడు కదూ అందుకే ఆ చిన్న చూపు.

భర్త చనిపోతే భార్యనికూడా చంపి తీరాంన్న పద్ధతి మన సమాజంలో బాగా పాతుకుపోయి ఉంది. చట్టం ఒకటి ఆర్డు రావడంతో ఆ పని మానేసారు.

కొవి చంపాలన్న బుద్ధి ఎక్కడికి పోతుంది! కాని హత్య చేయలేదు. అందుకే మనసుని ముక్కలు ముక్కలుగా నరికి పారేస్తున్నారు.

మిత తలవంచుకుని తన గదివైపుకు వడవసాగింది.

“మితా! ఇలా రా!”

మిత తప్పనివరిగా వాళ్ళ దగ్గరికి వడిచింది.

“కూర్చో!”

కూర్చుంది. ఈసారి అమె చూపు నేంనంటుకుపోలేదు.

అదర్భవాది ఆయన అన్నవైపు, అంద్రుల అభిమాన రచయిత్రీ ఆయన వదిలవైపు అన్నకీ వదిలకీ అన్ని విధాలా సహకరించే అమ్మానన్నల వైపు సాగింది.

“మీ మామగారు ఉత్తరం రాసారు” అన్నాడు తండ్రి.

మిత ముఖంలో ఏ భావమూ లేదు.

“నిన్నక్కడికి రమ్మన్నారు”. అంది తల్లి.

“కాదు వచ్చి తీరాలని కాసించారు” అన్నాడు తండ్రి.

మిత కనురెప్పల్ని మౌనంగా కోరుకుంది ‘దయచేసి నా కన్నీళ్ళను జారిపోనివ్వక అడ్డుకుని కాపాడండి. అందరిముందూ అనుక్షణం ఏడవలేను. ఆ కారణంవల్ల సానుభూతిని అందుకోలేను’ అని!

కనురెప్పలకి జారి లేదో ఏమో కన్నీటిబిందువు మెల్లి మెల్లిగా జారి పోయింది.

“అదపిల్ల ఉద్యోగం చేయడం తమ

ఇంటా వంటా లేదుట. తమ కోడలు ఉద్యోగం పేరిట గడవదాటడం తమకి అమోదయోగ్యం కాదట,” అంది కోపంగా వడిన.

“కన్నవారికంటే అత్తవారికే నీమీద హక్కుంది కనక మువ్వు వారిదగ్గర ఉండడమే సబబు” అంది తల్లి.

దీన్ని ఛాందసుల ఇంట్లో పడేయ వద్దని నెత్తివోరు మొత్తుకున్నా మీరు వినలేదు నిప్పును కదిగే వంశముని పేరొకటి. రెట్రినీకి వెళ్తే చాలు జాళ్ళు కడుక్కోడం చాలక స్నానం చేసి తీరాలిట. ఎవరికైనా విరోచనాలు వచ్చినా అంతే! తడిబట్టతో చలికాలం సైతం వంటచేయడం, ఎవరైనా వస్తే చాలు తలుపుచాటుకు తప్పుకోడం, దేమునికి నైవేద్యం పెరితేకాని పిల్లలకైనా వచ్చి మంచివీళ్ళు పైతం పట్టకపోడం”, అన్నాడు అన్న.

“ఒక్కడే కొడుకని చేసాం కడురా” అంది తల్లి.

“అందుకేగా అంత కట్నం పోసింది” అన్నాడు తండ్రి.

మిత వింటూ కూర్చుంది.

అనలు అదపిల్లకి చెప్పినట్టు చేయడమే పని!

“అందుకే నాకు ఎమ్మే చేయాలనుంది నన్నా!” అంటున్నా “అవన్నీ

వెళ్ళయ్యాక నీ భర్త అనుమతితో
చెయ్యి" అంటూ కొట్టిపారేశాడు.

మితికి అన్నా వదిలించే మాత్రం
గౌరవం ఉంది

తనీ మాత్రం అయినా మిగిలి ఉంది
అంటే దానికి వెనకనున్నది వాళ్ళద్దరే:

"నాకు మాత్రం నిన్ను సంపదం
ఇష్టం లేదే. నిన్ను వాళ్ళో కీకంబితైం
లేని పంటమనిషిగానూ, పనిమనిషిగానూ
మార్చేస్తారు. నీ అవతారం మారి
పోతుంది. గుండు గొరిగించినా
అక్కర్లేపోవనవరం లేదు" అన్నాడు
అన్నా.

"మీ ఇష్టం అన్నా! మీ రెలా చెప్తే
అలా ఎంటాను" అంది మిత లేచిపోతూ:

"ఉత్తరం తీసుకెళ్ళు మితా!
చదువుకో!" అంది ఉత్తరాన్ని అందిస్తూ
వదిలన.

మిత ఉత్తరాన్నందుకుని తన
గదిలోకి వదిలి లోపం గదియ పెట్టు
కుంది. కాస్త రిలీఫ్ గా అనిపించింది.
ఎందుకో మునపటిలాగ నలుగురిమధ్యా
విముషంపేసైనా ఉండలేకపోతోంది.

కాస్పేపు ఎటో చూస్తూ కూర్చుండి
పోయింది.

తరువాత ఉత్తరాన్ని అందుకుంది.
మా కోడలైన మితని,

అశీర్వాదించి వ్రాయునది. మా

అన్నయ్యగారూ, వదిలగారూ
కూలాసాగా ఉన్నారని తెలుస్తాను. మీ
అన్నయ్యగారూ వదిలగారూ మా దా
క్షేమమే కదా!

నువ్వు మా అబ్బాయి పోయిన
పన్నెండో రోజున నీ పుట్టింటికి
వెళ్ళావు. కష్టం వచ్చినప్పుడు పుట్టింటికి
వెళ్ళడం సరిబే! కాదనము. కాని నువ్వు
వెళ్ళి అరునెంలైపోకున్నా ఇంకా తిరిగి
రాకపోవడం మాత్రం జాగులేదు.
కనీసం ఒక్క ఉత్తరమైనా వీనుండి
రాలేదు. ఎక్కడి వాళ్ళు అక్కడే
ఉండాలి. ఎంత కష్టం వస్తేమాత్రం
ఎన్నాళ్ళని పుట్టింట్లో ఉంటావు? అదీకాక
నువ్వు ఉద్యోగంలో చేరావని తెలిసింది.
అది మా ఇంట్లో కోడలు చేయరానిది.
మాకది ఏ మాత్రమూ ఇష్టం లేదు. కనక
నెంటనే దానికి రాజీనామా చేసేవలసింది.
అసైన నువ్వు వీలుపడినంత త్వరగా
ఇక్కడికి రావాలి. ఏ విధంగా చూసినా
నువ్వు ఇక్కడ మాతో ఉండడమే
సముచితంగా తోస్తోంది.

అశీస్సులతో ఆత్మమామ.

అలాంటి మరో ఉత్తరం తండ్రికి
కూడా రాసి ఉంది.

మిత మోకాళ్ళలో ముఖం దాచు
కుంది.

గుండె మండిపోతోంది ఉత్తరంలోని

సారాంశానికి.

కడుపు మండిపోతోంది ఆకలి అధికం కావడంవల్ల:

కాని మిత్ర ఆలాగే కూర్చుండి పోయింది అమెని ఎవ్వరూ ఓదార్చడానికి రాలేదు. అన్నానికి అసలే రమ్మని పిలవ లేదు. ఉత్తరం అమెలోని ఆకలిని చంపేసింది అనుకుంటున్నారేమో వాళ్ళు.

కాని ఆకలి ఏ కష్టం వచ్చినా చావదని దాని చావు ముఁపిచావు తర్వాతే నని బహుశా వాళ్ళు మరచిపోయి ఉంటారు.

* * *

మితని అత్తవారింటికి సంపదమే సరిబలు అని యింట్లోవారంతా నిర్ణయించడంతో అమెకి బలవంతంగానైనా బయలుదేరక తప్పలేదు.

ఉద్యోగానికి రాజీనామా ఇచ్చేస్తుంటే అఫీసు స్టాఫ్ అంతా పెద్దిదాన్ని చూసినట్లు చూసారు.

ఆ ఉద్యోగం సంపాదించి పెట్టడానికి అన్న వడిన కష్టం అమెకి కాగా గుర్తుంది. ఇది పోతే ఇంత మంచి ఉద్యోగం వస్తుందా అన్నమాట పక్కనుంచి అనలు ఉద్యోగం వస్తుందా అన్నది అమెని పీడిస్తున్న ప్రశ్న.

అమెని రైల్వేస్టేషన్లో ఉన్నా వదినలు ప్లేషన్ కోచ్చారు. వాళ్ళిద్దరూ

కూడా ఏమీ మాట్లాడకుండా మౌనంగా ఉండిపోయారు.

రైలు కూత పెట్టింది.

“నేను చెప్పినవని చేసావా లేదా?” అన్న వడినని అడుగుతున్నాడు.

“అదే ఎలా చెయ్యాలో అని అలోచిస్తున్నాను” అంది వడిన.

“ఏమిటి వదినా అదీ” అడిగింది మిత.

జవాబు చెప్పలేదామో తన చేతిలోని రుమాలుతో మిత నుడుచుమీద గల బొట్టుని తుడిచేసి గదిగది రైలు దిగి పోయింది.

“మీ అత్తవారింటికి ఇలా వెళ్తే రేపు వాళ్ళు మమ్మల్నంటారు.” జవాబిచ్చి వెనుదిరిగాడు అన్న.

ఇంకేమీ వినలేనట్లు పరుగు లంకించుకుంది రైలు.

మితకి అన్నా వదినెం మీద గల అభిమానం ఆ ఒక్క చర్యతో అంతరించి పోయింది.

అంతమంది ఎదుట వాళ్ళు చేసిన వని మితని సిగ్గుపడేలా చేసింది. కంపార్ట్ మెంట్ లోకి చూసింది.

ఇంకా చాలామంది కళ్ళు అమెనే గుచ్చి గుచ్చి చూస్తున్నాయి. ఆ కళ్ళల్లో కడవల కొద్దీ జాలి. కదలి అంత సానుభూతి.

ఆ చూపులను తప్పించుకోడానికా
అన్నట్లు గబగబా టాయ్లెట్ వైపుకు
నడిచింది చాలాసేపు టాయ్లెట్లో
నిశ్శబ్దంగా నిలిచి ఉండిపోయింది

అమె బయటికొచ్చేసరికి ఆవ్వుదే
మూడొంతులమంది బెర్తల మీద వాలి
పోతున్నారు. రిలీఫ్ గా అనిపించింది
మితకి!

ఏ ఆలోచనా లేకుండా తనూ
వదలుకుంటేపోయింది. అమె మీద నిద్రా
దేవికి కూడా జాలి కలిగినట్లు లేదు.
అడుగు దూరంలో నిలబడిపోయింది.

ఆత్మవారింటి ముందు అబో డిగింది
మిత. సామాన్లు తీసుకుని గేటుదగ్గరికి
వడిచింది.

గేటు తీసేసింది.

“మితా! అక్కడే అగు” అనుకుంది
మామగారి కంఠం, ఆ కంఠంలో అవంత
మైన అధికారం!

మిత అగిపోయింది.

మిత ఆత్మగారు గబగబా గేటు
తీసుకుని బయటికి వచ్చింది.

“ఏమిటమ్మా ఈ వారంకా - ఇలా
ఉన్నావేంటి? ఇంత చిక్కిపోయావేమిటి?
కుక్రవారం ప్రొద్దున్న ఇలాగేనా ఇంటికి
వచ్చేది” అంటూనే మిత మదుట ఎర్రటి
కుంకుమ దిద్దింది. గబగబా రెండు మట్టి
గాజలు బోపిగా ఉన్న అమె కుడివేతికి

కొడిగింది. “ఇప్పుడు లోపలికి రామ్మా!”
మితకి అడుగులు తడబడుతున్నాయి.
అంతసేపు బుద్ధిగా ఉన్న చీర
కుచ్చెళ్ళు ఇప్పుడు అడ్డుకుంటున్నాయి
తళ్ళు మనకలు క్రమ్ముతున్నాయి.
తల్లి కుంకుమ చెరిపేసింది ఒకరోజు!
వడిన కుంకుమ చెరిపేసింది నిన్నటి
రోజు!

ఆ పని వాళ్ళచేత చేయించారు తండ్రి,
అన్నగారు.

కాని ఇప్పుడు జరిగినదేమిటి! ఓ
ఆత్మగారు వికంతువు అయిన కోడలి
మదుట తనంత కానుగా కుంకుమ
దిద్దింది.

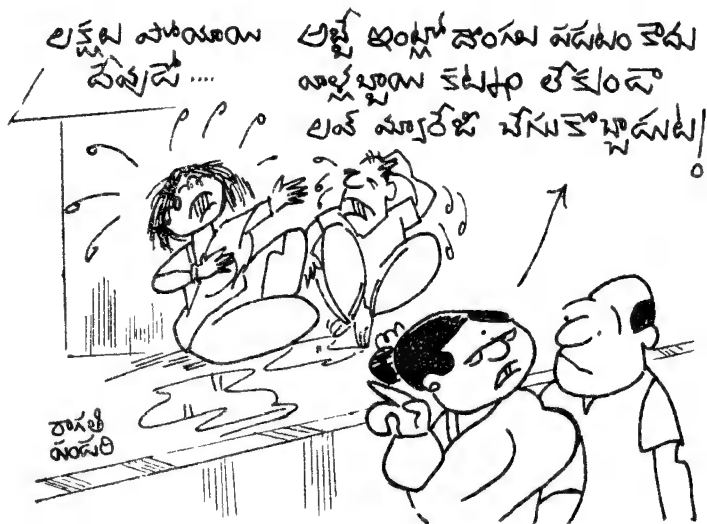
ఇల్లంతా చాలా వందడిగా ఉంది.

మితని త్వర పెట్టి స్నానం
చేయించింది ఆత్మగారు.

తర్వాత అకువచ్చటి పట్టుచీర,
జాకెట్లు, గాజలు అమెకి ఇచ్చింది. తనే
స్వయంగా బడవేసి పూలుపెట్టింది.

ఇంట్లోని దిండువుల చూపులు మితకి
గుచ్చుకుంటున్నాయి. వాళ్ళలో ఒక్కరు
కూడా నోరు విప్పే సాహసం చేయలేదు.
తర్వాతి కార్యక్రమం నిర్విఘ్నంగా
సాగింది.

అది దత్తత స్వీకార మహోత్సవం!
పాతికకే ముప్పైకి మధ్య వయసున్న
వంకోడ్డారక అనే వ్యక్తిని దత్తత

చేసుకున్నారు మిత అత్తమామలు.

త తం గ మం త త్వరత్వరగా పూర్తయిపోయింది.

బి.దుమిత్రులంతా వెళ్ళిపోయే హడావిడిలో పడ్డారు.

అప్పుడు మిత మామగారు అందరినీ ఒకసారి హల్లోకి రమ్మని పిలిచారు.

అంతా పూర్పున్నా క మితని పిలిచారాయన.

వసుపు పచ్చటి బట్టల్లో కళకళలాడి పోతున్న మిత మామగారి వగ్గరికి నడిచింది.

అమె చేతికి ఓ కుర్రలేని ఇచ్చారాయన. మీ అమ్మగారి టీ కూడా ఇదీసాటికి చేరే ఉంటుంది. ముఖ్యం బిందు

మి కులంతా ఇక్కడే ఉన్నారు కనక వాళ్ళందరికీ ఇప్పుడు ఇస్తున్నాను. అటూ అందరికీ పంచారు.

మా ఏకైక పుత్రుడు చి. వంశోద్ధారకకి చి పౌ. మితని ఇచ్చి వివాహము చేయ నిశ్చయించినామని తెలియ జేయుటకు సంతసిస్తున్నాము.

నివ్వేరపోయింది మిత నిశ్చేష్టులయ్యారు బి.దుమిత్రులు అచారాలెంత అర్తనాదాలు చేసాయో! సాంప్రదాయాలెంత సాహసాన్ని కోల్పోయాయో!

కాని మేరువర్వతంలా నిలబడి ఉన్న మిత మామగారిని చూసి ఆయన వాక్రవహాన్ని విని ఏ కత్తి అడ్డుకునే

యత్నం చేయలేదు.

“మా కోడలు మహాలక్ష్మీలాగ కళకళలాడుతూ ఏడాదిన్నరక్రితం మా ఇంటి కాలుపెట్టింది. కాని మా ఏకైక పుత్రుని అకస్మిక మరణం సంభవించి అమెకి వికంతువు అన్న ముద్రపడింది.

ఇలాంటి సంఘటనేదైనా జరిగితే అయ్యో పాపం అని ఊరుకుంటారు కొందరు. ఆ పిల్లకి మళ్ళీ పెళ్ళి జరిగితే దాగుండుననుకుంటారు మరికొందరు.

కాని ఒక్కరు కూడా అమెని వివాహితని చేసేందుకో చెయ్యివెయ్యరు. ఓ మాట చెప్పరు.

ఇరవై ఏళ్ళ ఈ చిన్నపిల్ల ఆరవై ఏళ్ళ వైరాగ్యాన్ని తెచ్చుకుని జీవించాలనడం అమానుషం! అనాగరికం!

అందుకే నేనీ పని చేసాను.

మా అబ్బాయి తన పితృలోకానికి తర్పణం వదలవలసినవాడు. క్రార్థం పెట్టవలసినవాడు. కాని తనకే పెట్టేవారు లేకుండా అయిపోయాడు.

అలా ఇరగదానికి విల్లేదనే దత్తత చేసుకున్నాను. వంకోడ్గారకో ఉత్తమోత్త

ముడు. అన్న వంగతి తన పై తరం నంగతి చూసుకుంటాడు.

నాకు అచారాలు అధికమే! కాని నాటి కోసం ఓ వసిపావని బలి ఇచ్చే కసాయి వాడిని కాను నేను. మీరందరూ ఉండి వధూవరులను ఆశీర్వదించి వెడితే వంకోషం!”

మిత కి అత్తమామరిని గొంతెత్తి ప్రళంపించాలని ఉంది. తనను కన్నవారి కంటె, తనకంటె, ఈ సమాజం కంటె ఎంతో ఎత్తుకు ఎదిగిపోయిన వారిని వేనోళ్ళ కొనియాడాలని ఉంది.

కాని పెదవులు దాటివలకు రావడం లేదు.

మిత అత్తమామరి కాళ్ళమీద వారి పోయింది.

అమె కన్నీళ్ళు వారి పాదాలను ఆభిషేకిస్తున్నాయి.

తమకు కోచిన రీతిలో అభినందిస్తున్నాయి.

అనంద భాషాలు రాలుస్తూ ఉన్నాయి.

స్కరియల్ సౌరిదర్శదీపం

ఈర్. సంధ్యాదేవి

(గత సంచిక కరువాయి)

60

కృష్ణమౌళి రక్షిణానాయకగారి దంపతులకి కడుగుచేసి అక్కడికి రప్పించాడు.

ఆ దంపతులు ఎందుకు ఏమిటి అని ప్రశ్నించకుండా వచ్చారు.

వాళ్ళకి క్షీణిస్తున్న ఇంచూ గురించి చెప్పాడు వివరంగా. అతను చెప్పింది అంతా అశ్రురంగా విన్నారు ఆ దంపతులు.

“ఏమిటి నువ్వు ఆ అమ్మాయిని పెళ్ళి చేసుకోవాలనుకుంటున్నావా?” అడిగారు ఆయన.

అతను తల ఊపాడు.

అవిధ ఏం మాట్లాడలేదు.

“నువ్వు అంటే కొంచెం కూడా ఇష్టపడొస్తావు కనుకించటంలేదు నీ మోటుబట్టి చూస్తుంటే. అలాటి అమ్మాయిని పెళ్ళిచేసుకుని నువ్వు ఏం సుఖపడతావు?” అడిగారు ఆయన తాపిగా.

అతను చిన్నగా నవ్వాడు.

“నేను సుఖపడతానా లేదా అని నేను అలోచించటంలేదండీ.”

“ఏమిటి అలోచిస్తున్నావు? పెండ్లి అంటే ఏమిటి అనుకుంటున్నావు? ఇది బొమ్మలాట కాదు. నినినూ నీకు కథా కాదు జీవితం బాబు జీవితం ఆ జీవితాన్ని, ఆ జీవితంలో అనందాన్ని సుఖాన్ని చేజేతుక పోగొట్టుకుంటే తిరిగి పొందలేవు జీవితం అంతా దాద సదతావు” నవ్వుచెప్పడానికి చూశారు రక్షిణానాయకగారు

“నిజమేనండి మీరు చెప్పింది. కాని పంతంపట్టి ఉన్నాను ఈ పెళ్ళి జరిగి తిరిగి.”

“హార్వానికి పది పంతాలకి పోతున్నావు జరగబోయేది ఏమిటో అలోచించటం లేదు నువ్వు” అంటూ అగి.

“పెళ్ళి అంటే నూరేళ్ళపంట బాబూ! భార్య అంటే అర్థం మగవానికి ఒక

చక్కని ఇల్లాలు, భర్తతో పాడునీళ్లులా కలిసిపోయే ఆర్థాంగి, సుఖనంతోపాల్లోనే కాకుండా కష్టాల్లో కూడా పాలు పంచుకునేది ఆర్థాంగి. భర్త నీడను అంటిపెట్టుకుని ఉండే ప్రీ చక్కని ఇల్లాలు అని పిండుకుంటుంది కాని...! ఈ అమ్మాయి....!"

కృష్ణమో? మాట్లాడలేదు.

ఆయన చెప్పినమాటల్లో ఎంతో నక్కం ఉంది. పెద్దాయన జీవితాన్ని కాచి వదలొని మాట్లాడుతున్నారు.

చమపుగా తనకి నలహా ఇస్తున్నారు.

తన మంచిని కోరుతున్నారు.

తన జీవితాన్ని చేజేతులా పాడుచేసుకుంటున్నానని భారవడుతున్నారు.

ఒక్కడొక్క మౌనం వహించాడు.

నాకు చెప్పింది నిజమే అనిపిస్తుంది

కాని తల్లికి తను మాట ఇచ్చాడు!

ఆ మాటే ఆయనకు చెప్పాడు.

"మీరు చెప్పింది నాకు ఆర్థం అయింది. నా మంచికోరి చెప్తున్నారు ఈ మాటలు. నేను మా అమ్మగారికి మాట ఇచ్చాను "

"నువ్వు మీ అమ్మగారికి మాట ఇచ్చాను అంటున్నావు నరో. ఆ అమ్మాయి నిన్ను ఇష్టపడి మనస్ఫూర్తిగా ఈ పెళ్ళికి అంగీకరించినట్టు అయితే నువ్వు ఈ పెళ్ళి చేసుకుని మీ అమ్మగారిమాట నిం

జెట్టినా అర్థంఉంది. కాని ఆ అమ్మాయి నువ్వు అంటే ఇష్టపడటంలేదు పైగా ఆ అమ్మాయికి అహంకారం, ఆతిథ్యం ఎక్కువే అని తెలుస్తుంది. చనిపోయిన మీ అమ్మగార్ని ఇచ్చిన మాటకోసం నువ్వు ఆ అమ్మాయిని పెళ్ళిచేసుకుంటే జీవితం ఏమవుతుందో అలోచించుకో బాబూ" అన్నారు.

అతను ఏదో చెప్పబోతుంటే అనిడ అన్నారు.

"చూడు బాబూ కృష్ణా! నువ్వు ఇష్టపడ్డావు అంటే మేము ఏం చెప్పలేం కాని నిన్ను మా కొడుకుగా భావించి ఒక్కమాట చెప్తున్నాను. మగవాడికి చేసుకున్న భార్యవలన పేరు ప్రతిష్ఠలు మరింక ఎక్కువ అవ్వాలిగాని ఆ పేరు ప్రతిష్ఠలు తగ్గకూడదు. నలుగురిలో తన భార్యనుంచి వచ్చులిపాలు కాకూడదు. నీ భార్యతో యిల్లుదాటి బయటకు అడుగు పెట్టినప్పుడు అందరూ మీ జంటమమూసి మెచ్చుకోవాలి. మీ అన్యోన్యతను చూసి ఈర్ష్యపడాలేగాని మీ జంటమ చూసి దాటుగా నవ్వుకునేటట్లు ఉండకూడదు. దాగా అలోచించుకో, వీవు అన్నీ ఆలోచించుకుని ఈ పెళ్ళి చేసుకోవడానికి సిద్ధ పడితే ఇక అలోచించేది ఏమీ లేదు. ఇప్పుడేపెళ్ళి ఆ అమ్మాయిని అడుగుతాం" అన్నారు అనిడ.

ఆ మాటలకు ఆతను చిన్నగా నవ్వుతూ—

“అమ్మ మీరు నా ముచికేరి ఇంతగా ఆలోచిస్తున్నారు అంటే నేను అందుకు చాలా సంతోషిస్తున్నాను ఈ విషయాలు అన్నీ నేను ఈ ఊరు రాకముందే ఆలోచించుకున్నాను ”

“నేను అంటే ఆమె ఇష్టపడి పెళ్ళి చేసుకుంటే సరే లేదా బలవంతంగా ఆమెను పెళ్ళిచేసుకుంటే జీవితం ఏమిటి అని.”

“కొన్ని రాత్రులు కొన్ని పగలు ఈ విషయాన్ని తర్జనభర్జన చేసి ఆలోచించి ఈ నిర్ణయానికి వచ్చాను. మా అమ్మ గార్ని మాట ఇచ్చినందువలన ఈ పెళ్ళి చేసుకుని మావయ్యపొగరు అణచానని నిశ్చయించుకున్నాను.

“ఇందూని చూశాక నా మనసు మరో విధంగా ఆలోచించసాగింది.

“ఇందూ చాలా ఆందమైన అమ్మాయి. ఆమెకు పొగరు ఉండి. పెరికితనం ఉంది. నిర్లక్ష్యం ఉంది. అలాటి అమ్మాయిని పెళ్ళిచేసుకుని ముక్కుకి తాడువేసి నా దారికి తెచ్చుకోవడంలో నాకు అనందాన్ని సంతోషాన్ని కలిగిస్తుంది అని నిశ్చయించుకున్నాను.

“ఆ అమ్మాయి పొగరు, గర్వం, కవ్వంపు నాకు సవాలు అయ్యాయి. ఆ

సవాలుని ఎదుర్కొనాలి. నేను గెలిచి తిరిగి ఆదే నా శపథం” అన్నాడు దృఢ నిశ్చయంతో.

ఆయన అవిధా ఒక్కసారి ముఖములు చూసుకున్నాడు

ఆవిడ శాంతంగా చిరునవ్వుతో ఆయనతో అంది.

“మనం పెళ్ళి అమ్మాయితో మాట్లాడదాం. అబ్బాయి ఈ నిర్ణయం తీసుకున్నాడు అంటే బాగా ఆలోచించే ఈ నిర్ణయం తీసుకున్నాడని అనిపిస్తుంది. ఈ కాలంపిల్లలు మనం ఊహించివంత తెలివితక్కువవాళ్ళు కాదు. వాళ్ళ సమస్యలు వాళ్ళే పరిష్కారం చేసుకోగలరు. మనం భయపడనవసరంలేదు ”

“తాళిబొట్టలో మహాత్మ్యం ఉంది. అడల్టర్స్ మెడలో తాళిబొట్లు ఎడగానే ఎలాటి అమ్మాయి అయినా యిట్టే లొంగి పోతుంది. భర్తముందు తలవంచుకుంటుంది” అన్నాడు ఆవిడ.

ఆయన నోటిమే అన్నట్లుగా చిరునవ్వు నవ్వారు.

“చృష్టా! నీవు చెప్పినట్లే పెళ్ళి అమ్మాయిని అడుగుతాం. నీ జీవితం ఏమవుతుందో అని నీకు నచ్చచెప్పటానికి చూశాం. నీకు అంత నమ్మకం ధైర్యం ఉంటే మాకు ఎలాటి అభ్యంతరం లేదు. నీవు సుఖంగా సంతోషంగా ఉండటమే

మా కోరిక, పద, ఆ అమ్మాయి ఎక్కడ ఉంది?" అన్నాడు లక్ష్మీనారాయణగారు.

"రండి చూచిస్తాను" అన్నాడు కృష్ణమోహి.

ఆతని వెనకాల ఆ దంపతులు ఇద్దరూ వెళ్ళారు.

కృష్ణమోహి ఆ గదిలో ఆసాగు పెట్టగానే చక్రవర్తి చూసింది ఆతనివైపు ఇంద్రసేన.

ఆతను నవ్వులేదు.

మూటిగా ఆమె కళ్ళలోకి చూశాడు.

మీకు ఇక్కడ ఏం పని? నా గదిలోకి ఎందుకు వచ్చాడు? అన్నట్లు కోపంగా చూసింది.

ఆతని స్వభావం పూర్తిగా తెలుసుకున్న తరువాత ఆమె ఆతని దగ్గర నటించటం మానేసింది.

కథలకి కబురలకి లొంగేరకం కాదు ఆతను. తను ఆలోచించి నిర్ణయించుకున్న పనే చేసేవాడు. అని గ్రహించుకుని ఆతను అంటే ఇంకా కోపం, కని, కక్ష పెరిగిపోసాగాయి.

లక్ష్మీనారాయణగారిని ఆయన భార్యని పరిచయం చేశాడు.

"వీరు మనకి కావలసినవాళ్ళు. చాలా మంచివాళ్ళు. నాకు అమ్మానాన్నగార్లతో సహానం" అంటూ చెప్పాడు.

వీరు మనకి కావలసినవాళ్ళా!

మనం కంటే?

మీరూ నేనూ ఒకటా! అన్నట్లు కోపంగా చూసింది.

"ఈమె ఇంద్రసేన. మా మావయ్య తాతలు తండ్రి నోట్లోనుండి ఉడిపడినట్లు ఆయన పోలికలు ముఖ్యంగా ఆయనబుద్ధులు పుణికి వచ్చుకుంది" అంటూ నవ్వాడు.

ఆ నవ్వులో రవ్వంత హేళన మిళిళమైఉంది. ఆది గ్రహించుకున్న ఇందూ మండిపడిపోయింది.

తండ్రిని తనని వాళ్ళ ఎదుట అవమానిస్తున్నట్లుగా!

ఆ దంపతులని పరిచయం చెయ్యగానే నిర్లక్ష్యంగా అయిష్టంగా చేతులు జోడించి నమస్కరించింది ఆ దంపతులకి.

లక్ష్మీనారాయణగారు ఆయన భార్య చిరునవ్వు నవ్వాడు.

కృష్ణమోహి నేను వెళ్తాను అన్నట్లు వాళ్ళకి కళ్ళతో చెప్పి "వస్తాను" అంటూ వెనుతిరిగాడు.

వెళ్తున్న ఆతనివైపు కళ్లు చిట్లించి కరకరా చూడసాగింది.

లక్ష్మీనారాయణగారు చొరవగా అక్కడ సోపాలో కూర్చుంటూ భార్యతో అన్నారు.

“అమ్మాయి మనకి మర్యాద చెయ్యాలేమిటి? అలా కూర్చో”

అవిడ చిన్నగా నవ్వుకుంటూ కూర్చుంది.

ఇందూ కూర్చోలేదు.

ఈ ముసలివేళ ఇక్కడ ఎందుకు చేరింది అన్నట్లు చూడరాగింది.

“అలా కూర్చో అమ్మాయి” అంది అవిడ.

ఇందు వెంటనే కూర్చోలేదు

అవిడ ఆమెవైపు క్షణంపేపు పరీక్షగా చూసి మళ్ళా చెప్పింది.

“కూర్చో అమ్మాయి” అంటూ.

ఆ మాటకి ఇందూ టపిమని ఎసురుగా ఇక్కడ ఉన్న పోస్టాల్ కూర్చుంది.

ఆమె ఎంత కోపంగా ఉందో లక్ష్మీ నారాయణగారు గ్రహించుకోకపోలేదు.

పైకి శాంతంగా నవ్వుతూ అన్నారు

“అమ్మాయి నువ్వు అలా పన్నగా నాజాగ్గా వున్నావు కాబట్టి నువ్వు అలా విసురుగా పోస్టాల్ కూర్చున్నా పోస్టా ఏంకాలేదు. అదేలావుగా ఉన్న అమ్మాయి అయితే” అంటూ నవ్వారు.

ఆయన అలా హాస్యంగా అంటుంటే ఇందూకి ఒళ్లు మండిపోయింది.

పైకి ఏం అవలేదు. నవ్వు రాక పోయినా బలవంతంగా పెదవులమీదకు

నవ్వు తెచ్చుకుంది.

“చదువు ఎంతవరకు” అడిగారు.

“డిగ్రీవరకు” ముక్తవరంగా చెప్పింది.

“అహ” అన్నారు.

“ఏరమ్మా నీ చెయ్యి చూపిండు” అన్నారు.

ఎందుకు అన్నట్లు చూపింది ఆయన వైపు.

“నీ వివాహం ఎప్పుడు అవుతుందో చెప్తాను” అన్నారు.

“ఒద్దందీ. నాకు పెళ్ళివయసు దాటి పోలేదు వివాహం ఎప్పుడు అవుతుందో తెలుసుకోవాలన్న కుతూహలం నాకు లేదందీ” అంది మెల్లగా.

మెల్లగా చెప్పినా ఆ మాటలు కరుకుగానే ఉన్నాయి.

అమ్మాయి చాలా మొండిది. చాలా పెంకిడి. అలాటి అమ్మాయికో ఎలా ఈ విషయం కదపాలా అని ఆలోచించసాగారు.

ఆయన ఆలా ఆలోచిస్తుంటే అవిడ మెల్లగా అన్నారు.

“చూడమ్మా కృష్ణ మీ మేనత్త కొడుకా!”

“చెప్పమ్మా మీ మేనత్త కొడుకా! కృష్ణ నిన్ను పరిచయంచేస్తూ మా మామయ్య కూతురు అని అంటుంటేను.”

“అకవికి మతిలేదు. నాకు అకను

మేనత్తకొడుకేమిటి? కోపంగా అంది.

అవిద చిత్రంగా చూసింది.

“మా అంతస్తు ఎక్కడ కృష్ణమో? అంతస్తు ఎక్కడ? నక్కకూ నాగ లోకానికి ఉన్నంత తేడా ఉంది. నక్క నాగలోకానికి ప్రయాణమా? ఎంటుంటే హాస్యాస్పదంగా ఉంటాయా మాటలు.”

“అయితే అబ్బాయి చెప్పినట్లు మీ మేనత్తకొడుకు కాదా?” అడిగింది అవిద.

“కాదు” అంది కలుపుగా.

“మరి అలా చెప్పాడెందుకు?” అన్నారు ఆయన కావాలన్నట్లుగా.

ఇందూ మాట్లాడలేదు.

“అమ్మాయి నీ మాటలు చూస్తుంటే ఇట్లా ఉన్నాయి, అబ్బాయి మాటలు చూస్తే అట్లా ఉన్నాయి. ఇరకకు నిజం ఏమిటి?” అవిద అడిగారు.

“నిజం ఏమిటో చెప్పమంటారా?” సూటిగా అడిగింది.

“చెప్పమనేగా అడుగుతున్నాం” అన్నారు ఆయన.

“చూడబ్బు చూసి వంపేస్తున్నారు. ఆకను పై ఆంతస్తులకి ఎగత్రాకాలని ఆకాశానికి విచ్చెనలు వేస్తున్నాడు.”

“అది దురాశే ఆవుతుంది” అంటూ డజం అగి అంది.

“చూడండి మిమ్మల్ని ఒక మాట ఆడుగుకాను సూటిగా జవాబు ఇస్తారా?”

“సూటిగా అడిగిన ప్రశ్నకి సూటిగానే జవాబు ఇస్తాం ఆడుగుమ్మా” అన్నారు ఆయన.

“కృష్ణమోకల్లి మా యింట్లో వంట మనిషిగా ఉండేది. మీరు చెప్పండి వంట మనిషి నాకు మేనత్త ఎలా అవుతుంటే?” అ మాటలకి లక్ష్మీనారాయణగారి ముఖం గంభీరంగా మారిపోయింది.

“చూడమ్మా నేను ఒక మాట చెప్తాను మవ్వు జాగ్రత్తగా విను.”

“నువ్వు వంటగదిలోకి వెళ్ళి వంట చేస్తుంటావు కనుకో. ఈ మీ అంటివచ్చి నీకు సాయంచేసి వంటచేసిపెద్దుంది అనుకో, అప్పుడు ఈ మీ అంటి నీకు వంటమనిషి అయిపోతుందా?” అడిగారు అవిద చిన్నగా నవ్వింది.

“అఁ అది కాదండీ” అంటూ తడబడింది.

“అఁ ఫ్యాలేదు చెప్పమ్మా” అన్నారు ఆయన.

“అంటిని అలా ఎందుకు అంటానండీ అవిద అదే ఆ కృష్ణమోకల్లిని అన్నాను గాని” అంది ఇంద్రసేన.

“ఎ చెప్పాలో కోపలేదు.

ఆయన గట్టిగా నవ్వేశారు.

అవిద కూడా నవ్వింది.

“చూడమ్మా! కలకాలం ఉండేది ధనం కాదు, అనురాగధనం. మీ మేనత్త అంటే

కృష్ణుని నన్ను పనియింప
ఇంతనాదేని చేసారు...
నా ఉద్యోగం పోసి మీ
కలల తరుస్తూ నానాగా!

నా ఉద్యోగంతో
మీ కలలతో తరుస్తూ...
మీ నాయనా...
లక్షల కట్టుబాటు నా నెల్ల
పన్ను మీ కలల
తరినట్లే!

తాత
మంజరి

కృష్ణకర్ణి పరిస్థితులవలన భర్త చనిపోతే
అన్నగారి పంచనచేరి ఉంటుంది అవిద.
ఈ రోజులు వేరు ఆ రోజులు వేరు.
ఈ రోజు న ప్రీ భర్త చనిపోయినా
ఉద్యోగంచేసి ఆ డబ్బుతో పిల్లల్ని
పోషించుకోగలడు. ఎవరి పంచనా చేర
నవసరంలేదు."

"ఆ రోజులు ఆలా కాదు. ప్రీకి భర్త
చనిపోతే ఎవరిదో ఒకరి అండ కావల
సిందే. ఆ రోజుల్లో ప్రీకి చదువులు లేవు
సంపాదనలేదు. అవిద పుట్టింట్లో తల
దాచుకోవడానికి వచ్చి ఉంటుంది."

"మీ నాన్నగారు అవిద్వీచంటమని
షిగా అట్టే పెట్టి ఉంటారు. అన్నగారు
అదరిస్తారు అని పుట్టేడు ఆకాశ వెళ్ళిన

అవిదకి విరాళ ఎదురై ఉంటుంది. అయినా
ఆ గుండెకోరివి మనసులోనే మింగుకుని
వసినాడికోసం రోజులు వెళ్ళబుచ్చి
ఉంటుంది" అన్నారు.

"అతను మీకు ఆలా చెప్పాడా?"
కోపంగా ప్రశ్నించింది.

"అతను చెప్పే మాటలుకంటే నీ
మాటలు బట్టి అసలు విషయం తెలుసు
కున్నాను"

"తెలుసుకున్నారుగా, సంతోషం. ఇక
మీరు వెళ్ళవచ్చు" అంది కోపంగా.

"నీకు ఈ విషయాలు చెప్పి వెళ్ళి
పోవడానికి రాలేదమ్మా."

మరి: అన్నట్టు చూసింది.

"నీకు ఆర్థం అయినట్టుగా చెప్పి

కృష్ణకో నీవు పెళ్ళికి అంగీకరించేటట్లు చేసి వెళ్ళాలని నిశ్చయించుకున్నాం.”

“అది ఈ జన్మలో జరగనిది. అవిధ ఎవరో నాకు అనవసరం. కృష్ణమో నాకు ఈమా తెలిసినప్పటినుండి నాకు అతను వంటమనిషి కొడుకుగానే తెలుసు. అతన్ని వివాహం చేసుకుని మా నాన్న గారు అమ్మగారు మా యింటి వంశగౌరవాన్ని నాశనం చెయ్యడలుచుకోలేదు.”

“ఇంచూ!” ఆయన కాంతంగా పిలిచారు

“చిన్నతనంతో ఏదేదో అంటున్నావు కల్లీ. పంజాని పట్టుదలని ఒక్క విమిషం వక్కుకుపెట్టి కృష్ణమోగురించి ఆలోచించు. అతను అందగాడు. గుణవంతుడు. విద్యావంతుడు. అయిశ్వర్యవంతుడు. అన్ని విధాల పీఠ తగినవాడు.”

“నాకు తగినవాడు అంటున్నారు. ఈ ప్రపంచంలో అతను ఒక్కడేనా అయి శ్వర్యవంతుడు, అందగాడు, గుణవంతుడూనూ. ఇంకెవరూలేరా!”

“ఉన్నారు” కాంతంగా అన్నారు.

“మరి!” నిర్లక్ష్యంగా చూసింది ఆ దంపతులపైపు.

“నూటికీ కోటికీ ఉన్నా వాళ్లు నిన్ను కృష్ణ అంతగా మనస్ఫూర్తిగా ఇష్టపడి కోరుకోవడంలేదే.”

దెబ్బతిన్నట్లు చూసింది ఇంచూ.

అవిధ అన్నారు

“అదిపిల్లకు అహంకారం అతిశయం ఉండకూడదమ్మా. అదపిల్ల పురుషుడి వీధిలో తండాచుకోవడంలో ఉంది గౌరవం.”

“అవన్నీ పాత కబుర్లు. ఇప్పటి అద పిల్లలు ఎవ్వరూ జలా వుండటంలేదు ”

“జలా వుండటంలేదు అన్నవాళ్ళని ఒక్కొక్కని చూపించు” అన్నారు అవిధ. వెంటనే జవాబు ఇవ్వలేదు ఇంచూ. అవిధ చిన్నగా నవ్వుతూ అన్నారు.

“మగడు అర్ధరాత్రి ఒంటరిగా నదీవి వెళ్ళగలడు. ఆలా ప్రీ అర్ధరాత్రి ఒంటరిగా నడవగలడా! మగవాడి అంద ప్రీకి ఎప్పుడూ ఉండొమ్మా.”

“అమె ఎంత పెద్ద చదువులు చదువుకున్నా ఎంత డబ్బు సంపాదిస్తున్నా ప్రీ ఎప్పుడూ అద్దెల్లోఉండే బొమ్మేనమ్మా.

“ఇది సత్యం. ప్రీకి స్వేచ్ఛ స్వాతంత్ర్యం వచ్చినా అది అన్ని వేళల్లో కొదమ్మా. అమెకు ఖర్త కోడు ఉండాలి. అతను మంచినాడ, బుద్ధిమంతుడు అయి ఉంటే ఇక ప్రీకి కావలసినది కోరుకునేది ఏముంది! ఆ ప్రీ జీవితం వందనననే” అంది అవిధ.

“అవునమ్మా. మీ అంటే చెప్పిన మాటల్లో అక్షరాలా నిజం ఉంది” అన్నారు ఆయన.

“నిజం ఉండొచ్చు ఉండకపోవచ్చు కాని నేను మాత్రం కృష్ణమాళిని పెళ్ళి చేసుకోవటం కలలో మాట. చావనైనా చస్తాను కాని అతన్ని మాత్రం పెళ్ళి చేసుకోను” అంది ఇందు కచ్చితంగా చెప్పేస్తూ.

లక్ష్మీనారాయణగారు దిరువుగా నిట్టూర్పారు.

ఎంతగా నచ్చచెప్పాలని చూసినా ఇందూ నిర్లక్ష్యంగా పెంకిగానే చెప్తుంది వాళ్ళ మాట ఒకటి వివటంలేదు.

“నరే మేం చెప్పవలసింది చెప్పాం. అబ్బాయి మంచివాడు. వీవు చేసుకుంటే సుఖపడతావు. ఇతన్ని కాలదమ్ముకుంటే వీ అదృష్టాన్ని కాలదమ్ముకున్నట్టే నీవు. మా మాట వివకపోతే ఏంచేస్తాం? వస్తాం” అంటూ రేచారు ఆయన.

“మంచిది” అంటూ ఇందూ కూడా లేచి నిలబడింది.

అవిడకూడా వెళ్తు అంది ఇందూ చెయ్యిపట్టి-

“చూడమ్మాయి! విధి సంగతి నీకు తెలీదు. నోటిమాటలని మదుటివ్రాత చెరిపేస్తుంది. మనిషి పుట్టినప్పుడే బ్రహ్మ ముడి కూడా వేసేస్తాడు. ఆ ముడి ఎవ్వరూ విప్పలేరు. నీకు కృష్ణకోనే ముడిపడిఉంటే నువ్వు ఇప్పుడు ఎంత అరిచి గీపెట్టినా ఆ చైత్రము వస్తే ఆ

పెళ్ళి జరిగిపోతుంది. ఆ చూడమమ్మ పడిపోగానే మమ్మతిన్న పాములా పడి ఉంటావు.”

“ఇప్పుడు ఈ కబుర్లు ఉండవు ఈ గడుసుతనం ఉండదు” అర్థంఅయిందా!”

“మేము వెళ్తాం” అంటూ అవిడ ఆయనతో వెళ్ళిపోయింది.

ఇందూకి ఒక్క మండిపోయింది.

ఏదో అనాలని అనుకుంటుండగా వాళ్ళ గుమ్మందాటి వెళ్ళిపోయారు.

ఆయన ముసలి ఎంకమాట అన్నావు.

చెప్తా చెప్తా అంటూ వళ్ళ పటపట లాడింది.

నాకు ఆ కృష్ణమాళికి ముడిపడిఉంటే ఉంటుంది అని చెప్తావా!

ఆ కృష్ణమాళిగారు నాకో చాల్లెక మిమ్మల్ని వంపించారా? అడిగిరమ్మని.

పాపం ఆయనా చాల్లెక ఓడిపోయి కూర్చున్నారా?

ఇంకా ఎన్నాళ్ళు ఓడిపోయి తనవి ఇంటికి వంపించేస్తాడు.

కబుర్లు చెప్పినంత తేలికా కథలు వడవటం.

ఇందూ మనసులో నవ్వుకుంది.

నాకో ఈ ముసలిమేళం కాలగలదా? వచ్చిన కోవనే వెళ్ళి పోయారు అనుకుంది.

(నశీషం)

కాశీ వృక్ష

“మానవజన్మ ఎంతో ఉత్కృష్టమైనది.

ఎంతోపుణ్యం చేసుకున్న జీవికిగాని యీ జన్మ ఉంచదు. అందుకే నరజన్మ మిక దుర్లభమురా....” గుడిలో చెబు తూన్న హరికథకుడి మాటలు చెవిన బడగానే నవ్వాల్సింది సోమయాజులకి. అబద్ధం... మోసం... దగా అనుకున్నాడు. పాపం చేసుకున్న జీవులే మానవులుగా పుడతారంటే సమంజసంగా వుంటుంది. లేకపోతే పుణ్యం చేసుకున్న జీవులు ధనికమానవులుగా పుడతారంటే సముచితంగా వుంటుంది. ధనమూలమైన యీ జగత్తులో పేదవాడుగా పుట్టడమంటే... అన్ని రకాల క్షేమాల వేసినట్లే. అన్ని క్షేమ మాత్రీకృత రూపమే నరజన్మ గోదూ...:

దేవాలయం దాటి వచ్చేశాడు...హరిదాసు గొంతు వినిస్తున్నానే వుండిగాని మాటలు విపులంగా విప్పించడంలేదు.

ఇంతకీ వెతనుడుక్కుంటూ వెళ్తున్న కిషన్‌లాల్ యీ వేళప్పుడు యింట్లో వుంటాడో లేదో? సాధారణంగా గురు వారాలు రాఘవేంద్రస్వామి సంకీర్తనకి, శనివారంనాడు అంజనేయస్వామి గుడికి భజనకూ, సోమవారం శివాలయానికి వెళ్తుంటాడీ వేళప్పుడు. వేరే వారంనాడు గుడికి వెళ్ళడని గాదు...కానీ యింట్లో వుండే ఆవకాశం వుంది.

వాళ్ళింటిముందే నిల్చుని వున్నాడు కిషన్‌లాల్ ఎప్పటిలాగే చిరునవ్వు మాయని ముఖంతో...అయిదుగురు పిల్లలు... తనలాగే చిన్న వుద్యోగం కానీ ఆ

మొహన చిరునవ్వుని మాయనివ్వడు-
ఎప్పుడూ సుబ్బరంగ వుతికి రానీసార్
వేదన తెల్లని పద్మలా ఆ చిరునవ్వుని
మాత్రం తొడుక్కునే వుంటాడు.

తనని చూడగానే పెట్టుడిగి రెండు
చేతులూ జోడించి - "నమస్కారం
సోమయాజులుగారూ-రండి రండి-యిటు
యిటు" అంటూ అటు మరదల నన్నం
దుకు బాధపడుతూ జాగ్రత్తగా యింట్లోకి
కోడ్మొని పోయినాడు.

ఏళ్ళిద్దరినీ చూడగానే ఆ గదిలో
వున్న శ్రీమతి కిషన్ లాలూ, పిల్లలూ
చప్పున లేచి రెండో గదిలోకి వెళ్ళి
పోయినారు.

పడకకుర్చీ సోమయాజులుకు చూపి
తను మడతకుర్చీ వాల్చి కూర్చుని చేతులు
రాసుకుంటూ "చెప్పండి- ఎలాంటి సేవ
చేయగలగానూ తమకోసం?" అన్నాడు
ఆవు నెయ్యిలాంటి హిందీలో.

గిట్టిగా నవ్వే డు సోమయాజులు-
"ఏముంది- మామూలు యావనే- మా
పెద్దాడు మొన్న బి కొం. పాపైనాడు-
మీకు తెలుసుగా- సేవర్లో ఉద్యోగ ప్రకటన
వాకటి వడింది. అప్లికేషన్ పాం ఇరవై
రూపాయలు - మరో పదిరూపాయల
బోస్టర్ ఆర్డరు- ఈ మధ్యాహ్నం దాకా
ఎక్కడైనా దొరుకుతాయేమోనని
చూశాను. ఎట్లండే చివరి తేదీ-

మిమ్మల్నిబ్బండి పెట్టక తప్పదండేడు-"
చిరునవ్వుతో సోమయాజులు వంక
చూస్తూనే వున్నాడు కిషన్ లార్, ఆయన
మాటలకి 'ముగ్ధుడై' పోయినవాడిలా.

ఆ చూపు చూసి సోమయాజులే విస్త్ర
పోయి ఆ తరువాత దిక్కుతోచక ముఖం
చిల్లించి ప్రశ్నార్థకం చేసి- "క్షమించాలి-
మీకూ నెలాంటి రోజులే- నాకు తెలికనా!
కానీ యేం చేయ్యలో దిక్కుతోచ- మరి
స్థితిలో యిదిగో నా కాళ్ళట్లాగేలాకో- చ్చి
పడేసేయి మీ యింట్లో" అంటూ వేరం
కాళ్ళమీదికి తోసేసి నిట్టూర్చేడు

నవ్వేడు సోమయాజులు మాటలకి
కిషన్ లార్- "అంత వనకం
బిడ్డుందంటారు చెప్పండి?"

"ఎంతోనా! ఏదై రూపాయలు- ఏదో
మీ చేతిమీదుగా యీ నర్దుకాటు జరిగితే
మావాడికా వుద్యోగం దొరుకుతుందేమో
నని" ఆకుకుల చిరునవ్వుని తొడిగేడు
సోమయాజులు.

"అట్లాగే-" తలాపేడు కిషన్ లార్.
అంతకన్నా ముఖ్యమైన విషయాన్ని
ప్రస్తావించేటటు "నన్ను పారాయణికి
వాస్తారేమోనని చాలా ఎదురుచూసాను
మందిరలో."

రామాలయంలో జరిగే రామచరిత
మాసన్ పారాయణానికి కిషన్ లార్ కోస
మన్నట్లుగా ఎప్పుడో ఒకసారి వెళ్తుం

టాడు సోమయాజులు. తనకి హిందీయే సరిగా రాదు. అందులోనూ అదేదో బ్రజ భాష అట - వెళ్ళినప్పుడు అందర్నోటాటు పెదాలు కదిలించి - ఆ తరువాత చిత్తం ఏమరపాటులో వుండినందుకు రాముల వారి విగ్రహం ముందు చెంపలు వాయిం దుకుని యింటికి వచ్చేస్తుంటాడు.

“నిన్న మీరు వచ్చుండాలింది. ఆ వనాంతర భూములనెంత గొప్పగా వర్ణించేడు గోస్వామీజీ!” అంటుండగానే కిషన్ లాల్ కమ్మలు చెమర్చినట్లు అచ్చించి బెదురు బెదురుగా చూశాడు సోమయాజులు.

ఆ మందిరాలూ - ఆ భజనలూ - ఆ పారాయణాలూ - ఈ కిషన్ లాల్ లూ - యీ పారవశ్యం - యీ స్పందన! ఏమిటో అర్థమై యేదవదు సోమయాజులకి. మళ్ళీ కులం చూస్తే - పాక్షత్తూ ఆ ప్రవహనజైవాలి అవతారం ఆన్పిస్తుంటుంది. తమా మరి! రావడమైతే తనకూ మంత్ర పుష్పం వొచ్చు - విష్ణు సహస్రనామం, కృష్ణకర్ణామృతం, కరావలంబస్తోత్రం, ముకుందమాల వగయిరాలు వొచ్చు. కానీ యే ఆరియంలో నిలచినా, యే మూర్తి ముందు చేతులు జోడించినా ప్రతి శ్లోకం - ప్రతిపాదం కాగానే ‘మావాడి కుద్యోగం కావాలి స్వామీ’ అనీ, ‘నా ప్రమోషను సంగతి కాస్త చూడు స్వామీ’ అనీ,

‘చిన్నాడు బొత్తిగా ఆకళాయలా తిరుగు తున్నాడు స్వామీ - కాస్త వాణ్ని పరై న మార్గంలోకి మళ్ళించు స్వామీ’ అనీ - అకుపూజలో ఒక్కో అకూ విసిరినట్లు ఒక్కో వివేదనా స్వామివారి పాదాల మీదికి చురుచుగా విసుర్తుంటాడు తను.

లోపల్పింది నిలుపు - కిషన్ లాల్ టీ పట్టుకొచ్చేడు.

ఏదై రూపాయిలు తేలులో వేసుకుని యింటికి నడుస్తున్నాడు సోమయాజులు. కిషన్ లాల్ లూ తనలా చిన్న పుద్యోగే - తన కుటుంబం కంటే పెద్దది ఆతని కుటుంబం - కాకపోతే యింట్లో తనకంటే తక్కువ ఆకలికి - పెళ్ళాం - విద్వా కుట్టు మిషన్ పనిచేస్తాడు. విస్తృత కుటుంబం నాళ్ళమ్మ. ఆ సంపాదన బాగానే వుండొచ్చు. అందుకేనేమో ‘సమవ్య’ అంటే యేమిటో తెలిపివాడినా కన్పిస్తాడు. నిరంతరం చిన్మయముద్రలో వుంటాడు.

కాక్కరికంగా అవసరం తీరింది సోమయాజులకి - పెద్దాడు అప్పికేషన్ యిచ్చేశాడు

దరఖాస్తు పంపిన దగ్గర్నించి - ఇంట్లో రూపాయి ఎప్పుడుంటుందో - సిపారసులు నడుస్తాయేమో - ఎవరికేనా చెయ్యి తడ పాల్పిత అవసరం పడుందేమో - ఒక వేళ అట్లాంటి అవసరం వస్తే - అని పరిపరివిధాల ఆలోచనలు.

ఇట్లా ఆలోచనలో సకమకమాకుంటే కిషన్‌లాల్ బలవంతంగా రామమందిరానికి తీసుకుపోయాడు.

ఆ గంటన్నరసేపూ పారాయణలో కూర్చున్నాడు సోమయాజులు. అంత సేపూ తన చూపు లెక్కడున్నయ్యో, చిత్త మెక్కుడుందో, దేతిలో చిటికాళం యేం చేస్తూందో - ఆ భజనలో నోరేం వల్లించిందో యేమీ తెలవదు అతనికి.

“ఇవాళ మీరు చాలా ప్రశాంత చిత్తంతో ఆధ్యాత్మిక చిత్తవృత్తిలో వున్నారు. చుట్టవక్కరి దేన్నీ పట్టించుకోనంత సంపూర్ణంగా భజనలో లీనమైపోయినారు. మీరు పారాయణానికి క్రమం తప్పకుండా వస్తే బాగుంటుంది. ఆ కాస్త సేవయిన యీ విహిక లంపటం నుంచి బయటపడకాము....” అని కిషన్‌లాల్ అంటే -

“అలానా బొంద....” అనుకున్నారు సోమయాజులు. ‘మీ మోహం’ అని అనుకున్నాడేమో గూడా. చుట్టవక్కరి వాళ్ళవైపు గూడా చూశాడు. “ఏమోనంది నాకైతే దేవాలయానికి వెళ్ళినప్పుడే సమస్తమైన సమస్యలూ లిప్తు చదువు తున్నట్లు జ్ఞాపకం వస్తాయి. ఇంట్లో యేదయినా సమస్య వచ్చినప్పుడు మాత్రం ఆ భగవంతుడు గుర్తొస్తాడు. అందుకని యిట్లోవుంటేనే ఆ భగవంతుణ్ణి తలచు

యిన

కున్నట్లుంటుందనీ...” అన్నాడు సోమయాజులు.

ప్రశాంత వదనంతో చిరునవ్వు నవ్వేడు కిషన్‌లాల్ - “చమత్కారంగా మాట్లాడడంలో మాత్రం మీకు మీరే సాటి సోమయాజులుగారు...”

“అలా” అని చప్పరించి యిందాకటిదే మళ్ళీ అనుకున్నాడు సోమయాజులు. కిషన్‌లాల్ చాలా అదృష్టవంతుడు - తన లాగా కాదు. వరసగా ముగ్గురు మగ పిల్లలు - అదీ ఎలాంటి వరసనీ, ఏదాడి గడవగానే పెద్దాడి బట్టలు రెండోవాడికి, రెండోవాడివి మూడోవాడికి సరిపోయేలా కుటుంబాన్ని ప్లాన్ చేసుకున్నాడు. నాలుగూ అయిదు కాల్చిలకి యింకా బట్టల అవసరం వడుతున్నట్లు లేదు - స్కూలు వుస్తకాలూ అంతే.... పెద్దాడు పైకాసుకు పోగానే వాడివి రెండోవాడికి, రెండో వాడివి మూడోవాడికి - అంతేకాదు కిషన్‌లాల్ కట్టే ఆ నెరపుతుక్కువ యింగీలు చూసినప్పుడల్లా యింకో అనుమానమూ వస్తూంది తనకి. సరే అతలుపు కర్డెన్ అయితే ఖచ్చితంగా కిషన్‌లాల్ లోగడ కట్టిన యింగీయేనని తనకి తెలియనే తెలుసు.

తనూ అట్లా కుటుంబాన్ని ప్లాన్ చేసుకోలేకపోయినా కనీసం యింటి ఖర్చులన్నా అట్లా ప్లాన్ చేసుకోవచ్చుగదా

అన్నింటి ఆ సాయంత్రమే శ్రీమతితో తనకు యింగిల ఏర్పాటు గురించి వీధి తలుపు కద్దెన విషయమూ మాట్లాడాలని నిర్ణయించుకుంటే బాగుంటుందేమో నవ్వించింది సోమయాజులుకు

ఆ సాయంత్రమే పెద్దాడతన వయస్సుకు రూపు పిలుపు చూడగానే అడిగిచోగం రావడానికి అన్ని యేర్పాట్లూ జమగుతూ వుట్టన్నించింది

సరిగ్గా యింకో వారం రోజులకే యింటర్యూ- సిటికి వెళ్ళి ఎదేనా ప్రయత్నం చేస్తే బాగుంటుందన్న చింత దరఖాస్తు పెట్టి పోస్టంబర్లకు పంపి యింట ర్యూ పిలుపు వచ్చిన తరువాత గూడా యేమీ ప్రయత్నం చెయ్యకండా వుండటం మంచి 'యానగాని నక్కలపాటుచెయ్యడమే కాదు...' నుకోగూడదు గానీ-

ఇట్లాంటి విషయాల్లో తనకు సలహాలానడవదేకాలాదేనే ఏకైక మిత్రుడు కిషన్ లాల్ అందుకే ఆ పిలుపు జాబు తీసుకుని నేరుగా తన దగ్గరకే వెళ్ళాడు.

కిషన్ లాల్ పిల్లలు నాలుగు- యిదు కాల్తెలు ఆ కంటున్నాడు- చూసి ఆతని బట్టల ప్లానింగ్ విషయంలో కాననుకున్నది నిజమే కావడంతో సంతృప్తి చెందేడు సోమయాజులు.

ఇంతలో ప్రత్యక్షమై రెండుచేతులూ జోడించి. "నమస్కారం ప్రియమిత్రు

లకు-" అన్నాడ. కిషన్ లాల్ హిందీలో- "ఎలా సేవింపగల్గితాను మిమ్మల్ని!" తనకూ అట్లా మునుమునులాదే హిందీలోనే మాట్లాడాలన్నించి- "ఆ- సేవాసహాయం మేలా ముఖసహాయం నల్లాకా వాస్తే అయాహుల తెరీ అంగ నేమే-" అన్నాడు సోమయాజులు.

ఇంతలోకి తీస్సెళ్ళాడు కిషన్ లాల్. శ్రీమతి కిషన్ లాల్ ను నిల్లలా చప్పున లేచి వంటగదిలోకి పోయినాడు.

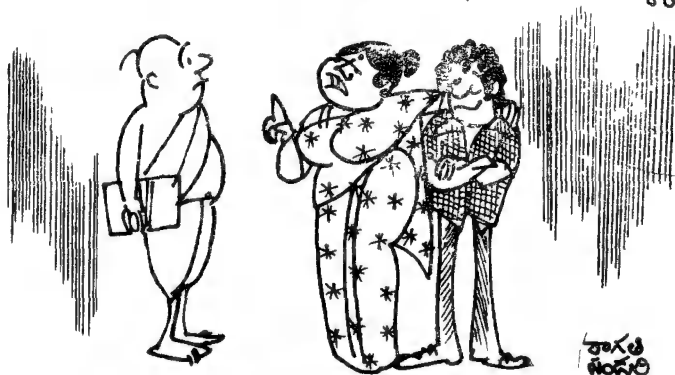
పడక్కుర్చీలో ఉన్న మదతకుర్చీలో కిషన్ లాల్ కూర్చున్నాక సంగతిచెప్పేట సోమయాజులు.

ఇంటర్యూ పిలుపు చూశాడు కిషన్ లాల్. ఆ తరువాత కళ్ళతోడు తీసి ఒక చేత్తో పట్టుకుని మరోచేతి పొటన-మరియు- చూపుడు వ్రేళ్ళు కనురెప్పలపై వుంచి ర్యానమగుడ్డిలా వుండిపోయాడు- తరువాత చూమూలు భంగిమలోకి వచ్చి "నాకొక రోచన కల్పిస్తున్నారామదు సోమయాజులు! ఈ- మరి మీకు అది అమోచయోగ్యంగా అన్వస్తుందో లేదో గానీ-" అని అగిపోయానా-

"అ య్య య్యో - అంతకంటేనా- చెప్పండి చెప్పండి- ఏ పుట్టలో ఏ పాముందో!"

ఆ పాముని కాస్తా బైటికి లాగేడు కిషన్ లాల్- "మా వాళ్ళకి తెలిసిన పోలి

అవును సేరయ్యారా! నూనె కేళి అయ్యింది 29 ON టేషన్
రెండు లక్షల కేళి అయ్యింది - నూనె 29.5
అయ్యింది - అయితే లక్ష ఇవ్వాలి నాన్నామ్మా!!

శాంతి
సింహ

టీషన్ నాకాయనన్నాడు - ఇట్లాంటి
పైరవీరింటే ఆయనకి కొట్టిన పిండి కాక
పోతే - విద్యుత్ సరఫరా అగిపోయినట్లు
అగిపోయినాడు.

“కొంచెం వెయ్యి కడపాయింటుండి-
ఓనా-” వ్యవతి తీసుకోకుండానే పూర్తి
చేశాడు సోమయాజులు - “ఎందా కా
పోవచ్చునంటావా?”

“అహహా - నాకు జ్ఞాపకం వచ్చిన
సంగతి చెప్పేను - మా కాలవీలో నలు
గురైదురికి ఆయన అనుగ్రహంకోసే
పుడ్కోగాలు, దొరికినయ్. ఆ సంగతి
మాత్రం నే నెరుగుదును - పోతే వివరాలూ
అంటే నాకు తెలియదు.”

కిషన్ లాల్ చేతుల్ని తన రెండు

చేతుల్లోకి తీసుకున్నాడు సోమయాజులు.
“బాబ్బాబు - మీరు నా గురించి వెళ్ళొ
ద్దురూ - అనేవో వివరాలూ కనుక్కొచ్చే
రంటే ఎక్కడైనా తల కాట్టుపెట్టినా
సద్దకోవచ్చు -”

“అట్లాగే” అన్నాడు కిషన్ లాల్.

అన్నండుకు హైదరాబాదు వెళ్ళొ
చ్చేడు - వివరాలన్నీ సేకరించుకు వచ్చేడు.

ఉద్యోగం స్కేలు ప్రకారం చూస్తే
మొదటిజీతం పన్నెండొందరికి తక్కువ
రాదు. ఇటువంటి కేసుల్లో సాధారణంగా
అతగాడు ఏదెనిమిది వేలదాకా తీసుకుం
టాడు - అయితే కిషన్ లాలూ అతని
బంధువులూ చొరవతీసుకుని కొంచెం
కనికరం చూపించాల్సిన కేసు అని చెప్ప

దంకో ఏడువేలకి దిగేడు.

“నాలుగువేలు మొదటే చేతిలో పెట్టు
బుంటుంది. మిగతావి అర్ధం చేతికందిన
నెలలో జల్లో నెమ్మదిగా సర్దుచు గానీ
నమ్మకంగా...” అన్నాడు కిషన్‌లాల్.

ఎంత స్నేహితుడైతేనేం అవార్తతో
ఒక్కసారిగా సోమయాజులుముఖంలోని
నెత్తుటిసంతా పిందేకాడు కిషన్‌లాల్.

స్నేహితుడిచ్చిన మండినీటి గ్లాసందు
కున్నాడు సోమయాజులు. ముఖాన చలు
కోవాలి. గొంతు తడిపుకోవాలి. చేత్తో
వొదలాలి. తణుం తోచలేదు తెప్పరిల్లు
కుని మొత్తల్లాకా వెళ్ళి కాస్త ముఖాన
చిలకరించుకొని మిగతావి తాగేశాడు.

మర్నాడే భార్య మెళ్ళో నానుతాదూ,
తనచేతికన్న వెంకటేశ్వరస్వామి పుంగ
రమూ అమ్మాయికి చేయించిన ఒంటిపేట
గొలుసు... బాంకలో పెట్టి “బంగారం
అప్పు” మూడువేలూ జీకంరాగా నేనూటికి
మూడురూపాయల వడ్డీతో యిస్తానని
పన్నెండోదలూ పోగుచేసి కిషన్‌లాల్.
చేతికిచ్చాడు.

ఇబ్బంది ముఖం పెట్టేడు కిషన్‌లాల్.
“ఇది దబ్బుకోహాదిన వ్యవహారం సోమ
యాజులుగారూ. మీరూ న్యాయంగా వాస్తే
బాగుంటుంది. అంతా సక్రమంగా నడిస్తే
మదిద్దరికీ అనందమేననుకోండి. అహం
కిడించి మేలేంచమంటారు గదా. కాబట్టి

మీరేవాస్తే బాగుంటుంది. వెంట నేనూ
వుంటాను...”

సోమయాజులు కండ్లు టపటపలాడించి
అన్నాడు. “ఈనాడు మీకంటే నాకు అప్తు
లెవరూ లేరు. యీ దబ్బు ఎట్లా ఆమ
రిందో మీకు తెలుసు. ఇహ కీదూ. మేలూ
అంటారా. మా ప్రాప్తం ఎట్లా వుంటే
అట్లా ఇరుగుతుంది. ఈ పని మీ చేతుల
మీదుగా జరుగుతుందని నాకో విశ్వాసం
కుదిరింది ఈ కాస్త క్రమా మీ రే
తీస్కోవాలి...”

ఇక కిషన్‌లాల్ రెట్టించలేడు. స్నేహ
పూర్వకంగా సోమయాజులు చేతిని
వొక్కి. “అ రాముడి యిచ్చ...”
అన్నాడు.

“మన ప్రయత్నం మనంచేస్తున్నాం.
అసైన ఆ ఏడకొందలవాడి దయ!”
అన్నాడు సోమయాజులు.

అ శ్రీరాముడికీ ఏడకొందల దేవు
డికీ పరస్పర పరిచయం వుండో లేదో
గాని మిక్రలిద్దరు కలిసి వారిద్దరికీ
సంయుక్తంగా యీ బాధ్యతను కట్ట
బెట్టేరు.

కిషన్‌లాల్ ఆ రోజే బయల్దేరి
ప్రైదరాబాదుకు వెళ్ళేడు.

మర్నాడు ఇతను సటిమంచి వాచ్చే
లోగా సోమయాజులు గుండెల్లో పాసెం
జల్లా, గూడ్సులూ, ఎక్స్‌ప్రెస్‌లూ ఎన్ని

వరిగెత్తాయో లెక్కలేదు. ఆ రైళ్ళన్నీ
అయన శ్రీమతి, పెద్దబ్బాయి, పెద్ద
మ్మాయి మొదలై నవ్వేషన్ల వ్వింట్లోనూ
అగినయ్.

వస్తూ వస్తూ కిషన్ లాల్ రానున్న
వద్యోగపు బయానలాగా బాండేహల్వా
తెచ్చేడు.

ముందుగా ఆ స్వీటులోంచి ఓముక్క
తీసి కిషన్ లాల్ నోటిని తియ్యబరచి-
“మి యింకం ఎలా తీర్చుకోగలను- వచ్చే
జన్మలో మీ కడుపున పుడ్తాను-” అన్నాడు
సోమయాజులు.

శ్రీమతి కాన్పురివ్వడు పద్ద యాతన
గుర్తొచ్చింది కిషన్ లాల్ కి - ఎంత
కృతజ్ఞతవున్నా సోమయాజులు ముచ్చట
తీర్చడం తనవల్లనే కే కాదనుకున్నాడు-
వచ్చే జన్మలోగానీ- ఆటావల జన్మలో
గానీ.

నాటినుంచి మూడోరోజున యింక
ర్యూకి వెళ్ళివచ్చేడు శ్రీనివాసు.

ఆత్మర్థులందరిలో ఎక్కువసేపు
తననే యింకర్యూకి చేయడమూ-వాళ్ళు
కతినమైన ప్రశ్నలందగటమూ- వాటన్నిం
టికీ తను టకటక సమాధానం చెప్పడమూ
ఇంకర్యూగడిలోంచి తైటికి వస్తుండగా
చాలామంది ఆత్మర్థుల ముఖాన
అసంతృప్తిని తను కనిపెట్టడమూ-
వివరించేడు శ్రీనివాసు.

సోమయాజులు గుండె ఎక్స్ప్రెస్
వెళ్ళిపోయిన ప్లాట్ ఫాంలా తేలికబడ్డది
కానీ ఎక్కడో ఓ మూల వుద్యోగం
గురించిన సందేహం ‘బొబర్’ మలుపు
దగ్గర యింకనలా కనిపిస్తుండే చెల్లి
గుంపులో వుండిపోయింది.

ఇంతలో సోమయాజులు చిన్న
కొడుకు వచ్చి కండ్రిపెట్టబ నిల్చున్నాడు.

“ఏం బాబూ - నువ్వింకా కాలేజీకి
వెళ్ళలేదు- తైం కాలేదు!” అన్నాడు
కిషన్ లాల్ -

కిషన్ లాల్ కు తల వూపుతో సమా
ధానం చెప్పి అన్నాడు చిన్నాడు- “దాడి
నాకో రెండొందలు కావాలి-”

ఆ ఆశ్చర్యంలో ముఖం చిట్టించడం
మరచిపోయాడు సోమయాజులు-
“రెండొందలా-”

“బాబూ-” దృఢంగా సమాధానం
వచ్చింది- “రెండొందలు సరిపోతయ్యవి
గాదు- కనీసంగానే- మా కాలేజీ ఎన్ని
కల్లో నేను నెక్రట్రీగా పోటీ
చేస్తున్నాను.

ఇప్పుడు ముఖం చిట్టించేడు సోమ
యాజులు- “మతిగాని పోయిందేవిట్రా
వీకు- మొదటి సంవత్సరంలో రెండు
సబ్జెక్ట్స్ పొయినయ్- ఇప్పుడేమో ఎల
క్ష్షన్స్ నిల్చుంటా నంటావు! ఎలక్షన్లు,
ఎలక్షన్లు మనకేమీ అక్కర్లేదు. ఇప్పటి

తెనా బుద్ధితెచ్చుకుని కాస్త చదువుమీద
 ద్యాన నిలుపుచదువుకపోతే ఎందుకూ
 పనికిరాం మనం..” అని ఒకటి రెండు
 మంచి ఉదాహరణలు గూడా చెప్పా
 లిచ్చించి అన్నాడు.. “ఆ ఎదురింటి శంక
 రయ్యగారి అమ్మాయి చూడు.. ప్రతి క్లాసు
 లోనూ.. ప్రతి సబ్జెక్టులోనూ..”

కిషన్ లార్ నవ్వు విని అపయిలు
 చూపేడు సోమయాజులు.

చిన్నాడు ఎదురుగా లేడు..

అశ్వర్యంలోంచి రెండు ఊతాల
 క్రికమే చిరుకోపంలోకి వచ్చేదా సోమ
 యాజులు పాపం: కాస్తయినా తెరచి
 లేకందానే వెంటనే నిస్సహాయ్ కి వెళ్ళి
 పోవాలొచ్చింది.. “అయ్యో.. బాబూ..
 ఇదిగో చూశారుగా.. వీళ్ళు గురించే నాకు
 పుట్టేటా దిగులు.. ఆ మెట్రిక్ ఎడో
 విశ్వపు మార్కులతో మిడితేడు. ఇంబర్
 మొదటేడువి రెండు సబ్జెక్టులలాగే వుండి
 పోయినయ్. అస్తమానమూ ఓ పదిహేను
 యిరవై మంది గాంగు వీడివెంట.. నెల
 వాచ్చించంటే పొద్దున పోతాడు దీపాలు
 పెట్టేక వస్తాడు.. లేకపోతే క్రికెట్టుం
 టాగు. ఇదిగో యిప్పుడేమో ఎంకౌన్ట్లో
 పోటీ చేస్తాట్ల.. నా లక్షం లేదనుకోండి..
 తల్లెమైనా ంకే తిండి మానేస్తాడు..”

చాలనేపట్నించి తన రైలాగుకోసం
 ఎటోయోస్తున్న పాత్రధారిరా - “స్వ-

చిన్నతనంలెండి..” అన్నాడు కిషన్ లార్.

రోజులు గడచిన.. ఒకటి.. రెండు..
 నాలుగు.. అయిదు.. వారం అయింది
 యింబర్య గడచి..

ఆ లో చ న లు పదుగిత్తి నయ్
 సోమయాజులు మనసులో. చూస్తూ
 చూస్తూ నాలుగువేలు నమస్కర్యామి
 చేసుకున్నాడు తమ. మరి ఆ పుద్లోగం
 వాస్తుందో మొరాయిస్తుందో?

మళ్ళీ గూడ్బయ్. ఎక్స్ పెనలూ,
 రైళ్ళరాక యధావిధిగా మొదలైంది
 సోమయాజులు గుండెల్లో.

“ఇంట్లో యే బిర్లు కావాలన్నా
 పైసాకి పైసా లెక్కలు దీస్తారు నాలుగు
 వేల రూపాయలు తీసుకుపోయి నాదె
 వదో వల్లకాట్లో రామద్రావి మొహన
 కొట్టేరు..” అంటూ సాధించటం మొద
 లెట్టింది శ్రీమతి.

నాలుగు రోజులింకా హడలగొట్టి,
 ఉద్రీక్తలో పెట్టినాక నవ్వుతూ ఓ
 మధ్యాహ్నం వచ్చింది. నెలెక్సనూ..
 ఆర్డూ.

ఈ నాలుగు రోజుల్లో పరిపరివిధాల
 ఆలోచించినందుకు, చెంపలు జొయిందు
 కున్నాడు సోమయాజులు.

తనుగూడా బసాబసా చపేటలతో
 దండం పెట్టింది ఆయన శ్రీమతి.

శ్రీనివాసు ఆ సాయంత్రం ముంం

రెండుసార్లు రుద్ది - కం మూడుసార్లు
 దువ్వి - నాలుగుసార్లు డంలో చూసు
 కువి మరీ తెలుదేరేడు బజారుకి.

చిన్నవాడు మాత్రం కండ్రిపట్ల నిష్ఠు
 రాష్ట్ర చూపుల్లోనే వీరై నంక నృపంగా
 తెలియజేస్తున్నాడు.

అడివారంనాడు కిషన్ లాల్ ని వెంట
తీసుకుని బయలుదేరేడు సోమయాజులు
అపద్మాంధపురిలా వచ్చి పుట్టోగం
యిప్పించిన పెద్దమనిషికి కృతజ్ఞతలు
తెలియజేసుకోడానికి.

“అ గిరిగారు కావడానికి వయసులో
మనకంటే కొంచెం చిన్నవాడే ఆయం
తొచ్చు కానీ-అబ్బ ఎంత విదానస్తుడంటే
మనిషి! చెప్పిందంతా వోపిగ్గా నింటాడు-
వలానరోజున రండి అని మీకో అన్నా
డంటే ఆ రోజున మీరు వెళ్ళగానే
ముందాయనే పేరుతో పలకరిస్తాడు- ఒక
సారి చూశాడంటే యిహా ఆమనిషిని
మరచిపోడనుకోండి-” రా య ల పీ మ
ఎక్కడెవెలో కూర్చున్నాక చెప్ప
సాగేడు కిషన్ లాల్.

“ఇంతకీ ఆయనేంచేస్తున్నారు కిషన్
లాల్ డీ?”

“అయ్యో-సోమయాజులుగానూ-సినెనా
చెయ్యాలి అవసరం ఆయనకేముం
దంటే, ఒకటయ్య ఎమ్మెల్యేగా వున్నాడు-
మునిపల్ కౌన్సిలర్ గా వున్నాడు- మా
నగరవాళ్ళేకాదు సిటిలో ఎక్కడెక్కడి
వాళ్ళో పనులు చేయించిపెట్టమని ఆయన
దగ్గడకొస్తుంటారు. ఉదయం ఆరింటిక
కల్లా స్నానం పూజా ముగించుకుని
సిద్ధంగా వుంటాడాయన విజులర్స్ కోసం.
తొమ్మిది- తొమ్మిదిన్నర దాటిందంటే
రాత్రి పడింటిదాకా దొరకడు మనిషి-”

“ఇంతకీ- యివ్వాక మనకి దొరుకు
తాడంటారా?”

“దొరుకుతాడలెండి-ఇవ్వాకాడివారం
కదా- అపీసులన్నింటికి పెరివేనాయ్-”

తేగంపేటలో డిగి సికింద్రాబాదులోని
గిరిగారింటికి వెళ్ళేవరికి తొమ్మిదైంటి.

గిరిగారింట్లోనే వున్నారు.

అయిదారుగురు విజులర్స్ రూంలోంచి
అప్పుడే బైటికి వెళ్ళిపోవడంతో తమా
యింట్లోకి వెళ్ళబోతూ వీళ్ళని చూసి
అగిపోయినాడు.

చూడగానే గురుబట్టి- “రా-కిషన్
లాల్-రా పీకాండేటువని అయిండి గదా!”
అన్నాడాయనే.

“చిత్తం-చిత్తం- ఆయిపోయిందంటే
తమకి కృతజ్ఞతలు తెలియజేసుకోడానికి
వచ్చామంటే- వీరు కాండేటు తండ్రి-”

మళ్ళీ వోసారి నమస్కరించి తను
తెచ్చిన నేతిమితాయి ప్యాకెట్టు గిరిగారి
చేతిలో వుంచేడు సోమయాజులు- మీ
మేలు మరచిపోలేను- మా యింట్లో
అందరిమంచి మీకు కృతజ్ఞకాళివంద
నాలు- దయవుంచండి-”

నవ్వుతూ తలూపేడు గానీ అవ్వ
మనస్కంగా సోమయాజులు ముఖంకేపే
చూస్తూ వుండిపోయినాడు గిరిగారు.
కొన్నిక్షణాలు పొ యి నా క- “తమ
పేరేంటన్నారూ?” అన్నాడు.

“సోమయాజులండి- నేను తాండూరు
పంచాయతీ సమితిలో యీ. వో. గా
పనిచేస్తున్నాను.

‘ఓ’నన్నట్లు సాక్ష్యంగా తలపెడు కిషన్‌లాల్.

గిరిగారిచూపు యింకా అదే దోరణిలో వుంది- “సోమయాజులుగారు గదూః బావోను- తమరు కేకన్ మెమోరియల్ స్కూల్లో చదివేదు గదూ?”

చకితుడైనాడు సోమయాజులు.

ఎక్కణ్ణుంచో కొత్తప్రాణం శరీరం లోకి ప్రవహిస్తున్నట్లు విప్పించితిని సోమ యాజులుకు- “చిత్తంచిత్రం- బానందీ” అన్నాడు సంకోషంకో.

అప్పటిదాకా యిప్పనే వున్నారు.

“కూర్చోండి - కూర్చోండి-” అని కూర్చోబెట్టి రెండు శతాబ్దాల యింద్లోకి వెళ్ళిచ్చి తన టేబిల్ విడిచి సోమయా జులు ప్రక్కనున్న కుర్చీలో కూర్చుని- “నేను మీకంటే మూడు సంవత్సరాలు జూనియర్ని- పండిత రావు సావ హెచ్చమే వుండే అప్పుడు-” అన్నాడు గిరిగారు.

కొంచెం ప్రాణం లేచొచ్చింది సోమ యాజులుకు- “అలాగా- చాల సంకోషం- చాల సంకోషం-”

“మీరు చిక్కదపల్లిలో వుంటుంటే గదా- మీరున్న యింటెదురుగ ఒక పాత పెంకుటిల్లు వుండే- యాదున్నదా మన నాయనగారు వశీరసుల్తాన్‌ల పని తేస్తుండేవాడు. అదేయింట్ల వుంటు నేను

మా యన్నా కేకన్ మెమోరియల్ స్కూల్లో చదువుకుంటూంటిమి- మా యన్నపేరు తిరుపతయ్య-”

ముప్పైయేండ్లక్రితం-చిక్కదపల్లి- తమ ఆదైకున్న ఆ యిల్లా- ఎదురుగా పాతబద్ద ఆ పెంకుటిల్లు- ఆ యింద్లోని తనకంటే ఒకే సంవత్సరం జూనియరైన తిరుపతయ్య- ఆ బొమ్మలన్నీ పనిమా వేసినట్లు గిరున సోమయాజులు పృథి పతాన తిరిగినయే.

“గుర్తుకొస్తూంది- తిరుపతయ్య- యేం చేస్తున్నాడప్పుడు-”

“ఫౌజలో తేరికొన్నాళ్ళుండివచ్చినాక యిప్పుడు నెక్కూరిటి అసినరుగా వున్నాడు వశీరసుల్తాన్‌లనే-”

“మీ- చెల్లెళ్ళు నాళ్ళు- మీ నాయన గారు-”

“మా నాయన కాలంజేసి యిరుపై సంవత్సరాలు దాటింది- మా చెల్లెండ్లిద్దర్నీ నేనే పెండ్లిండ్లు జేసిన- ఒకాయనకి కంట్రాక్టు లిప్పించిన- యింకొకాయనకో దుకానం తెట్టించిన- మాయమ్మగారుగూడ నా దగ్గరే వుండే. సంవత్సరమైంది కాలంజేసి- నేను మెట్రిక్‌కోటే చదువాపేసి పియానోకల దిగితిని- ఒక టర్కు ఎమ్మెర్కే జేసినాను- కొన్నాళ్ళు మునిసిపాలిటీ కౌన్సిలర్‌గ వున్న-”

సోమయాజులు మవస్సు ముందుకూ వెనక్కు తిరుగుతూ బొమ్మల్ని చూస్తోంది. ఆ పాత పెంకుటిల్లా-జాగాకు కంపెనీలో పనిజేస్తూ రోజూ సాయంత్రం తాగి యింటికొచ్చి ఒక ద్యూకాన్ని చూపించే ఆ పెద్దమనిషి-చింపిలరలకో చిరిగిన పరికిణీలకో తిరుగదీన అ అడవిల్లలు-స్కూల్లో లీడరుగిరి వెయిగబెట్టిన తిరువతయ్యా-చిరిగినగుడ్డలో జాలాయి తిరుగుడు తిరుగుతూ గిల్లిదండు అడుతూ అప్పుడు స్కూలుకొస్తుండిన యీ గిరి-యాదగిరి-కదిలేబొమ్మల్లా గుర్తుకొస్తున్నారు.

“లోపరికి రా-యిల్లు జూపిస్తా” అని ప్నేహంగా చెయ్యబట్టి లేపి తీసుకు పోయినాడు గిరిగారు సోమయాజుల్ని.

భార్య-పిల్లల్ని పరిచయం చేశాడు. అరిదైన ఆ దైనింగ్ చేబుల్మీద తనకో బాటు కూర్చోబెట్టుకుని ఉపాహారం తిన్పించేడు.

అనుకోని యీ పరిజామానికి కలిగిన చిన్నయంతుండి కేరుకో యత్నిస్తున్నాడు కిషన్ లాల్.

“మీరు నాకు బాగా యాద-” మళ్ళీ వచ్చి కూర్చున్నాక మొదలేశాడు గిరిగారు. అయన కండ్లలో జ్ఞాపకాల మెరుపు కనిపిస్తోంది “దిబేట్ల-ఎస్పేరైటింగ్ ల ఎప్పుడూ మీరే వస్తూిచ్చేడి. ఒకసారి

హిందూమతం లోపాలిని గురించి ఎవరో విమర్శజేస్తే-అయన తిలాన్ మీరు బెహిత్తీన్ జవాబు బెప్పుంటురి-మీకు యాదుండకుంటొచ్చిగాని నాక శనాబగ యాదుండి”

ఎందుకనో సోమయాజులు కండ్లు మవకబారినయ్ ఎక్కడి స్కూలు నాటి తను-ఎక్కడి యీనాటి తను-? తనకు తనకే పోలిక కనబట్టలేదు, మన సంస్కృతి-మన సాహిత్యం-మన సంప్రదాయం అంటూ జబ్బలు చరచుకుని వాటికి వ్యయం నియమిత ప్రతినిధిగా, సంరక్షకుడిగా, వ్యాఖ్యాతగా వుండిన అనాటి తనని-యీ జీవితం-దుర్యూహ్యమైన యీ జీవితం-ఎల్లా ముక్కుకాదువేసి బరబరా ఎక్కడికో లాక్కుబోయి ఎందులోనో పడేసి-తన అభివేళపు వద్దీ విరగొట్టి, అభిరుచి చెంపలు వాయించి, అభిప్రాయాల్ని ఆలోచనల్ని అవసరాల బరువుకింద ఆజగదొక్కి, ‘మనోజీవితం’లోని మాదుర్యాన్ని పీల్చేసి, అనురక్తిని తుప్పించేసి....

అరిసిన మవసుకో బరిహీనంగా నవ్వేడు సోమయాజులు ‘బా’నన్నట్లు.

గిరిగారు-యాదగిరి-యింకా జ్ఞాపకాల పూబమంచి సోమయాజులు ప్రతిధని మాటల్లోకి తోడుతూ నే వున్నాడు.

ఆ కరునాక ఉన్నట్లుండి సోమ
యాజులు చేయి వట్టుకుని ఒక్కణ్ణే
అవకలి గదిలోకి తీసుకుపోయి అదిగేడు
గిరిగారు- “ఈ పెరిపి గురించి ఎంత
యిచ్చుంటిరి తమరు?”

విస్తుపోయినాడు సోమయాజులు-
చెప్పాలో వాట్లో తెలిలేడు- ఇండులో
తనకి తెలిసి మెలికలేమైనా వున్నాయేమో
నని నడచేసాడేడు. అయినా గిరిగారు
వయాన్నే బలవంత పెట్టడంతో చెప్పక
తప్పలేడు.

కాసేపటికి మళ్ళీ వో కప్పు టి
వచ్చింది.

మళ్ళీ మళ్ళీ ఆయనకి కృతజ్ఞతలు
చెప్పి బయలుదేరేడు సోమయాజులు

లోనుంచి నంది వొకటి తెచ్చి
యిచ్చేడు గిరి- నిమ్మ పండ్లు-
కరివేపాకు- ఆరటికాయలూ- తమర
పాకులూ నింపి- “ఇది బాఫీకి యిచ్చి
నమస్తే చెప్పండి- ఎప్పుడైనా సిటికివాస్తే
తీస్కరాండి- ఎమైన నని అవసరంబడై
రాండి-”

జీవకంలో ఏ పరిణామం, ఎట్లా,
ఎంత అనూహ్యంగా వస్తుందో- మళ్ళీ
వోసారి తెలియవచ్చింది సోమ
యాజులుకు.

ఇంటికి వచ్చేకాదు సోమయాజులు

ఆ సాయంక్రమే. కిషన్ లాల్ నని
వుందని సిటిలో వుండిపోయినాడు.

“అకనెవరోకాదు- నా చిన్ననాటి
స్నేహితుడి తమ్ముడే- పరిచయస్తుడే-
అతనే గుర్తుబట్టేడు నన్ను- ఎంత
స్నేహంగా మాట్లాడేదో!” అంటూ
కొరకొకు చెప్పుకుపోయినాడు సోమ
యాజులు వివరాలన్నీ.

ఎంటూ నందిలోని అకులకాయల్ని
సర్దుకొన్నదల్లా విస్తుపోతూ- “ఇదేం
బండి?” అన్నది శ్రీమతి సోమయాజులు.

జేబరుమాల్లో చుట్టిన ఆ కవరుమాసి
విస్మయచకితుడై నాడు సోమయాజులు.

తీసి చూశాడు- సరిగ్గా నాలుగుపేలా
వున్నాయ్. ఇది మిత్రుడు గిరి చేసిన పనే
అని తెలిసిపోతేనేవుండి- ‘అయ్యో!’
అనుకున్నాడు- తమ సరాసరి అతన్ని
దగ్గరకు వెళ్ళి మొహమాటంలో పెట్టిన
పైంది అప్పించింది.

“ఇంకా స్నేహితులంటే అట్లా
వుంటారు చూడండి- పాపం ఎన్నేళ్ళ
క్రిందట స్నేహమో. ఎంత గుర్తుంచు
కున్నాడో!” అంది శ్రీమతి సోమ
యాజులు కన్నీళ్ళతో.

ఇంకట్లో యింటిముందు కలవరం
విప్పించింది సోమయాజులుకు- బైటికి
వెళ్ళి చూసేలోపున్నే చిన్నాడు లోపలికి
వచ్చేడు.

అటు చూసి న సోమయాజులుకు
వాక్లో యిరవై ముప్పైమంది చిన్నాడి
మిత్రుల సమాహం కన్పించింది.

ముద్దాయలా తలవంచుకు నిల్చుని
“దాడి మా ప్రాంతంకావచ్చేయ్ నేను
సెక్రట్రీగా పోటీచేసి తీరాలంటున్నాడు.”

చిన్నాడి వంక చూసింది కల్లి అపై
సాలోచనగా భర్తకేసి చూసి అండి
“పో వీండి వాదంతగా ముచ్చటబడు
తున్నాడు. పేహి తులంక కావా
ంటున్నారేమో. నిలబడే నిలబడ్చింది.
ప్రపంచంలో ఎక్కడా ఎన్నికలు
జరగడంలేదా. ఎవరూ నిలబడటంలేదా.
పోటీ చెయ్యడం లేదా.”

మౌనంగా నిల్చుండిపోయినారు
సోమయాజులు. చేతిలో అకవరు అట్లాగే
వుండి.

అతని మనస్సులో అక్షణాన ఎన్ని
దృశ్యాలు మెదిలేయో. ఎన్ని అతి
ప్రాయాలు సంఘర్షించాయో. కరగి
పోయిన తన స్వప్నాలెన్ని జ్ఞాపకం
వచ్చేయో. జరగనున్న ఘటన ఎట్లా
గోచరించిందో తెలిదు.

కండ్రివి అస్థితిలో చూస్తూ
అలోచనలో పడిపోయిన చిన్నాణ్ణి
చూసి “మవ్వెందుకురా అట్లా పిచ్చాడిలా
చూస్తూ నిలబడ్డావు! వెళ్ళు. నిలబడే
నిలబడుదూగావితే. మీ నాన్నతో నే
చెప్తారే. కావీ తగాదాలు, పోట్లాటలు
మాత్రం తెచ్చుకోకండి నాయనా.”
అన్నది గ్రామతి సోమయాజులు.

అతికష్టమీద అజయకున్నాడు
సోమయాజులు ‘అకారణం’గా పొంగు
కొస్తాన్న కన్నీటిని.

సూర్యోదయం

మల్లం నారద

హాల్లో ఈజీవైలో కూర్చున్న రాఘవరావు చుట్టకొనను కనుక్కున కొరికి అన్నపూర్ణ వైపు చూసేడు.

గుమ్మానికి చేరబడి నిల్చోన్న అన్నపూర్ణ తలచించుకుని వుండి. అంచేత అతని చూపుల్లోని తీక్షణతని అమె గమనించలేదు. కానీ.... ఆకదెంతగా వుడికి పోతున్నాడో మాత్రం అమెకి బాగా తెలుసు.

హాల్లో కిటికీకి వక్కున పేసివున్న బెంచీమీద కొందరు ఊరుపెద్దలు; దగ్గర బంతువులయిన హనుమాన్లు, పాతసారడి కూర్చుని వున్నారు.

పిడి గుమ్మానికి వక్కుగా రాఘవరావు భార్య కనకమ్మ, కూతురు జానకి కూడా నిలబడి వున్నారు

“చూస్తున్నావుగా. నీ కూతురు చేసిన నిర్వాకం!” అన్నాడు రాఘవరావు తీవ్ర

మయిన కంకంకో.

అన్నపూర్ణ తలెత్తి అన్నగారివైపు చూసింది.

“ఇలాంటివి మన యింటావంటా వున్నాయా పెళ్ళయిన మూడు నెలల్లోనే మొగుడుపోతే నువ్వెంత నీతిగా బ్రతికేవు; పరాయి మొగవాళ్ల ఎన్నదైనా కన్నెత్తిచూసేవా; తొమ్మిది నెలకి పుట్టిన బిడ్డని పెంచుతూ ఈ యింట ఎలా కాలం గడిపేవు; కానీ.... ఈ రోజు అది.... నా కొడుకు పోయేడో లేదో అప్పుడే మారు మనువుకి సిద్ధమయిందంటే.... దానికి ఎంత కావరమెక్కి వుండో అలోచించు!” అన్నాడు. అ మాటలు చాలా కఠినంగా బాబాల్లా దూసుకొచ్చేయి రాఘవరావు నోటినుండి.

అన్నపూర్ణ మాట్లాడలేదు.

“నిన్నయినా చూసి బుద్ధితెచ్చుకోమని

చెప్పమ్మ అన్నపూర్ణ! అనలే అయన చెట్లంత కొడుకుపోయి దుఃఖంలో మునిగి వున్నాడు. దెబ్బమీద దెబ్బగా ఈ పిల్ల వెంటనే పెళ్ళి చేసుకుంటే ఈరు 'చీ' కొట్టదూ! నీ కోబుట్టువు వరువు సంగతి ఆలోచించు!" అన్నాడు హనుమాన్లు తోక్యం చేసుకుంటూ.

"మొదట చెబుతుంది? ఇలాంటి అవిద్య మహాయది!" అంటే కనకమ్మ చేతులు తిప్పుతూ.

అన్నపూర్ణమ్మ కనకమ్మనైపు అబోలా చూసింది.

సంధిక్కి పట్టుచీర కొనిపెట్టలేదని మొగుడుమీద అలిగొచ్చి - అర్మెల్లగా పుట్టింట్లో తిప్పనేసిన జానకిలాంటిదే జన 'తైలూ' అని అమె చస్తే ఆలోచించదని అన్నపూర్ణకు తెలుసు.

"వాళ్ళకి నేనెంత చేసేనయ్యా! తల చెడి ఇది నా పంచదేరికే ఆరోజు నుండి దీన్ని - దీని జాతుర్ని కడుపులో పెట్టు కొని కావలేదూ! దాన్ని ఏ కొరగాని వాడికో యిచ్చి కట్టబెట్టకుండా నా స్వంత కొడుకుకే చేసుకోలేదూ! మూడేళ్ళ కాపురం చేసిన దానికంత మరబొచ్చే సేదా మొగుడు! ఇదిగో, మంచిగా చెబు తున్నాను. నా మాట వినకపోతే భూమ్మీద మాకలు గలకుండా ఉన్నాను దానికి వెంటనే ఈ కాగితాలమీద సంతకాలు పెట్టి చుర్రా

దాగా ఇవ్వమను!" అంటూ రామవరావు అన్నపూర్ణకి కొన్ని కాగితాలు అందించేడు.

అన్నపూర్ణమ్మ వాటిని అందుకొని లోనికెళ్ళిపోయింది.

అన్నపూర్ణ వెళ్ళగానే హనుమాన్లు, పార్థసారథి, వాళ్ళకోపాటు ఊరిపెద్దలు కూడ పైకిలేచేరు వెళ్ళడానికి.

"ఒప్పుకుంటుందేమన! చెట్లంత అన్నగార్ని వదలుకుంటుందా అన్న పూర్ణ! ఇదిగో ఆ డబ్బోచ్చేక నా సంగతి మరచిపోవుగా! నీ మీద భరోసా పెట్టు కొనే ఉలవపాడు సంబంధం తాయం చేస్తున్నాను సావిత్రికి!" అన్నాడు పార్థ సారథి

"సరిసరే! మొదట దాన్ని సంతకాలు పెట్టి పెద్దనీ!" అన్నాడు విష్ణుగ్గ రామవ రావు చిరబోయిన చుట్టను మళ్ళీ వెలి గించుకుంటూ.

వాళ్ళద్దరూ వెళ్ళిపోగానే జానకి తండ్రి దగ్గరగావచ్చి "ఎంతోస్తుందేంటి నాన్నా!" అంటే గారంగా.

రామవరావు చాతురివైపు ముద్దుగా చూసి "చాలానే వస్తుంది. ఒక లక్ష కేష్, ఉంజడానికో యిల్లు, చేసే వెంగబెడితే మీ వదినకు ఉన్యోగం" అన్నాడు.

"వన్నుకూడా ఆలా విమానాలు పడిపే వాడికిచ్చి చెయ్యక అనివశరంగా పొలం

దున్నుకునేవాడికిచ్చి కట్టేరు; రేపేమన్నా
అయితే నాకేం వస్తుంది పిందామూడు!"
అంటూ వాపోయింది తానకి.

* * *

అన్నపూర్ణ చెరువుగట్టున కూర్చుని
వీందె తోముతున్నది.

ఎవరో కొంచెపిల్లవాడు విసిరిన
రాయికి చెరువంతా ఆలలు చెలరేగేయి.

నరిగ్గా అన్నపూర్ణ అంతరంగమూ
అలానే వుంది.

ప్రొద్దుటే అన్నపేసిన రాయికి అమె
మనసంతా ఆల్లకల్లోలమయిపోయింది.

ఈ చిక్కు నమస్కని ఎలా విడదీసు
కోవాలి:

ఒకపక్క కన్నకూతురూ; మరో
వక్క అన్నగారు.

అన్నపూర్ణకి ఎటూ తోచడంలేదు;

గతమంతా అమె కళ్ళముందు గిర్రున
తిరిగింది.

తనకి పడహారో సంవత్సరంలో
కాబోయి... శేషగిరితో పెళ్ళయింది.

శేషగిరి పెద్ద అందగాడు కాకపోయినా
చాలా మంచివాడు; అతని సాహచర్యంలో
తనకి సుఖపడటం ఎలాంటిదో తెలిసింది.

నరిగ్గా ఆప్పుడే దేవుడు చూడలేక
పోయేడు. పొలం నుండి తిరిగొస్తున్న
అతను పాము కాటుకి గురయి
మరణించేడు.

అంతటితో ఆప్పుడే వెలుగుని చూడ
నికి ఆలవాటుపడ్డ తన జీవితంపై కాళ్ళ
తంగా చీకటితెర పడింది.

అప్పటికే నెంతప్పిన తను అన్న
పంచ చేరక తప్పలేదు;

తన పొలం- తన భర్త పొలం తిరిగి
అన్నచేతికే చిక్కేయి!

వదినగారి దెప్పిపొడుపుతో- అన్న
గారి ఈవడింపులతో తన హృదయం
ఏనాడో మొద్దుబారిపోయింది.

సురో ఆరునెలలకి శైలజ పుట్టింది
శైలజకి పదో నెలలో పిట్టువచ్చే
సరికి బకకడనుకొన్నాను.

కన్నతల్లిని ఎరుగదు తను; తండ్రి
ఊహ తెలిపేనాటికే పోయేడు.

కట్టుకున్న భర్త మూడునెలలు మురి
పించి కన్నుమూసేడు.

ఇప్పుడు ఈ చిన్నారి వెలుగులు కూడ
తీసేసుకుంటూ ఆ భగవంతుడు;

తను సహించలేక పట్నంనుం
చొచ్చిన ఇంగ్లీషు డాక్టరుకి చూపించమని
అన్నగార్ని ప్రాదేయపడింది;

పట్నంకుకోలేదతను;

"ఆ ముదనష్టపుది తండ్రి ఆయువు
పోసుకుని మరీ పుట్టింది; దానికేంకాదులే"
అని ఈసిడించి కండువా రూడించు
కొంటూ మరీ వెళ్ళిపోయేదతను.

తను మరీ భరించలేకపోయింది.

కనకమ్మ కాళ్ళా వేళ్ళాపడి పడి రూపాయిలు తీసుకుని విద్దను భుజాన వేసుకొని, జానకిని కోడు తీసుకుని అప్పత్రికి పరిగెత్తింది.

అప్పుడే తనకి దాక్టరు రాజు పరిచయ మయ్యేడు.

రాజు విద్దని పరీక్షచేసేడు.

వెంటనే హాస్పటల్లో ఎడ్మిట్ చెయ్యమని- పరిస్థితి ప్రమాదకరంగా వుందని చెప్పేదాయన.

జానకిని యింటికి సంపించేసి విద్దతో పాటు హాస్పటల్లో వుండిపోయింది మూడురోజులు.

ఆ మూడురోజుల్లో దాక్టరు మంచి తనాన్ని గ్రహించగల్గింది తను.

అతను తనదగ్గర నయ్యపైసా తీసుకోకపోగా తన విద్దని ఎంతో జాగ్రత్తగా కనిపెట్టి ఖరీదైన మందులు వాడేడు.

చచ్చిపోతుందనుకొన్న తన కైలజ అతని వైద్యంలో తిప్పుకొంది.

అతనికి చేతులు జోడించి విద్దని తీసుకొని యింటికొచ్చింది.

పదిరోజుల తర్వాత చెరువు గట్టు మీద నిలబడి తనవైపే చూస్తున్న అతన్ని చూసి ఆదోలా అయ్యింది తనకి.

అడుగులు తడబడ్డాయి.

“మీరా!” అంది తను

“మీకోసమే అన్నాడతను” నవ్వుతూ.

ఆ కళ్ళు చిలిపిగా నవ్వి నట్లనిపించింది తనకి.

తన గుండె దడదడ లాడింది. చేతిలోని నిండు వీళ్ళవందె జారిపోబోయింది. గబుక్కున పట్టుకున్నాడతను.

“అదేంటలా అయిపోతున్నారూ! పాప గురించి ఆడగాలని వచ్చేన్చునేను! మీరు కనీసం ఒకసారన్నా వచ్చి చెప్పలేదుగా!” అన్నాడతను మించెని తన నడుమీద సరిగ్గా వుంచుతూ

సరిగ్గా ఆ దృశ్యం చెరువుగట్టున వీళ్ళకొచ్చిన కొందరు అడవాళ్ళ దృష్టిని దాటిపోలేదని తనకు తెలియదు.

వాళ్ళ కనుబొమ్మలు చూడరానిది చూసినట్లు పైకి లేచేయన్న విషయం తను గమనించలేదు.

తను తడబడతూ ఇంటివైపు అడుగులేసింది.

కాని ఆ రాత్రి నిద్రపట్టక దొర్లుతున్న తన ఆలోచనల నిండా అతను జొరబడటానికి ప్రయత్నించేడు.

అతని గురించి ఆలోచించటం కూడ మహాపాపమని తల విడిలించుకొని కళ్ళు మూసుకుంది తను.

మర్నాటి నుండి తన ప్రమేయం లేకుండానే ఆతనెక్కడయినా కనిపిస్తే బాంగుండునని తన కళ్ళు అతనికోసం వెదుకులాట ప్రారంభించేయి.

ధాన్య
సంకల్ప

అతన్ని చూద్దానికి ఒకసారి హాస్పిటల్‌కి వెళ్ళానిపించేది:

అంతలోనే ఏదో భయం ఆవరించి ఆ ఆలోచనని అదిమిపెట్టేది తన హృదయం.

వారం రోజుల తర్వాత మళ్ళీ చెరువు గట్టు దగ్గరే కనిపించేడు తనకి.

దురంగా వున్న హిగడచెట్టుక్రింద ఆతన్ని చూడగానే తన హృదయం గోదావరిలా ఉప్పొంగిపోయింది.

“బాగున్నారా” అంటూ పలకరించేసింది తను.

అతను నవ్వి “నువ్వు” అన్నాడు అశ్చర్యంగా.

నవ్వింది తను చాల రోజులకి తియ్యగా.

భర్త పోయేక తను అలా మనస్ఫూర్తిగా నవ్వుదం అదే మొదటిసారి.

ఇద్దరూ అలా అకారణంగా నవ్వుకోవడం ఆ గట్టునవున్నవాళ్ళ హృదయాన్ని మండించేస్తున్నాయనే సంగతి తనకిగాని అతనికిగాని తెలియదు.

మరో పదిరోజుల తర్వాత కైలుని డాక్టరుకి చూపించడానికి హాస్పిటల్‌కి వెళ్ళింది తను.

కైలుని పరీక్షచేస్తూనే మెల్లగా అడిగేడతను “ఎన్నాళ్ళు ఒంటరిజీవితం గడుపుతారు” అని.

తను తల దిండుకొంది.

అతడు కైలుని తనకి అంకిస్తూ
అన్నాడు.

“మిమ్మల్ని కించపరచాలని అదగటం
లేదు. మూడునెలల కాపురం కోసం-
మీ జీవితమంతా యిలా ఒండరితనంతో
బతకడంకన్నా వేరే నరకం మరొకటి
వుండదు. మీరు ఆభ్యంతరం లేకపోతే
నేను మిమ్మల్ని పెళ్ళిచేసుకుంటాను.”

తనకి వళ్ళంతా చెమటలుపోసేయి.

ఏ సంగతి చెప్పకుండానే కంగారుగా
కైలునెత్తుకుని ఇంటికి వచ్చేసింది.

ఇంటికొచ్చినా గుండెదడ తగ్గలేదు
తనకి.

తను వచ్చేసరికి హాల్లో వదినగారితో
పాటు హనుమాన్లు పెళ్ళాం అడిరిక్కి,
పార్థసాధి పెళ్ళాం పర్వతవర్ధని చెవులు
కొరుకుతున్నారు.

వాళ్ళ ముగ్గురు తనని ఆదోలా చూసే
సరికి భయంపేసింది తనకి.

“ఎక్కణ్ణుంచి?” అంది వదిన
అలాగా.

“పాపని అనుపక్రిలో.... చూపించి
వస్తున్నాను!” అంది తను.

“దానికేం మాయరోగమొచ్చిందని
అవంకతో ఆ కుర్రడాక్టర్ గారితో పరసా
లాడ్డానికా?”

‘వదినగారి హుంకరింపుకి తన గుండె

బారి క్రిందపడినట్లయింది.

అమెవేపు నిస్సహాయంగా చూసింది.

“అదే మంచిపని వదినా! ఆ చెరువు
గట్టు మీద సరసాలు అందరూ చూసి
నవ్విపోతుంటా!” అంది రాగంతిస్తూ
అడిరిక్కి.

“నేను.... నేను .. ఏ పాపం ఎరుగను
వదినా!” అంది తను కన్నీళ్ళతో.

“ఆ సంగతి నిప్పుమీద ఉప్పులా
ఎగిరినదోన్న మీ అన్నగారికి చెప్పమూ,
బయటకెత్తే నల్లరూ అనేమాటలు ఎవ
లేక అవమానంతో బోనులో పులిలా
గదిలో వచ్చాడేస్తున్నారు!” అంది వదిన
గారు విష్టారంగా.

“చెప్పు: ఈరోజు మీ యిద్దరి ప్రాణాలు
తీసి నేను చస్తానువాడికి.... నీకు....
ఎన్నాళ్ళనుండి సాగుతున్నండి రంకు!”
అంటూ అన్నగారు బయటకు వచ్చేసరికి
నిలువెల్లా వణికిపోయింది తను.

“అన్నయ్యా!” అంటూ బావురు
మండి తను.

“ఈ సంగనాచి ఏడుపుకేంలే! నా
పరువు గంగలో కలిపేవు! బయట నన్ను
తలెత్తుకోకుండా చేసేవు!” అంటూ
ఇంతెత్తు లేచేడు అన్నగారు.

“నేను.... నేను.... ఏ తప్పు చెయ్య
లేదు! అతను.... అతను.... నా కిష్టమైతే
నన్ను.... పెళ్ళి.... చేసుకుంటానన్నాడు.

అంతే" అంది తను దుఃఖాన్ని అమి పెడుతూ.

"హవ్య" అంటూ నోరు నొక్కుకుంది వదినగారు.

"వెధవముండకి పెళ్ళి" అంటూ దీర్ఘం తీసింది అపరిష్కృత.

"మా అమ్మ మొగుడుపోతే ఏది ముఖం చూసి ఎరుగదు. అంతా పిదప కాలం" అంటూ అరవయ్యేళ్ళకి ముండ మోసిన తల్లిని తలచుకొంటూ గర్వంగా చెప్పింది పర్యవర్తని.

వాళ్ళ మాటలకి రెచ్చిపోయిన అన్నగారు తనమీద చెయ్యి చేసుకోబోయేడు. వదినగారు లేచి అడ్డువడింది.

"చాలైంది. ఇప్పటికే నల్లరికి చురకనయ్యిపోయేం. ఆ వెధవను పిలిపించి మళ్ళీ దీగ్ బోలికి రావాద్దని గడ్డి పెట్టండి" అంటూ సలహా యిచ్చింది.

ఆ మున్నాడు తన అన్నగారి కబురం దుకొని అతను యింటికి వచ్చేడు.

బయట హల్లో సందాయితికి అంతా సిద్ధపడ్డారు.

"నా చెల్లెలికి ఏకా ఏంట్రానంబంధం" తన అన్న మోటుగా అడగటం తనకి విస్త్రానే వున్నది.

అతడా ప్రశ్నకు తెల్లబోయేదేమో. అయిదు నిమిషాల తర్వాత జవాబు చెప్పేడు "మానవకావాదం" అని.

యమ

"కథల్లా కబుర్లు చెప్పకు. దాన్ని నవ్వు పెళ్ళి చేసుకుంటాననటం అబద్ధమా"

"నిజమే! ఇప్పుడు మీ ముందుకూడ అదేమాట చెబుతున్నాను. మీ రంగీకరిస్తే నేను అమెని పెళ్ళిచేసుకోదానికి సిద్ధమే" అన్నాడతను స్థిరంగా.

అతని జవాబుకి తన గుండె కడిగి కన్నీళ్ళయి ప్రవహించింది.

నీరసంగా లేచి కిటికీలోంచి చూసింది అతనివైపు.

"ఏంట్రా కూస్తున్నావు? దాన్ని లేవ దీసుకుపోయి పరదా తీరేక వడలేద్దామనా" అంటూ కొట్టడానికి లేచిన అన్నగార్ని గబుక్కున పట్టుకున్నాడు హనుమాన్.

"ఏ కీవురు కొత్తమకుంటానవ్వా; వాళ్ళకు టుంబంసంగతి తెలియక తొందర పడుతున్నావు; మారుమమవలె మారణ హోమమే వాళ్ళ యిళ్ళల్లో" అన్నాడు హనుమాన్.

అతని ముఖం అవమానంతో ఎర్రబడటం తను చూడగలిగింది.

"మీ రెండుకింతగా బాధ పడిపోతున్నారో నాకు అర్థంకావడం లేదు. నిజంగా ఆలోచిస్తే మీ కందరికీ హృదయాలు లేవు. ఉంటే మూడునెలల కాపురానికి నూరేళ్ళు అమెని మ్రోడలా బ్రతకమని కాపించేవారు కాదు. సహృద

యంతో ఆమె మెదలో కాళి కట్టాలను కున్న నన్ను ఇలా అవమానించేవారు కాదు!” అన్నాడు రోషంగా.

“ఏంట్రా మాకు హృదయాల్లేవని రెక్కరిస్తున్నావు! నా చెల్లిలికొక పెళ్ళికాదు కాదా-దాన్ని చూద్దానిక్కడ వీల్లేదు! అలా చేస్తే.... నీకు తూమ్మిద మాకలు చెల్లి పోయినట్లే! మర్యాదగా పో!” అంటూ రంకెలేస్తున్న అన్నగార్ని చూసి ఆతను తొణకలేదు:

“ఆ మాట చెప్పడానికి మీ రెవరూ! అన్నపూర్ణని చెప్పమనండి!” అన్నాడు ధీమాగా.

“నా చెల్లెలు చెప్పాలంట్రా! నీకు మాటలికొక బుద్ధిరాదు?” అంటూ మళ్ళీ పైకిలేచేడు తన అన్నగారు.

మళ్ళీ పట్టుకున్నాడు హనుమాన్లు.

“పోనీ అమ్మాయికోనే ఆ మాట చెప్పించు! చెప్పకో కొట్టినట్లుంటుంది!” అన్నాడు పార్థసారథి.

ఆ మాట విని తన గుండె గడగడ లాడింది.

తన అన్నగారు గుమ్మంలో నిలబడ్డ వడినవైపు చూసేడు.

ఆమె అర్థమైనట్లు తరి వంకించి లోపలి కొచ్చింది.

“ఆతను విన్నోదో అడుగుతాడట రా!” అంటే తన చెయ్యి వట్టుకొని.

తను బలిపశువులా వడినగార్ని అనువరించింది.

“అన్నపూర్ణా!” అన్నాడతను ఎంతో అశ్చియంగా.

తను తలెత్తి చూసిందతనివైపు.

ఆతని ముఖంలో తనపట్ల ఎంతో విశ్వాసం, ప్రేమ కనిపించేయి తనకి:

“నా మీద నమ్మకముంటే ఈ క్షణం బయటకి వచ్చేయి!” అన్నాడతను

తను అన్నగారివైపు చూసింది.

ఆతని కళ్ళలో భయం, కోపం, అన హాత మిశ్రమైవున్నాయి:

తను మెల్లిగా రాజువేపు అడగు లేసింది:

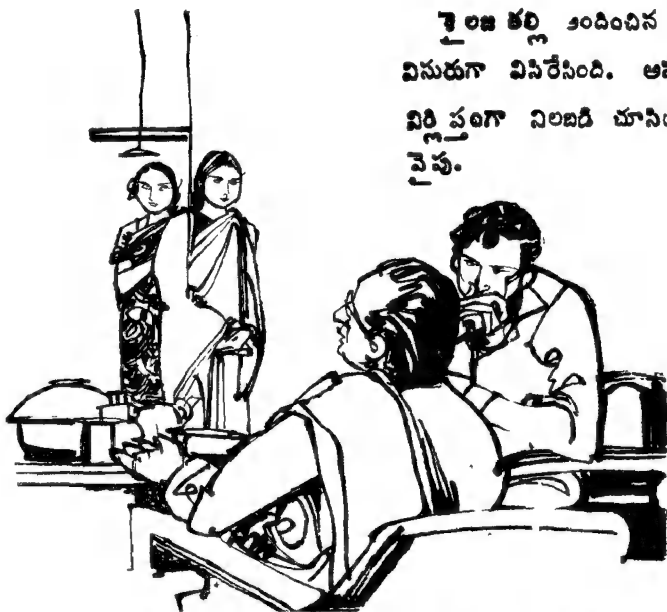
తను . తను . తన మనసుకి విరుద్ధంగా రాజుని చెంచమీద లాగి రెంప కాయ కొట్టి గిర్రున వెనుతిరిగి ఇంట్లోకి పరిగెత్తి మంచమ్మీద వారి భోరున ఏర్పింది.

“సెథావ్!” అంటూ మెచ్చుకున్నాడు హనుమాన్లు

“నోరు విప్పకుండా జవాబు చెప్పింది!” అన్నాడు పార్థసారథి.

“అది నా చెల్లెలు!” అన్నాడు అన్న గారు గర్వంగా.

“ఇక వెళ్ళరా నాయినా! తెలిసిందిగా మా కుటుంబం అంటే ఏమిటో!” అంటూ వడినగాకు వెటకారం చేసింది.

తైలజ తల్లి అందించిన కాగితాన్ని
వినుడుగా విసిరేసింది. అన్నపూర్ణమ్మ
విరిస్తంగా నిలబడి చూసింది కూతురి
నైపు.

అకను వెళ్ళిపోతున్నట్లుగా అడుగుల
దప్పుడు:

తన కళ్ళనుండి ఆక్రందార ముత్యాల
సరాల్లా జారిపోయింది:

ఆ రోజునుండి ఈ రోజువరకు తనకి
ఏడుపే మిగిలింది:

రాజుని పోగొట్టుకున్నందుకు తను
కుమిలిపోని ఉణం లేదు:

తిరిగి తన దీనస్థితే తన కన్నకూతు
రికి కూడ పట్టింది:

— అన్నపూర్ణ ఆలోచనలనుండి
బయటపడి ఏళ్ళుబిందెకో ఇంటివేపు
అడుగులేసింది.

“అమ్మా!” అంటూ దావుడుమని
ఏడ్చింది తైలజ.

అన్నపూర్ణమ్మ కూతురి తలపైవ
చేత్తో మృదువుగా విమిరింది.

“ఈ కాగితం మీద సంతకం పెట్టే
కన్న యిద్దరం కలిసి ఇంత విషం
మింగి చచ్చిపోదాం. మావయ్యకి అంతా
అప్పజెప్పి మనసు చంపుకుని ఈ
కొంపలో ఊదిగం చేనేకన్నా అదే
వయం!” అంది తైలజ అవేళంగా.

“అనిరూద్ధ మీద వమ్మకముందా
నీకు!” అన్నపూర్ణమ్మ కూతురి కళ్ళలోకి
వికెకంగా చూస్తూ ఆడిగింది.

“నా పెళ్ళి తిరిగి మూడేళ్ళయినా

అతను పెళ్ళి చేసుకోకుండా వుండి పోవడంలో అతనికి నా పట్ల వున్న ప్రేమ ఆర్థికావదంతేవా అమ్మా! ఆ రోజు ఛస్తే దావని పెళ్ళిచేసుకోలేనని ఏదైనా నా మాట వినకుండా మామయ్య భంపేస్తాడని మెడలు వంచి నాకీ పెళ్ళి చేసేవో! అనిరుద్ద మరో కులంవారని భయపడ్డావో! సమాజానికి, మామయ్యకి వణికిపోతూ అస్తంతా అకని చేతిలో పెట్టి కిక్కురుమనకుండా అతను పెట్టిన బాధలన్నిటినీ భరించేవు! మామయ్య నన్ను నా మీద ప్రేమతో తన కోడల్ని చేసుకోలేదన్న సంగతి నీకూ తెలుసు! విమానాలు నడిపే అతని జీవితం ఏ ఊణం ఆంకమవుతుందోనన్న భయంతో ఎవరూ అతనికి పిల్లనివ్వకపోతే నా మీద కన్ను వేసేడు! ఈ దెబ్బతో మన పొలం కూడ పట్టినెంటుగా నాళ్ళ చేతికి చిక్కిపోకుండాని తెలుసు! ఈ రోజు ఇంత జరిగినా అనిరుద్ద నా మీద మునుపటి ప్రేమతోనే వున్నాడు నన్ను తప్ప మరో వ్యక్తిని జీవితంలోకి ఆహ్వానించననే మొండిపట్టుతో వున్నాడు!” అంటూ అగింది శైలజ.

“ఈ విషయాలన్నీ నాకు తెలుసమ్మా!” అంది అన్నపూర్ణ చాల విధానంగా.

శైలజ తల్లివైపు ఆశ్చర్యంగా చూసింది.

“తెలిసికూడ నన్ను ఆ ఉరికంటం ఎక్కించడానికే సిద్ధపడుతున్నాడు?” అంది బాదగా.

“నీకు తెలీదు... మీ మామయ్య నక్క కన్న హీనం. తను అనుకున్నది జరగక పోతే నీ బ్రతుకునే బలిచేస్తాడు! అది నేను కన్నతల్లిగా భరించలేను!” అంది అన్నపూర్ణ బాదగా.

శైలజ తలదించుకొని ఏర్పించి చాలావేపు.

“నరే నీ యిష్టం! కానీ నీకు తెలీనది ఒకటుండమ్మా! సిగ్గు విడిచి చెబుతున్నందుకు ఊహించు! దావతో పెళ్ళయి మూడు సంవత్సరాలయినా నేను అతనితో కలిసి కాపురం చేసింది కొన్ని రోజులు మాత్రమే! అదీ యిష్టలేని కాపురం! ‘ఆ జీవితమే నీకు దాలు’ అని కన్న తల్లిగా నువ్వు కాసిస్తే కాదనేదేముండి!”

శైలజ వేసిన అతిథి అస్సానికి విరివిరిలాడింది అన్నపూర్ణ తల్లి హృదయం.

శైలజ అవేశంగా వంకకాలు పెట్టి బోతున్న ఆ కాగితాన్ని లాక్కుని కూతురి కళ్ళు తుడిచింది అన్నపూర్ణ.

తల్లి చర్యకి ఆశ్చర్యపడి చూసింది శైలజ.

అన్నపూర్ణ ఆ కాగితాన్ని గబగబ పరుపుక్రింద పెట్టి వంటగదిలో తెళ్ళి

మందినీళ్ళ దిందె తీసుకుని చెరువు వేపు వెళ్తే “ఈ వేళప్పుడు నీళ్ళిటి ప్రొద్దుటే తెచ్చావుగా!” అంది కనకమ్మ సాగదీస్తూ

“ఏదో పురుగు పడింది వడినా!” అంటూ అన్నపూర్ణ చకచకా బయటకి చదిచింది.

* * *

సూర్యోదయం కాకముందే హనుమాన్లు, పార్థసారథి వచ్చి హల్లో తెంచిమీద కూర్చున్నారు.

“ఏం జరిగింది?” అడిగేడు పార్థసారథి అత్రుకగా.

“ఏదీ యింకా, మీ రందరూ వచ్చేక అడుగుదామని ఊరుకున్నాను!” అన్నాడు రాఘవరావు వాలుకుప్పీలో నడం వాలుస్తూ.

“త్వరగా తేల్చు మరి, సంతకాలు పెట్టడానికి ఎన్నాళ్ళు కావాలి!” అంటూ తొందరపెట్టేడు హనుమాన్లు

“అమ్మో!” అంటూ కేక పెట్టాడు రాఘవరావు లోపలికి తొంగిచూస్తూ.

వంటగది గుమ్మంలో కూర్చుని వంకాయలు తరుగుతూన్న అన్నపూర్ణ తల తిప్పలేదు.

అన్నగారి పిలుపు విని కూడ తొలక్కుండా కూర్చున్న అడపడడుని చూస్తే ఆశ్చర్యమేసింది కనకమ్మకి.

“ఏన్నే, మీ అన్నయ్య పిలుస్తున్నారు! వివరించండి!” అంది నవ్వడానికి ప్రయత్నిస్తూ.

ఎలాగోలా తమ వని జరిపించు కోవడమే ఆమె ద్యేయం.

“ఏవబడింది?” అంది తల యెత్తకుండానే మరో వంకాయ తిరిగి నీళ్ళలో వేస్తూ.

కనకమ్మకి లాగి రెంపకాయ కొట్టాలనిపించింది.

“వెళ్ళు మరి, అవతల పెద్దమనుషులు నీ కోసం నిలబడి వున్నాయే!” అంది గొంతులోకి ఎక్కుడలేని మార్దాన్ని అరుపు తెచ్చుకుంటూ.

అన్నపూర్ణ తలతిప్పి వదిలగారి వైచిత్ర్యం చూసి చేతిలోని వంకాయని నీళ్ళలో పడేసి కొంగుకి చేతులు తుడుచుకుంటూ వసారాలో కొచ్చింది.

చెల్లెలి వైచిత్రీ చూస్తే రాఘవరావుకి అదోలా అనిపించింది.

ఆయినా దాన్ని పడేసేయకుండా “పనిలో వున్నావేంటమ్మా!” అంటూ ప్రేమగా పలుకరించేడు.

హేళనకో ఖాదిన చిరునవ్వుకటి అన్నపూర్ణ పెదవులపైకొచ్చి లీలగా తేలిపోయింది.

“ఏంటి?” అంది పొడిగా.

విషయమంతా తెలిసి అలా అడుగు

తోన్న చెల్లెల్ని ఆశ్చర్యపోయి చూడటం అతని వంకయింది.

“అదే.... కైలు ఆ కాగితాల మీద సంతకాలు పెట్టిందా?” అన్నాడు ఎలాగో.

“పెట్టింది!”

అన్నపూర్ణ జవాబుకి ఎగిరినంత వని చేసేడు రాఘవరావు.

“మరి యింత చల్లటి కబురు ఇంత విదానంగా చెబుతావేంటమ్మా!” అన్నాడు పార్థసారథి ఎంతగానో వరదావడిపోతూ.

“అన్నపూర్ణమ్మ నిండుకుందా!” అంటూ మెచ్చుకున్నాడు హనుమాన్లు. ఈ సందడి విని గుమ్మండాకా వచ్చేసి నిలబడింది కవకమ్మ సంతోషంగా.

“అది నా చెల్లెలు! దబిదలలాడకుండా పని చెయ్యటం దానికి తెలుసు! ఇంటి పరువుకోసం ప్రాణం యివ్వడం దానికిప్పుడు కొత్తకాదు!” అన్నాడు రాఘవ రావు గర్వంగా.

అన్నపూర్ణ తలెత్తి అన్నగారివైపు చూసి నవ్వింది.

ఆ నవ్వుతో కొండంత బలం వచ్చేసింది రాఘవరావుకి.

“కొందరగా ఆ కాగితాల పట్టుకురా! వాటిని మళ్ళీ పైకి సంపాది!”

“ఆ పని నిన్ననే చేసేను!” అంది అన్నపూర్ణ కావీగా.

“అయి” అంటూ అదిరిపోయేడు

రాఘవరావు.

అన్నపూర్ణ ఏమాత్రం తొణకలేదు.

“అవును! కైలజకి నీ కొడుకు భార్యగా వైదవ్యం భరించటంతోపాటు అతనికి సంబంధించిన మిగతా హక్కులు కూడ సంక్రమించేయి! అతనికి రావల్సిన వన్నీ గవర్యమెంతా ఆమెకే అప్పజెబుతుంది! మధ్యలో మ న మెండు కూ! అందుచే వాటిని నిన్న నేనే పోస్టు చేసేను!” అంది.

రాఘవరావు అదిరిపోయేడు.

“నీ కెంత ధైర్యమొచ్చిందో!” అన్నాడు కోపంతో వణికిపోతూ.

అన్నపూర్ణ పేలవంగా నవ్వింది.

“ఈ ధైర్యమే పాతికేళ్ళనాడు నాకు వచ్చివుంటే నా జీవితం మరొకలా వుండి వుండేది! నా పొలం - నా భర్త పొలం వీ చేతిలో చిక్కేది కాదు! నేను బ్రతుకంతా నీ కొంపలో ఊడిగం చేసి వుండేదాన్ని కాదు! నా కూతురికి ఇష్టం లేని పెళ్ళి- ఈ వైదవ్యం తప్పిపోయి వుండేయి!” అంది చిక్కారంగా అన్నగారి వైపు చూస్తూ.

చెల్లెలి మాట తో రెప్పిపోయేడు రాఘవరావు.

అతని ముఖం కోపంతో చెక్కినన కందడుంపలా ఎర్రబడిపోయింది.

“ఓహో! చాల దూరం వచ్చిందన్న

స్వామీ అస్మాకు జయమేలకు ఎక్కువ కాలం
అస్మాకు ఆరులక్షలకు అక్కున కాలం
కొట్టినా గుంబంధాన దారికల సంగ్రహం

మాట వంగతి ఇంకొక్కనే వందగకాదు;
అపట తల్లిచాతుక్కు ఈ గడప ఎలా
దాటకాలో అది నేను చూస్తాను!"
అంటూ రెప్పిపోయేడు.

అన్నపూర్ణ నిరసనగా నవ్వింది.

"అవన్నీ సిద్ధంచేసుకునే పున్నా
వన్నయ్యా! కాప్పేవద్దో అని రుద్ద
వస్తాడు కైంజ పెళ్ళి ఆకలితో జరిగి
తీరుతుంది. కానీ ఇప్పుడు కాదు. గి
కొడుకు చేత కాళికట్టించుకుని విధవయి
వండుకు రావల్సినవన్నీ రాబట్టు
కున్నాకనే!" అంది.

రామవరాపు కళ్ళు బయటకొచ్చేట్లు
కళ్ళురిమేడు.

"వంగనాదిలా పుండే నువ్వు ఎంతకి
తెగించావే! దానికి మళ్ళీ పెళ్ళిచేసి ఇంటి
గౌరవం తీసావా?"

"గౌరవం! వదువు! జీవితమంతా
అదవికాచిన వెన్నెల చేస్తే - బ్రతుకంతా
కన్నీటిమయం చేస్తే చివరికెప్పుడో
దెప్పిపొడుపుం మధ్య మీరిచ్చే విరుదు
కోసం నా కూతురు ఎదురుచూసే ప్రితిలో
లేదన్నయ్యా! ఆ రోజు వరిగ్గా పాతికేళ్ళ
క్రితం నేను సమాజాన్ని చూసి యుడిపో,
మంచి పేరు వంపాదించుకోవాలన్న
తపనతో దేవుడిలా నన్ను కోరిన వ్యక్తివి
త్రోసిపెట్టి పీతాంబలో ఊడిగం చేస్తూ
ఓంటరి బ్రతుకు గడిపేను! బాధ
కలివప్పుడు ఊరడించే తోడులేక నేనేం
పోగొట్టుకున్నానో అర్థమయి మాగగా
రోదించడం మినహా మరేమీ చేయలేక
పోయేను! కేవలం మాడు నెలం
కాపురంతోనే నన్ను పరిపెట్టుకోమని ఈ
రోజువరకు ప్రత్యేకమైన పడకగదిలో

మీరు సరాగాలాడుతూ ఈ రోజున నా కూతుర్ని కూడ నాలాగే మగ్గిపోవచ్చుని భాసిస్తున్నాడు! కాని అప్పుడు జరగదు! అది నా కూతురు! దాన్ని భాసించడానికి మీ కెలాంటి అధికారం కాని హక్కు కాని లేదు!” అంటూ అవేళంకో ఆరిచింది అన్నపూర్ణ.

“హవ్వ! ఎంతకు తెగించింది!” అంటూ నోటికి గుడ్డ బద్దంపెట్టుకుంది కనకమ్మ.

“నిజమే! కొడకు పోయినందుకు బాధపడటం మానేసి - కవం మీద దబ్బులు ఏరుకునే మీకు నాది తెగింపు గానే వుంటుంది! అమ్మా, కైలా, నువ్విక బయటికి రా!” అంటూ పిలిచింది అన్నపూర్ణ.

ఒక చిన్న సూట్ కేస్ తీసుకొని బయటకొచ్చింది కైలజ.

రామవరావు ఉగ్రుడై నిలబడి పోయేడు.

“మీ రెలా గడస దాటుతారో చూస్తాను!” అన్నాడు అవేళంగా.

అతనితోపాటు హనుమాన్లు, పార్థ సారథి కూడ లేచి నిలబడ్డారు.

నర్సిగి అప్పుడే లోపలికొచ్చేడు అనిరుద్ధ.

“మీ రకవసరంగా అవేళపదిపోకండి. దానివలన జైలుకి పోవడం తప్ప ప్రయోజనం వుండదు!” అంటూ కైలజ

చేతిలోని సూట్ కేస్ అందిపుచ్చుకొన్నాడు అనిరుద్ధ.

“ఏం బెదిరిస్తున్నావా?” అంటూ అతని మెడమీద చేయ్యేసేడు రామవరావు.

“అన్నయ్యా, ఆ చెయ్యి దిండు! ఇలాంటిది జరుగుతుందని తెలిసే నేను ముందు జాగ్రత్తగా నిన్ననే పోలీస్ రిపోర్టు యిచ్చి వచ్చేను! వాళ్ళు బయట నిలబడి వున్నారు!” అంది అన్నపూర్ణ కటువుగా.

రామవరావు చెయ్యి క్రిందకి వారి పోయింది.

వంద జరిగటం ఒక్కసారే అతని ముఖమీద వది రక్తం పీర్చేసివట్లుగా పారిపోయింది అతని ముఖం!

అన్నపూర్ణ ధీమాగా నడుస్తోంది కూతురి ప్రక్కగా - కాబోయే అల్లుడి వెనుకగా!

ఆ ముఖంలో చెప్పలేని కాంతి! కడుపుతీసి ఎంత రైర్లాన్నిస్తుందో ఆ ఊరిలోనే అర్థమయిందామెకి.

ఇంతకాలం చీకటిలో మగ్గిపోయి, చీకటిలోనే తను బ్రతికినా తన విద్ధ భవిష్యత్తు చీకటిలో మగ్గిపోకూడదని ఆ తల్లి తీసుకొన్న నిర్ణయం ఆ విద్ధకి వెలుగునివ్వబోతోంది!

అప్పుడే తూర్పున సూర్యోదయం అయ్యింది.

అల్లుడు నీకొస్తుంది చింతా

“మీరు వెళ్ళక తప్పదా?”

నా కాళ్ళవైపు కూర్చుని కాళ్ళను నెమ్మదిగా చాచుతూ అంది సుశీల.

సుశీల గొంతులో వినిపించిన దిగులు ఓ ఊణం నా మనస్సు చివుక్కుమంది.

కొన్ని ఊణాల మౌనం తర్వాత అన్నాను. “లేదు సుశీలా! నేను వెళ్ళాలి. ఇప్పుడు వెళ్ళకపోతే జీవితంలో మిగిలి పోయిన ఈ అనంతమైతేనే చచ్చి పోతాను. అయినా నెలరోజులు ఎంతలో గడుస్తాయో లేని పోని అలోచనలతో మనస్సు పాడుచేసుకోకు. నాకు తెలి కుండానే నా గొంతులో ఏదో జీర వలి కింది.

పసిగంటం ఆ చీకటిరాత్రిలో సుశీల మనస్సులోనూ, నా మనస్సులోనూ చీకటి దట్టంగా ఆడుముకుంది.

కొన్ని నిమిషాల మౌనం తర్వాత సుశీల నా రెండుపాదాలమీద తల అడ్చి

నెమ్మదిగా ఏడుస్తూ అంది. ‘ఇంతకాలా మిమ్మల్ని విడిచి వారంరోజుల కం ఎక్కువ నిప్పుడూ గడవలేదు. నమా మీకోపాటు తీసుకెళ్ళండి. నా తల భయంగా వుంది.’

సుశీల మాటలకు అప్పటివరకు నిశ్చలంగా వున్న నా దైర్యం నాలో ఒక్కసారి పడలిపోయింది. నా గొంతును ఎవ్వరి వాక్కినట్టివట్టు మాటలు పెదవులుదా బైటికి వాడేదు.

కొన్ని ఊణాల్లో నన్ను నేను తన యించుకుని బలవంతంగా గొంతు పెగలు కుని, “సుశీలా! మవ్వనవసరంగా భరి పడకున్నావ్. నాకోపాటు నిన్ను తీసి కెళ్ళేవాడినే, కానీ నేను వెళ్ళే ప్రాంతాల్ని చలి ఎక్కువగా వుంటుంది. అసలే అరోగ్యం అంత మందిసి కాదు. యింక వంటి సమయంలో మమ్మల్నినా చ్చా యిబ్బంది పడాలివస్తుంది. ఆ యి

రిచైరైపోయిన మనిషిని నాకు యింతో మాత్రం ఏం కోస్తుంది చెప్పు? అనువయంగా అన్నాను సుశీలను దగ్గరకు తీసుకుని ఆమె చక్కెళ్ళపై చారలుకట్టిన కన్నీళ్ళను తుడుస్తూ.

కొన్ని నిమిషాల మౌనం తర్వాత సుశీల అంది. "మీరు రేపు ఉదయం వెళ్తున్న వంగతి పెద్దదికీ కోడలికీ చెప్పారా?" అని.

"మర్యాదపూరితంగా బోజనం చేస్తున్నప్పుడే చెప్పాను" ముక్తవరంగా అన్నాను.

ఇంతలో పక్కగదిలోంచి చిన్నగా దగ్గు వివవడింది. ఆ వెంటనే గునగునలు. ఎంత వివకూడదని ప్రయత్నించినా నా చెవి పరిధిని దాటిపోలేదు.

"మునలాయన పొద్దున్న బండిలోనే వెళ్ళిపోతాడట. ఎలాగూ వెళ్లేది తీర్థయాత్రలకేగా పెళ్ళాన్ని కూడ తీసుకెళ్తే చక్కగా మునలివయసులో 'హనీమూన్' జరుపుకున్నట్టుంటుంది" అది కోడలి గొంతు.

"అయిన లేదు లేదు అంటాడు గానీ ఎక్కడో దబ్బు దాచిపెట్టే వుంటాడు. పైసా విదల్చుడు. పోయేటప్పుడు ఏం పట్టుకుపోతాడో" అది తన తక్తం పంచుకుపట్టిన ప్రథమ పుత్రతత్వం గొంతు.

నా గుండెలో ఏదో కలుక్కుమంది.

చటుక్కున మొహంతిప్పి సుశీలవైపు చూశాను. ఆ మాటలు విన్నదేమోనని.

ఆమె అదృష్టమో ఏమోగానీ ఆ మాటలు ఆమె చెవిని పోకలేదు. అప్పటికే ఆ మొహానికి పాట్లుపడుతోంది.

నాకు విద్రవబ్బలేదు.

నా మనస్సు అందోళనతో నిండి పోయింది.

నేను చేసుకున్న పాపమేమిటోగానీ నాకూహ తెలిసినప్పట్నుంచి నా జీవితం నశింపుగా సాగలేదు. ఎగ్జిక్యూటివ్ ఇంజనీరుగా వనిచేసి యితవలే వదలివీరమణ చేసిన నేను వృత్తిలో ముక్కునూటిగా పోయి నాకంటూ ఏమీ నిల్వచేసుకోలేక పోయాను. అయినా నాకొచ్చే జీతం రాళ్ళ మీద నా యద్ధరికొడుకులకి పెద్దపడుపులే చెప్పిద్దామని ప్రయత్నించాను గానీ చిన్న తనంలోనే చెడు ఆరివాట్లకు లోనైన నా కొడుకులిద్దరూ తక్కువ చదువుతోనే చదువాపేసి చిన్న ఉద్యోగాల్లో స్థిరపడి పోయారు. యిక మిగిలిన ఒక్క కూతుర్ని నా శాహుతుకు మించి అప్పు చేసి మంచి సంబంధమే చేశాను. నా దురదృష్టమేమో తెలిదుగానీ అల్లుడుకన్నా, కూతురే తను కోరుకున్న గొంతెమ్మ కోర్కెలు తీర్చలేకపోయామని పుట్టింటికో సంబంధం తెంచేసుకుంది.

నేను ఏదో సంపాదించి ఎవ్వరికీ తెలికుండా ఎక్కడో బ్యాంకులో దాచుకున్నాననీ, నా తదనంతరం అది నా కూతురికి చెందేట్లు రాశాననీ నా కొడుకులిద్దరికీ నామీద అనుమానం. కానీ ఓజం నేనెంత చెప్పినా వాళ్ళు నమ్మరు. నాకు వచ్చే పెన్షన్ కొంత అమ్మేసి నా కూతురు పెళ్ళికి చేసిన అప్పు తీర్చేవానని చెప్పినా వాళ్ళకు నమ్మకం కుదరదు.

నా విద్వలసంగతి బాగా తెల్సిన నేను రిటైరైపోయిన ఊళ్ళోనే ఏదో ఒక ఆద్వైత కొంపలో నా కొచ్చే పెన్షన్ డబ్బుల్లో గడుపుదామంటే నా భార్య వివరేడు. "ముసలి వయసులో యిక్కడెందుకు కలో గంజో పిల్లలతోనే కలిసి తాగుదామని" పోరుపెట్టి లాక్కొచ్చింది.

నా పిల్లల స్వభావం ముఖీలకు తెల్సినా మాతృప్రేమను తొందరగా చంపుకోలేదు. ఎంతయినా అమె ఈ గడ్డమీద పుట్టిన మామూలు స్త్రీ.

పెద్దకొడుకు కోడళ్ళ నిర్లక్ష్యం, నిరాదరణ నన్నీమధ్య బాగా కృంగదీశాయి.

ముప్పైఏళ్ళకు పైగా యింజనీరింగ్ సర్వీసులో ఊజం తీరికలేని జీవితం గడిచిన నాకు యింట్లో భాగీగా కూర్చోనారంటే బోర్గా వుంది. నా కొచ్చే పెన్షన్ డబ్బుల్లో చాలమట్టుకు పెద్దాడికి నెలనెలా ముట్టజెప్పకున్నా నేను నా భార్య

యవ

వాళ్ళింట్లో వూరికినే కూర్చుని తింటున్నామన్న భావన వాళ్ళలో బాగా నాటుకుపోయింది. సాధ్యమైనంతవరకు నా కోడలు సూటిపోటిమాటలు వివరించలేక వణించడం నేర్చుకున్నా నీ మధ్య సుఖం మాత్రం ఒంట్లో ఓపికలేకపోయినా ఎప్పుడూ ఏదో ఒక పనిలో లీనమైనట్టే కనపడుతుంటుంది.

పక్కగదిలోంచి మనపది ఎదుపు గట్టిగా వినపడడంతో నా అలోచనల్లోంచి తేరుకున్నాను.

మళ్ళీ పక్కగదిలోంచి మాటలు ఎంత వద్దనుకున్నా నా చెవినిపడ్డాయ్.

"పూరుకోరా, పూరుకో! ఆర్థరాత్రి ఆవరాత్రి లేకుండా ఏమిటా ఏదుపు? అయినా యింట్లో ముసలాళ్ళు వున్నారన్న మాటేగానీ పిల్లల్ని కూడ పట్టించుకోరు. పెద్దవ నంక భరించలేకపోతున్నాను" కోడలి గొణుగుడు. కోడలిమీద నాకు విపరీతమైన కోపంవచ్చింది. ఎంత నంగ నాచిలా మాట్లాడుకోంది.

పిల్లాడ్ని తను ఎంతో దగ్గరకు తీయాలని ప్రయత్నించాడు. పిల్లాడు నాకెక్కడ చేరువైపోతాడోనన్న భయంతో - వాడ్ని నా చాయలకే లాకుండా జాగ్రత్తపడింది. ఇప్పుడు వాడు నమ్మ చూస్తేనే జడుసుకుని పారిపోతుంటాడు.

అందుకే నాకు ఈ జీవితంమీద విసు
గెత్తింది. కొన్నాళ్ళపాటు బిర్రీనాద్ -
హ్యాపీకేష్ మొదలైన తీర్థయాత్రలు
హార్తిదేసుకురావాలని ఆ క స్మాత్తుగా
ప్రయాణం పెట్టుకున్నాను. విజానికి
నాకు చిన్నప్పట్నుంచీ సాహిత్యమంటే
మక్కువ ఎక్కువ. కాలేజీ రోజుల్లోనూ
ఉద్యోగంలో చేరిన కొత్తలోనూ అదపా
దదపా కథలు రాసి పత్రికలకు పంపించే
వాణ్ణి. కొన్ని కథ లచ్చయ్యేవి. మరి
కొన్ని తిరిగొచ్చేవి. కర్వాళ ఉద్యోగంలో
'మిజీ' అయిపోయి పుస్తకాలు చదవడం
రాయడం మానుకున్నాను - కానీ నాకు
చిన్నతనంనుంచీ ఓ కోరిక మనసులో
మిగిలిపోయింది. ఆదేవిటంటే దేశాటన
చేసి, వివిధ రకాలైన జీవితాలను సుని
శితంగా గమనించి జీవితంమీద ఓ మంచి
నవం రాయాలని. ఆ కోరిక యంతకాలా
నికి ఈ రూపేణా నెరవేరబోతోంది.

బయట చర్చి గంటలు మూడు
కొట్టాయి.

నాకు యింక నిద్రపట్టలేదు. నెమ్మ
దిగా లేచి పెరటి తలుపులు తీశాను.
చల్లటిగాలి రిచ్చున మొహంమీది
కొచ్చింది తలుపు చప్పుడకు గబు
క్కున లేచి కూర్చుంది సుశీల.

“చైమెంతయింది? అప్పుడే లేచి
పోయారే?” అవలిస్తూ అంది.

“యంకా చైమకు చాలా చైమంది
గానీ నువ్వు పడికో. వెళ్లేముందు లేపు
తారే!” అన్నాను.

“ఇంకేం పడకుంటానేండి. మీకు
మొహం కడక్కోడానికి వేస్తీళ్ళు పెరతా
నుండండి” అంటూ లేచివెళ్ళి పెరటి
వరందాలోనున్న స్టప్ వెలిగించింది.

కాలక్యత్యాల్ని ముగించుకునేటప్పు
టికి గంటపైగా వట్టింది.

నా సూట్ కేస్ తీసుకుని బయలు
దేరాను.

గుమ్మంవరకు వచ్చిన సుశీల అంది.
“పెద్దాడిని లేపమంటారా?”

“వద్దు మంచి నిద్రలో ఉన్నట్టున్నాడు
పడికోనియ్” అన్నాను.

“మీ ఆరోగ్యం జాగ్రత్త. వేళకి
తినడం మర్చిపోకండి. రెండు రోజులకో
ఉత్తరం రాయండి” గుమ్మండాటి నాతో
పాటు వదుస్తూ అంది.

“అలాగే కానీ, నువ్వారోగ్యం జాగ్ర
త్తగా చూసుకో. ఒంటల్లో ఏమాత్రం
బాగోలేకపోయినా పెద్దాడికో మందులు
తెప్పించుకో. అలక్ష్యం చేయకు. నేను
త్వరగా వచ్చేస్తానులే. దిగులుపడకు....”
అతిరిమాట అంటున్నప్పుడు నా గొంతు
ఎందుకో పటికింది.

“అలాగే” కన్నీళ్ళతో అంది.

భారంగా అడుగులేసుకుంటూ రిజ్

స్టాండువైపు కడిలాను.

రైలు వేగంగా దూసుకుపోతోంది.

చీకటి తెరలను చీల్చుకుని వెలుగు
కిరణాలు దూసుకొస్తున్నాయి. తూరుపు
ఎర్రబడుతోంది. తూరుపునుంచి వచ్చే
చల్లటిగాలి కిటికీలోంచి రివ్యవ దూసు

కొచ్చి చెవుల్లో గిరిగింతలు పెట్టింది.

సూర్యకేసులో వున్న మళ్లర్ తీసు
కుని చెవులమీంచి చుట్టుకున్నాను.

బెర్తులమీద జనం యింకా నిద్రపోతు
న్నాడు.

నా మనస్సు ఎంత వద్దనుకున్నా
వెనక్కి పోతోంది. నిజంగా నా మన

స్థిత సున్నితమని నాకు యంతవరకు తెలియదు.

“నేను యిద్దో అలిగి పెళ్ళిపోతున్నాను” అన్న నేను ప్రశ్నించుకున్నాను.

జవాబు ఏమైనప్పటికీ రెండూ మాడేండ్ల తర్వాత వేసుకోవాల్సిన ప్రయాణం యిప్పుడు ‘వడన’గా వేసుకోవాల్సి వచ్చింది.

ఏదో ప్లేషన్ వస్తే రైలు కొద్ది నిమిషాలు ఆగి మళ్ళీ బయలుదేరింది. అయితే రైలుకున్న ఈ కొద్ది నిమిషాల విరామం కూడా నా అలోచనలకు లేకుండా పోతోంది.

వ్యక్తులకు స్వంత ఆప్తిపాస్తులు లేకుండా వృద్ధులు, తల్లిదండ్రులు యువ తరంమీద ఆధారపడకుండా ‘రష్యా’ లోలా ఆస్తి ప్రభుత్వమే చూసుకుంటే ఎంత బావుంటుంది? అనిపించింది. అయినా నా పిచ్చిగానీ ఈ దేశంలో కర్మ సిద్ధాంతమీద నమ్మకం, సెంటిమెంట్స్ వినంతకాలం ఈ బంధాలమీద ఏమాత్రం నమ్మకం లేకపోయినా తల్లిదండ్రులమీద పిల్లలు పిల్లలమీద పెద్దలు ఆధారపడక తప్పదు. అయినా బోకంలో నా విద్వలు లాంటి విద్వలే వుంటారా? అందరూ:

“నా విద్వల్ని నేను నరిగ్గా క్రమశిక్ష అలో పెంచలేదేమో?” ముప్పైఏళ్ళ తర్వాత నా కడువంటి అలోచన వచ్చి

వందుకు నాకే సిగ్గుపించింది. నిజమే నా వృత్తిదర్శాన్ని విర్వర్తింపడానికే నాకున్న బ్రెయిన్ సరిపోలేదు.

నాకు వెంటనే నాన్న గుర్తుకొచ్చాడు. నా కళ్ళంటి వీళ్ళు తిరిగాయి.

నన్ను పెంచి పెద్దచేయడానికి నాన్న ఎంత కష్టపడ్డారో తలచుకుంటే యిప్పటికీ నా కళ్ళు వీళ్ళతో నిండిపోతాయి. ఒక రోజు జరిగిన సంఘటన తను ఈ జన్మలో మర్చిపోలేడు.

ఆ రోజు యంజనీకింగు కాలేజీలో తనకు వీటు వచ్చిన రోజు. తనకొచ్చిన మంచి మార్కులు చూసి తనకంటే నాన్నే ఎక్కువ సంకోషించారు. ఏదో ప్రైవేటు కంపెనీలో నెలకి మాటెక్కురై డాపాయల శీతంకో సంసారాన్ని ఈడుస్తున్న నాన్న ఈ బరువు మోయలేరేమోనని అమ్మ నన్ను కాలేజీలో చేర్పించడానికి సుకారమాయుష్షుపడలేదు.

“బాబూ: యంతకాలం మీ నాన్న ఒక్కరే ఎంత కష్టపడ్డారో వీటు తెలింది కాదు. ఆక్క పెళ్ళికోసం చేసిన ఆస్పయంకా తీర్చలేదు. ఏదైనా ఉద్యోగంలో చేరి మీ నాన్నకు సాయపడరా!” అంది అమ్మ.

తను ఏమీ చెప్పలేక మౌనంగావుంటే నాన్నకి ఎంత కోపం వచ్చిందని:

“నా విద్వ కష్టపడి చదివి మార్కులు

తెచ్చుకున్నందుకే కదే వాళ్ళు పీటిచ్చింది. ఇటువంటి అవకాశం జన్మలో మళ్ళీ వాడి కొస్తుందా? ఎంత కష్టమైనా సరే నేను వాడిని చదివిస్తాను. ఈ విషయంలో నువ్వింకేమీ మార్చాడకు" అని అమ్మని కనురుకుని, "ఇంట్లో ఈ గొడవలెప్పుడూ వుండేయేగాని నువ్వెళ్ళి కాలేజీలో చేరే ఏర్పాట్లు చేసుకో బాబూ!" అన్నాడు.

నాన్న అశయప్రకారం తను బడేళ్ళ కష్టపడి చదివి డిగ్రీ సంపాదించు కున్నాడు. ఆ మరువటి సంవత్సరమే ఉద్యోగం వచ్చింది. నాన్న తీర్పులేక పోయిన అప్పు తనే తీర్చేశాడు. కావీ తన సంపాదన ఓ సంవత్సరమైనా అనుభవించకుండానే అమ్మ - నాన్న ఓ రోజు అక్కయ్యని చూడ్డానికి వెళ్ళొస్తూ బస్సు ప్రమాదంలో అకస్మాత్తుగా మరణించారు.

ఆ 'షాక్'ని తట్టుకోడానికి తనకు చాలా సంచత్పరాలు పట్టింది.

రైలు ఏదో స్టేషన్ లో అగింది.

పూర్తిగా తెల్లవారడంతో ఒక్కొక్కరే లేచి కాలకృత్యాలు తీర్చుకోడం మొదలుపెట్టారు.

నేను ఆలోచనల్లోంచి పూర్తిగా తేరుకుని నా వెంట తెచ్చుకున్న పుస్తకం చదవడంలో లీనమయ్యాను.

* * *

నేను యింటినుంచి బయలుదేరివచ్చి

నలభై రోజులకు పైగా ఆయింది. ఒక రోజు గంగానది ఒడ్డున కూర్చుని అస్తమిస్తున్న ప్రభాకరుని అరుణకరజాలకు ఆంవోకగా పులికిస్తున్న గంగమ్మతల్లిని చూస్తూ సరవళిస్తున్నాను.

ఇంకలో నా పక్కనుంచి ఓ జంట గట్టిగా నవ్వుకుంటూ వెళ్ళి పక్కనే వున్న బెంచీమీద కూర్చోడంతో నా ఏకాంతానికి భంగంకలిగి వాళ్ళవైపు చూశాను.

యిద్దరూ - వృద్ధదంపతుల్లా వున్నారు. వేరుతెనగకాయలు పిమెంటు బెంచీమీద వగలగొట్టుకుని - తింటూ వదులుజంట కంటే మిన్నగా కబుర్లాడుకుంటున్నారు.

నాకు వెంటనే సుశీల గుర్తుకొచ్చింది. నేను యింటినుంచి వచ్చి యిన్ని దినాలైనా తనకు రెండుమూడు ఉత్తరాలకంటే ఎక్కువ రాయలేకపోయాను. నా యాత్రలో ప్రతి రాత్రి నేను చూసిన విశేషాలు విపులంగా రాసుకోడానికే నాకు చైం సరిపోలేదు.

పాపం సుశీల ఎలా వుందో, తను లోకం తెలివి అమాయకురాలు. యింట్లో పనిచేసేవాళ్ళను కూడా తను విసుక్కుడం ఎప్పుడూ చూడలేదు. తన జీవితమంతా నాకు సేవచేయడంతోనే సరిపోయింది. యిప్పుడు పిల్లలకి చేస్తోంది. సుశీలే గాని నా జీవిత భాగస్వామిగా రాకుండా

బహుశా తను ఎప్పుడో నవ్వనించే వాడేమో!

పాపం యిప్పుడు తన ఆరోగ్యం ఎలా వుందో? అమెకు చలిగాలి అన్నలు పడదు. శీతాకాలంలో తనను చాల జాగ్రత్తగా చూడాలి. పెద్దాడు మందులు సరిగ్గా యిప్పిస్తున్నాడో లేదో?

సుశీలగురించి ఆలోచనతో నా మనస్సు స్థిమితం కోల్పోయింది. “వెంటనే వెళ్ళి సుశీలను చూస్తేనేగానీ నా మనసు కుదుట పడదు. ఈ రోజే బయలుదేరి వెళ్ళాలి” మనసులో అనుకుని లేచి బయలుదేరాను.

* * *

రిజిడింగ్, గేటు తీయబోయిన నా చేతులు యింటి వరండాలో చూసిన దృశ్యానికి గేటుమీదే బిగుసుకుపోయాయి.

పరుగులాంటి నడకతో అక్కడికి చేరుకున్నాను.

వసారా ఆరుగురై చాపమీద సుశీల శవం.

ఒక్కంతా తెల్లటిగుడ్డ కప్పబడివుంది. వెనుక చిన్న దీపం, అగరోత్తులు దీపంగా వెలుగుతున్నాయి. చిన్నపిల్లలు దూరంగా నున్న వేపచెట్టుక్రింద అటుకుంటున్నారు చిత్రమేమిటంటే పెద్దవాళ్ళు ఎవ్వరూ శవందగ్గర లేరు.

నా హృదయం బ్రద్దలయిపోతోంది హఠాత్పరిణామానికి ఒక్కసారి నన్ను

వీరసం ఆవరించింది. నెమ్మదిగా వెళ్ళి సుశీల తలవైపు నేలమీద చతికిరిబడ్డాను. సుశీల మొహంలోకి చూశాను. ప్రళయ తంగా నిద్రపోతున్నట్టుగా వుంది.

“సుశీలా! ఎంత అన్యాయంచేసి వెళ్ళి పోయావీ వయసులో? నేను వేసుకున్న ప్రయాణమే సుశీల మరణానికి దారితీసిందా?” మనసు ఆక్రోశించింది. గదిలోంచి వరండాలోకొచ్చిన కోడలు ఒక్కసారి అశ్రుర్యపోయినట్లు నన్ను చూసి “మీ రెప్పదొచ్చారు మామయ్యా!” అని “ఏమిందీ మీ నాన్నగారొచ్చారు” అంటూ లోపలికి ఓ కేకేసి, “చూశారా మామయ్యా అత్తయ్యా ఎంత అన్యాయంచేసి వెళ్ళి పోయారో” అంటూ చిన్నగా ఏడుపు లంకించుకుంది ఒక్క విమిషం గడవకుండానే పరుగులాంటి నడకతో యింట్లోంచి నా యిద్దరు కొడుకులు, కూతురూ వచ్చి నేన్ను చూసి బావురు మన్నారు. కొద్దిసేపయిన తర్వాత నా పెద్ద కొడుకు అన్నాడు. రెండు రోజులక్రితం అమ్మకి గుండెనొప్పి వచ్చింది. డాక్టర్ని తీసుకొచ్చి మందులిప్పించాను. మీకు పెరిగ్రాం యిద్దామంటే మీ రెక్కడుంటారో పరిగ్గా తెలియదు - రాత్రే అమ్మ పోయింది.”

నా కొడుకు మాటల్లో సంజాయిషీ కనపడింది.

నేను తలెత్తి ఎవ్వరి మొహంలోకి చూడలేదు. అప్పలు చూడాలనిపించలేదు. నేను ఏం మాట్లాడకపోయేటప్పటికి ఒక్కొక్కరే మెల్లగా అక్కడ్నుంచి జారుకున్నారు.

మళ్ళీ వరండామీద సుకీల - నేను వంటరిగా.

నిర్భీమా సుకీల - జీవం వుండి లేనట్లు నేను.

సుకీల చనిపోయేముందు నాకేమైనా చెప్పాలనుకుందా: లేక ఎవ్వరికైనా ఏమైనా చెప్పిందా: ఎవరినైనా నిలిచి అడగాలనుకున్నాను. కానీ నా గొంతు మూగబోయినట్లయి ఆ ప్రయత్నం విరమించుకున్నాను నెమ్మదిగా లేచి. నేను సుకీల ఎప్పుడూ వుండే గదిలోకి వెళ్ళి తలుపులు జారపేసి సుకీల ద్రుంకుపెట్టె తెరిచాను. బట్టలపైనే ఓ కాగితంముక్క నా కంట్టుబడింది.

తీసి గబగబ చదివాను.

అయిన వెళ్ళి చాలరోజులైంది. ఈ మధ్యన పుత్రులు రావటంలేదు. ఎలా ఉన్నారో. నాకీ మధ్యన విపరీతంగా ఆయాసం వస్తోంది. పెద్దాడికి ఎన్నిసార్లు చెప్పినా నట్టించుకోడంలేదు. నా కెందుకో చాల బెంగగా వుంటోంది. బహుశా అయిన రాకుండానే పోతానేమో: నేను గానీ పోతే నా మెదలోవున్న నాలుపేటల

గొలుసు వగం నా కూతురికి, వగం నా పెద్దకోడలికి యివ్వండి

ఎవ్వరినీ సంబోధించకుండా రైరీ రాసుకున్నట్లు సుకీల ఓ కాగితం ముక్క మీద పెప్పలుకో రాసుకుంది.

ఒక్కసారిగా నాలో వీరసం అవహించి వళ్ళంతా చెమటలు వట్టేశాయి. తూలుకున్న శరీరాన్ని అక్కడే వున్న కుర్చీలో చేరవేశాను.

కొన్ని వినిపాలు గడిచాయి. లేవడానికి ప్రయత్నించాను. కానీ నా శరీరం నా అధీనంలో లేనట్లనిపించింది.

అప్పుడే ఆకస్మాత్తుగా నా కళ్ళు గోడ మూలనున్న చేతికర్ర మీదకు మళ్ళాయి.

ఆ చేతికర్రను చూడగానే నా కళ్ళల్లో నీళ్ళు తిరిగాయ్. చాలకాలం క్రిందట జరిగిన సంఘటన గుర్తుకొచ్చింది.

* * *

ఓసారి నేను, సుకీల మహాబలిపురం వెళ్లాం. అప్పటికి పిల్లలు యింకా కాలే జీల్లో చదువుతున్నారు. ఓ పాపుడగ్గర వగిషీకో చెక్కబడిన అందమైన చేతికర్రను చూసి ముచ్చటపడి బేరమాడకుండానే కొనేసింది సుకీల.

“అరె, అదేమిటి: చేతికర్ర కొన్నా వెండుకు:” అశ్రుర్యంగా అడిగాను.

“మీ కోసమే” అంది ముసిముసిగా

నవ్వుతూ సుశీల.

“నాకా అప్పుడే చేతికి కర్ర యిచ్చేద్దామనుకుంటున్నావా” నేనాకోకంగా నవ్వుతూ అన్నాను.

“మీరింకా వయస్సులోనే పున్నాకనుకుంటున్నారేమిటి? మీకింకా వర్ససు ఏదేలే వుండి. తెచ్చుగా!” నవ్వుతూ అంది సుశీల.

“నా వర్ససు నాకంటే నీకే బాగా గుర్తుందోయ్. అయినా సుశీ, నిజం చెప్పాలంటే నేనెంత దృఢంగా వున్నానో చూడు ఏదేళ్ళ కర్వాతనయినా నా శరీరంలో యింతకన్నా పెద్ద మార్పుండక పోవచ్చు” అన్నాన్నేను.

“అబ్బి పూరికే కంగరుపడకండి. మీరు బాగా ముసలివారై పోయిన తర్వాత చేతికర్ర సహాయంతో వడుస్తూంటే ఎలా వుంటారో చూడాలని నా కోరిక. అందుకే యిది కొన్నాను” పగలబడి నవ్వుతూ అంది.

“ఆ అవసరం నాకు రాదుకీ పీరియన్ గా అన్నాను.

“ఎందుకవి?” ఆశ్చర్యంగా అడిగింది సుశీల.

“ఆ మాత్రం తెరీదా? ఏచ్చిదానా, నాలో సగభాగం మవ్వు. నేను వడవలేని స్థితిలో నీ భుజంమీద చేయివేసి నడుస్తాను గానీ ఇటువంటి కర్ర సహాయంతో

కాదు” అన్నాను తేలిగ్గా నవ్వేస్తూ.

“నేనుగానీ మీకంటే ముందు పోతే?” సుశీల.

“సుశీ, నీ కిరోజా ఏచ్చిగానీ వట్టిండ్లా ఏవిటి వికండవాదం? అయినా నేను నీకంటే దాదాపు పదేళ్ళు పెద్ద - అతి మర్చిపోయావా? పద టైమైపోకోండి బస్సుకి? చిరుకోపంగా అన్నాను.

* * *

ఇప్పుడు ఒక్కసారిగా పదేళ్ళవయసు మీదపడినట్టవిపించింది. కుర్చీలోంచి వీక్కుంగా లేచి మూలమన్న చేతికర్ర నందుకుని తలుపులు తీశాను.

“నాన్నా! మీ రిక్కడున్నారా? మీ కోసమే వెదుకుతున్నాం పదండి” అంటూ నా పెద్దకొడుకు వరండాలోకి దారితీశాడు. పదిహేను నిమిషాలు గడవకముందే పాదే పైకిలేచింది. యింట్లో శ్లోకాలు తీవ్రస్థాయి నందుకున్నాయి. పాదే ముందు పెద్దకొడుకు నడుస్తున్నాడు.

ఓ కొమ్ము నే నందుకున్నాను.

నేను కొమ్ము కాయడం చూసి “అబ్బే మీ రెండుకు? నేను శడకానుండండి” అంటూ ఓ దూరపు బంధువు నా దగ్గ ర్నుంచి లాక్కోబోయాడు. కానీ నా తీవ్రమైన చూపులకు తట్టుకోలేక ఆ వ్రయత్నం విరమించుకున్నాడు.

“యన్నేళ్లుగా నా పేవకు అంకితమై పోయిన సుశీలకు ఈ మాత్రం కూడ చేయలేకపోతే యిప్పటివరకు బ్రతికిన నా బ్రతుకుకు ఆర్థం గోచరించదు” అనిపించింది.

పాదె స్మశానం చేరుకుంది.

బ్రతికుండగా తల్లి హృదయానికి మంటబెట్టినా, యిప్పుడమె చితి ముట్టించి వందుకు నా పెద్దకొడుకును చూసి సుశీల అత్త ఏమనుకుందో ఏమోగానీ, చితి ముట్టించి కన్నతల్లి రుణం తీర్చుకున్నానన్న తృప్తితో కామాను నా పెద్దకొడుకు దీర్ఘంగా నిట్టూరుస్తూ వచ్చి నా పక్కన నిలబడ్డాడు.

క్షణాల్లో చితిమంటలు పైకి లేచాయి.

ఒక్కొక్కరే నెమ్మడిగా యింటి మొహం పట్టారు.

నా రెండోకొడుకు ఎప్పుడు తారు కున్నాడో తెలియదు..

చితి పూర్తిగా కాలి బూడిదయ్యేటప్పటికి నేను - నా పెద్దకొడుకు మాత్రం అక్కడ మిగిలాం.

అక్కడేవున్న తమ్ముచెట్టుకింద కూర్చున్న నా దగ్గరకొచ్చి, “నాన్నా యింటికివెళదాం పదండి” అన్నాడు.

నేను లేచి నిలబడ్డాను.

నా చొక్కాణీబులో చేయిపెట్టి సుశీల రాసిన పుత్రరం, ఆమె గొలుసు, ఏడు వందల రూపాయలున్న నా బ్యాంకు

పేవింగుబుక్కు తీసి వాడిచేతిలో పెట్టాను.

“యిప్పుడికన్నీ నా కెందుకు నాన్నా? మీరు యింటికి పదండి ముందు” అన్నాడు.

“నువ్వెళ్ళు నేను కొంచెంసేపాగి వస్తాను” ఎక్కడో నూతిలోంచి వచ్చిన ట్టనిపించింది నా మాట.

“నాన్నా, మీరు....” ఏదో చెప్పాలనుకుని నా మొహంలోకి చూసి ఆ ప్రయత్నం విరమించుకుని గబగబ వడిది వెళ్ళిపోయాడు.

ఆ ప్పటివరకు నిగ్రహించుకున్న దుఃఖం కట్టలు తెంచుకుంది.

“సుశీలా! నిన్ను నేనే చంపుకున్నాను. వీకోరిక ప్రకారం వీదగ్గరే వుంటే నువ్వు తప్పక బ్రతికుండేదానివి. కట్టుకున్న భర్త దగ్గరలేక, కన్నపిల్లల అదరణకు నోచుకోలేక అరిగిక్షణాల్లో నువ్వెంత సరక మమభవించవుంటావో నే మాహించుకోగలను” చితిమీద పడి పొర్లిపొర్లి ఏడుస్తున్న నాకు ఆకస్మాత్తుగా జ్ఞానోదయం కలిగినట్టయింది. నాలో వున్న వీర్యం ఏమైపోయిందో తెలియగానీ ఆ కంకో ఒక్కసారి పైకిలేచి చితిమంట గుప్పెడు బూడిద తీసి నా తేబులో వేస కున్నాను. దూరంగా వున్న సముద్ర మోష నా చెవుల్ని బ్రద్దలుకొడుకోంది నరుగుడు చెల్ల పక్కమంచి సముద్ర రోకి దారితిస్తున్న కాలిబాటమీద నేక ఏచిగా పరుగుడుకున్నాను.

నెలలలో చివరి రోజు

కోడి తూసింది.

మూర్ఖుడు, ఎర్రబిళ్ళతో నిద్రలేచాడు

వక్షలు కీలకీల అంటున్నాయి.

మహారాజు-కథ

సుబ్బారావుకు మెళకువ వచ్చింది. కానీ కళ్ళ తెరవలేదు.

ప్రక్కమీదనుంచి లేవనూలేదు. కానీ గిన్నెలచప్పుడు, పెగ్గాం, సుందరి సాధింపులు, గొణుగుడు, విసుక్కోవడం వివశదుతునే వున్నాయి. అలాంటి సమయంలో నిద్రలేస్తే, ఏం జరుగుతుందో సుబ్బారావుకు అనుభవైక

యమ
మృత్యురక్ష

తారక రామరెప్ప

వేద్యమే!

“ముండా సంపారం! వడ్డు మొర్రో అంటే, చదువుకో నీయక్కుండా ఈ పెళ్ళిచేసి, రొంపలో కోళాడు. తెల్లారి లేచిందగ్గర్నుంచి వెధవపనికో ప్రాణం చాలొస్తున్నది... హాయిగా మా అక్కలాగా చదువుకుని పుట్టోగంచేస్తే సుఖమన్నా దక్కేడి-

“ఒనెవ్! మొద్దుముండా! లే!.... ఏరా కుంకా ఇంకా మొహంకడగటం కాలేదూ! ఉన్న పళ్ళబొడంతా తింటే రోగమొచ్చి చస్తావురా!.... అరేయ్ పెద్దోడా! స్నానం చెయ్యకుండా ఏం అటయరా! అ నీళ్ళనీ కారిపోతున్నాయ్-

వెదవ బొక్కెన. కొవి రెండు నెలలు కాలేదు. అప్పుడే కారి చస్తున్నది.”

ఇలా సుందరి పనస చదువుతుంది. సుబ్బారావుకు అప్పుడప్పుడు అనుమాన మొస్తుంది. నిజంగా సుందరికి సంసారం మీద విసుగూ జీవితంమీద విరక్తి, తనకో కాపురం అసహ్యమూ కలుగ చేశాయా? అని!

పెళ్ళయి, మొదటికొన్న ఆయ్యేదాకా సుందరి బాలా ప్రేమగా, ఆశగా సుబ్బారావును కౌగలించుకునేది. ఆదపాదదపామరీ మోహం కలిగితే, నిద్రవటించే భర్తను ముద్దుపెట్టుకునేది తియ్యగానేడిగా!

పిల్లలు వరుసగా పుట్టడం, మధ్యలో రెండింటా గర్భస్రావం అవడంతో, సుందరి చీకేసిన మామిడికొక్కలా అయింది. జాతు బాగా వూడిపోయింది ఉన్న కాస్తంతా, సగం తెలుపు, సగం పలుపు. కళ్ళక్రింద నల్లగా చారలు. పొట్ట వచ్చింది. చీరకట్టు విగించేచోట తెల్లగా అర. ఆ పింపంజరానికి యింకో పొట్ట. కాస్త పూ పిరి పోస్తే ఎలా వుంటుంది! ఆలా అయింది సుందరి.

అర్చులు పెరగటం, దాంకో సమంగా అనాయం పెరక్కపోవడంవల్ల, మజ్జిగ పలుచన, ఇల్లు ఇరకాటం, కాపీలో దీకాషన్ కంటే వీళ్ళు ఎక్కువపాటం డటం, గుడ్డలు మరకలుపట్టడం, పగిలిన అద్దం, బిల్లులులేని గది, చెడిపోయిన

పాను, ఇలా ఇంట్లో పరిస్థితి కయ్యారైంది.

సుబ్బారావుకు ఓ వదినగారుండి. అవిడ చదువుకుని ఉద్యోగం చేసుకుంటున్నది. అవిడకు పిల్లాపీమా లేదు. ఎందుకంటే అవిడకప్పులు పెళ్ళి కాలేదు. అవిడ వినాహానికి వ్యతిరేకి గాదు. కానీ పెళ్ళి కాలేదు. అప్పుడప్పుడు వైరాగ్యతకం వల్లిస్తుంది.

“వెదవ పెళ్ళి లేకపోతేనే సుఖం, ఉద్యోగం చేసినవచ్చి, ఏ అర్థరాత్రి మొగుడన్నవాడు చేరదీస్తే, అహ ఇదే నా బాగ్యము అని మురిసిపోయి, పిల్లల్ని కని, ఇంటిల్లిపాడికి ఊడిగంచేసి. ఈ నా కొద్దుబాటోయ్!” అంటుంటుంది.

... కానీ సుబ్బారావు అమె మాటలు కొన్నాళ్ళు నమ్మాడు. అవిడకు నిజంగానే పెళ్ళి ఇష్టంలేదనీ భావించాడు. బావమరిది పెళ్ళి కెళ్ళవప్పుడు, కూతునేందుకూ నడుం లాగినా నడుకునేందుకూ బోలు లేక, వీలుగా వుంటుందని, ఓ మూలగా వున్న నరుకులగదిలో, వియ్యంబిస్తాని అనుకు నిద్రపోతున్న సుబ్బారావుకి, మోకువవచ్చి చూస్తే....

సుందరి అక్క, ఆ గదిలో కొచ్చి, ముసుగుపెట్టి బస్తాకు అనుకునివున్న సుబ్బారావుని ఏ మాటో, వస్తువో అనుకుని, కాపీగా తాకెట్, అ తర్వాత బ్రా, ఆ తర్వాత చీర తొంగిస్తుండగా,

సుబ్బారావుకు మెళకువ వచ్చింది. అంతేగాదు, తుమ్మను కూడ తుమ్మారు. అప్పుడు, ఆ వడివగారు చెక్కుచెదరక, తొణకక, సుబ్బారావువేపు చిలిపిగా చూసి వచ్చింది. సుబ్బారావుకు వక్కు గగు ర్పొడిచింది. ఆమె మాత్రం కాపీగా చీర మార్చుకుని, బ్రా వేసుకుని, “అలా చూస్తారేం? వచ్చి సాయంచేస్తే మీ పాతి వ్రక్కాని కేమన్నా భంగమా?” అంది. సుబ్బారావుకు హుషారొచ్చి, బ్రా హుక్ పెట్టి, అంతటికో వూరుకోక ఆమె బుగ్గన ఓ వేడిముద్దు పెట్టుకున్నాడు. అప్పటికీ ఆమె తొణక్కుండా, “ఏమో! అమకు న్నాను! మేటా సరసులే!” అని గట్టిగా మీద వడి కౌగిలించుకో వ్రయత్నం చేస్తుండగా .... తలుపు చప్పుడైంది. లేకపోతే:....

సుబ్బారావుకు ఆ సమయంలో పాత మధురస్వ్వుకులు గుర్తుకొచ్చాయి. హుషారుగా మంచంమీదనుంచి లేచాడు.

“ఇడిగో! ఇలా వట్టిపిక్కు పోస్తే రేవట్నుంచి వాడక మానెయ్యి. బూత్ పాలు చొక అని తెచ్చుకుంటాం! డబ్బూ పోయి, శనిపట్టుకున్నట్లయింది” అని సుందరి పొంపాట్ల గదమాయిస్తోంది.

“త్వరగా రండి! కాపీ కలుపుకున్నా.”

సుబ్బారావుకు ఖాళీ పక్కపొడి డబ్బా వ్రక్కావైంది. సేన్స్ క్రితం నెలలో

తేలేదు! వ్రక్కింటి పొయ్యిదగ్గర ఇంత బూడిద తీసుకుని, పళ్లు కోమేసి, కాటా తుకో నాయక గీవేసుకుని, కాపీ పుచ్చు కున్నాడు.

ఇద్దరు పిల్లలూ, నిద్రకి నియలుదేరుతూ సుబ్బారావు దగ్గరకొచ్చారు. ‘మామూలు’ కోసం! తేబలు వెతికితే ఓ అర్థరూపాయి విశ్వ దొరికింది. అడిస్తే నిన్ను లో టిక్కెట్టుకు పులిదవు

“ఓరేయ్! సాయంత్రం పీట్టు తెస్తా! వెళ్ళండి” అన్నాడు.

“ఎప్పుటా తెల్లనంటావ్? తేయ్!” అడవిల్ల అన్నది. సుందరి ఆ మాట దొరకపుచ్చుకుని, “అంతేనమ్మా! మీ నాన్న ఏదీ కాదు, తేమ అవదు మాటల్లో! చేతలు మటుకు తూన్యం!” అవండి.

పిల్లలు నిద్రకొన్నారు.

సుబ్బారావు వెళ్ళి, సుందరి వంట చేస్తుంటే అక్కడ కూర్చున్నాడు.

“ఏం? ఇలా డిగబడ్డాడు! తీరిగ్గా.”

“నా బ్రతుక్కు అదొక్క కే తక్కువ!”

“ఏం ఇప్పుడు వీకేం తక్కువైంది! మహారాజులాంటి భర్త, అణిముక్కాల్లాంటి విధ్దలు!” అని బుగ్గమీద సుతారంగా చిటికేశాడు.

సుందరి, సుబ్బారావు చెయ్యిని సాధ్య మైనంత కోపంగా విసరికొట్టింది. ఆమె

కళ్ళలో పీళ్లు సుక్కుతిరిగాయి: “అవును ఏం కక్కువ: చీరలు, నగలు, స్వంత ఇల్లు, పనివాళ్లు: అబ్బో! మీరు తెచ్చే లక్షలు: వంటకు, ఇంటిపనికి నేనున్నా. చాలు!” అమె గొంతులోంచి చివరి మాటలు తడిసి ముద్దగా వచ్చాయి.

సుబ్బారావుకు ఊం ఏంచెయ్యాలో, ఎలా అమెను సముదాయించాలో తెలియ లేదు: అమె మాటలు గుండె లోతు ల్లోంచి వచ్చాయని మాత్రం సుబ్బారావు గ్రహించాడు. గొంగళిపురుగులా ఆ భావ నతో ముడుచుకుపోయాడృకు ఊకారం:

“నాలంటి ఆనమర్దుదీని కట్టుకున్నం దుకు ఊ! అవునా?” ఆ గొంతులో విన్న హాయత, తేలకనమా వున్నాయి.

“నా తిక్కకు ఎవరు తాడులు లేండి!” సుందరి లేచి వెళ్ళిపోయింది అక్కణ్ణించి.

సుబ్బారావుకు సుందరి మనసు తెలుసు. ఉన్నదాంట్లో పొడుపుగానే సుందరి సంసారం వీడినపదకుండా చేస్తున్నది. అయినా నిత్యావసరాలు పెరుగుతూనే వున్నాయి. ఎలా?

ఇందుకు సుబ్బారావుకు ఓ పథకం వుండి: దాన్ని అమలుపరిస్తే అర్థిక ఇబ్బందులు తొలుగుతాయని సుబ్బారావు నమ్మకం. ఆ పథకంలోని వివరాలు చెప్పకుండా సుందరికి ఓ ముక్క

యవ

చెప్పాడు ఇదివరలో. అదేమిటంటే:

“మీ అక్క ఈ వూరు బడిలి చేయించుకుంటే, అందరం కల్సే వుంటామృ!”

“ఏం? దాని బ్రతుకూ పాడుచేద్దామనా మీ ఉద్దేశ్యం?” అనంది.

సుబ్బారావు రెట్టించి తన ఉద్దేశ్యం వివరణపూర్వకంగా చెబుదామని అనుకున్నా సుందరి పదవీయలేదు. “మీ ఆలోచన నాకు తెల్పు. నా బొందిలో ప్రాణ ముండగా అది ఇక్కడకు బడిలిచేయించుకుని వచ్చి నా యింట్లో వుండేందుకు వీలేదు!”

“నా మీద నమ్మకం లేదా?”

“అవన్నీ నా కనవసరం: నా సంసారంలో చిచ్చు పెట్టుకునేంత అమాయక రాల్సేం గాదు. అయినా దానితోలి మీ కెందుకు: దాని తిప్పలు అది పడుతున్నది మనింటికొచ్చి మనల్నెం ప్రాదేయ పడనూలేదు!”

“అహ! అదికాదు: కొంచెం డబ్బు అడిగి తీసుకుంటే అప్పుక్రింద అనుకో!”

“అంత మీకు వూళ్ళో పరపతి లే! పోతే ఇవిగో, గజలు తీసుకెళి అమ్మేసి, మీ ఆవసరాలు తీర్చుకోండి అంతేగానీ, నా పరువు తీసుకెళ్ళి దాదగ్గర తాకట్టు పెట్టకండి!”

సుబ్బారావు పథకంప్రకారం సుంద

అక్కకు వలభయ్యేళ్ళవాయి కనుక పెళ్ళికాదు. తను అందగాడు కాకపోయినా, కాస్త రుచిగా తిని, మంచి గుడ్డ లేసుకుంటే కంటికి నదరుగానే కనపడతాడు. సుందరి వంటకూ, ఇంటిపనికి తప్ప, శృంగారానికి పనికిరాదు. ఇద్దరూ అక్కచెల్లెళ్ళే కనుక పెద్దగా రాధాంతం వుండదని అనుకున్నాడు.

“ఇంకా అలాగే కూర్చున్నారేం? స్నానం చెయ్యండి. పంపు అగిపోతుంది” సుబ్బారావు లేచి స్నానాలదాట్లోకి వెళుతుంటే, మేడమీద గడితలుపు తీసి వుండి. గదిలో వుండే రాజారావును పలకరిద్దామని మేడమీదకెళ్ళాడు.

రాజారావు నిద్ర లేవలేదు. పరుపు మాసివుంది ఓ ప్రక్కగా. రాజారావు మరో ప్రక్కన పడి నిద్రపోతున్నాడు. ఏగరెట్ పీకలు, అగ్గిపల్లెలు గడినిండా పడివున్నాయి. అలమార్లో బాకీ వీరు పీసాలు, నగం పదిలేసిన తిమిండా రాలు వున్నాయి. గోడలకు అంటించిన అర్థవగ్గు సుందరీమణుల బొమ్మలు ఒక మూల కుప్పగా దుమ్ము, అరటి తొక్కలు.

“రాజారావుకేం? యువరాజు” అనుకున్నాడు సుబ్బారావు.

“మాష్టాటూ చైమెంక?”

“నువ్వు మేలుకునే వున్నావుదోయ్..

చైము.. ఎనిమిది దాటివుంటుంది!”

“మీ రెళ్ళెప్పుడు తలుపు దగ్గరకేసి వెళ్ళండి” రాజారావు యింగీ నరిచేసుకుని, దుప్పటి కప్పుకున్నాడు.

అలమార్లోంచి పాత నారశుక్రిక తీసుకున్నాడు, సుందరికి కాలక్షేపం అవుతుందని. పత్రిక తీస్తుంటే దానిక్రింద బదురూపాయలనోటు వుండి. సుబ్బారావు తీసుకున్నాడు. తిరిగి వస్తూ, రాజారావు ప్రక్కనవున్న ఏగరెట్ పెద్దైలోంచి ఓ ఏగరెట్ తీసి వెలిగించుకుని తలుపు దగ్గరేసి, క్రిందకు వెళ్ళిపోయాడు

యువరాజు కథ

రాజారావుకు, కళ్ళమీద, కిటికీలోంచి ఎండపడి చురుక్కుమనేవరికి మెళకువ వచ్చింది. ప్రక్కనేవున్న గడియారం తీసి చూశాడు చైము. గడియారం అగిపోయింది గడి బయటకొచ్చి చూశాడు: క్రింద వాటలోవున్న పురుపులెవరూ కనబడలేదు. ఎదురింటి మేడమీది నర్సు, అస్పత్రికి బయలుదేరుతున్నది. ఎవరింటి రేడియోలోనూ పాటలు రావడంలేదు.

రాజారావు త్వరత్వరగా బ్రష్ తీసుకు పళ్ల తోమేశాడు. బిక్కిల్లో కాసిని వీళ్ళుంటే ముహంకడిగేసుకుని, స్నానం సాయంత్రం అని తీర్మానించుకుని. ముహూనికీ, చంకల్లోమా పొడదు దట్టిం చేసి, తాగు, చొక్కా తగిలించేసుకుని

మనం ఎప్పుడైతే ప్రేమకు బాగానే ప్రాధాన్యత
 కలిగి ఉన్నామో అలాగే పెళ్ళి సెటిలమంది
 అలాగే జ్యోతిలోని ప్రయోగం వచ్చింది..

గదికి తాళంపేసి రోడ్డునవద్దాడు.

రాత్రి పుచ్చుకున్న మందు తాలాకు,
 తలడిమ్ము తగ్గలేదు. పైగా ఆకలిగావుంది.
 కనబడ్డ ఆదో ఎక్కేసి 'పో నీ య' అన్నాడు.

రాజారావు ఈ నెలలో ఇప్పటికే
 మూడుసార్లు అపీసుకు అంశ్యంగా
 వెళ్ళాడు. మరోసారి అంశ్యమైతే ఓ
 రోజు సాధారణ కలపు, హుష్ కాకి
 అవుతుంది.

దారిలో ఆటోడ్రైవరును అడిగాడు
 "టైమెంట్" అని - చెప్పాడు ఐదు
 నిమిషాలు; అంతే! అసహనంగా కూర్చు
 న్నాడు ఆటోలో. సరిగ్గా యింకో వంద
 గజాల్లో అపీసుందనగా ట్రాఫిక్ అగి
 పోయింది.

కేకలు.

నినాదాలు.

పోలీసు వ్యాఘ్ర.

జనం:

"ఏమైంది?" రాజారావు ఆటోలోంచి
 కల బయటకు వెళ్లి చూశాడు.

ఏవేవో నినాదాలు - కాలేజీ కుర్రాళ్లు
 రోడ్డుమీద వైకాయింపు వమ్మో చేస్తు
 న్నారు.

రాజారావుకు తొందరెక్కువైంది.
 పోలీసి డిగి నడిచివెడితే.

"పదికి చిల్లరుందా?"

"రూపాయి తక్కువుంది!"

పది ఇచ్చేసి, చిల్లర పుచ్చుకొని రోడ్డు
 కద్దంగా పడి, జనం మధ్యలోంచి, పరు
 గులా అపీసులోకెళ్ళాడు. రిజిష్టరువుంది.
 హమ్మయ్య లేచిన వేళావిశేషం బావుంది
 అనుకుని హజరైనట్లు సంతకం పెట్టే
 శాడు. అప్పటికి మనసు కుదుటపడ్డది.

తిన్నగా పనిచేసే సెక్స్ మన్ కెళ్ళాడు.

సుజాతకప్ప అందరూ కమకమ కుట్టిల్లో
వున్నారు. సూపర్నెంట్ దగ్గరకెక్కి వమ
స్కారం చేసి వచ్చాడు.

“ఏం? పర్మిషనా?”

“టిఫిన్ తినేసివస్తా; ఇష్ట ఆఫ్ ఎ
వవర్?”

“వెళ్ళు నాయనా; సీకేం యువరాజువి;
టిఫిన్ కని వెళ్ళి అలాగే వెళ్ళకు ఇన్వాళ
జీకాలిచ్చేరోజు.”

“అలాగే సార్?”

వరండాలో సుజాత కనుపించింది.

“వస్తారా; కొఫీ తాగుదాం?” అన్నాడు.

“హెర్ ఏమంటాడో?”

“నే చెబుతారే రాండీ!” రాజారావు
చొరవగా చెయ్యిపుచ్చుకున్నాడు.

ఇద్దరూ వెళ్ళి ప్యామిలీరూంలో
కూర్చున్నారు. సుబ్బారావు ఏకంగా జాత
గిరిబడ్డాడు ఏగరెట్ త్రాగుతూ:

“ఏం; రాత్రి కిక్ తగ్గలేదా?”

రాజారావు వచ్చాడు.

“ఇలా రోజూ త్రాగితే లివర్ పాద
వదూ; అయినా మీ రెండుకు పెళ్ళిచేసు
కోరూ?”

“నిజం చెప్పనా?”

“ఊ!”

రాజారావు లేచి కూర్చుని, ముందుకు
వంగి, సుజాత బుగ్గ గిల్లి, “నువ్వు ‘ఊ’
అనందే!” అన్నాడు.

సుజాత తల వంచుకుని, “మీరు
చెప్పింది నిజమా; అబద్ధమా?” అనంది.

“నిజమే. సుజ్జీ?”

సుజాత రాజారావు కళ్ళల్లోకి సూటిగా
చూసింది; రాజారావు కన్నుకొట్టాడు చలి
పిగి:

“మిమ్మల్ని వమ్మొచ్చా!”

“అంటే?”

“మీ రిలా ఎంతమండితో అన్నారో?”

బేరర్ వస్తే, “రెండు మసాలా దోసె”

అని చెప్పాడు రాజారావు

“నాకొద్దు!”

“ఏం?”

“అన్నం తినొచ్చామా?”

“రెండు పట్రావోయ్!”

బేరర్ వెళ్ళాక, రాజారావు మరో
ఏగరెట్ ముట్టించి, “చూడు అమ్మలూ;
నువ్వు వచ్చావు. ఓకే అంటే చెప్ప;
మ్యారేజీ చేసుకుందాం!” అన్నాడు.

సుజాత ఏం సమాధానం చెప్పాలో
తెలియక ఉండిపోయింది. రాజారావు
క్రొత్తగా ఉద్యోగంలో చేరాడు. డబ్బు
తయ్యచెయ్యడం, అప్పులివ్వడంవల్ల పని
చెయ్యకపోయినా అపీసులో ఎవ్వరూ
ఏమీ అనదు. అందరూ అనుకోవడం
అతనికి భూములూ, రైసుమిల్లులూ వున్నా
యని; విజానిజాలు తెలియవు అలాంటి
మనిషికో వివాహం జరిగితే,

“దియర్ సుజీ: వన్ను వన్నువా?”
రాజారావు వెళ్ళి, సుజాత ప్రక్కన
కూర్చుని, అమెమీద చెయ్యివేసి, చిన్నగా
వొక్కాడు భుజాన్ని.

“నా కిలాంటిది ఇష్టంలేదు!” ప్రక్కకు
జరుగుతూ అంది సుజాత:

“పోనీ ఆలోచించి చెప్పు!”

ఇద్దరూ టిఫిన్ తిని అపీసు కెళ్లారు.

సుజాత రాజారావు చెప్పిన మాటల
మత్తులో అపీసుకెళ్ళింది. రాజారావు
మర్యాదను దాకా ప్రతి గదిలోకి వెళ్ళి
మిత్రులను పలకరించి, రెండుగంటలకు
జీతంతీసుకుని హెడ్ గారికి నమస్కారం
కొట్టాడు.

“వెళ్లు నాయనా! మా కెలాగూ ఈ
శరవా చాకిరీ తప్పదు! వెళ్ళు!”

రాజారావు సుజాతదగ్గరకెళ్ళి “నీనిమా
కెళ్తామా?” అనడిగాడు రహస్యంగా:

“నాకు పెళ్ళికిముందు ఇలా తిరగటం
ఇష్టంలేదు!”

రాజారావు భుజాలెగరేసి, తిన్నగా
మిత్రుడు యాదగిరిదగ్గర కెళ్ళాడు.

“పద పోదాం!”

“ఎక్కడికి?”

“ముందు లే! తర్వాత ఎక్కడికో
చెయ్యతాను!”

యాదగిరి లేవక తప్పలేదు. అపీసు
పైకెక్కి కట్టగట్టేసి, పర్యవన్ తీసుకు

వచ్చాడు.

రాజారావు, యాదగిరి అటో తీసు
కుని పెంబర్ కెళ్ళి బార్ లోకి వెళ్ళారు:

“ఇందాక సుజాతతో తిరుగుకున్నావ్:
ఏమిటి నంగతి?”

“నువ్వెప్పుడు చూశావ్?”

“ఎప్పుడు చూస్తే నీ కెండుకుగానీ,
నంగతి చెప్పు: ఏమంటున్నాడి?”

యాదగిరికి రాజారావు తినచర్య
తెలుసు:

“బెదురుగొడ్డురా: ముట్టుకుంటే ముదు
చుకుపోతున్నాడి!”

“పెళ్ళిచేసుకుంటా వనలేదా?”

“అన్నా! పెళ్ళయితేగాని లాభం
వుండేలా లేదు!”

“చేసుకో!”

“దాన్నా!” రాజారావు వన్నాడు.

ఇద్దరూ మందు పుచ్చుకోవడం మొద
లెట్టారు. ఒక్కొక్క పెగ్గా లోపలకు
వొయ్యేకొద్దీ రాజారావులోని మనిషి
బయటకు రాసాగాడు.

“ఆరేయ్! యాదగిరి! ఇక్కడ కన
బడే అడాళ్ళంతా ప్లాస్టిక్ పువ్వులురా!
అంతే! తిండికోవం మొగుడుంటే చాలు.
భయంలేదని నమ్మేవాళ్ళే. వీళ్ళతో పెళ్లే
మిటిరా! మా వూళ్ళల్లో ముద్దమందారంలా
వుండే పిల్లలున్నారు. అనలు మా
పైదున్న బోగంది వీళ్ళకన్నా వేయిరెట్లు

నయం! అయినా బ్రెదరూ- ఈ నైలాన్
చీరలో అందాలు, ఓ రాత్రికీ నరి;
అంతే వట్టుచీరలో బిగారంముద్దలాంటి
పిల్లలు లక్షరూపాయల కట్టుతో మా
యింటిముందు పడిగాపులు పడివున్నారు!
తెల్పా!"

"మరి పెళ్ళిచేసుకోరాదూ?"

రాజారావు కళ్ళు ఎరుపెక్కియాయి.

"మా యింటికింద సుబ్బారావని ఓ
గుమాస్తాగాడున్నాడు. నాడికి ముగ్గురు
పిల్లలు! పెళ్ళాం అది పెళ్ళాంగాడు
పీనుగ; ఏడు సుబ్బారావు దాంట్ కాపురం
పెల్లె. నాళ్ళను చూస్తే భార్యభర్తలా
వుండరు; కసిరా పోట్లాడ కుంటూ యే
బజారుకుక్కలో! ఆలా వుంటారు! అమ్మ
బాబోయ్! పెళ్ళిచేసుకుంటే, నేనూ ఆ
సుబ్బారావులా అయితే!"

"ఇలా పైలావచ్చీసుగా ఎన్నాళ్ళరా?"

"సాగినన్నాళ్ళు! సుజాత అంతు
చూస్తారే! పెద్ద పతివ్రత కబుర్లు! మెహ
రున్నిసా కేసు తెలుసుగా! పెళ్ళో అని
వెంటబడ్డది. దాని కడుపుకు నేను బాధ్యుడ
నట! బిచ్చం పోవే నీయమ్మ! మళ్ళీ కంటి
బడితే చంపేస్తానన్నా! అంతే! మళ్ళీ
కనబడలా... "

యాదగిరి సాయంత్రం వసుందని
పెళ్ళాడు! రాజారావు ఒంటరివాడైనాడు.
ఏం చెయ్యాలి!

అబ్బో ఎక్కి బ్లాపిలిం చూసేందుకు
పెళ్ళాడు రాజారావు ఎరుపెక్కిన కళ్ళతో!
సుహారాజు కథ

సుబ్బారావు గుండెలమీద సుందరి
పడుకొనుంది. ఆమె కంఠలో నంపెంగ
పూలు గడినదికా సునాసనకో వింపాయి.

సుబ్బారావుకు చాలా సంకోపంగా
వుందివ్వుడు. సుందరి చాలారోజుల
తర్వాత ప్రేమగా సుబ్బారావును కౌగ
లించుకుని పడుకొనుంది. ఆమె కళ్ళల్లో
కృష్టి సుబ్బారావును యావ్వనపు రోజు
ల్లోకి తీసుకెళ్ళింది.

.... ఆ రోజుల్లో సుబ్బారావు యావ
రాజులా గడిపాడు. దిగులా, చింత
లేని బ్రతుకు. తినడం, తిరగడం, పుస్త
కాలు చదవడం. సాయంత్రం మిత్రు
లతో ఏ గుడి ఆవరణలోనో, కాలవగట్టు
ప్రక్కనో రాజకీయాలు, సాహిత్యం,
నాటకాలు గురించి చర్చించుకోవడం...
ఆ రోజులు మళ్ళీ రావేమో!

సుందరి.... విజంగా దేవతే! పిల్లల్ని
చక్కదిద్దుకుంటుంది. తన సంపాదనలో
గుట్టుగా కాపురం చేస్తున్నది.... ఇలాగే
జీవితం సాగితే కావల్సిందేముంది?

ఇలా సుబ్బారావు గతకాలపు మధుర
స్మృతులు, భవిష్యత్తులోని సుఖమయ
జీవితం గురించి కలలు కంటుండగా,

అబ్బో చప్పుడైంది. ఆ తర్వాత

తలుపు చప్పుడైంది. 'సుబ్బారావుగారూ' అవదం వినపడ్డది.

సుబ్బారావు తలం ఆలంనుంచి మేల్కొన్నాడు. సుందరి వెంటవచ్చింది ఏమిటా అని.

రాజారావు ఎదురుగా. తలకు చేతికి దిన్న కట్టు, లాగు మోకాలిదగ్గర చినిగింది.

"ఏమైంది?"

"తర్వాత చెబుతా: ఓ పదుంటె ఇవ్వండి!"

మజాక తెచ్చి ఇచ్చింది. రాజారావు వదిలివై పంపేసాడు.

సుబ్బారావు తెచ్చిన కుర్చీమీద కూర్చున్నాడు రాజారావు.

"ఇవ్వడు చెప్పండి ఏమైంది?"

"ప్రెండుదగ్గరి కెళ్ళవస్తుంటే యాక్సిడెంట్ అయింది: డబ్బులూ పోయాయి!"

"అరేరే: మందేమిటన్నారా: నొప్పిగా వుందా?"

"ఉండండి బాబు: చాలా నొప్పిగా వుంది: వెళ్ళి పడుకుంటాను. మీ డబ్బు రేపిస్తాను!"

"అలాగే: నేను మీ కిన్వాలెంటి ఇంతకుముందో అయిదు: ఇన్వాలెంటు ఉదయం ఓ ఐదు తీసుకున్నా!"

రాజారావు లేచాడు.

"తమ్ముడూ: ఈ వేడిపాలు తాగు!" సుందరి వచ్చింది.

రాజారావుకు ఏడుబొచ్చింది. తాన్ని దిగమింగుకునే పాలు త్రాగాడు. గ్లాసు యిస్తూ ఆమెకు మువన్నులోనే నమస్కరించాడు. 'తమ్ముడూ' న్నందుకూ: తన ఆకలి గుర్తించి వారిచ్చివంటిటూ.

రాజా-యువరాజు యువమహారాజు నెలలో ఎవరిరోజు మరణిస్తున్నది.

మరోరోజు మరణిస్తానో వద్దో ఉదయిస్తున్నది. మళ్ళీ కోడి కూస్తుంది.

సూర్యుడు మళ్ళీమళ్ళీ పుడుకూనే వుంటాడు. పక్షులు కిరికిలా అంటూనే వుంటాయి:

రాజారావు ఆ రాత్రి తీర్మానించుకున్నాడు. పెళ్ళిచేసేమహారాజు:

సుబ్బారావుకేం: మహారాజా: తిన్నా తినకపోయినా రోగమొచ్చినా నేనచేసేందుకు తార్యవుంది:

అదే సమయంలో సుబ్బారావు అనుకున్నాడు: ఏమిటి:

రాజారావుకేం ఆద్యస్తవంతుడు. బాదర నిందిలు లేవు: యువరాజులా తిరుగుతాడు: అని.

—కానీ—

నిన్నటి యువరాజే నేటి మహారాజు నేటి మహారాజే నిన్నటి యువరాజు

—అని—

చాలామందికి తెలియదు అనలేం:

—చుర్చిపోతారు—

—అంతే—

**

ప్రసవించే పాషాణాలు

—డాక్టర్ దాశరథి

రాళ్లు పూస్తున్నాయి
కళ్లు వ్రాస్తున్నాయి
కవితామయ ప్రణయలేఖలు;
కలాలకు పనిలేకుండా చేస్తున్నాయి:

కుసుమ యుండు వీస్తున్నది
వసంత సేవ వస్తున్నది.
యెండిన మ్రోడులలో నైకం
గుండెలవిందా చైతన్యం కనిపిస్తున్నది.

మడించిన కుంజరంలా
మధుమాసం: కాంచన పంజరంలా
ఈ లోకం — దర్శనీయంగా వుండి
మ్రోగుతున్న నృత్యాంగన మంటిరంలా

వద్దంటే కురుస్తున్నాయి పూలవానలు
ప్రవహిస్తున్నాయి వలపుతేనె సోపలు
ప్రియులకోసం ముస్తాదైన ప్రేయసి

మణుల్లా
జలంకృత తరులకామయములు ఆడవి
కోనలు

లాటరీలో గెలిచినవారి గేహంలా
చిరకాలం విమ్మట కలిసిన దోస్తురి
స్నేహంలా

అనందోల్లాస భరికమీ ప్రపంచం
మొదటిరేయి వధూవరుల మోహంలా

దుఃఖ భాజనమైన ఈ లోకంలో
అనంక దరిద్ర జనావళి లోకంలో
సుఖకాంతులకు సంకేతం వసంతం
నరులపాలిటి భూలోక నరకంలో

వకుళ కుసుమ వస్త్రాయుధంతో
రమణీయ మలయావిం రథంలో
బిందల్లాంటి గుండెల్ని బద్దలుకొడతాను
వయనిస్తాను ప్రకాంత వాసంక వతంలో

మహిమందలి విండా మామిడి పిండెలు
ప్రతి ఇంటి ముందరూ పానకం వీండెలు;
విక్రత విహారంచేస్తున్న మదన
నైన్యంలో

మనోహరంగా వున్నాయి మలునందెలు
మృదులతో భ్రమ పెట్టే పెద్దలెందుకు;
కత్తులతో నిర్మించే గద్దెలెందుకు;
తెల్లదొరం విధానాలనే అనుసరించే.

మనోవికాసం కలిగించలేని విద్దెలెందుకు;
ఉగాది రాకతో జగమంతా మారుతుంది.
వసంతాగమనంతో వసుధ అంతా
మారుతుంది

ఎన్నిచూరినా, యెంత పుష్పవర్షం
కురిసినా

ఎప్పుడు మానవ పాషాణ హృదయం
మారుతుంది:

సిరియల్

తొమ్మిది

రావిచెట్టు

రావిచెట్టు రమ్మంది చూడు

తంభ వుండి రావిచెట్టుకింద నేడు - తవలో తానే హుషారుగా పాడుకుంటూ - ఒంటరిగా రావిచెట్టుకింద కూర్చుని - బ్రహ్మజ్ఞాని తవలో తానే పేకముక్కులు ఆడుకుంటున్నాడు. తక్కిన మహాజనం యింకా రాలేదు. పరమ వేదాంతియైన వేదాంతాచార్యులవారు కుంటుకుంటూ దిగబడ్డారు హుషారు మేస్తున్న బ్రహ్మజ్ఞానిని చూసి ముతం చిట్టించుకుని మౌనంగా రావిచెట్టు మొదలుకు అనుకుని జారగిరిబడి కూర్చున్నారు.

‘వీకు సాటి ఎవ్వరండి రాజే..

వీకు రాకె జోడండి జాణ’ అచార్యులవారిని చూసి రెచ్చిపోయాడు బ్రహ్మజ్ఞాని. తనన్ను ఆ పరగణాలో ఆచార్యగోపాలం - ‘మిడిల్ డ్రాపు’ అని పిలుస్తారు. మరీ వనువున్నవాళ్ళయితే - ‘ఉరేయ్! మిడిల్ స్లోకం’ అని పిలుస్తారు. బ్రహ్మజ్ఞాని అంటే తెలియనిసామ్యుండవచ్చు - కాని ‘మిడిల్’ అంటే తెలియని మనిషి ఆ ఏరియా మొత్తంమీద కనిపించడు ముద్దుపేర్లకున్న ప్రదానం అనలు పేర్లకు రాదు. ఎంత పేరున్నవాళ్ళకైనా ఈ సూత్రం వర్తిస్తుంది. ఒక్కొక్కకు జీవితంలో ఒక రకంగా పేరొచ్చినదవుతుంది, బ్రహ్మజ్ఞానికి వచ్చింది ఆ పరగణా యావత్తు. ఆయనలో దివ్యశక్తులున్నాయని జనవాక్యం. పాములు కాచేసికా, మంద్రగబ్బలు పట్టుకు పీకినా, తేళ్లు కుట్టినా ఆయన మంత్రం వేస్తాడు. పెళ్ళిళ్ళకూ, కార్థాలకూ, తద్దినాలకూ, శోభనాలకూ చుహూర్తాలు పెద్దాడు తమకు పుట్టిపోయే బిడ్డ అదో, మగో ముఖం చూసి గణితంపేసి చెప్తాడు. ఆ గణితం నిజమైన ఉదంతాలున్నాయి. ఎవరికైనా దయ్యంపడితే మత్రబలంతో వదిలిస్తాడు. ఆయన నీడను చూసినా - కొరివిదయ్యాలూ బ్రహ్మరాక్షసులూ కూడా గంగవెద్రులెత్తి పారిపోతాయని వినికిడి. చాలా గొప్పవాళ్ళ కార్థాలు కూడా ఆయన పెట్టించాడట. ఎంత మర్డర్లచేసిన ఖానీకోరైనా, ఎన్ని కొంపలు కూల్చిన కిరాతకుడైనా - ఆయన గారు కార్తంపెడితే సరాసరి వ్యర్థలోకానికి పోతారట.

బ్రహ్మజ్ఞానికి మొత్తం పన్నెండు పదమూడు స్లోకాలు వచ్చు. అవి పైకి స్పష్టంగా చదవడు. రహస్యంగా తనలో తానే గొణుక్కుంటాడు. అంచేత ఆయనకు బద్ధితంగా ఎన్ని స్లోకాలు వచ్చూ అనేది ఒక నిగూఢ రహస్యం. మరో అయిదారు ప్రవచనాలు కూడా వచ్చు ఆయనకు. ఫర్ ఆర్ ఆకేషన్లకూ పనికొచ్చేవి అవి. వాటిని ఎదా పెదా వాడి హడలగొట్టేస్తూవుంటాడు జవాబ్బి. బ్రహ్మజ్ఞానికి చేతబడి మంత్రాణ కూడా వచ్చినీ - నీచశక్తుల్ని ఆరాధించటం అతని సంప్రదాయమనీ ఎందరికో ఒంటరిగా రహస్యంగా చెప్పురు వేదాంతాచార్యులవారు.

‘ఏమిటి బ్రహ్మజ్ఞానీ! ఇవాళ అందరికంటే ముందస్తుగానే వచ్చేకావ్ పేకముక్కలుచ్చుకుని. ఒంటరిగా నువ్వే పాడుకుంటూ, వీతో నువ్వే ముక్కలు పంచుకుంటూ, తుపాకి తూటాలమాదిరి ఎదా ఏదా నువ్వే నీమీద విసురుకుంటూ

అదేసుకుంటున్నావ్ నీకో మన్నే ఆలా హుషారు మేనేస్తూ ఏమిటి గిరాకీ? అన్నారు అచార్యులవారు.

‘అతీను మదాం స్వామీ! ఈ రాజీ సాయంకోనే నిన్న అందరిశేఖలూ దులిపేశాను. ముద్దాస్తూంది.’

‘రాకా చస్తుందా జ్ఞానీ! ఈ రాజీగారి సాయంకోనేగా నిన్న అందరినీ పట్టి కొట్టింది - శేఖలు ఖాళీచేయింది - నెత్తిన గుడ్డలువేసి పంపించావ్! అందుకే అదిభట్ల హరిదాసుగారన్నట్లు - పురుషుడి విజయానికైనా పతనానికైనా ప్రీతి అనే బ్రహ్మపదార్థమే కారణమయ్యా, అదే ప్రేరణ.’

‘నిన్న చూశారుగా! అంతకుముందు రోజు నా దగ్గర నిత్యం పాతికా పరకా శవరంచేసేవాళ్లు పట్టలు. చూశాను చూశాను. నిన్న మదాంకు కన్ను గొట్టాను. నా మూడోకన్ను తెరిచాను. అతీనుమదాం నన్ను కరుణించింది. అంతే చప్పబడిపోయారు చచ్చుపీనుగలు.’ అంటూ పకపకా నవ్వాడు బ్రహ్మజ్ఞాని. ‘ఇంక నాకు తిరుగులేదు. చూపెడతా నా తడాఖా. తమరూ కలుపుతారా ఒక చెయ్యి నాకో. రుద్ది చూద్దురుగాని’ అంటూ సున్నగా శవరంచేసుకున్న దుర్యోధనుడిలా మీసం దువ్వి ఒక కనుబొమ్మమాత్రం పైకెత్తి - కీచకర్వంకో చూస్తూ వికటాబ్ధహాసం చేశాడు బ్రహ్మజ్ఞాని ఆ క్రితంరోజు పేకాబలో గెల్చిన కైపులో.

వరదాచార్యులవారి వట్ల మండిపోయింది. ఆ రావిచెట్టుక్రింద చతుర్ముఖ పారాయణానికి శేరే శమారమి ఆరదజనుమంది పెద్దమనుష్యులలో ఒకరంటే ఒకరికి పడదు. కాని ఒకరిని విడిచి ఒకరు ఒక్కరోజు కూడా బ్రతకలేరు. అచార్యులవారికి బ్రహ్మజ్ఞానికి అసలు పడదు. ఇద్దరి మధ్యా పచ్చగడ్డివేస్తే భగ్గు మంటుంది. ఆ కారణంగా బ్రహ్మజ్ఞాని నవ్వు - వరమాంసభక్షణచేసే రాక్షసుల అట్టహాసంలా వినిపించింది అచార్యులవారికి. కొండంత అగ్రహం వచ్చింది.

‘బ్రహ్మజ్ఞానీ! నిన్న అతీనుమదాం నిన్ను గెలిపించిందే అనుకో. కాని ఇవాళ అదే నీ కొంప తీయొచ్చు గుర్తుంచుకో. ప్రీతిపై ప్రళయకారణమన్నారు. ప్రీతిపై పురాణాల్లో, చరిత్రల్లో, రాజకీయాల్లో, సవాంక్షరంగాల్లో ఎందరో మహా మహాలు మన్నుగొట్టుకుపోయారు. ఈ జాదంపుండి చూశావ్! పక్షవ్యసనాలలో దీనింత కొంపదీసేది మరొకటి లేదు. ఎన్నడో నీకొంప తీస్తుంది. నాకు తెలుసు. అంచేత...’

‘దవడ ఆలా వాచిపోయింది తమకు!’

‘ఈ వ్యవసాయంనుంచి నువ్వు గనక విడుదలకపోతే నే ప్రమాణం చేస్తున్నాను - ఎంతటి పాపులనూ పీచులనూ తమించే ఆ పర్వేశ్వరుడు కూడా తక్షించడు’ అన్నారు ఆచార్యులవారు.

‘మీ తండ్రి బాగా దెబ్బలు తగిలినట్లున్నాయి స్వామీ!’

‘పది కాలాలపాటు బ్రతకవలసినవాడివి - ఈ పేకాటజోలికి పోకు జ్ఞానీ.’
మున్నబూ, పాతులూ వచ్చారు.

‘అంతంత దెబ్బలు - అందులో తలనూ, దవడలనూ తగిలాయంటే మీరలా శ్రద్ధ చెయ్యకూడదు. ఎముకలు ఏమన్నా విరిగియేమో నూనుకోండి. పెట్టికలయితే మొత్తం కాల్చి గల్లంతు’

‘ఏమిటండీ అచారూ ఆ కట్టు!’ అన్నాది మున్నబూ

‘కాబుజారోపణను మున్నబూ బావిదగ్గర’ అన్నారు ఆచార్యులవారు.

‘బాగా దెబ్బలు తగిలినట్లున్నాయి!’

‘తల వగలాల్పించి తప్పిపోయింది. భగవంతునిపూజించు. జగద్రక్షకుడు.’

‘తమ వయస్సు దెల్పే వాటలా అచారూ’ అనిగాడు బ్రహ్మజ్ఞాని.

‘మూడేళ్ళయిన ఈ పాప జాదంలో ధర్మరాజుదగ్గన్నుంచి మహామహా వాళ్ళు బుట్టికొట్టుకుపోయారు పత్రాలేకుండా.’ - చెప్పారు ఆచార్యులవారు.

‘వాలామోరం! పెద్దవాననే జ్ఞానంలేకుండా - ఆ బుచ్చిబాబు తమని కలా గొడ్డును బాదినట్లు బాదడం మహామోరం - తమ సరికిన వయస్సును చూసన్నా వదిలిపెట్టాల్సింది. మున్నబూ! నువ్వు సంచయితి పెట్టింది - ఈ రావిచెట్టు క్రిందనే - ఆ బుచ్చిబాబుకు బుద్ధిచెప్పించాలయ్యా! ఊరికి తంకాయనంటావ్. ఇంత అన్యాయం జరుగుతుంటే చూస్తూ పూరుకుంటావా? - నిగ్గదీస్తున్నారు బ్రహ్మజ్ఞాని.

ముఖాన కొరడా చురక తగిలినట్లు ఎగిరిపడ్డారు ఆచార్యులవారు.

‘శ్రీరామచంద్రప్రభో! కలికాలం నాయనా! బ్రహ్మజ్ఞానీ ఇంతటి దారుణమైన అపరాధం నామీద చేసింది ఎవరు? నువ్వేనా!’

‘కొరవడకండి స్వామీ! తమరు బుచ్చిబాబుమీద అఘాయిత్యం చేశారని కాదు నేనన్నది. ఇందుమీద ఈ రావిచెట్టుకున్న తవయన్న తమలాటి పెద్దల్ని - ఆ బుచ్చిబాబు కలా గొడ్డును బాదినట్లు బాదడం తప్పంటున్నాను. తమరు ఏం తప్పు చేశారని అతగాడు ఇంతటి అఘాయిత్యం చేశాడో - ఈ రావి

చెట్టుక్రిందనే పంచాయితీ పెట్టింది ఆ బుచ్చిరాజీని నిలవజెట్టి నిగ్గదీయమంటున్నాను.

'గొడ్డును బాదినట్లు అంటున్నావ్ ఒకటికి పదిసార్లు? అవలు బుచ్చిబాబు నన్ను ఆలా కొట్టినట్లు నీ కెవరు చెప్పారు?'

'పంతులు చెప్పాడు. ఎవరికీ చెప్పొద్దని.'

'పంతులుకు ఎవరు చెప్పారు?'

'చలమయ్య వ్రడకుడు.'

'ఆతగాడికి?'

'చలమయ్య.'

'చలమయ్య కెలా తెలుసు?'

'పున్నయ్య.'

'పున్నయ్యకు ఎవరు చెప్పారు?'

'మెరకదిబ్బి ఎంకి.'

'ఎంకి?'

'అచార్యవర్యా! ఈ సంగతి న్యాయంగా ఎంకితో తమరే చెప్పకు గొట్లు మన్నారటా ఆర్థరాత్రిదాకా అక్కడే కాపు పెట్టించుకున్నారటా! ఈ కదిలిపోతున్న పళ్ళు ఇంక నిలిచేనా...' అంటూ ఎంకిని కావలించుకుని గుక్కలుపెట్టి ఏడ్వారటా మున్నబూ! పంచాయితీ పెట్టించు. అన్నీ తేలిపోతాయి' అంటూ మరీ రెచ్చి పోయాడు బ్రహ్మజ్ఞాని.

'శ్రీరామచంద్రవ్రతా!' అంటూ మూలిగారు అచార్యులవారు. ప్రాణం శరీరాన్ని వదిలిపోయేముందు వినిపించే జీవుని వేదన అది.

వేదాంతాచార్యులవారు పరమ వేదాంతిలా నవ్వురు సాపుగంటకు తేరుకుని.

పరిస్థితులు విషమించినప్పుడే అవసరం దైత్యం. పలికింది బొంకు అని తేలిపోయినప్పుడే అవసరం బుకాయింపు - అనే సిద్ధాంతాన్ని నమ్మిన మనిషి అచార్యులవారు. కర్తవ్యం గురించి అలోచిస్తూ - కాపేపు ఆ రావిచెట్టుక్రింద ఆలాగే కన్నుమూశాడు మహాయోగిలా. రవ్వంత గురక వినిపిస్తుంది. పలానికి పారేగుణం వుంటుంది నీటికి. ఎగిరే గుణం వుంటుంది పక్షికి. నీళ్ళల్లో ఈడే గుణం వుంటుంది చేపకు. ఆలాగే 'నిర్లిప్తక' అనే గుణం మహాముసుల్లో వున్నట్లు మన అచార్యులవారిలో పుష్కలంగా వుంది.

ఎండవేడి తగ్గింది కాస్త. ఎంతో జోరుగా సాగుతున్నది పేకాట. అంక కంటే జోరుగా నడుస్తున్నాయి కబుర్లు. మున్నబుకు మూడే మూడు అటల్లో

జేబులు తాళి అయిపోయాయి. మున్నబనే గౌరవంలేకుండా అప్పులు కుదర వన్నాడు బ్రహ్మజ్ఞాని. అంతే అన్నాడు పంతులు. మున్నబుకు జీవితంమీద విరక్తి కలిగింది. 'ఇంట్లో పెళ్ళాం పైసా అప్పుపెట్టడు తనకు. 'తాకట్టుకు వస్తువు పెట్టుకో'కుండా - రాగిపైసాకూడా - అలిరికి ఏ మొగుడికికూడా అప్పు పెట్టొద్దని మరీమరీ చెప్పిపంపింది మా అమ్మ నీతో కాపురానికి' అంది భార్య నాంచారమ్మ భర్త అనే గౌరవంలేకుండా. ఆలోచించినకొద్దీ రోతపుడుతున్నది ప్రపంచమీద. కషాయగుడ్డలు కట్టుకుని పాంకోళ్లు తొడుక్కుని నరసంచారం లేని ఏ హిమాలయారణ్యాలకో పారిపోయి- మరో మురిచెట్టుక్రింద చుట్టకాయ్లు కుంటూ జీవితకేషం గడపాలనిపించింది. ఈ మమపురకంటే ఆ మహారణ్యంలో పులులూ సింహాలే నియం - అనుకున్నారు. తన బాధ ఎప్పుడన్నా ఎవరికన్నా చెప్పుకోవాలనిపిస్తుంది. కాని ఒక్క వేదాంతాచార్యులవారు మాత్రం అప్పుడు తన గోడు ఎంటారు అవలిస్తూనే. తక్కినవాళ్ళకు అమాత్రం గౌరవం లేదు.

'ఎందుకూ అలా నీరో నువ్వు నవ్వుకుంటున్నావ్ బ్రహ్మజ్ఞాని. ఆ పంజరం చూస్తే మళ్ళీ మదాం వచ్చినట్లుండే'

'ఈ రోకనాధంగడి వరన చూస్తుంటే....'

'మళ్ళీ ఎంచేకాదు?'

'నా బొంద వాడేందేస్తాడు! ఈవూరి స్కూలుకి అవటానికి సంగీతం చూడ్తారు గదా! వాడు సంగీతం పాడటం ఎప్పుడన్నా విన్నావ్ నువ్వు? గొర్రెకోక లాటి ఈ ఉద్యోగం అయవగారికి చాలదట. తగదట!- రోకుల కొంపలుముంచి చిటికెంమీద లక్షలాదిందాలని అయవగారి ఉదలటం. వీడట! రాజయ్యహాతుర్ని పెట్టట! కలరు సిసిమాట- తీస్తాట! మద్రాసూ, హైదరాబాదూ, బొంబాయి తప్ప - ఈ వూరు అడుగుగేరి టాలెంటుకు తగదట. అవలు ఈ నక్షిని ఎవ రుండమన్నారీ పూళ్ళో. పోవచ్చు. నిజమే. కాని అందుకు అశాతకత్రువులాంటి గంగిగోవులాటి. రాజయ్య కొంప ముంచాలా? కళావరు రాజా.'

'అరేకాంబ్.'

'అన్ని రోజులూ ఒక్కలా వుండవన్నారు. ఒకరోజు రైజూ మరోరోజు దొనూ. నిన్న తీసుకున్నావ్ - ఇవాళ వద్దీకో తిరిగి ఇచ్చేస్తున్నావ్. బాధపడక వండు ముక్కలు ఓ సిగరెట్టిచ్చి.'

మున్నబు మరో లంకపొగాకు చుట్టించి - బాధ మరచిపోవటానికి -
గుండెలనిండా కమ్మటి పొగ పీల్చి - 'ఇప్పుడేం చేయమంటావు అచార్య! అస్త్ర
నమస్తం రాయించుకుని- అరగానీ అప్పుగాకూడా ఇవ్వనంటూ ఏకుమేతై కూర్చు
న్నది మా యింటిది' అన్నాడు అచార్యులవారితో.

'పోనీ ఒక అలోచన చెప్పనా మున్నబూ' అన్నారు అచార్యులవారు.

'చెప్పండి చూద్దాం'

'నువ్వు ఆ లోకనాథంతో సార్థవర్తగా కలిసి-సినిమా తియ్యరాదూ? ఇన్నా
క్కుగా పేకాటలో పోగొట్టుకున్న డబ్బు నాలుగింకలుగా ఒక్క డెబ్బితో వచ్చి
పడుతుంది? అదర్పిలా మద్రాసు ఆంధ్రాక్షబ్బులోనో, హైదరాబాద్ బోటుక్షబ్బు
లోనో పెద్దాట లాడుకోవచ్చు.'

'ఇంతకూ అచార్య! ఆ చిట్టబ్బాయి కొడుకు బుచ్చిగాడ దవడ పగిలి
పోయేలా నిన్ను ఎందుకు బాదినట్లు. ఇది చూలారై మూలేని వల్లకాడనుకున్నాడా
ఊరనుకున్నాడా?'

'అవలు విషయం విను మున్నబూ! పాడురోజులొచ్చాయి శ్రీరామాంజనే
బూతుమూలైపోతే ఎలా చెప్పా? రాజయ్యకూతురు సంగీతం ట్యూచనకి లోకనాథం
ఇంటికి వెళ్ళిందా? ఆకస్మాత్తుగా తప్పకాగి హుదీపర్థాడు చచ్చుపీనుగ, ఈ బుచ్చి
గాడు. చలమయ్యకు రక్త విరోచనాలని వాళ్ళ వడ్రతుడు చెపితే - పోనీ
చూసొద్దాం ఏం పోయింది? అని అలా బయలుదేలా- లోకనాథం ఇంటిముందుగా-
నా దారిన నేను రామనామం స్మరించుకుంటూ నడిచిపోతున్నానయ్యా. లోక
నాథం యింట్లోంచి గగ్గోలుగా కేకలు వినిపించాయి.'

'ఆ చిట్టబ్బాయి కొడుకు ఇంతపని చేస్తాడన్నమాట!'

'హూర్తిగా విను. రాజయ్యకూతురు రేణి వంటరిగావుండటం చూసి-అంజనే-
లోకనాథమున్నాడనుకో. వాడున్నా ఒకటే- లేకపోయినా ఒకటే గవక-ఓంటరిగి -
అనే పదాన్ని ఉపయోగించాను ఆ చిట్టబ్బాయి అబ్బారీ పాటలు పాడి కల్లు
పాకలు నడిపించటం వీడికోసంలా వుందనలు....అప్పులు తీసుకున్నవాళ్ళ దగ్గ
ర్నుంచి దాదాగిరి చెలాయించి- చక్రవర్ధీలు వసూలుచేసుకురమ్మని - ఈ కాగు
బోతు కొడుకును పంపిస్తాడు. ఈ బుచ్చిగాడు పచ్చి బూతులతో రంకెలుపెడుతూ-
బొడ్లో బాకుతో అడుగుంటూ హడలగొట్టి గూబలు పిండి బాకీ వసూలుచేసి పగం

తీసుకుని మిగిలింది కంద్రకి ముట్టచెప్తాడు. చిట్టబ్బాయి అలా ఉపయోగించు కుంటున్నాడయ్యా కుమారరత్నాన్ని- త్రాప్తుడు వచ్చాడయ్యా. త్రాగుబోతు వెద వకు ఉచ్చం నీచం అంటూ తెలుస్తాయా! అరిచింది అడకూతురు. నే అడుగు పెట్టాను. వచ్చినవాడు పనిచేసుకుపోవచ్చుగా ఆ లోకనాదాన్ని నడం విరిగేలా నాలుగు కన్నీ పోనీ ఆడపిల్ల వంటరిగావున్నప్పుడు అదో వరస. చెట్లంత పెద్ద మనిషిని అక్కడే వున్నాగా? పచ్చి వంస్కృతంలో శృంగారం ఒకటోస్తూ- దాన్ని రెక్కపుచ్చుకున్నాడయ్యా. మరో మనిషి ఎదురుగా లేకపోతే ఏమయేదో తెలియదు. ఎదురు తిరిగింది మాకోసం. ఎంత బజారుమనిషి కూడా పడిమండిలోమా పట్టిగ్గా సరసమాడతానంటే ఒప్పేసుకుంటుందా మున్నబూ! 'ఎన్నాళ్ళుగానో తిమ్మిరెక్కిపోతున్నానే. యవ్వారం ఇన్నాల్టికి కుదిరింది' అంటూ ఎగబడ్డాడయ్యా. అది గుమస్తా 'ఏమిటా తొందర! ఎదురుగా అచార్లుగారున్నారు' అంటూ అడమా యించిదయ్యా అక్కడికీ 'మువలాదా నువ్వెందుకొచ్చావో?' ఎగిరి తన్నబో యాడు మున్నబూ. 'ఐత్ర రామకీర్తన పాడిస్తావంటూ పిలక రూడించబోయాడు.' 'తన్నబోయాడు. రూడించబోయాడు - అంటూ అలా మొహమాట పడు తున్నారెందుకు స్వాములూ!

'నిజంగా వాడి దెబ్బలే తగిలే చావల్సింది.'

'కీర్తిశేషులయ్యేవారు' అన్నాడు బ్రహ్మజ్ఞాని.

అచార్యులవారు మున్నబుకు చెబుతున్న కథ- నిజానికి రావిచెట్టు క్రింద అప్పుడున్న పెద్దలందరికోసం.

'లోకనాదాన్ని పిలిపిస్తా ఆసలు కథ బయటపడుతుంది. ఎవరూ ఆట వెక్తాంది. నువ్వా. ఒరే సాంఖిగా మా పాలేరు పున్నయ్యను ఒకసారి లగెత్తుకు రమ్మను.'

'అయిందేదో ఆయిపోయింది. ఆ బుచ్చిగాడు యింకా కుక్రవన్నాసి. కగిలేదెబ్బా కప్పేదెబ్బా తెలియదు. ఈసారికి ఓమించేస్తే పోలా! మళ్ళీ పంచాయ తీలూ పడిమండి రావడం - ఈ గోలా రథసా ఎందుకు మున్నబూ! అన్నారు అచార్యులవారు కంగారుపడిపోతూ.

'అయ్యా! అచార్యవర్యా! మీరలా తెంటేలుపడకండి స్వామీ! మీలాటి తలనెరిసిన పెద్దలకు అంత అవమానం జరిగక - తప్పుచేసినవాళ్ళని శిక్షించ

కుండా- ఊరుకునే మనిషి కాదు మున్నబు. పంచాయితీ పెట్టించితీరగలడు. ఆసలే పట్టుదలమనిషి.'

'దీను అచార్లు! పంచాయితీ పెట్టించాల్సిందే. తప్పుచేసినవారిని శిక్షించాల్సిందే. చిట్టిబాబు కొడుకైనా సరే. ఆ పరమశివుడి కొడుకైనా సరే న్యాయం అందరికీ ఒక్కటేనయ్యా. అదిరుకు నేనే తప్పుచేశాననుకో. పంచాయితీలో ఆ విషయం రుజువైందనుకో. ఏంచేస్తావో తెలుసా! నా సొంత పాలేరు వున్నయ్యనే నిలుస్తాను మోకుతెచ్చి నన్ను ఈ రావిచెట్టుకు కట్టెయ్యమంటాను. వలుపుతెచ్చి నెత్తురొచ్చేదాకా నన్ను బాదమంటాను.'

'మవ్వు అంతటివాడవని మా అందరికీ తెలుసు గావి మున్నబూ! నిన్న రాజయ్యకూతురు విషయంలో తప్పుచేసిన మనిషిని ఏంచేస్తావో కాస్త చెప్పు!' అన్నాడు బ్రహ్మజ్ఞాని.

'చూద్దాగాని- చెట్టుకు కట్టిస్తా. కొరడాదెబ్బలు కొట్టిస్తా. కోలు వలిపిస్తా. మర్ర సొంతం గొరిగిస్తా, మున్నపుబొట్టు పెట్టిస్తా. కోటప్ప సన్నాయిమేళంకో పన్నాసిని దాంకాలవవాకా గాడిదమీద కూర్చోపెట్టి ఊరేగింపుగా తీసుకెళ్ళి దాంకాలువలో కోయింపేస్తా.'

'అంతపని చేస్తావా మున్నబూ!'

'అహ! ఇంకా తిక్కరేగితే, ఈ రావిచెట్టుకే ఆ తప్పుచేసిన గాడిదను తలక్రిందులా వ్రేలాడగట్టిస్తా. నిప్పెట్టి నిలువునా తగలబెట్టిస్తా' అంటూ అరివికాని రాజసం వుట్టిపడేలా మీసం దువ్వారు మున్నబు.

'మరి ఆలా వప్పుకుంటుందా మనుషుల్ని తగలబెట్టటానికి!'

'నే నెవరిని? అన్నాడు మున్నబు రెచ్చిపోయి మంచుని.

'ఏమిటి మున్నబూ ఆ వీరావేశం!'

'నేను ఎవర్నీ అంటా!'

'ఏమిటా ప్రశ్న!'

'ఈ పూరి మొత్తానికి మున్నబును!'

'ఎవరు కాదన్నారూ కూర్చో!'

'నే కూర్చోను. మున్నబుంటే ఎవరు?'

'అదీ నువ్వే చెప్పు!'

‘ఊరికి హెద్దు.’

‘ఏమిటి.’

‘మున్నబు అంటే ఊరికి కలకాయలాటి మనిషి.’

‘ఇంత గొప్ప విషయం నీ తెలా తెలిపింది మున్నబూ!’

‘కరణం చెప్పాడు నిన్న సందేళ.’

‘పోస్తే ఇన్నేళ్ళకైనా ఆ రహస్యం చెప్పాడు కరణం. కొంపలు తీయడం ఆతగాడి వృత్తిధర్మం. కరణం దారికప్పాడు మున్నబూ. బ్రహ్మాంగారు చెప్పారు కలికాలంలో కాలనాగు కరిస్తే అమృతం చిందే ప్రమాదం వుందన్నాడు. మున్నబూ గుర్తుకు తెచ్చుకో; ఆ మాట విజంగా నీకు చెప్పింది కరణమేనా; దుక్క ముక్కులో ఒకరు ఇంకొకరు అనుకోలేదు గదా; వెరిపై చేసుకో బుర్ర గోక్కుని.’

‘పున్నయ్య వస్తున్నాడు.’

‘నా చెయ్యి మంచి రైజలోవుండగా వచ్చివడింది ఈ డిక్కుమాలిన పంచాయితీ.’

‘ఏం పున్నయ్యా; వస్తున్నాడా లోకనాథం!’

‘స్కూల్లో లేరండీ! నాలుగు రోజులుగా కనిపించటంలేదండీ.’

‘ఎంత ఆమాయకుడివి పున్నయ్యా! స్కూల్లో ఉద్యోగం చేస్తున్నంత మాత్రాన - ఆయనగారు రోజూ స్కూలుకు వెళ్ళాలని వుందా ఏమిటి! అప్పుడప్పుడు కనిపీప్రాయంగా వెళ్తుంటాడంతే. ఏదైనా స్కూలుకు కస్సు వుందో వూడిపోయిందో తెలుసుకుంటానికి.’

‘ఇంటికాడ చూసిరా! చూడు! ఆలాగే చిట్టబ్బాయిని, కొడుకు బుచ్చి బాబునూ, తిర్వాన్నీ హుకేసుకురా పంచాయితీ పెడుతున్నారు మున్నబుగారు. అని చెప్పి, రాజయ్యను హుతురితో రమ్మను, ఆర్డరు’.

‘అలాగేనండీ - వెళ్తున్నాడు పున్నయ్య.’

‘పంచాయితీ పెట్టించక తప్పదా మున్నబూ!’ అన్నారు జాలిగా ఆదాయం వారు.

‘తప్పదు ఆదార్లు! టంకూ వేయించి మరీ పెట్టిస్తాను.’

అన్నమాట నిలబెట్టుకుంటాడు మున్నబు! ఎక్కిస్తున్నాడు బ్రహ్మజ్ఞాని.

పవరో! మీ అబ్బాయిని నాకిట్టి పెళ్ళి చేయ్యుయో!

'నా బాధతోనే చస్తుంటే- అన్నీ తెలిసుంది ఈ అఘాయిత్యం ఏమిటి బ్రహ్మజ్ఞానీ! నువ్వు ఇలాగే మాట్లాడుతూ- ఈ జూదంలో కూరుకుపోతే- అనక- సత్యనాశనమైపోతావు. అప్పులవాళ్ళు తరుముకొస్తుంటే ఎవరికీ చెప్పకుండా కట్టుగుడ్డలతో దేబాలు తెగించి పారిపోతావు. బైరాగుల్లో శేరి ముప్పైతుకుంటూ గంజాయిదమ్ము పీల్చుకుంటూ పాడుబడ్డ సక్రాల్లోనూ, వల్ల కాళ్ళలోనూ దిక్కుమాలిన బ్రతుకు బ్రతుకుతూ జీవితకేషం గడపవలసివస్తుంది. వీరు ఉసురు తగుల్తుంది. విన్ను ఎదుజన్మలు పట్టి పీడిస్తుంటే బ్రహ్మజ్ఞానీ' అన్నారు అచార్యులవారు దవడపట్టుకుని మూలగుతూ.

'ఆ బుచ్చిబాబు నిన్నలా వడిలిపెట్టటం మహాపాపం అచార్య! అన్నారు జ్ఞాని.

'మళ్ళీ హాస్యమా బ్రహ్మజ్ఞానీ! నీలాటి బోడి పేకముక్కల అట అడలేక నేనా అంట నేనిలా ఈ రావిచెట్టుక్రింద కృష్ణారామా అంటూ కూర్చోవడం! జూదంవుండి చూశావ్! అది అగ్నిహోత్ర సమాసమని నాకు తెలుసు. దీపశిలపై మోజావడే శలభం జూదరి. ఈ పేకాట యజ్ఞంలో నువ్వు బూడిదై పోతావని నా తెన్నులో తెలుసు'.

'నాకు తెలిసింది కూడా చెప్పనా, అచార్యవర్యా.'

'అక్కర్లే.'

‘మీరు మొహమాటపడుతున్నారు. మీరు ఎంత మొరాయిందినా ఎనలేని-
 తమ గొప్పతనం వలుగురికి చెప్పటం నా బాధ్యత. నా కర్తవ్యం. చెప్పేస్తున్నా.’
 ‘ఏమిటి?’

‘తను అయర్థాయం లేని వుండి మాళారూ: అవి బెదిసికొట్టింది. ఆ లేని
 వున్నే తమ తలకాయ పగులుతుంది. పన్నిటాతం వచ్చి హరి అంటావు. ఆ
 గొండమే గదిస్తే ఒక నల్లత్రాచు బుచ్చిబాబుదూపంలో వచ్చి తమ్ము కడుస్తుంది.
 నల్లపాచుంటే-తను య క్రవయన్నులో తమరు స్వయంగా స్వహస్తాలతో ఒక్క
 పెట్టుకు చంపానని చెప్పతునేనారే - ఆ బురదకట్టే కాదంటోయ్. వెయ్యికట్ట
 వాములు, రెండువేల జరిగొడ్లు. ఒకరికి నల్లత్రాచులు - అన్నీ కలిస్తే ఎంత
 పవరుంటుందో తమను కలిచే నాగుపాముకు అంత పవరుంటుంది. బుచ్చిబాబు
 తదాఖా అసాంతం అనుభవమైనట్లులేదు.’

మున్నబు- దోషికి మరణశిక్ష విధించేమూడు న్యాయమూర్తిలా గింటి
 రంగా కూర్చుని- పంచాయితీ సెడవలసిన తమను గురించి అలోచిస్తున్నారు.
 మున్నబుగిరి చేపట్టాక - పంచాయితీ పెట్టటం అదే మొదటిసారి మున్నబుకు.
 బాండాగా వడపాటి. తన తండ్రి రత్తయ్య మున్నబుగిరి చేసినకోజల్లో-అయవ
 గారు నడిపించిన పంచాయితీలు తమ మాళారూ: అంతకంటే సగడ్పాడిగా నడిపి
 మున్నబుగిరి చేయటానికి తగిన సత్తా తనను వుందని ప్రకటించుకోవాలి. ఆ
 వడపాటి సనికిరాని ‘వాజమ్మ’ అంటున్నారు వదిలందరూ. తన వాజమ్మ కాదు.

‘నేను వాజమ్మను కాదు. పంచాయితీలో మా పెదతా నా కళాఖా. ఆగేయం
 అట్టిగా అలా నుంచున్నావేమిటా కోళ్ళుబట్టినవాడిలా మక్కురితగళంతా.
 లగెత్తు. ఇంత వ్యవహారం ముందుంటేని చాలి సాంఘికమని గాడిదను
 కోలుకతమ్మను. మంగలి కోటప్పను పొలి పుయ కుని రమ్మను. ముప్పు రాగానే-
 కొంతంత అనింటగ ముంతపొగ గాతెయ్యి. శిక్షవెయ్యటం - తమకు జరపదం
 ఒక్కసారి జరిగిపోవచ్చుందే - తదాఖా అప్పుడు తెలుస్తుంది.’

రంతెలు పెరుతున్నారు మున్నబు.

అచార్యులవారు ఇరకాటంలోపడి. శ్రేష్ఠంలో పడిన - కన్యవిరిగిన
 ఈగలా కొట్టుకుంటూ కానేపటికి ‘మున్నబూ’ అంటూ మూలిగారు.

ముక్కులు కలిపి అడుకుంటూ - మున్నబు పెట్టబోతున్న పంచాయితీ

కోసం ఎదురుచూస్తున్నారు సర్వలూ.

'తమకు గూడా ముక్కలు వంచమంటారా అచార్యవర్యా?' అన్నాడు బ్రహ్మజ్ఞాని.

'ఉత్త మదాములో ఏ అటా ఆడగూడదని అచార్యులవారి నియమం'.

'ఏమిట?'

'అసలు మదాములు కొవారి! టిను మరి! జన్మతహా రసజ్ఞులుగానే పుట్టారు. అచార్యులవారు రసజ్ఞునిగానే పెరిగారు. రసజ్ఞుని హోదాలోనే ఈ లోకం వదిలి పోవాలనే కృషిచేస్తున్నారు. ఆ విషయం తెలియని బుద్ధిరాటు.....'

'చూస్తూ చూస్తూ అంకు కేల్పిస్తూ ఇవ్వాలి' అంటూ అచార్యులవారి ముఠంలోకి చూశాడు మున్నలు

పడితే పట్టింది అచార్యులవారికి. ముక్కలు ఎగబీలుస్తున్నారు. నడుం

తెల్లమచ్చలు

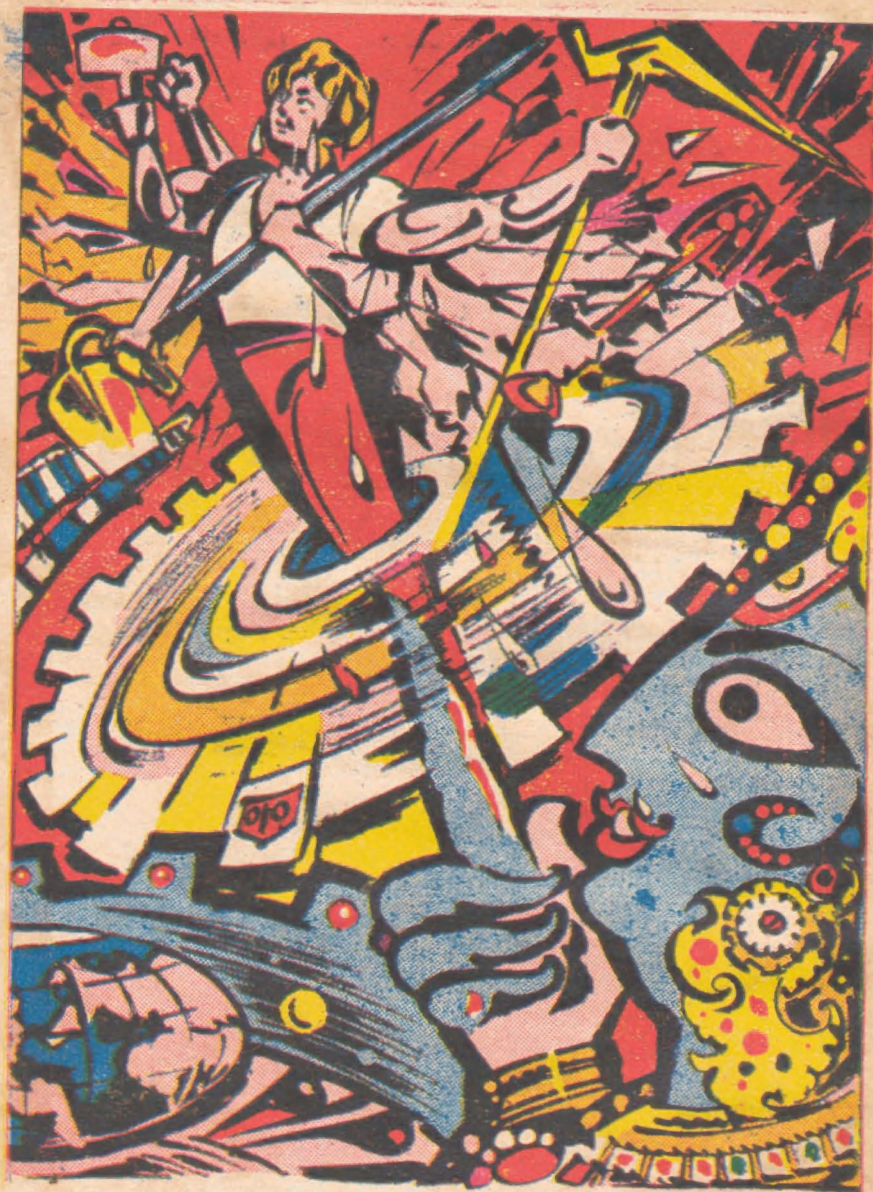
మా మందు ఉపయోగించటంవల్ల తెల్లమచ్చలు నహజమైన రంగులోకి మారు రోజుల్లో మారుతుంది. అర్థం వంపిన వెంటనే ఒక పీసామందు ఉచితంగా ఇవ్వబడుతుంది. వ్యాధి పూర్తిగా నివారించబడుతుంది. మీ ఆద్రవ యింగ్లిషుకోనే వ్రాయండి.

GAZETTED TREATMENT CENTRE (Y.V.)
P.O. KATRISARAI (GAYA)

తెల్లవెంట్రుకలు నలుపు

తెల్లవెంట్రుకలు మా ఆయిల్స్ రిజర్వ్ ఆయిల్స్ కుదుళ్ల నుండి నల్లబడతాయి. మనోవికాసము మరియు కళ్ల ప్రకాశవంకంగా ఉండేందుకు కూడా కోర్చుతుంది. పుర్ కోర్చు రు॥ 40 పోస్ట్జి ఆదనం. మీ ఆద్రవ యింగ్లిషుకోనే వ్రాయండి.

RESERVE OIL COMPANY (Y.V.)
P.O. KASRISARAI (GAYA)

శ్రీమద్భగవద్గీత